

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200107

UNIVERSAL
LIBRARY

ಸಂಜೀವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ ೨.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾನನ

(ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

[೨]

ಬಾ. ಕೃ. ಅಕ್ಷೇಶ್ವರ.

ಸಂಜೀವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ಸಂಪಾದಕನ ಮಾತು.

ಸಂಜೀವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಎರಡನೆಯ ಗ್ರಂಥವೆಂದು “ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾನನ”ದ ೨ನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಕೊಡಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಶ್ರೀ|| ಬಾ. ಕೃ. ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರರು ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ರಸಿಕರ ಮನವನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಪೂರ್ಣ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲೆಯ ಮಾಸ್ತರರಾಗಿ ವೇತನ ಹೊಂದಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ|| ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರರು ಸಾಹಿತ್ಯವಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೊಳಹಿಯನ್ನು ತೆಗೆದೊಗೆಯುವುದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಈಗ ಬರೆಯತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಕೂಡ ಬೇಗ ಹೊರಬೀಳುವದೆಂದು ನಾನು ಅಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇದು ೨ನೆಯ ಭಾಗವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಇಡೀಕತೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ಓದುಗರಿಗೆ ಅನಿಸುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀ|| ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರರು ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಇದನ್ನೊಂದೇ ಓದಿದರೂ ಇದು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಕಾದಂಬರಿಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವದು

ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಅರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಹುಲಿಗಳು ಗರ್ಜಿಸಿರಬಹುದು. ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕರ ಆಟ ನಡೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಗರ್ಜಿಸದೇ ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು? ಕಾದಂಬರಿ ಹೇಗಿದೆ? ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಸ್ಥಾನ? ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವದು ವಿಮರ್ಶಕರ ಕೆಲಸ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಲಿ.

ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಾದ “ನಸುಕಿ”ನಲ್ಲಿ ಬರಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಶ್ರೀ|| ಮಹಿಷೀ ಮಧ್ವರಾಯರು ಬರೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ “ಜೀವನಪಥ” ಮತ್ತು ದಿ|| ವಿಜಯ ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಕಥಾಸಂಕಲನ “ಮುಗಿಲಮಲ್ಲಿಗೆ” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಮಹಿಷೀಯವರಾಗಲೀ, ದಿವಂಗತ ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಕವಿಭೂಷಣ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮಾ ಬೆಟಗೇರಿಯವರಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆ ಗ್ರಂಥ

ಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರಕಾಶನದ ದಿನಗಳು ಸಮೀಪಿಸಹತ್ತಿದವು. ಆಗ ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಪ್ತಮಿತ್ರರೂ, ಲಲಿತಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರೂ ಆದ ಶ್ರೀಲಿ ಚಳ್ಳಿ ಗೋವಿಂದರಾಯರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶ್ರೀಲಿ ಬಾ. ಕೃ. ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರರ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾನನದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಶ್ರೀಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತರು. ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ ಗೋಕಾಕರು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುರುಪನ್ನಿತ್ತು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಶ್ರೀಲಿ ಆರ್. ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ M. A. ಇವರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತವಂದನೆಗಳು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ವರಾದ ಮಹಿಷೀ ಮತ್ತು ಬೆಟಗೇರಿಯವರು ಬೇಗನೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಓದುಗರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಅತಿ ತುಸು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವಾಗ್ವಿಲಾಸ ಪಾವರ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಮಾಲಕರ ಉಪಕಾರಸ್ಮರಿಸುವೆನು. ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾದ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಶ್ರೀಲಿ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪ ಅಣ್ಣಾ ಸಂಕೇಶ್ವರ ಇವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

೧-೯-೪೬

ಕಲಮದಾನಿ ಗುರುರಾಯ.

ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ.

ನಾನು ಬರೆದ "ಗ್ರಾಮಪಂಚಾನನ"ದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವು ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ೪೧ನೆಯ ಕುಸುಮದಲ್ಲಿ ೧೬೪೦ ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿತು. ಮುಂದೆ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಜ್ವಾಲೆಯೇ ಎದ್ದಿತು. ತಾವರೆಗಳೇ ತಲ್ಲಣಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯ ಹೂವನ್ನು ಪವಣಿಸುವವ ರಾರು? ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು ಬರೆದ ಪಂಚಾನನದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಯಿತು. ನಾನಂತೂ ಮೊದಲೇ ಮುಗ್ಗಲಿಗೇಡಿ. ಓದುಗರ ಆತ್ಮವೇನೋ ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಿರ್ದನಿಕನಾದ ನಾನು ಮಾಡುವದೇನು?

ಯುದ್ಧಜ್ಞಾಲೆಯು ಶಾಂತವಾಗುವ ಸಮಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತೆ. ಓದುಗರೆಲ್ಲ ನಿರಾಶರಾದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಫಿಷ್ ನಗರಕಾಲೇಜದ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ ರಾದ ಗೋಕಾಕರವರು ಮೂಲೆಗುಂಪಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದೊಯ್ದರು. ಮಿ|| ಆರ್. ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಎಂ. ಎ. ಇವರು ತಿದ್ದಿ, ಅಚ್ಚುಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಕಾಗದ ದೊರೆಯುವದೇ ದುಸ್ತರವಾದ್ಯ ರಿಂದ ಹಿಂಜರಿದರು ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಆವರಣ ಸಂಜೀವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನದವರು ತಮ್ಮ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪವಣಿಸಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಜ್ಞಾಲೆಯೂ ಅಡಗಿತು ಅಂತೂ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲಾದರೂ ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿಯ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವು ಹೊರಬಿಟ್ಟದ್ದು ನನ್ನ ಸುದೈವವೆಂದ ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾನನವು ಹೊರಬಿದ್ದೊಡನೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಿಂಹಗಳು ಗರ್ಜಿಸಿದವು. ಬೇಟೆಗಾರರು ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿದರು. ತನ್ನ ಅಳುವರಿತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾನನಕ್ಕೆ ತಗು-ಹಿಗುಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೂಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತತ್ತು. ಕಾಲದ ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾನನವು ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈಗ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಒಡಕೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಳ. ಅದರ ಬಾಲ ಲೀಲೆಯು ಮೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ತಾರುಣ್ಯತಾಂಡವವು ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ವಾರ್ಧಿಕೈ ವೈರಾಗ್ಯವು ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಒಡಕಣ್ಣು ಸತ್ತಿಲ್ಲ; ವೃದ್ಧನಾಗಿರುವ ಹುಣಸೆಯ ಹಣ್ಣು ಅದರ ಹುಳಿಹೋಗದು. ಒಡಕಣ್ಣು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಗಬೇಕು. ಅದು ಕಾಲ ಚಕ್ರದ ಗತಿ; ಅಂದಿಗೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮುಗಿಯುವುದು. ಈ ಭಾಗವು ಹೊರಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ ಗೋಕಾಕರವರನ್ನೂ ಉದಯೋನ್ಮುಖರಾದ ಆರ್. ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪವಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇಂಬುಗೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಕಲಮದಾನಿಯವರನ್ನೂ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾನನದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗಕ್ಕಾಗಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ವಾರ್ಗಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಓದುಗರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುವೆನು. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಂಜೀವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಸಂಪಾದಕರು ಈ ರೀತಿನನ್ನಂಥ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸಬೇಕೆಂದರೆ.

ಬಾ. ಕೃ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರ

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾನನ

೧ ಕಾಮನಹಬ್ಬದ ಕೋಲಾಹಲ.

ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಬಿದಿಗೆಯ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರು ಶಂಖವಾದ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೋಳಿಯೆ ಹಬ್ಬ ಸಮೀಪಿಸಿದೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದು ಬಲವಾದ ಗುರುತು. ಬ್ರಹ್ಮಪುರೀ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

“ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋಕಾಳಿ ಎಂಬ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸಿ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ತನ್ನ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದಂಥವರಾಗಿ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರಣುಹೋದರು. ಆಗ ದೈತ್ಯಾರಿಯು ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೋಳಿ ಕೆಯ ಹರಣವನ್ನು ಹೀರಿದನು. ಆಗ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲಾ ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಅವಾಚ್ಯಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾ, ಶಂಖವಾದ್ಯವನ್ನು ಪುಟಿಸುತ್ತಾ, ಕುಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದು, ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಚಿತೆಯ ಬೂದಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಅರಿಷ್ಟವು ದೂರಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅಂದು ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಮೆಯು ಹುಬ್ಬಾನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಹುಣ್ಣಿವೆಗೆ ಹೋಳೀ ಹುಣ್ಣಿವೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಬರುವಂಥಾದ್ದಾಗಿದೆ. ”

ಈ ಸರಂಪರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭಾವಿಕರಾದ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹುಬ್ಬಾನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ತಲೆಬಾಗಿಲ

ಮುಂದೆ ದಹಿಸುವ ಪರಿಪಾಲನಾ ಇದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಹೋಳಹುಣ್ಣಿವೆಯ ದಿನಸ ಕಾಮರತಿಯರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಐದು ದಿನಸ ಉತ್ಸವಮಾಡಿ ರಂಗಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ಕಾಮದಹನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕಾಮದ ಹನದ ಕಥೆಯೂ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬವು ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ಬಹುದಾದ ಕಾವುವನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೆ ದಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪರ್ವವೆಂದು ವೈದಿಕರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ; ಸಮಾಜ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮನು ಮಾಡಿದ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗದ ಸ್ಮಾರಕಕ್ಕಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ತರುಣರಲ್ಲಿ ನವಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಆಚರಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬವೆಂದು ಲೌಕಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ಹೋಳಹಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಬೋಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು ಹೋಳಿಕಾದಹನವೂ ಅಲ್ಲ; ಕಾಮದ ಹನವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ಶಾಂತಿದಹನ.

ಈ ಸಲದ ಕಾಮನಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಹಳ ಅಕಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೋರಿದನು. ಅವನ ತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೋಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ವೈಮಸ್ಸಿನ ಅಂಕುರವು ಆಗಲೆ ಮೊಳೆತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆದು, ಗೊಬ್ಬರಹಾಕಿ ಮಹಾವೃಕ್ಷವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಮನ ಹಬ್ಬವೇ ತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಅವನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಎಂತಲೆ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದ ತಲೆತಿರುಕ ತರುಣರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಈ ವರ್ಷ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ತಮ್ಮ ಓಜೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಮನನ್ನಿಟ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ವೈಭವದಿಂದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ತಾನು ಮಾಡುವೆನೆಂದೂ ಹುರುಂಬಿಸಿ, ಒಂದು ಮನೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅದರಂತೆ ದುಡುಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಗಳಾದ ಗಂಗಾಧರ ದೀಕ್ಷಿತರೇ ನೊದಲಾದವರ ಮಕ್ಕಳು ನೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಈ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವುದೇನು ! ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮನೆಮನೆ ತಿರುಗಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತಯಾರಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಾನುಕೂಲವಾದ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನೆಂದು ಏಕೆನ್ನಬೇಕು ? ತನ್ನ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಪಟ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಜಡಿದಿದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೇಗಬೇಗನೆ ಕೊಡತೊಡಕಿದರು.

ಗಿರಿಧರರಾಯರು ಮಾತ್ರ ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ಎತ್ತುವವರಿಗೊಂದು ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

“ ಅಲ್ಲರೋ, ನಮ್ಮ ಊರಾಗ ಇಂದಿನತನಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಾಮು ಅಂತೇನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಾಮನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಹಬ್ಬಾ ಅಂಬೋದು ಒಂದು ಜಾತಿಯವರದಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಂಚಮರ ತನಕಾ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ನಡಬೇಕೂ ಅಂಬೋದನ್ನು ಕೃತಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡೋ ಹಬ್ಬ ಇದು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಾಮು ಅಂತ ಬ್ಯಾರೆ ಕಾಮನ್ನು ಇಡಬ್ಬಾಡ್ರಿ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡದು ಬಂದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಎನಪಾ ಅಂತಂದ್ರ, ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಈ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಿದರಣ್ಣ ನಾನು ಪಟ್ಟೀ ಕೊಟ್ಟೇನು. ಇಲ್ಲಪಾಂತಂದ್ರ ಒಂದುಕಾಸು ಸಹಿತ ಕೊಡೂ ದಿಲ್ಲ. ಏನೈಪಾ ! ”

ಒಡಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾಗಿ ಬಂದ ಹುಡುಗರು ಇದಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿಯಾರೆ ? ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೆ ಮುಂದಾಗಿ, “ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೊಳಗ ನ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಪಟ್ಟೀ ಕೊಟ್ಟಾರ ನೀವು ಯಾಕ ಕೊಡಬಾರದು? ಕಂಡ ಕಂಡ ಜಾತಿಯವರ ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ “ ನೀವು ಕೊಡ್ರೆಪಾ ನೀವು ಕೊಡ್ರೆಪಾ ” ಅಂತ ತಿರಕೊಳ್ಳೋ ಕೆಲಸ ನಾವು ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ ” ಎಂದೂ ಆಗ್ರಹಮಾಡಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೂ ತಮಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಅವರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹರಿಹಾಯ್ದು, “ ಎಲಾ ಶೀನ್ಯಾ, ಶ್ರೀಪ್ಯಾ, ನಿಮ್ಮ ತಲೀಮ್ಯಾಲಿನ ಮಾಸಹಾರಿಲ್ಲ; ನನಗ ಬುದ್ಧೀ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಾ ? ಸುಮ್ಮಗ ಮನೀ ಮೂಲ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದಿರಿ. ಆ ಕಾಮನ ಹಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದ್ರಿ ಅಂದ್ರ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲ ಸ ಮುರಿದೇನು ” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದರು.

ಪಟ್ಟ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಅವರು ನೆಟ್ಟಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು “ ಯಾಕರೋ, ಮಾರೀ ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಲ್ಲ ? ” ಎಂದು ಬಹು ಉತ್ಕಂಠೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ಅವರು ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು “ ಆ ಮುದಿದ್ವಾರಾ ಒಹಳ ಜೀನ ಪಂಕ ಇದ್ದಾನೆ ದುಡ್ಡು ಕೇಳಿದರ ಅವನ ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಧಾಂಗ ಆಗ್ತದೆ. ಇಂಥವರು ಈ ಊರಾಗ ನಾಕಾರ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರ. ಅವರು ಪಟ್ಟೀ ಕೂಡದಿದ್ದ ಇಲ್ಲ. ಮುಂದ ಅವರ ಪಾರುಪತ್ಯ ಮಾಡೋಣಂತ. ನಾ ಕೊಟ್ಟ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ನನಗ ಕೊಡ್ರಿ ನಿಮಗ ಹಂದ್ರಾ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲಾ ನಾ ಕೊಡತೀನಿ. ಈಗ ಕೂಡಿದ ಪಟ್ಟಿಯೊಳಗ ಒಂದು ಕಾಮನ ಮಾರೀ ತಂದು ಹುಲ್ಲಕಾಮನ್ನ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಸಿ, ನೀವೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಹೋಳೇ ಹಬ್ಬಾ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸಾ ಬಿಟ್ಟು ಫೇಡೀ ಅಂತ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬ್ಯಾಡ್ರಿ ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ, ತನ್ನ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ತೆಗೆದಕೊಂಡು, “ ಇವತ್ತರಾತ್ರಿ ಬೆಳಬಂಗಳವಾಗ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಬಂದು, ನಮ್ಮ ಓಣ್ಯಾಗ ಸ ಹಂದರಾ ಹಾಕ್ರಿ. ಮಂಟಪಾ ಗಿಂಟಪಾ ಏನೂ ಬ್ಯಾಡ. ಹುಣ್ಣೀ ದಿವಸ ಹುಲ್ಲಕಾಮನ್ನಿಟ್ಟು ನಾಕು ದಿನ ಹುರ ಅಂತ ಗೊಂದಲಾ ಹಾಕಿದ್ರ ತೀರಿತು. ಅದರೊಳಗ ಏನು ಬಂದದ್ದು ನಾ ನೋಡಿಕೋತೀನಿ, ” ಅಭಯವಚನವನ್ನಿತ್ತನು. ಹುಡುಗರು ಸಮಾಧಾನಹೊಂದಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾಮನನ್ನಿಡುವರೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯು ಮೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ತುಂಬಾ ಹರಡಿತು. ಉಳಿದ ಜಾತಿಯವರಿಗೇನು ಹೇವ ಎಲ್ಲವೆ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಕಾಮ, ಲಿಂಗವಂತರಕಾಮ, ಕುರುಬರಕಾಮ, ಬಣ ಜಿಗರಕಾಮ- ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾಮಗಳು ಕುಳಿತವು.

ಜಾತಿಯ ಒಡಕು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ನೊದಲೇ ಒಡಕಣ್ಣನ್ನು ಎಣಿಸಿದಂತೆ ಅವನ ಒಡಕಿನ ತಂತ್ರವು ಸಫಲವಾಯಿತು. ತಾನೊಂದು ಬಗೆದರೆ ದೈವವೊಂದು ಬಗೆಯಿತೆಂಬ ಮಾತು ಪರಂಪರಾಗತನಾದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುವಂತೆ ಇನ್ನಾವುದಕ್ಕೂ ಹತ್ತಲಾರದೆನೋ ! ಯಾವ ಹೆಚ್ಚುವು ಜಾತಿಜಾತಿಗಳ ಭೇದವನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಿಂದೂಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಿತ್ತೋ, ಅದೇ ಈಗ ಒಡಕನಂಥ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೌಟಿಲ್ಯ ದಿಂದ ಜಾತೀಯತೆಯ ಭೂತವನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಯಿತು.

ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಿಗ್ಗಾಯಿತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಮುಂಚೆ ತನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾದಂತೆ ದ್ವಾದಸಿಯ ದಿವಸ ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ದೇಸಾಯರ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಂದರ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದರು. ಹಂದರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನು ಆಗಲೆ ಒದಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ! ಹುಡುಗರು ಉಬ್ಬುಬ್ಬಿ ಗುದ್ದು ತೆಗೆದರು; ಕಂಬಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಹಾಹಾ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಹಂದರ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಹಂದರದ ಎದುರಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಆಟವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಅವನ ಪಂಗಡದವರೂ ಒಳ್ಳೇ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಟಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಆರು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಗೆ ಆಟವು ಒಳ್ಳೇ ಭರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ತಿಳಿಯ ಆಟದ ಅಬ್ಬರದ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಚಡಪಡಿಸಿ, ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ, ಕಾಮನ ಹಂದರಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂದರು. ಆಡುವವರ ರಭಸದಲ್ಲಿ ಇವ ರನ್ನಾರು ಕೇಳಬೇಕು ? ಇವರು ಹಾಗೆಯೇ ಮೋರೆಯೊಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲ

ಬೇಕಾಯಿತು. ಮನೆಕಟ್ಟುವವರಿಗೂ ಹಾಯುವವರಿಗೂ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಜಗಳವೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುರಿಯುತ್ತಾ ಏಳು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಆಟವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ದಣುವಾದದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಿಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹಂದರಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಇಸ್ಪೀಟಿಗೆ ಕೈಯಿಟ್ಟರು. ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಿರಿಧರ ರಾಯರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಟಕ್ಕೆ ಸೇರದ ಉಡಾಳರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಉತ್ತೇಜನದಿಂದ ಕುಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕದಿಯಲಿಕೆದ ಹೊರಟರು.

ಅವರು ಗೌಳಿಗರ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಕದು ತಂದು, ಕಾಮನ ಹಂದರದ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟರು. ಎಷ್ಟೋ ಉಡಾಳರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬೊಡ್ಡೆಗಳನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಕೊಟ್ಟು, ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಶಂಖವಾದ್ಯವನ್ನು ಪುಟಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ಹುಡುಗರ ಸಾಹಸವನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನು ಮನಸ್ಸಿಗೇ ಹೊಗಳಿದನು. ಒಂಬತ್ತುತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಕೈ ಬಾಯಿಗಳರಡೂ ದಣಿದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಗರು ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದ ಗುಡಾರದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಬಡಗೌಳಿಗರು ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಕುಳ್ಳುಬಾನಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಳಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೊಟ್ಟಿಯುರಿದು ನಿಜವಾಗಿ ಶಂಖವಾದ್ಯವಾಡಿದರು. ಅವರು ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮಾರುವುದಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಾಮನ ಹಂದರದೆದುರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೂದಿಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡರು. ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೆ ಸಾವು ರಟ್ಟಿ ಮುರಿದು ಕೂಡಿಟ್ಟ ಬದುಕನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದವರೆಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾರುವರೆ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದರೆಂದು ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು, ಮುಯ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಪಣತೊಟ್ಟರು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಗೌಳಿಗರು ಹುಲ್ಲುಕಾಮನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರು; ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಓಣಿ ಓಣಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕುಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಸುಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಉಳಿದ ಪಂಗಡದವರೂ ಇದೇ

ಕ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಾದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಿ ಪಾರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುವು ದೊರೆಯಿತು. ಊರ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಲಗ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯು ಹೋಳಿಯ ಹಾವಳಿಗೆ ಒಳಗಾದದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲು, ಕತ್ತೆಯಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ತಿರುಗುವುದು, ಕಳವು ಮಾಡುವುದು, ಕರ್ಕಶವಾದ ದುಮ್ಮದುಮ್ಮಿಯೆಂಬ ಭೀಭತ್ಸ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಮೊದಲಾದುವು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನಡೆದು, ಊರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೊರ ಬೀಳದಂತಾಯಿತು. ಜಾತಿದ್ವೇಷವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೇಲಾಟದ ಪದಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರರು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕಾಮನ ಹಂದರಗಳು ಭಂಡರ ಭಂಡಾಟದ ಮಂದಿರಗಳಾದವು.

ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ದಿವಸ ಕಾಮನ ಹಬ್ಬವು ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಹಲಗೆಗಳ ಕಣಕಣಾಟ, ಭೀಭತ್ಸಮಾತುಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಹುಡುಗರು ಹೋಳಿಗೆಯ ಊಟವನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಹೊಸ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ, ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಮಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಇಂಥ ಚಿಕ್ಕಿಮಕ್ಕಳದೊಂದು ಗುಂಪು ಪೇಟೆಯಕಾಮ, ಗೌಡರ ಕಾಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ದೇಸಾಯರ ಓಲೆಗೆ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬ ಉಲಕೋಚಿ ಬಾಲಕನು “ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಒಂದೆ ಇತಲೆ ! ರತಿ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಮಣ್ಣನೂ ಅಷ್ಟು ಚಂದಿಲ್ಲ ” ಎಂದನು.

ಕಾಮನ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕುಜೋದ್ಯಗಾರನೊಬ್ಬನು “ ಇದು ಹುಲ್ಲಕಾಮ. ಇದರ ರತಿ ಜೊಯಿಸರ ಓಣ್ಯಾಗ ಕೂತದ ” ಎಂದು ವ್ಯಂಗವಾಗಿ ನುಡಿದನು.

ಹುಡುಗರು ಶಂಖವಾದ್ಯವನ್ನು ಪುಟಿಸಿ, ಹಲಗೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ರತಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಜೋಯಿಸರ

ಓಣಿಗೆ ಧುಮುಕಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, — ಕಾಮನ ಹಂದರವೇ ಇಲ್ಲ ! ಹುಡುಗರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದು ಹೊರಟರು. ಅವರು ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸುಂದರವಾದ ಮಂಟಪವು ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಕೂಡಲೆ ಆ ಹುಡುಗನು “ ಎಲೇ ರತಿನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಒಳಗ ಕೂಡಿಸ್ಯಾರ, ನೋಡೋಣ ಬರ್ರೆಲೇ ” ಎಂದು ಕೂಗಿಕರೆದನು.

ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಜೋಯಿಸರ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ತರುಣಿಯಾದ ಜೀವಂತ ರತಿಯೊಬ್ಬಳು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. “ ಹೌದಲೆ, ಇದುರತಿ ಹೌದಲೆ ” ಎಂದು ಕೂಗಿ, ಹುಡುಗರು ತಮ್ಮ ಹೋಳಿಹಬ್ಬದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ದಿಟ್ಟಬಾಲಕರು ಮಂಟಪವನ್ನು ನೋಡಲು ಮನೆಯ ಒಳಗೇ ನುಗ್ಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದ ತರುಣಿಯರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು, ಆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈದು, ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರೆಂದು ಬೆದರಿಸಿದರು. ಹೋಳಿಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಪೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಭಾಗ್ಯೋದಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗರು ಉಬ್ಬಿ ಒಳ್ಳೇ ಆವೇಶದಿಂದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಬೊಬ್ಬೆಹೊಡೆಯಹತ್ತಿದರು.

ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವಳು ರತಿಯಾಗಿರದೆ ಮೈನೆರೆಪ ಗೌರಿಯೆಂದೂ ಅವಳಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ನೆರೆದಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವವರಾರು ? ಹೇಳಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು ? ಮಗಳಿಗೆ ಆರತಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸಾಹತಿಂದ ಕುಳಿತ ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ತಾವು ಮಂಗಲಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಅಮಂಗಲವಾದ್ಯಗಳೂ, ಶಬ್ದಗಳೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು ದುಷ್ಟಿಹ್ನವೆಂದು ಅವರು ಬಹಳ ಹಳಹಳಿ ಪಡಹತ್ತಿದರು. ಹುಡುಗರು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬೊಬ್ಬೆಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಳಗೆ ಮಲಗಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಜೋಯಿಸರು ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಬಾಲಕರ ಹಿಂಡನು

ಹೊರಗಟ್ಟಿಬೇಕಾಯಿತು. ಹುಡುಗರು ಉಚ್ಚಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಯಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಲೆ ಹೋದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಅಧ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಹೋಳಿಕಾಸತ್ರದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯು ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಮೊದಲಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಹು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅದರ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೆ ಹಂದರದ ಮುಂದೆ ಹಲಗೆಯ ಮೇಳದವರ ನರ್ತನಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕುರುಬರ ಓಣಿಯವರು ಒಂದು ಚಕ್ಕಡಿಯ ಹಳಗೇ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಿಗಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ಸಣ್ಣಹಲಗೆಗಳ ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ಅದನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಾದ್ಯಘೋಷದ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರಿಗೊಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೈಯಾಳವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮೇಲೆ ಹೋಳಿಪದಗಳ ಮೇಳದವರ ಭೀಭತ್ಸ ಹಾಡುಗಳ ಮೇಲಾಟ ನಡೆಯಿತು.

ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಟವೂ, ಆರುತಾಸಿಗೆ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಪೇಟಿನ ಆಟವೂ ನಡೆದುವು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಪ್ರಮುಖರು ಹುಡುಗರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಕುಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಕಳವಿಗೂ ಕಳಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಹೋಳಿಹಬ್ಬದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಕಳ್ಳತನದ ಶಾಶ್ವತವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಕಳ್ಳಹುಡುಗರು ತಮ್ಮ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಗೌಳಗರ ಬಸಪ್ಪನು ಕುಳ್ಳಬಾನವನ್ನು ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೊರಸಿನಮೇಲೆ ಒರಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಹಾಗೆಯೆ ಗಾಢನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಎಂಟು ಜನ ಗಟ್ಟಿಗರು ಅವನು ಮಲಗಿದ ಹೊರಸಿನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಯೇ ಇಟ್ಟು ಗಳಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಯಂತೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಕುರುಬರ ಕಾಮನ ಹಂದರದ ಎದುರಿಗೆ ಒಗೆದು, ಭಯಂಕವಾಗಿ ಬೊಬ್ಬಿ ಕುಟ್ಟಿ, ಓಡಿಹೋದರು.

ಬೊಬ್ಬೆಯ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ ಬಸವ್ವನು ಎಚ್ಚತ್ತು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ ! ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳುಬಾನವೆಲ್ಲಾ ಕಾಮನ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿತ್ತು !

ಗರಿಧರರಾಯರು ದನದಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಕೊರೆಯಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಂಕಣದ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದುವು. ತಿಪ್ಪಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಾವಿಯಗಡೆ ತೊಲೆ, ಕಂಬಗಳು ಪಾವಕನಲ್ಲಿ ಪಚನವಾದುವು. ಗಂಗಾಧರದೀಕ್ಷಿತರ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲವು ಭಸ್ಮವಾಯಿತು. ಚನಬಸವ್ವನ ಚಕ್ಕಡಿಯಗಾಲಿಗಳು ಚಟಪಟನೆ ಉರಿದು ಹೋದುವು.

ಹೋಳಿಯ ಹಾವಳಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ತಲೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕುಳ್ಳು ಎತ್ತುಬುಗಳ ತೋರಣಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದರು. ಕಾಮನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡದವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹೇಸಿಗಿಯ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದರು. ಮನೆಗಳ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕಕ್ಕೆ ಹಂದಿ, ನಾಯಿ, ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ನಾಯಕರ ಸೇದುವ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಟ್ಟನ್ನು ಸುರುವಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಹಂದರದ ಮುಂದಿನ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಇದ್ದಲಿ ಬೂದಿಗಳನ್ನು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಚಕ್ಕಡಿಯ ಹಳಿಗಳನ್ನು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಹೋಳಿಕಾಯಜ್ಜದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛನಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕುಳ್ಳುಗಳ ಬೂದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಕಿ, ಅವಭ್ರತಸ್ನಾನನಾಡಿ, ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದವರಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು.

ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಬೊಬ್ಬಾಟ. ನಾಲಕ್ಕಾರು ಜನಕ್ಕೆ ನಾಯಿಕಚ್ಚಿವೆ; ಹಲವರಿಗೆ ಹಂದಿ ಹರಕೊಂಡಿವೆ; ಹತ್ತಿಂಟು ಮಂದಿಗೆ ಕತ್ತಿಗಳು ಒದ್ದಿವೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಬರದಂತಾಗಿದೆ. ಬಾವಿಗೆ ಹೋದರೆ ಬರೀ ಬೂದಿ, ಕೊಬ್ಬಟ್ಟು !

ಈ ಬೊಬ್ಬಾಟವು ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಭರದಿಂದ ಹಬ್ಬಿತು. ಊರ ಜನರೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಸಂಘಾಂತಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಹತ್ತಿದರು. ಗಿರಿಧರರಾಯರು ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ- ಕೊರೆಯಿಸಿಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲ ಬಯಲಾಗಿವೆ! ಅವರು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ದೋತರವನ್ನು ನೆತ್ತಿಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಒತ್ತರದಿಂದ ಕಾಮನ ಹಂದರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಡರಿವೆ; ಮೈ ಕೂದಲು ಮುಳ್ಳೆದ್ದಿವೆ; ಬಚ್ಚಬಾಯಿ ಅವಡುಗಚ್ಚಿದೆ. ಇವರು ಹೀಗಾಗಿದ್ದರೆ ಚನಬ ಸಪ್ಪನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೀರಭದ್ರಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದನು. ಇವರನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ “ ಏನು ರಾಯರಣ, ಇದಣ ಏನು ಬ್ರಾಂಬರ ಬಲವಂತಿಕೆ? ಚಕ್ಕಡಿ ಸಾರಿಗಿಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಹೊರಕೊಳ್ಳೋ ಬಡವನ ಚಕ್ಕಡಿಗಾಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡೋದ ? ಊರಾಗ ನೀವು ಬಲಿಷ್ಠರಂತ ಹಿಂಗಮಾಡ ತೀರೋ ಏನು ? ” ಎಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹರಿಹಾಯ್ದನು.

ರಾಯರು, “ ನಾ ಇಂಥಾ ಅಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ವದಕೊಡಾವಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಹೊಲಿಗಿಲಸ ಮಾಡುವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲ, ನೀಚ ಪಿಶಾಚಿಗಳು. ಏನು ಹೇಳಲಿ, ನಾ ಮನಿಕಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೊರೆಸಿಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲಾ- ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗವಳಿಗರ ಬಸಪ್ಪನು ಬಂದು ತನ್ನ ಬವಣಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನರಹರಿಯ ಅವತಾರವಾಗಿ ಭೀಮಸೇನಾ ಚಾರ್ಯರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಬರಿಮೈಯಿಂದ ನಿಂತ ಗಿರಿಧರರಾಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು, “ ಏನು ದೇಶಪಾಂಡೇರ! ಊರಾಗೆಲ್ಲಾ ಪಿಶಾಚಿ ಕುಣೀಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದವಲ್ಲ, ಪಿಶಾಚಿ! ಊರಂಬೋದು ಸುಡಗಾಡಕ್ಕಿಂತ ಕಡೀಆತಲ್ಲ! ಎಂಜಲ ಪತ್ರೋಳೆಲ್ಲಾನೂ ನಮ್ಮ ತಲಬಾಗಿಲ ಮುಂದ ತಂದೊಗದಾರ ಆ ನೀಚರು. ಅನ್ನಾ ತಿಂಬೋರೇನು ಇಂಥಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಕಾಮನ ಹಬ್ಬಂತ, ಹಬ್ಬ! ಇದಕ್ಕುಣ ಮಾಡ್ಯಾರೇನು ಹೀರೇರು ಹಬ್ಬಾನಣ ಊರಾಗ ಹೇಳೋರು ಕೇಳೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಧಾಂಗ ಆಗೇದ. ಬಹಳ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ನೊಮ್ಮಕ್ಕಳೂ ಇದರಾಗ ಕೂಡಿದ್ವಾರಾದೀತು ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದರು.

“ ಇಲ್ಲ ಆಚಾರ ೩ ! ನಾವು ಕಾಮನ ಹಬ್ಬದ ಪಟ್ಟೀನೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾ; ಹುಡುಗರನೂ ಕಳಿಸಿಲ್ಲಾ. ಅದಕ್ಕಂತ ೩ ನಮ್ಮ ಮನೀ ಹಾಳಮಾಡ್ಯಾರ. ಈಗ ನಡೆದದ್ದು ಬರೇ ಹುಡುಗರ ಕೆಲಸಲೈಪಾ! ನಾಕಮಂದ್ಯಾಗ ಮೂಗ ಮ್ಯಾಲಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿರುಗೋರ ೩ ಇದನ್ನ ಮಾಡಿಧಾಂಗ ಕಾಣಿಸ್ತದ. ಗೌಳೀರ ಬಸಪ್ಪನ ಭವಣೀ ಕೇಳಿಲ್ಲಾ ತಿಳೀತದ.”

“ ಈ ಕಾಮನ ಹಂದರದಾಗ ಬಿದ್ದಾರಲ್ಲ ! ಇವನ್ನ ನಾಕೇಟು ಥಳಿಸಿದರ ಎಲ್ಲಾನೂ ಹೊರಬೀಳ್ತದ.”

ಆಚಾರ್ಯರು ಆನೇಶದಿಂದ ಹೋಗಿ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಒದ್ದು ಎಬ್ಬಿಸಿಯೇಬಿಟ್ಟರು. ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ವೀರಭದ್ರಾವತಾರಿ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪನೂ, ಕಾಲಭೈರವ ಗಿರಿಧರರಾಯರೂ ಧುಮುಕಿದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪನಂಥ ದಾನವರಿಲ್ಲ; ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯಂಥ ದುರಭಿಮಾನಿಯಿಲ್ಲ. ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷದ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾನಂತಿವೆ. ಅಳುವ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಂಡು ಅವತಾರಗಳು ತಣ್ಣಗಾದುವು.

ಗಿರಿಧರರಾಯರು ಹುಡುಗರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, “ ತಮ್ಮಗಳಿರಾ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕಟ್ಟಿಗೀ ಯಾರ್ಯಾರು ತಂದು ಸುಟ್ಟರು ? ” ಎಂದು ಬಹುವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮಕ್ಕಳು ತಮಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ರಾತ್ರಿ ತಿಳಿಯಾಟವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಿಡ್ಡೆಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿದರೆಂದೂ ಗದಗದನೆ ನಡುಗುತ್ತ ನುಡಿದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಯ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಸಿಟ್ಟು ತಲೆಗೇರಿದ ಕೆಲವರು ತರುಣರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಕಾಮನ ಹಂದರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಕಂಬಗಳನ್ನು ಕೀಳತೊಡಗಿದರು. ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಓಡಿಬಂದು, “ ಎಲಾ ಎಲಾ ! ಇದೇನು ಹಗಲದರೋಡಿ ನಡಿಸಿದಿರಿ ? ಯಾಕೆ, ಕಟಾಂಜನದ ಮನೀವಳಗ ಕೂಡಬೇಕಂತ ಮಾಡೀರೋ ಏನು ? ಬಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ! ಅವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಮನೀಸಾಮಾನು. ಕೆಡಿಸಿದಿರೀ ೩ ಅಂದ್ರ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲ ಘೌಜದಾರೀ ಖಟ್ಟೀನ ೩ ಮಾಡೇನು ” ಎಂದು ಗುಡುಗು ಹಾಕಿದನು.

ಗಿರಿಧರರಾಯರು “ ಹೋಳೇ ಹಬ್ಬಾ ಅಂದ್ರ ಮಂದೀ ಮನೀ ಹಾಳು ಮಾಡೋದೂ ಅಂತ ತಿಳಿದೀರೇನು? ಈ ಊರಾಗ ಇವತ್ತಿಂತಂಕಾ ಇಂಥಾ ಅನರ್ಥ ನಡೆದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಸಾ, ನಾವು ಹುಡುಗ್ರದ್ದಾಗ ಹೀಂಗೇನು ಮಾಡ್ತಿಲ್ಲ; ಮತ್ತೆ ಮುದಕರಾಗೋತಂಕೆ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರಾನೂ ನಡದೂ ದ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಮನಹಬ್ಬದ ಹಾವಳಿ ಊರೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬೇದ. ಈ ವರ್ಷ ಮಂದೀಮನಿ ಸಾಮಾನು ಸುಟ್ಟಿರಿ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಊರಿಗೇನೂ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚತೀರಿ. ಎಂಥವರ ಮನೆತನದಾಗ ಎಂಥವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ರೂ ಅಂದೆ! ಮಾಡೋದೇನಿನ್ನು! “ ಏನಕೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರುಷೋ ಭವ ” ಅಂತ ನಡಿಸ್ಯಾರೂ ತೀರಿತು ” ಎಂದು ಮರ್ಮಭೇದಕ ವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು, “ ರಾಯರ! ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಾಗ ಸಿಕ್ಕಹಾಂಗೆ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡಿ. ಸ್ವಲ್ಪು ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಬರೇ ಹುಡುಗರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹುಲ್ಲ ಕಾಮನ್ನ ಇಟ್ಟರು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಹಿರೇರೂ ಕೂಡಿಲ್ಲಾ; ಪಟ್ಟೇ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿಗೆ ಬರಿಲ್ಲಾಂತ ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಪಟ್ಟೇನೂ ನಾ ಇಸಗೊಂಡೇನಿ. ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮನೀ ವಳಗಿನ ಗುಡಾರಾ ಗಳಾ, ಕೂಡೂ ಅಂತ ಹುಡುಗರು ಗಂಟೂ ಬಿದ್ರು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಾ ಕೊಟ್ಟೇನಿ. ಆಲೆಪಾ, ನೀವೂ ನೋಡಿ! ತೋಲೀ, ಕಂಬ, ಗಾಲಿ ತಂದು ಸುಡೋದು. ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಅದೂನ? ಅಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಜಾಗಾ ನಾರ ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲೇನು ಹೆಚ್ಚು ಬೂದಿ ಇಲ್ಲಾ, ಇದ್ದಲಿಯಿಲ್ಲಾ. ಯಾವ ಹುಂಬನೂ.... ಮಕ್ಕಳು ರಾತ್ರಿ ಹೋಳೇ ಹಾಕ್ಯಾರೋ! ಅದೆಲ್ಲಾನೂ ಈ ಹುಡುಗರ ಮ್ಯಾಲೆ ತಂದ ಹಾಕ್ತೀರಿ. ನನಗಾರೂ ಈ ಅಪವಾದ ಹೋ ರೋದು ಯಾತಕ್ಕೆ ಬೇಕು? ಈ ಕಾಮನ್ನ ಇವತ್ತೂ ಸುಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನಿ. ಈ ಊರಾಗ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಇದೊಂದೂ ಕಾಮು ಅಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮನ ಹಂದ್ರದ ಮುಂದೂ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ. ಯಾರು ಅನಾಚಾರಾ ಮಾಡ್ಯಾರ ಅವರ ಮ್ಯಾಲೆ ಘೌಜದಾರಿ ಖಟ್ಟೇ ಮಾಡ್ರಿ. ಸುಮ್ಮನೂ ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲಾಕ ಹೂ ಹಾಯ್ತಿರಿ? ” ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನುಡಿದನು.

ಗಿರಿಧರರಾಯರಿಗಾಗಲಿ, ಚನಬಷಪ್ಪನಿಗಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನು ಸುಟ್ಟು, ಚಿತ್ನಿಗಳಾವೂ ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ಹಾವಳಿಯ ಮಾತೇ ಮಾತು. ಬಣಜಿಗರು, ಗೌಳಿಗರು, ಕುರುಬರು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಿ, ಜಾತಿನಿಂದೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಜಾತಿಮತ್ಸರದ ಕಿಡಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಭೇದನೀತಿಯಿಂದಲೇ ಬೊಗ್ಗು ಬಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯು ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು.

ಒಡಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಒಳಗೆ ಆನಂದವಾದರೂ, ಹೊರಗೆಮಾತ್ರ ಹುಡುಗರ ಮೇಲೆ ಹರಿಹಾಯ್ದು, ತಾನು ಕಾಮನ ಹಂದರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಂಬ, ಗಳ, ಗುಡಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಗರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಕಾಮನನ್ನು ಅಂದೇ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಲೆಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಒಂದು ಹಂದೆಯತುಂಬ ಓಕಳಮಾಡಿ, ಜೀಕಳತುಂಬಿ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದಾಡುವ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಉಗ್ಗತೊಡಗಿದರು. ಗೌರಿಯು ಮೈನೆರೆದುದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಮೊದಲೆ ಓಕಳಿಯಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಓಕಳಿಯ ಭಯವೇ ಅವನಿಗಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಕುಳಿತು, ಹಾಕಿದಷ್ಟು ಓಕಳಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದರಿಂದ ಕ್ರೀಡೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಹುಡುಗರು ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಓಕಳಿ ಉಗ್ಗಿ, ಬಡಿತಗಳನ್ನು ತಿಂದರು. ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಬಣಜಿಗರಿಗೂ, ಮಹಮ್ಮದೀಯರಿಗೂ ಓಕಳಿಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಾಲಕರು ಬಡಿಗೆಯ ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಓಕಳಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮೆತ್ತಗಾದ ಹುಡುಗರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬೊಟ್ಟಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಕಾಮನನ್ನು ಸುಟ್ಟರು.

ಕಾಮನ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೋಲಾಹಲವು ಕಾಮನೊಡನೆ ಈ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಸಟ್ಟುಹಾಕಿ, ಜಾತಿಜಾತಿಗಳ ಬೊಟ್ಟಿಯೆಬ್ಬಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು.

೨. ಗ್ರಹಸ್ಥ

ಇಂದು ಗೌಡಯ್ಯ ಮೈನೆರೆದು ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ ಕಾಮದಹನದಿಂದ ಹೋಳಿಯ ಹಾವಳಿಯೂ ಆಡಗಿದೆ. ಹೆಂಗಳೆಯರು “ಹಸಿಗೋಸಿಗೆ”ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು ಬಂದ ಬಂದ ಮುತ್ತೈವೆಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಗೋಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆನಂದದಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮಿಂದೂಟದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಡಕಣ್ಣನ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನೂ ಕೆಲವು ತರುಣಿಯರನ್ನೂ ಮುಂದೆನಾಡಿಕೊಂಡು, ವಾದ್ಯ ವೈಭವದೊಂದಿಗೆ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು ಬಂದ ಬೀಗರನ್ನು ಮುಂದೆಕರೆದು ಅವರನ್ನು ಹಾಸಿದ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಮನೋಹರವಾದ ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರತಿಯಂತೆ ಕುಳಿತ ಗೌರಿಗೆ ಆರುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆನಂದಪಟ್ಟ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರೆದುರಿಗೆ ಅವಳ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಗಳ ತೊಡಗಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಇವರೇನ್ನ ಬೇಕು? “ಹೇಕ ಬಂದ್ರ ಹಂದಿ ಸಹಿತ ಚಂದಕಾಣತಾವ. ಮಣ್ಣು ಮುದ್ದಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾವಡವೀ ಇಟ್ಟಿ ಅವೂ ಎದ್ದ ಕಾಣಸ್ತಾವ. ಈಕೆ ಏನು? ಏನೋ ಸರಾಸರಿ ಇದ್ದಾಳ ತೀರಿಪು ” ಎಂದು ಕವಡುಗಂಟಕ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಝಗ ಝಗ ಒಳಗೆ ಭಗ ಭಗ ವಿರುವ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಹೆಂಗಳರು “ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನ, ಸೊಸೆಂದಿರನ್ನ, ತಾವ ಯಾರು ಹೊಗಳತಾರೆವ್ವಾ ನೀವು ಹಾಂಗ ಅಬೋದ ಸೈ” ಎಂದು, ಅವರ ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನವನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಜೋಯಿಸರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಯಿಸಿಕೊಂಡನು, ಮೈನೆರೆದ ಹದಿನಾರನೇದಿನ ಪ್ರಶಸ್ತ ಮುಹೂರ್ತ ವೆಂದೂ ಅಂದು ಫಲಶೋಭನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿ

ಒಡಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಜೋಯಿಸರು ಒಳಗೆ ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಫಲಶೋಭನದ ಮುಹೂರ್ತ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರಾವತಿ ಬಾಯಿಯವರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ತಮ್ಮ ವಾಕ್ಯವಾಹವನ್ನು ಹರಬಿಟ್ಟರು.

“ ನೀನು ಲಗ್ನದಾಗ ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೀ ತಕ್ಕ ಹಾಂಗ ಪರೋಪಚಾರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದ ಅಳೇತನ ಬೀಗತನ ಯಾವುದೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮವರು ನಮ್ಮವರು ಅಂದಕೋತನ ಎಲ್ಲಾನೂ ದುಂಡು ಸುರಳೀ ಸುತ್ತಿ ಒಗದು ಬಿಟ್ಟು. ಇದರ ದಶಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಳಿಯಾ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಸಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಆಗ್ಯಾನ. ನಾವೆಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನಾ ಹೇಳಿದ್ರೂ ಅವನ ಸಿಟ್ಟು ಇಳೀವಲ್ಲದು. ಅದಕ್ಕೂ ಈ ಶೋಭನ ಪ್ರಸ್ತದಾಗಾದ್ರೂ ಅದಷ್ಟು ನೆಟ್ಟಗ ಮುಟ್ಟಿಸು ಈಗಿನ ಹುಡುಗರು ಬಹಳ ಎಟ್ಟು; ಅವರು ಯಾರ ಮಾತೂ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾ ಅಂತ ನಿನಗೊಂದ ಗುಟ್ಟಿನ ಮಾತ ಹೇಳತೇನಿ, ಕೇಳು. ಈಗ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾನಾನಾ ನೀ ತಂದರ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಬಾಳ್ವೆ ಸುಸೂತ್ರ ನಡೀತದ. ಇಲ್ಲದೂ ಇದ್ದರ ನನ್ನ ಕಡೀ ಮಾತಿಲ್ಲಾ.”

“ ತಂಗೀ ನೀನೂ ಹೀಂಗ ಅಂದಮ್ಯಾಲ ನಾ ಏನ ಮಾಡಬೇಕು. ಲಗ್ನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾ ಏನೂ ವಂಚನೀ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ವರದಕ್ಷಿಣೀ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದು ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು. ನಾ ಬಡವಾ ಮ್ಯಾಲೆ ನಾಕ ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರ ಹೀಂಗಿದ್ದೂ ನಾ ಲಗ್ನದಕಾಲಕ; ಏನೂ ಜೀನತನಾ ಮಾಡಿಲ್ಲ— ಈಗಾದ್ರೂ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತಾ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕೊಡತೇನಿ. ದೇವರು ನಿಮಗೂ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲಾ. ಹೆಳೇ ಸಂಬಂಧದಾಗ ಮನಸ್ತಾಪಾ ಮಾಡಕ್ಕೋ ಬ್ಯಾಡ್ಡಿ.”

ಅಣ್ಣನ ದೈನ್ಯೋಕ್ತಿಗೆ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯವರು ಉತ್ತರ ಕೂಡಲೆ ಬಂದಿತು.

“ ಹೆಣ್ಣು ಹಡದು ಹೀಂಗ ನೆರಳಿದರ ಯಾರು ಕೇಳತಾರಪಾ ? ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟೋ, ಬೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟೋ ಅಂತಾರ. ಇದ್ದ ಹೊಲಾ ಮನೀ ಒತ್ತೀ

ಹಾಕಬೇಕು, ಅಳಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾ ಅಂತ ಒಳಗಿನ ಮಾತು ತಿಳಿಸಿದೆ. ನನಗಾರ್ಯ ಈ ಒಣಾ ಉಸಾಬರಿ ಯಾತಕ್ಕ ಬೇಕು? ನೀ ಭಲಾ, ನಿನ್ನ ಅಳಿಯಾ ಭಲಾ. ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಿ. ನಾ ನಡುವ ಬರೋಕೆಲ್ಲ.”

“ತಂಗೀ, ನೀ ಹಾಂಗ ಮಾತಾಡಿದರ ನಾ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಕುಡಗೋಲು ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ನಿನ್ನ ಕೈಯಾಗ ಕೊಟ್ಟೀನಿ. ಅಡ್ಡಾರ ಹೆಚ್ಚು, ಉದ್ದಾರ ಹೆಚ್ಚು” ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಫಾಲ್ಗುಣ ವದ್ಯ ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಸಂಭ್ರಮ. ಫಲಶೋಭನಪ್ರಸ್ತನೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೇನು? ಉಂಡಿಯ ಉಟಕ್ಕೆ ಉರೋಳಗಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆಲ್ಲ ಆಮಂತ್ರಣ. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಂದರ ಹಾಕಿದೆ; ತಳರು ತೋರಣಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಡಕಣ್ಣನ ಪುರೋಹಿತರು “ ವಧೂ ವಧೂ ” ಎಂದು ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೂಡಿದ ಹೆಂಗಳೆಯರೆಲ್ಲ ವಾದ್ಯಘೋಷದ ವೈಭವದೊಡನೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಗೌರಿಯನ್ನು ಉತ್ಸವದಿಂದ ಕರೆತಂದರು. ಗೌರಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮಂಗಲ ಸ್ನಾನವಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಪುರೋಹಿತರು ವೈದಿಕರೊಂದಿಗೆ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಭವನೇಶ್ವರೀ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಇತರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಿತು ಉಡುಗೊರೆಯ ಸಮಾರಂಭ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರು ಸಪತ್ನೀಕರಾಗಿ ಬಂದು. ಅಳಿಯನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಮಗಳಿಗೆ ಜರದ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸಗಳನ್ನೂ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಜರದಂಚಿನ ದೋತರ ರುಮಾಲಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಉರಿಮೊಗಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ; ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಿರಿಯರ ಮೇಲೆಯೆ ಹರಿಹಾಯ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಮಂಗಲಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಅವನು ಎದ್ದು ದೇವರಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಕೂಡಿದ ವೈದಿಕರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಒಬ್ಬರೆಂದರು “ಏನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ನೀವು ಬರೀ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಿದಿರಿ, ಗ್ರಹಶಾಂತಿ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ?” ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಪುರೋಹಿತರು “ಪ್ರಯೋಗಕಾರರು ಭುವನೇಶ್ವರೀ ಶಾಂತೀ ಒಳಗ ನವಗ್ರಹ ಶಾಂತೀ ಹೇಳಿಲ್ಲರೀ ” ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ಮಾರ್ನುಡಿದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಾರ್ಮಿಕರು, “ ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದು ನವಗ್ರಹ ಶಾಂತಿ ಅಲ್ಲ. ದಶನುಗ್ರಹದ ಶಾಂತಿ ಇದಕ್ಕ ಶಾಂತೀನೇ ಇಲ್ಲ. ಆದಿತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಾಃ ಸರ್ವೇಧಾ ತುಷ್ಯಂತಿ ದಾನತಃ | ಸರ್ವಸ್ವೇಪಿ ನತುಷ್ಟೇತ ಜಾಮಾತಾ ದಶಮೋಗ್ರಹಃ || ” ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇದೆಲ್ಲಾ ತಮಗೆ ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣೆಗಳು ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಾದೀಹಿಡಿದರು

ಗೌರಿಯು ದೇವರಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಒಳಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯವರಿಗೂ, ತಾಯಿಗೂ ವಂದಿಸಿದಳು. ಚಂದ್ರಾವತೀ ಬಾಯಿಯವರು ರುಕ್ಮಿಣೀ ಬಾಯಿಯವರನ್ನು ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, “ನಿಮನೇನು ಮಾನ ಇಲ್ಲ, ಮರ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಒಳಗ ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೀ ಕಳದಿರಿ. ನಮ್ಮ ಒಡಕಣ್ಣು ನಿಮ್ಮ ಉಡುಗೋರೀ ತಿರುಗಿ ಬಿಟ್ಟರೂ ನಿಮಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡಿಗೇ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಗಂಟು. ಪಂಚಾಂಗ ಹೇಳಿದುಡ್ಡು ಕೇಳವಿಗೆ ವತನದಾರರ ಮಾನಮರ್ಯಾದೀ ಹ್ಯಾಂಗ ತಿಳಿದಾವು? ನಿಮ್ಮ ಹಾಸಿಗಿದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಂಥವರು ವತನದಾರರ ಸಂಬಂಧಾನೂ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ನಾಳೆ ಮಗಳು ಮನೀ ಹಿಡಿದು ಕೂತಾಳು ಅಂಬೋ ಎಚ್ಚರ ಸಹಿತ ನಿಮಗಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ದರ್ಪದಿಂದ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು “ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಯಾಕೆ ಹರಿಹಾಯ್ತೀರೀ ? ಅವರೇನು ನಿಮಗೆ ಹೊರಗಿನವರಲ್ಲ. ಮಗಳ ದಸಿಂದ ಹೊಲಾಮನೀ ಮಾರಿ ಬಿಡವಲ್ಲರು. ನಾ ಏನು ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತೇನೆ? ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಬಂಧಾ ಮಾಡಿದಮ್ಯಾಲ ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅನುಭೋಗಿಸಬೇಕು. ಒಲ್ಲೇ ಅಂದ್ರ ಕೇಳ್ತದ್ದ ? ” ಎಂದು ಸಣ್ಣದನಿಯಿಂದ ನುಡಿದು, ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಅವರು ಅತ್ತರೇನು ? ಊರೊಳಗಿನ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವೆಲ್ಲ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಹತ್ತಿತು. ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಪುರೇಹಿತರು ಸುವಾಸನಿಯ ರೊಂದಿಗೆ ಬಿಗರನ್ನು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು, ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರು “ದಾಹಿತ್ಯ ಸಂತಾನವಾಗುವ ವರೆಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ-ಅಳಿಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುವದಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ನೆನಹೇಳಿ, ತನು ಆಪ್ತೇಷ್ಟರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಊಟಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟರು. ಊಟದ ಸಮಾರಂಭವು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಬುಂದೆಯ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಂದು, ತಾಂಬೂಲ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರು, ರಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರೂ ನಿರಾಹಾರಿಗಳಾಗಿ, ಚಿಂತಾಗ್ನಿಗೆ ತಮ್ಮ ರುಧಿರವನ್ನು ಆಹುತಿ ಕೊಟ್ಟರು.

ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಬರಹತ್ತಿದರು. ರಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು, ತಮ್ಮ ಮನೋವೇದನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು, ತಾವು ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತರಿಸಿದ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಂದಬಂದವಂಗೆ ತೋರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಹೆಂಗಳೆಯರು, “ ಈ ಪಲ್ಲಂಗ ಬಹಳ ಮಾಟ ಅದ್ಭುತನೀ ಗಾಡಿ ಏನಭೆಂದ ಅದನೈ ! ಈ ಶಕಲಾತಿಗೆ ಮೂವತ್ತರ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಯಾಕೈವ್ವಾ ? ಬೆಳ್ಳೆ ಡಬ್ಬಿ, ತಾಟು, ಕುಂಕುಮದ ಕರಡಿಗಿ- ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಏನುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದೀತು. ಎಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಚಲೋ ಅವ ” ಎಂದು ಹೊಗಳಹತ್ತಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ರಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು, “ ನಾವೇನು ದೇಸಾಯ್ಲ, ದೇಶಪಾಂಡೇರಲ್ಲ. ಬಡವೈದಿಕ ಭ್ರಾಂಬರು. ಮೊಡ್ಡ ವತನದಾರರ ಸಂಬಂಧಾ ಮಾಡಿಕೂತೇವಿ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನಕ್ಕೆ ಕೂಡಿ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮ್ಯಾಲ ಹಿಡಿದದ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾ ಮೀರಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಡತೀವಿ ಆದ್ರೇನೆವ್ವಾ ? ದೇಸಾಯ್ಲಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾನೂ ಕಾಲಕಸಾ ಆಗಿ ಹೋಗತಾವ. ಪುಣೇಚನದ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನೀವೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ? ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ವಸ್ತ್ರ ಕೊಟ್ಟೂ

ಬಿಸಾಡಿ ಒಗದು ಬಿಟ್ಟು. ಬೇಕಾದವರು, ಬೇಕಾದ್ದು ಅನ್ನಲಿ ನಾವು ಕೊಡೋ ಅಷ್ಟು ಕೊಡುತೇವಿ ” ಎಂದು ಉಸುರ್ಗರೆದರು.

ಅವ್ಯರಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಳನಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನಮನೆಗೆ ವಾದ್ಯಘೋಷದೊಡನೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಉರುಟಣಿಗಿಂದು ವನಿತೆಯರನೇಕರು ಕೂಡಿದ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಪಡಸಾಲೆಯ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ, ಉರುಟಣಿಗಾಗಿ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆಯಕಳುಹಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಂಗಾರದ ಕಂಠಿಯಸರವನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಮೇಲೆಯೇ ತಾನು ಉರುಟಣಿಗೆ ಬರುವವನೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿದನು. ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರು ಉಸುರ್ಗರೆದು, ಒಳಗೆಹೋಗಿ, ಒಂದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ತಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತರ ಸಂಗಡ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದರು. ಪುರೋಹಿತರು ಭರದಿಂದ ಬಂದು, ಎಲೆ ಅಡಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅಳಿಯದೇವರು ರೂಪಾಯಿ ತುಂಬಿವೆ ತಾಟನ್ನು ಎಡಗಾಲಿಂದ ಒದೆದು, ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ, ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುತ್ತಾ, “ ನಾ ಏನು ದೇಶಾವರ ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿರುಗಿ ಒಯ್ದು ಆ ತಿರುಕಗಣ ಕೊಡಿರಿ ” ಎಂದು ತಲೆ ತಿರುಗಿ ನುಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೆದರಿ, ಹರಹಿದ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, “ ಲಕ್ಷ್ಮಣಿಗೆ ಅಸೆಮಾನ ಮಾಡಿದ ಈ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತನದಾರರಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯೇ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುವ ಹೊತ್ತು ಬರುವದು ” ಎಂದು ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ನುಡಿದು ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ತಿರಳಿದನು.

ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿಯೆ ಐದು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಮಾಯಿತು. ಉರುಟಣಿಗಿಂದ ಬಂದ ಊರೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ. ಬೇಸತ್ತು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ತಮ್ಮ

ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ವನಿತೆಯರ ವೃಂದವು ಬಯಲಾಯಿತು. ಪಾಪ! ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು? ಚಂದ್ರಾವತಿ ಬಾಯಿಯವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಆರುತಾಸು ರಾತ್ರಿ, ಆತು; ವಲ್ಲಭರಾಯರು ಬರಲೊಲ್ಲರು ನೀವಾದರೂ ಹೋಗಿ ಕರಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.” ಎಂದು ಬಹು ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಚಂದ್ರಾವತಿ ಬಾಯಿಯವರು, “ಉಡುಗೋರೀ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಿರುಕರಿಗೆ ಕೊಡೋ ಎರಡು ಹರಕ ಅರವೀಕೊಡುಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಿ. ಈಗ ಒಂದು ಕಂಠೀ ಸರಾ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ಅಳಿಯಾ ಕೇಳಿದರ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತಂದಿಟ್ಟಿ. ಮಂದೀ ಒಳಗ ಯಾರ ಮರ್ಯಾದೀ ಕಳಿಯಬೇಕಂತ ಮಾಡಿರಿ? ಮಗಳನ್ನ ಮನ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟಗೊಂಡು ಕೂಡಬೇಕೂ ಅಂತ ನೀವೂ ಮಾಡಿಧಾಂಗ ಕಾಣತದ. ನಾ ಹೇಳಿದರ ಅವಾ ಕೇಳಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿಗೆ ಬಂಧಾಂಗ ಮಾಡ್ತೀ. ನಾ ಏನು ಅವನ್ನ ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಾಕೆಲ್ಲ ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ ವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಆಗ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಬಾಯಿಯವರು, “ನಿಮ್ಮ ಸೊಸಿನ್ನ ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸೇವಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರತಂತ ನಾಯೇನು ಮಗಳನ್ನ ಮನಿಗೆ ಕರ ಕೊಂಡು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಇದ್ದಾಂಗ ಮಾಡ್ತೀ. ಆರತೀಮಾಡಿ ಸಿಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನ ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ನಾವು ಹೋಗತೇವಿ ” ಎಂದು ಎದ್ದುನಿಂತರು.

ಈ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಳಗೆ ಬಂದು, “ಆತು,- ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಧಾಂಗ ಆತು. ನಮ್ಮಪಾಧ್ರೂ ಏನು ಹೋತು? ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದೂ ಒಂದು ಆಳು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈಗ ಯಾಕ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗತಿ ಒಣಾ ಗುದ್ದಾಟಿ ಮುಂದಕ ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಇದ್ದಾಂಗ ಮಾಡಿದ್ರ ತೀರೀತು. ನಾಯೇನು ಉಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಸಿಗೊಂಬಾವಲ್ಲ. ಆರತೀ ಅಷ್ಟು ತಿವದು ನಿಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ನೀವು ನಡೀರಿ ” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದನು.

ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು ತಮಗಾದ ಸಂತಾಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನುಂಗಿ ಕೊಂಡು, ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನೂ, ಗೌರಿಯನ್ನೂ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ.

ಆರತಿಮಾಡಿ, “ಅಯ್ಯೋ ಹುಲಿಯುಗವಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಣಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ಹೊರಟೆ. ವಲ್ಲ” ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಾ ಮನೆಯ ಮಾರ್ಗಹಿಡಿದರು.

ಫಲಶೋಭನ ಪ್ರಸ್ತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಎತ್ತಬಹುದೆಂದು ಒಕಡಣ್ಣನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಯೋಚನೆ ಕನಸಿನ ಮಂಡಿಗೆಯಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಪಿತ್ತ ಸತ್ತಿ ಗೇರಿತು. ಅವನು ಕೋಣೆಯ ಕದವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿ, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಗೌರಿಯನ್ನು ಎಡಗಾಲಿಂದ ಒಡೆದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಳವಿದನು. ಗೌರಿಯು ತನಗಾದ ದುಃಖವು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ತುರಕಿಕೊಂಡು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದಳು.

ಗೌರಿಯ ಪಲಂಗಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದ ಶಬ್ದವು ಹೊರಗಿನ ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆ ಕೇಳದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರುಳು ಕರಗಿ, ಅವರು ಒಳಗೆ ನಡೆದ ಅನರ್ಥವನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಹತ್ತಿದರು. ಆ ಕೋಣೆಗೆ ಆಳೆತ್ತರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಿಡಿಕೆಯಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಚಾಣಾಕ್ಷೆಯು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಹತ್ತರವಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಸನ್ನೆಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಅದು ಬಹಳ ಎತ್ತರವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಏನನ್ನಾದರೂ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾಧನಗಳೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳು ತಾನು ಬಗ್ಗಿನಿಂತು, ಉಳಿದವರಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ನೋಡಿರೆಂದು ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬ ಚಪಲೆಯು ಅವಳ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ, ಕಿಟಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿ ನೋಡತೋಡಗಿದಳು. ಹಾಸಿಗೆಯೇಲಿ ಬಿದ್ದ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ, ಹೊರಗೇನೋ ಸುಳಿದಹಾಗೆ ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದನು.

ಬಗ್ಗಿನಂತ ತರುಣಿಯು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೆಸರಿದಳು; ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಚಪಲೆಯು ಆಧಾರತಪ್ಪಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು; ಅವಳಿಗೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟು ಹತ್ತಿ ಋವಳಿಬಂದಿತು. ಉಳಿದವರು ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ; ತಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಯು ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ! ಅವಳ ಮೊಳಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬಲವಾದ ವೈಶ್ಯ ತಗುಲಿದೆ; ಹಣೆಯೊಡೆದು ನೆತ್ತರು ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಕೂಡಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ, ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆಯೊಳಗಿನ ನೀರನ್ನು ತಂದು, ಅವಳ ನೆತ್ತಿಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರನ್ನು ಕೂಗಿದನು. ನಡುವನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತರುಣಿಯರು ದೀಪಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಒಬ್ಬಳು ಬಿದ್ದವಳ ಹಣೆಯಿಂದ ರಕ್ತವು ಚಿಮ್ಮದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಳು; ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತಂದು ಆ ಗಾಯಕ್ಕೆ ತುಂಬಿದಳು. ಕೆಲವರು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬಿಸಿಬೂದಿಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಹತ್ತಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಅರ್ಧ ತಾಸಿನ ಉಪಚಾರವಾದಮೇಲೆ, ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದ ತರುಣಿಯು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಡುವನೆಯಲ್ಲೊಂದು ಮೆತ್ತನೆಯ ಗಾದಿಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋದವನೆ, ಅಲ್ಲಿಯೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಗೌರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುದ್ದಿ, “ಕರಿಗಾಲವಳೇ, ನಿನ್ನದಶಿಂದ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅನರ್ಥ ಆದದ್ದು. ನೀ ಇಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಡ, ನಡಿಹೊರಗ ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಚಂಡುಹಿಡಿದು ಹೊರಕ್ಕೆ ದಬ್ಬಿದನು. ಗೌರಿಯು ನಡುಗುತ್ತ ನಡುವನೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಅವಳನ್ನು ದುರುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡಿ, “ಛೇ, ಖೋಡೀ! ನಿನ್ನ ಕಾಲಗುಣಾ ನೋಡು. ಮನಿವಳಗ ಕಾಲಿಟ್ಟ ದಿವಸಾನಗ ರಕ್ತಹರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೀದಿ. ನೀವೊಬ್ಬಕ್ಕಿ ಮಾರಿ, ಪಿಶಾಚಿ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಾಂಗ ಆಗೇದ. ನಮ್ಮನುನೀ ಹಾಳಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀದೆಲ್ಲಗ “ ಎಂದು ಗೌರಿಯು ಸೋಟಿತಿವಿದರು. ಗೌರಿಯು ನಿರುತ್ತರಳಾಗಿ ಕುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಕೂಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೆ ಬಲವಾಗಿ ಬಂದದ್ದಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಗುಡಾರದಮೇಲೆ ಒರಗಿದರು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಬೆಳತನಕ ಕುಚುಕುಚು ಮಾತಾ

ಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. “ ಏನು ಅನರ್ಥ ! ” ಎಂದು ಒಡಕಣ್ಣನ ಬಳಗದವರಿಗೇ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತಂತೆ.

೩. ನೊದಲತುತ್ತು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಣಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು ತಮಗಾದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪತಿಯನ್ನೂ ಪಾಲುಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಹಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಜೋಯಿಸರ ಮುಂದೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಹೆಂಗಳೆ ಯರೂ ನಡೆದದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜೋಯಿಸರ ಪುರೋಹಿತನು ಮಾತ್ರ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮದಾಂಧತೆಯನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಹಳಿದು, ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಅವರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅಳಿಯನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಜೋಯಿಸರು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ತಾವೇ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನಿನ್ನೂ ಎದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಸಿದ ಗುಡಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಬಾಡಿದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಳವಳವಾಯಿತು. ಮನದಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಾ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ಎಳೆದು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಏರಿದ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು, ಮುಖತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಜೋಯಿಸರು ತಾವು ತಂದ ಹಣವನ್ನು ಅವನೆದುರಿಗೆ ಸುರುವಿ, ಇಂದಿನ ಮರಿದಂಡಲವನ್ನು ಸಾಂಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಬಂದ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೇಕೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು “ ಹೂಂ ” ಎಂದನು.

ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬೀಗರಿಗೆಲ್ಲ ಹೋಳಿಗೆಯ ಊಟವಾಯಿತು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಉರುಟಣೆಗೆ ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು ಹೋಗಲೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಜೋಯಿಸರು, ಅಳಯನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಮಾಡಿ ಬಂದಿರುವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ತರುಣಿಯರೊಡನೆ ಉರುಟಣೆಗೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಮತ್ತೆ ಕಂಠಿಯಸರದ ಮಾತನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಉರುಟಣೆಗೆ ಚಕ್ರಹಾಕಿದನು. ಅವರು ಬಂದಹಾದಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲೆಂದು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದರು. ಮರು ದಿನ ಒಡಕಣ್ಣನು ಕಳುವೂಟವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು “ ಹಡೆದವರೇನು ಹಣೆಯಬರೆಹ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿದ್ದರು.

ಗೌರಿಯು ತನಗಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನೂ, ದುಃಖವನ್ನೂ ತಾಯಿ ಗಾಗಲಿ, ಗೆಳತಿಯರಿಗಾಗಲಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಬಂದ ಎರಡುಗಳೆಲ್ಲ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಂತಳು. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟುಸೆಡಕುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಯು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪತಿಸೇವೆಮಾಡಿ ಸತಿಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಬಯಕೆ. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಸುಯೋಗವು ಎಂದೂ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆ, ನೀರು ಮೊದಲಾದ ಮನೆಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲಾ ಗೌರಿಗೆ; ಒಡಕಣ್ಣನೊಡನೆ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವದು ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರ ಹಕ್ಕು. ಗೌರಿಯು ಕೈತಪ್ಪಿ ಕೆಲಸಕೆಡಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಗೆ ಪತಿದೇವನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶವಾಗಲಿ, ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವಾಗಲಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಮುಳುಗುವವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ದುಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ; ಕತ್ತಲೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೆ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೂ ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಯು ಬಯ್ಯುವ ಬಯ್ಯೆಲ್ಲವೂ ಅತೀರ್ವಾದಗಳೆಂದೇ ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಕೆ ಕುರುಡಿಯಂತೆ, ಕಿವುಡಿಯಂತೆ, ಮೂಕಿಯಂತೆ ಇದ್ದಳು. ದಿನಾಲು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, “ ಈ ಜನ್ಮನೀಗಿಸು ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನೊದಲಗಿತ್ತೆಯನ್ನು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಬಿಡುವುದು? ತವರು ಮನೆಯವರು ಬಂದು ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಡವೆ? ಲಕ್ಷ್ಮಣಜೋಯಿಸರು ಬಂದರು; ಮಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿರೆಂಬ ಬಿನ್ನಹ

ವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸುಯೋಗ ದೊರೆದಂತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು “ ನೀವು ಪ್ರಸ್ತದಾಗ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದಿ ಕಳಿದಿರಿ. ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾಕ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡ್ತೀ. ಆಕೀನ್ನು ನಿಮ್ಮನಿಗೆ ಕಳಿಸ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಆಕೀನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಿ, ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಬ್ಯಾಡ್ತೀ. ಯಾವುದುಬೇಕು ಹೇಳ್ತೀ? “ ಎಂದು ದರ್ಶದಿಂದ ನುಡಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣಜೋಯಿಸರೇ ನಂದಾರು? “ ಅಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಕೊಡೋ ಯೋಗ್ಯತಾನೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ಮಗಳ್ಳ ಬಾಳುವೆಗೇಡು ಮಾಡೋದೂ ನನಗ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಳ್ಯಾಕ ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದು, ಪಡಸಾಲೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡರು.

ಅವರಿಗೆ ಚಿಂತಿತೊಡಗಿತು. ಇರುಳು ಕಂಡಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಹಾರಿದೆನಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವು ಅವರನ್ನು ಹರಿದು ತಿನ್ನತೊಡಗಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ನರಪಿಶಾಚಿಯೆಂದು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಅವನಿಗೆ ಮಗಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಹಾಗಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮ ತಂಗಿ! ಅದರೇನು ಹುಳಿಯ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಹಾಲು ಮೊಸರಾಗಿ ಬರುಬರುತ್ತ ಜೊಟಿಜೊಟಿನಾರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಇಂಥವರಿಗೆ ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದ ಬರಬೇಕು? ಹೆರವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುದೇ ಇವರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ಜೋಯಿಸರ ಚಿಂತೆ ಬಲವಾಯಿ: “ ನನ್ನ ಗೌರಿಯನ್ನೇನು ಇವರಿಗೆ ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನೆ? ಮೂರುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೂ ಈ ನರಪಿಶಾಚಿಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗ ಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ ಸಾಕಿಸಲಿಹಿದ ಮಗಗಳನ್ನು, ವತನದಮಟ್ಟಿಗೆಬಿದ್ದು, ರಕ್ಕಸನ ದವಡಿಯಲ್ಲಿ ನೂಕಿದೆ! ಹಣ್ಣೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಡವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದ ಹೊನ್ನೆಯ ಹುಳದಂತೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಮನೆಗೆ ಹೋದರೂ ಮಗಗಳ ಮುದ್ದು ಮುಖವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ”

ಒಡಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಗಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯು ಕೊಡಬೇಡಿರೆಂದು ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಚಿತ್ರವು ಅವರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಮೂಡಿತು.

ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಡದೆ, ಆ ಸಾಧ್ವಿಯನ್ನು ತಾವು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ನುಡಿದದ್ದನ್ನೂ ನೆನಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ತಮಗೇನು ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶವಾಗುತ್ತು? ವಿನಾಶಕಾಲದ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಯೆ ಅದು. ಆಗ ಬಾರಬುದು ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹುಡುಕಿದರೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮೈಜುಮ್ಮೊಂದಿತು. ಗೌರಿಯ ಗತಿಯೇನು? ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣವೆ ಮನಸ್ಸಿಗೊಂದು ಸಮಾಧಾನ. ತಮ್ಮ ಗೌರಿ ಮಹಾಸ್ವಾಧಿ. ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಎಂದೂ ಕುಂದು ತರುವವಳಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಬಂದರೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟಾಳು.

ಈ ಸಮಾಧಾನ ಹಿಂದೆಯೆ ಭಯ: ವತನದ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೂ, ಸರದಕ್ಷಿಣೆಯ ದುರಾಲೆಗೂ ಬಿದ್ದ ಒಡಕಣ್ಣನ್ನು ಗೌರಿಯನ್ನು ಸರಿಪರಿಯಾಗಿ ಕಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಾನೆಯೆ? ಮಗಳಿಗಾಗುವ ಯಮಯಾತನೆಯನ್ನು ಜೋಯಿಸರು ಊಹಿಸಿ, ನಡುಗಿದರು. ಊಹಿಸುತ್ತಾ ಊಹಿಸುತ್ತಾ “ಇಂಥ ಛ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗಳು ಜೀವಂತವಿರುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ” ವೆಂದರು. ಅದೊ! ಗೌರಿ ಅವರೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು—ಅವಳು ಮೃತ್ಯುಪಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ರ್ತುತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ!

ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. “ಇಂದಿಗೆ ಮಗಳ ಮಣಸರಿಯಿತು. ಅವಳು ಸತ್ತಳೆಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಎದ್ದರು; ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಹರಿಯತೊಡಗಿದರು.

ರುಕ್ಮಿಣೀಬಾಯಿಯವರು “ಹೀಂಗಳ್ಯಾಕ ಮುಚ್ಚರಹಾಂಗ ಮಾಡತೀರಿ? ಅರುತಾಸಾತು. ಅಡಿಗಿ ಆಗೇದ, ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಏಲೈಲ್ಲ. ಆಕಿ ಏನು ಎರಡನೇದವರ ಮನ್ಯಾಗಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನ್ಯಾಗ ಇದ್ದಾಳ. ಅಲ್ಲೇ ಸತ್ತರ ಸರತಿಮುಟ್ಟಿತು. ಒಣಾ ಚಿಂತೀಮಾಡಿ ಯಾಕ ಸೊರಗತೀರಿ? ಬಂದದ್ದು ಬರಲಿ. ಅನುಭೋಗಸಬೇಕು.” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣಜೋಯಿಸರು ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಇವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಅವರು ತಮ್ಮ ಸತ್ತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ

ದರು. ಇಂತಹ ಸಾಧ್ವಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಈಕೆಯಿಂದಲೆ ಸತೀತ್ವದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದವಳು ಗೌರಿ, ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವುದೇಕೆ? ಸರಿ, ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣಜೋಯಿಸರ ಭಯವೇನು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗೌರಿಯನ್ನು ಕರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮಡ್ಡು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದು ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಒಡಕಣ್ಣು ನು ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದನು. ಹಂಗಿನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಗೌರಿಯನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಚಂದ್ರಾವತಿ ಬಾಯಿಯವರೂ ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಗೌರಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಬೇಕೆ? ಮೈಮುರಿ ದುಡಿತ, ಹಳಸಿದ ತಂಗಳು ಅನ್ನ. ಮುಂಗಾರ ಮಳೆಯ ರಭಸದಿಂದ ಬರುವ ಬಯ್ಕೊಂದಿಗೆ, ಬಡಿಗೆಯ ಬಡಿತಗಳು. ಮುಟ್ಟಾದ ಮೂರು ದಿನಗಳಂತೂ ಅವಳಪಾಡು ಯಾತಕ್ಕೂಬೇಡ. ಹುಡುಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಜೀರಂಗಿ ಹುಳುವಿನಂತೆ ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಗೌರಿಯು ಎದೆಗಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಧೈರ್ಯ ಅಂತಹದು ಯಾರ ಮೇಲಾದರೂ ಹರಿಹಾಯ್ದಳೆ? ಸಿಟ್ಟು-ಸೆಡಕು ಮಾಡಿದಳೆ? ದೇವರ. ಅವಳಿಗೆ ಅನಂತವಾದ ಸೈರಣೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠವನ್ನು ಅವಳು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯ ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಒಸ್ಪೊತ್ತೆ ಉಟಮಾಡಿ, ಹುಲ್ಲುಚಾಸೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಹತ್ತಿದಳು. ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಒಡಕಣ್ಣು ನು ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ, ತಂದೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಹಳೆಯಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆ ಉಟ್ಟು, ಎರತ್ತಳಂತೆ ಇರತೊಡಗಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದುವು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ತಿಗೆ ಕರುಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಹೇಸಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಚಂದ್ರಾವತಿ ಬಾಯಿಯವರು ಕಾಲಮೇಲೆ ಕಾಲುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಲೆಯಡಕೆಗಳನ್ನು ಮೆಲಕಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಾಗ ಒಂದುದಿನ “ ಧೂ, ಖೋಡಿ! ಎಂದರು.

ಗೌರಿಯು ವಿಧೇಯಳಾಗಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ನಿಂತಳು. ಅವರು ಮುಂದೆ ರಿಸಿದರು. “ ನೀ ಏನು ಗಂಡನ ಸಂಗತಿ ಬಾಳೇವೆ ಮಾಡ್ತೀದಿ! ನಿನ್ನ ಕಂಡರ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಬೆಂಕಿಆಗತಾನೆ ಕತ್ತಿನಾಯಿಕಿಂತ ಕಡಿ ಅದ ನಿನ್ನ ಭವಣಿ.

ಗೌರಿಗೆ ಇದೇನು ಹೊಸ ಮಾತಲ್ಲ. ಅವಳು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ದನಿಯೆತ್ತಿದರು; “ ಅವರೂ ನೀ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲಾ ಅಂತೀನಿ! ನೀ ಸತ್ತರ ಯಾವ ರಾಜ್ಯ ಹಾಳಾಗೋದು? ಊರಾಗ ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸಾಯತಾರ ನೀ ಯಾಕೆ ಸಾಯಬಾರದು? ”

ಗೌರಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ “ ನೀ ಯಾಕೆ ಸತ್ತೀಯವ್ವಾ! ನಮ್ಮ ಮನೆತನಾ ಹಾಳಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀದಿ ನಮ್ಮ ಬಡಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದು ಇದೀ ಗಂಟುಬಿದ್ದಾಗ ಆಗೇದ. ನೀ ಸತ್ತರ ತನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದ ಚೆಲೋ ಹೆಣ್ಣು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೋತಾನೆ, ಮ್ಯಾಲೆ ನಾಕಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಗತಾವೆ ನಮ್ಮ ಮನೆತನಾ ನಿಂದರತದ್ದೆ ಲಗೂ ಸಾಯಬಾರದ್ದೆ? ಯಾಕೆ ಇಟ್ಟೀದಿ ಜೀವಾ?” ಎಂದು ಶಿಸಿಸಿದತ್ತಿದರು.

ಅಂದಿನವರೆಗೆ ಅತ್ತೆಯವರೆದುರಿಗೆ ಮರುಮಾತಾಡದ ಗೌರಿಗೆ ಈಗ ತಡೆಯಲಾರದ ಉದ್ದೇಶ ಬಂದು, “ ನಾನು ಏನು ಸಾವಿಗೆ ಹೆದರಿಲ್ಲ ಆ ಯಮದೇವರು ಕರಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದಾನೋ ಅಂತ ಹಾಡಿ ನೋಡಿಕೋತ ಕೂತೇನಿ. ಈ ಭೂಮೀವ್ಯಾಲಿದ್ದು ನಾನು ಸುರಕೊಂಬೋ ಭಾಗ್ಯನೂ ಅಷ್ಟು ಅದ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೆರಿಭಾವೀ ಪಾಲಾದರ ಅಫೋಗತಿ ಆಗತದ ಅಂತ ಬಿಟ್ಟೇನಿ. ಅವರ ಕಡಿಂದ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯಿಸಿರಿ ಅಂದ್ರ ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಆದೀಕು. ದಯಮಾಡಿ ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಡಿ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಿಟ್ಟಳು.

“ ಮೆತ್ತನ್ನ ಕಳ್ಳ! ಒಳ್ಳೇ ಯುಕ್ತಿ ಹೇಳಿಯಲ್ಲ! ನೀ ಸತ್ತರೂ ಮಂದಿಗೆ ಅರಿಷ್ಟ ಕ್ಷುಬ್ಧೇಕಂತ ಮಾಡಿಯೇನು? ಯಾರಾದರ ಒತನಾ ನೀಗಿಹಿಡಿದೀ. ಇಷ್ಟು ನಿಯಮಾ ಮಾಡತೀವಿ, ಧಾರಣೇಪಾರಣೇ. ಚಾಂದ್ರಾಯಣಿ ನೀ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಅವನ್ನು ಮಾಡಿದೀ ಅಂದರ

ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಹೋಗೋದ್ರಾಗ ಜನ್ಮ ನೀಗತೀದಿ” ಎಂದು ಚಂದ್ರಾ ವತೀಬಾಯಿಯವರು ಉಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು.

“ಅತ್ತೆವರೂ, ನನಗ ಆ ವೃತಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಬೇಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರ, ಅದನ್ನೂ ಮಾಡ್ತೀನಿ!!

“ವೈದಿಕ ಭ್ರಾಂಬರ ಮನ್ಯಾಗ ಹುಟ್ಟಿದಿ, ಈ ವೃತಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ಆಶು. ನಾನೂ ಹೇಳ್ತೀನಿ, ಕೇಳು. ಒಂದು ದಿನಸ ನಿರಾಹಾರ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ದಿನ ಒಪ್ಪೊತ್ತು ಉಂಜೋದೂ ಧಾರಣಿ ಪಾರಣಿ ಅಮಾಸೀ ಮರು ದಿನ ನಿರಾಹಾರ ಮಾಡಿ, ಮರುದಿನ ಚಂದಪ್ಪನ್ನ ಕಂಡು ಒಂದು ತುತ್ತು ಉಣಬೇಕು. ಮರುದಿನಸ ಎರಡು ತುತ್ತು— ಹೀಂಗ ಹುಣ್ಣಿವಿತನಕ ತುತ್ತು ಏರಿಕಬೇಕು. ಮುಂದ ದಿನಾ ಒಂದು ತುತ್ತು ಕಡಿಮಿ ಮಾಡಿಕೋತ ಅಮಾಸಿಗೆ ನಿರಾಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಿ ಆಂತಾರ. ಹ್ಯಾಂಗೂ ಉಪವಾಸ ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ನೀ ಗಟ್ಟಿ ಇದ್ದೀದಿ. ಇವೆರಡೂ ಮಾಡು”

ಗೌರಿಯು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡುವ ಸದ್ವ್ರತಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೆಯವರಿಂದ ಅರಿತು ತಾನು ಧನ್ಯಳಾದೆನೆಂದುಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ಸತೀತ್ವವು ಸಫಲವಾಗುವ ಸಮಯವು ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದು ಆಕೆಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮರಣದಿಂದಲೆ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹಿತವಾಗುವುದಂತೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಮರಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಈ ವೃತಗಳನ್ನು ಮರುದಿನವೆ ಆರಂಭಿಸಬಾರದೇಕೆ?

ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯದ ಮೇರೆಗೆ ಇವಳು ವೃತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಣಿಪಾರಣಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಆಶ್ವೀನಶುದ್ಧಸ್ರತಿಪದೆಯಿಂದ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಿ ವೃತವನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ವೃತದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಕೆ ಕೃಶಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆಶ್ವೀನವಧ್ಯ ದ್ವಾದಸಿಗೆ ಅವಳು ಬಹಳ ನಿರ್ವಿಣ್ಣಳಾದಳು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯಿದ್ದರೂ, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಲುವು ತೋಗಲುಗಳೆರಡೇ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಬರುಬರುತ್ತ ಏಳುವುದೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕೂಡ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನವಂತೂ ಅವಳು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡವಳು ಏಳಲಿಲ್ಲ. “ಮನೆಗೆಲಸ ತಪ್ಪಿಸೋದಕ್ಕೂ ನೀ ನಿಯಮಾ

ಡಿಂದು ಮೂಲ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದಿರೋದು" ಎಂದು ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಕಿಂಗಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ. ಗೌರಿಯ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಿ ವೃತದ ಉದ್ಯಾನವನ ಇಂದೇ ಆಗಬೇಕು. ಮೂರು ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಏರಿವೆ; ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಐಕ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಗೌರಿಯು ಬಗ್ಗಿದ ದನಿಯಿಂದ "ಅತ್ತೆಯವರೇ, ನನಗೆ ಅವರ ಪಾದದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿ ಉದ್ಯಾನವನ ಮಾಡಿಸಿ" ಎಂದು ಬಹು ದೈನ್ಯದಿಂದ ನುಡಿಯಿತು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಹೊರಗೆಹೋಗಿ, ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಗೆ ತರಿಸಿದರು. ಗೌರಿಯು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಸೆಯುತ್ತ ಬಂದು, ಪತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಕಣ್ಣೀರಿಂದ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪಣೆಯ ಕುಂಕುಮವನ್ನೇ ಆ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಸವರಿ, ತಲೆಯಿಟ್ಟು ನಮಿಸಿ, ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಸತಿಯಾದ ಚಂದ್ರಮನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವಳ ಜೀವ ಸೂರ್ಯಮಂಕಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು.

ಓಡಕಣ್ಣನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಗೌರಿಯ ರಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ನಿರ್ಜೀವವಾದ ಆ ದೇಹವನ್ನೂ ಕಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರು. ಬಾಯಿಯವರಾಗಲಿ, ಒಡಕಣ್ಣನಾಗಲಿ, ಕಡುಗಿದರೆ? ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದರೆ? ಅವರು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳು.

ಹಾಹಾ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗೌರಿಯ ಮರಣ ಸಾರ್ಥಿಯು ಹಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಊರಜನರು ಗೌರಿಯ ಗುಣವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕಲೋರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೊಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಉಕ್ಷಣ ಜೋಯಿಸರೂ, ರುಕ್ಮಿಣೀ ಬಾಯಿಯವರೂ ಕಳವಳಪಟ್ಟರೂ ಶವದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಹ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಸತಿಯರ ಸಹನಶೀಲತೆಯ ಒರೆಗೆ ನಿಂತು ಗೌರಿಯು ಸದ್ಗತಿಯೊಂದಿದಳು, ನಮ್ಮ ಚಿಂತಾಗ್ನಿ ಇಂದು ಶಾಂತವಾಯಿತು ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರು.

೪. ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ

ಗೌರಿಯು ವೃತ್ತದೇವತೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಹತ್ತು ದಿವಸ ಸಹ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವರಲ್ಲಿ ವರಾರ್ಥಿಗಳು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಎಡತಾಕಹತ್ತಿದರು.

ವರನ ವತನದ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಸವಾಲಿಗೆ ತೊಡಗಿತು. ವರಪಕ್ಷದವರು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಆರುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳೆಂದರು. ಸವಾಲು ಸುರುವಾದದ್ದು ಎರಡು ಸಾವಿರದಿಂದಾದರೂ, ಅದು ಏರುತ್ತೀರುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಗುಣಶೀಲಗಳನ್ನರಿವರು ಸವಾಲಿಗೆ ಹಿಂಜರಿದರು. ಆದರೆ ಧನಕನಕವತನಗಳಿಗೇ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟವರು ಮುಂದರಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ವರದಕ್ಷಿಣೆ. ಕನ್ನಿಕೆಯ ರೂಪಗುಣಶೀಲಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುವದು? ವಿವಾಹವು ದ್ರವ್ಯಸಂಪಾದನೆಯ ಒಂದು ಸಾಧನವೆಂದೆ ತಿಳಿದವನು ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟವನೆಯೇ? ಕಾಲ ಚಕ್ರದ ಗತಿಯಿಂದ “ಸರ್ವೇ ಗುಣಾಃಕಾಂಚನಮಾಶ್ರಯಂತೇ” ಎಂಬ ತತ್ವವೇ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿ, ಇಂತಹ ಬಲವುರುಷರಿಗೇ ಬೆಲೆ ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆನು ಕೊರತೆ? ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರದ ದೇಶಸಾಂಡೆ ಗಂಗಾಧರ ರಾಯರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ, ವರೋಪಚಾರವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ. ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಬರದೇನು ಮಾಡಿಯಾರು? ಪಾಪ! ಇಂದುಮತಿ ಅವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರಿ. ಸಾದುಗಪ್ಪಿನ ಬಣ್ಣ, ಮೈಲಿಕಲೆಗಳ ಮುಖ, ತೆರಿಬಾಯಿ, ಸಣ್ಣ ಕಣ್ಣು— ಹೀಗೆ ಮಗಳ ರೂಪವಿದ್ದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಗಳಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಅವರದು. ತಿನ್ನುವ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಅನ್ನವೆಷ್ಟಿದ್ದರೇನೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿಲ್ಲ.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಧೂರ್ತನು. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಅವನು ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಮೋಗವೆ “ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದವರು. ಮುಂದಾದರೂ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಡುವವರು. ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಒಪ್ಪಿದೆ.” ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಾಡಿ, ಲಗ್ನದ ನಿರ್ಭಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು, ಬಳಿಕ ಹನುಮಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕುತಂತ್ರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಲಗ್ನದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿದನು. ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ದ್ವಿತೀಯ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅಳಿಯತನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ

ಒಂದು ಗೋಪಿನ ಸರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಫಲಶೋಭನ ಪ್ರಸ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಗಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಮೇಲೊಂದು ಕಂಠಿಯ ಸರವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಾದ ಇಂದುಮತಿ ಸುಖದಿಂದರಲೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ವತನವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಾಕಿಯಾದರೂ ಅಳಿಯನ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಮದುವೆಯಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಏಳು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಗಳಿಕೆಯಾಯಿತು. ಗೌರಿಯ ಮರಣದಿಂದ ಹಡೆದವರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುಂಡರೆ ಕೈಹಿಡಿದವನಿಗೆ ಧನಸಂಪಾದನೆಯಾಯಿತು.

ಇಂದುಮತಿಗೆ ಅತ್ತೆಯಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ “ಗಂಗೆ”ಯೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಂದದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿ. ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳೆಂಬ ಮಮತೆಯಿಂದ ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಮನೆಗೆಲಸವನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಲಿಕ್ಕೂ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಕಲಿಸಿದ್ದರು. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಬಲು ಜಾಣೆಯಂತೆ. ಆದರೇನು? ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಡವೆ? ಆಕೆಗೆ ದಿಗಿಲು; ಅಡುಗೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಅತ್ತೆಯವರನ್ನು ಕೇಳದಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರೆಯೆ? “ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ಧಡಿವಿ ಆಗೀದಿ ಒಂದು ಅನ್ನಾ ಸಾರು ಪಲ್ಯ. ಇಷ್ಟು ಮಾಡೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ತವರುಮನ್ನಾಗ ಏನು ಕಲಿತೀದಿ? ಬರೇ ಗಂಡರಾಮಿ ಅಗಿ ಮೆರೆದೀ ಕಾಣಸದ. ಅಡಿಗಿ ಬಾರದ ಹೆಂಗಸೂ, ಓದು ಬಾರದ ಗಂಡಸೂ ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಹಾಂಗಸ ಸಾಲಿ ಕಲ್ತಾಳಂತ ಸಾಲಿ! ಇಂಥಾ ಕಲ್ತ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಕ್ಕೋಬ್ಯಾಡೋ ಅಂತ ಬಡಕೊಂಡೆ ಅವಾ ಯಾಕ ಕೇಳ್ವಾಸು? ನನ್ನ ಹಣೇಬಾರ. ಅವಳ ಕಾಲಕ್ಕ ಒಂದು ಧರ ಆತು. ನೀ ಆಕೀಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನಾಕಿ ಬಂದೀದಿ. ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಮೋಸಾ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮನ್ನಾಗ ತುರುಕಿ ಹೋಗ್ಯಾನ ನಿನ್ನ. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋದು ಎಲ್ಲಾ ನಾನನ ಕಲಿಸಬೇಕಾತು.”

ಅತ್ತೆಯವರು ಉಸಿರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅಕ್ಕಸದಿಂದ ಮೂಲ ಹೇಳಿಕೊಡತೊಡಗಿದರು. “ಎಸರ ನೀರಾಗ ಬ್ಯಾಳೇ ಹಾಕಿ, ಒಲೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಡದು

ಉರೀ ಹಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕಷ್ಟು ಹುಳಿ, ಉವ್ವು, ಖಾರ, ಬೆಲ್ಲಾ ಒಗದು ಮಳಸು, ಸಾರು ಆಗತದ ಈ ತವ್ವೇಲ್ಯಾಗ ಅರಪಾವು ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಡು.”

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣು ನೋಡನೆ ಹರಟಿಕೊಚ್ಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಹೋದರು. ಗಂಗೆಯು ಅಡುಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದಳು. ಅನ್ನ ಕೈಟ್ಟು ಊದುಗೊಳವೆಯಿಂದ ಒಲೆಯನ್ನು ಊದುತ್ತು ಕುಳಿತಳು. ಹೊಗೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿ, ದಳದಳನೀರು ಸುರಿಯತೊಡಗಿದವು' ತನ್ನ ತಾಯಿ ತನಗೆ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದಾಗ ತಾನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು, ತಾಯಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕಿವಿಗೊಡದಿದದ್ದು ಅವಳ ಕ್ಷಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯೆಳದಂತೆ ಮೂಡಿ, ಆಕೆ ಮಿಡುಕಿದಳು ಹಿಂದಿನದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತಿದ್ದಳೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ನೋಡುವಾಗ ಅನ್ನದ ತವ್ವೇಲಿಯು ಉಕ್ಕಿ ಒಲೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಆಕೆಯು ಮತ್ತೆ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಉರಿಮಾಡಿದಳು. ಕಲ್ಲುಗಡಿಗೆಯೊಳಗಿನ ನೀರೂ ಎಸರು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಬೇಕೆಯನ್ನು ಸುರುವಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಳಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಉವ್ವು, ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿದಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾತೇಲಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ಬದನೆಯ ಕಾಯಿಯ ಹೋಳುಗಳನ್ನು ಸುರುವಿ, ಉವ್ವು, ಕಾರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ಹಾಕಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀರು ಬೀಳದ್ದರಿಂದ ಅದು ಹೊತ್ತಿಹೋಯಿತು. ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಅನ್ನವು ಆಗಲೆ ಅಂಚಕ್ಕಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹುಳಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಬೇಕೆ ಬೇಯದೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದವು ಅಡುಗೆಯಾಯಿತೆಂದು ಗಂಗೆಯು ಅವು ಮೂರನ್ನೂ ಇಳಿಸಿ, ಉಸ್ಸೆಂದು ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ದೇಸಾಯರ ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಡಕಣ್ಣು ನನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಒಳಗೊಂಡು ಮಣೆ ಹಾಕಿ “ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಕ ಇಡು” ಎಂದು ಸೊಸೆಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಏನು ಇಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಗಂಗೆಯು ಆತ್ತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು “ಭಟ್ಟರಗ ನೋಡಿದಿರಾ ನಮ್ಮ ಸೊಸೀ ವಾಂಡಿತ್ತೆ! ಬಣ್ಣಾ ತೊಳದ ಕೆಂಡ;

ಮಾರೀ ನೋಡಿದರ ದೋಸೆ; ಮ್ಯಾಲೆ ಅರಹುಚ್ಚಿ. ಇದು ನನಗೊಂದು ಇದಿ ಗಂಟುಬಿದ್ದಾಂಗಾಗೇದ. ನನ್ನ ಹಣೇಬಾರ.” ಎಂದು ಹಣೆಹಣೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡರು. ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಒಳಗೆ ಬಂದನು. ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಧೋತರವೇ ಇಲ್ಲ! ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಗಂಗೆಯ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಡೇಟು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತಳು.

ಬಳಿಕ ಒಡಕಣ್ಣನು ತಾನೇ ಧೋತರವನ್ನು ಎಳೆದು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಗಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಲೆ ಹಾಕಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅತ್ತಿಯವರು “ಮುಗ್ಗಲಗೇಡೀ! ಯಾಕ ಮೂಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೂತೀದಿ? ಏಳು. ಉಪ್ಪು ತುಪ್ಪ ಹಾಕು.” ಎಂದರು. ಗಂಗೆಯು ಎಲೆಯ ಬಲದುದಿಗೆ ಉಪ್ಪನ್ನೂ ಎಡಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಹಾಕಿದಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಬಾಯಿ ತೆರೆದರು. “ನೋಡಿದ್ಯಾ ಹೇಣ್ಣಿ ಜಾಣತನ? ಮಾಲೆ ನಾಕೆತ್ತಾ ಕಲತಾಳಂತ! ಯಾವ ಮಾಸ್ತರ ಕಲಿಸ್ಯಾನೋ, ಯಾ ಸಾಹೇಬ ಈಕಿನ್ನ ಪಾಸು ಮಾಡ್ಯಾನೋ ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಅಡಗೀ ಗತಿ ಏನೇನಾಗೇದೋ ಇನ್ನೂ!”

ಅಡುಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. “ಇಕಾ ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ಣಿ ಅಡಗೀ ಮಾಡ್ಯಾಳ ನೋಡಪಾ. ಉಣ್ಣು, ಬಡಸಾಳ ಭವಣಿ” ಎಂದು ಅಂಜಕ್ಕೆ ಅನ್ನ, ಕರಿನೀರು ಸಾರು, ಹೊತ್ತಿಹುರಕಡಲೆಯಾದ ಪಲ್ಟುಗಳನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದ ಮಡಿಗೋಲಿನಿಂದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧಳಿಸಿ, ಬಾಸಾಳುಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು “ಆಗಲಿ ಈಕೀ ಪಾದ್ಯ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ನೆಟ್ಟಗಾಗಲಿ ಯಾರ ಮನೀ ಹಾಳಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀದಿ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಹತ್ತಿದರು. ಗಂಗೆಯು ಕೆಟ್ಟ ದನಿಯಿಂದ ಚೀರುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು. ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಡುವೆ ಒಂದು ಪೈನೋಕಿ:

ಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಿಡುಕಿನಿಂದ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಭಟ್ಟರು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ, “ದುಡದು ದುಡದು ಸಾಯಬೇಕಂತ ನನ್ನ ಹಣೇಬರದಾಗ ಬರದದ” ಎಂದು ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತರು.

ಅಡುಗೆಯಾದ ನಂತರ ತಾವು ಮೂವರೂ ಉಂಡು, ಗಂಗೆಗೆ “ನೀ ಮಾಡಿಟ್ಟೀಯಲ್ಲಾ- ಆ ಸಕ್ಕಾನ್ನು ಉಣ್ಣು ಅದನ್ನು ಜಿಲ್ಲಿದಿ ಅಂದ್ರ ನಿನ್ನ ತಲೀ ಒಡದೇನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದರು. ಗಂಗೆಯು ಗಂಡನ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ನಸಾರುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಳು. ಅತ್ತೆಯ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಅವಳ ಅಂತಃಕರಣವೂ ಗಂಡನ ಬಡಿತದಿಂದ ಅವಳ ದೇಹವೂ ಬಹಳ ಹಣ್ಣಾಗಿ ದ್ದವು. ಆದರೂ ಬಹಳ ಹಸಿವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ಅದು ಅವಳ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕದನ್ನವನ್ನು ಅವಳೆಂದೂ ತಿಂದವಳಲ್ಲ. ನೀರು ಕುಡಿದು ಆ ತುತ್ತನ್ನು ನುಂಗಿದಳು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಹಾಲುಮೊಸರು ಹಾಕಿ ಮಿದುವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಡಿಸಿದಾಗ ತಾನೊಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಎಡಗಾಲಿಂದ ಒದೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದಲೇ ಇಂದು ಕೂಳಿಲ್ಲದೆ ಕೊರಗುವ ಹಾಗಾಗಿರಬೇಕು. ನಗುತ್ತ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅಳುತ್ತ ಉಣ್ಣು ಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತ ಎಲೆಯಿಂದಿದ್ದಳು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಸಹ ಅವಳು ಅದೇ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುಬೇಕಾಯಿತು. ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ಅಂದಿನಿಂದ ಅಡುಗೆಯು ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಗೆ ತಪ್ಪಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದುವು. ಒಬ್ಬಳೇ ನೀರು ಜಗ್ಗಿ ಅವಳು ಕೈಕೆಂಪಡರಿದವು. ಮುಸುರೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಕ್ಕದ್ದರಿಂದ ಅಡುಗೆಯ ಸವುಟಿನ ಪೆಟ್ಟುಗಳೂ, ಕಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಕಸ

ಬರಿಗೆಯ ಏಟುಗಳೂ ಬೀಳತೊಡಗಿದುವು. ದಿನಾಲು ಹೊತ್ತಿದ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ತಳದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಸಾರನ್ನೂ ಉಣ್ಣಬೇಕಾಯಿತು. ಮೊದಮೊದಲಾ ಊಟ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಕೇಳುವುದೇ? ಎರಡು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಆದೇ ರುಚಿ ಹತ್ತತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಮಾತ್ರ ತುಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ;

ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ವುಷ್ಟ ಶರೀರವು ಯಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆದರೇನು? ಅವಳು ಭಾರತೀಯ ಸಾವಿತ್ರಿ, ದ್ರೌಪದಿ, ಸೀತೆಯರ ಕಷ್ಟದ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳೇನು ಎಂದುಕೊಂಡಳು.

ಆಷಾಢ ಮಾಸವು ಅರ್ಧಹೋಗಿರಬಹುದು. ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ತವರೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹೆಂಗಳೆಯರ ಸುಳಿದಾಟವೆ ಸುಳಿದಾಟ ಹೊಸದಾಗಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ವಧುಗಳು ತವರೂರ ಕಡೆಗೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ದಿನಗಳ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲವಿದು. ನಾಗರಪಂಚಮಿ ಬೇರೆ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಗಂಗೆಗೆ ಹೇಗಾಗಬೇಡ? ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ನಡುಮನೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಹೊರಗಿನ ಕತ್ತಲೆಯು ಅವಳ ಹೃದಯಪಲ್ಲಿಯೂ ನುಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಸುಖಮಯ ಜೀವನವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ಪಾಡು ಈಗ ನಾಯಿನರಿಗಳಿಗೂ ಕೀಳಾದ ಪಾಡಾಯಿತಲ್ಲ! ಕತ್ತಲೆ, ಕದನ್ನ, ಬಯ್ಲುಳು, ಮೇಲೆ ಬಡಿಗೆಯ ವೆಟ್ಟುಗಳು, ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ತಾನು ಕೊರಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ತನಗೆ ಕ್ಷಯವೆ ಕೊಡಬೇಕೆ! ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಆ ವಿಚಾರದಿಂದ ಅವಳ ಮೈ ಜುಮ್ಮೊಂದಿತು.

ಈ ರೋಗದಿಂದ ಸೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಸಾಯಬೇಕು! ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. “ಇಂದೇ ಯಾಕೆ ಜೀವಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು?” ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅವಳೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಗಂಡನಿಗೂ ಅತ್ತಿಗೂ ಸುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ದುಃಖವಾದೀತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ದುಃಖಿಗಳಾಗಿ ಕೊರಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಾನು ಸತ್ತ ದುಃಖದಿಂದ ಹತ್ತಿಂಟು ದಿನ ಮರುಗುವುದು ಹೆಚ್ಚೆ? “ಸರಿ ನಾಳಿನ ದಿನ” ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು.

ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಬೆಳತನಕ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳ
ದಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ತುಸು ಮಬ್ಬು ಹತ್ತಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಕನಸು;
ಮುದುಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ತಲೆದಿಂಬಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತು
"ತಂಗೇ! ಆತ್ಮಹತ್ಯೆವು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಕಾರಣ" ಎಂದ ಹಾಗಾಯಿತು ಆ
ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒದೆದರು. ಒದೆಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚೆವಾಗಿ
ನೋಡಿದರೆ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು!

ಕನಸಿನ ಅರ್ಥವೇನೋ ಗಂಗೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ನಾಲ್ಕು
ತಾಸಿಗೆ ಮನೆಯ ಮುಂದೊಂದು ಸವಾರಿಯ ಚಕ್ಕಡಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು;
ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

೫. ಗಂಗಾಧರರಾಯರು

ಅವರು ಬಂದಾಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಳಗೆ
ಬಂದು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಗಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲುಗಳೆಂಬ
ಕೂಡಿದ ಜಡಿಮಳೆಯಂತೆ ಬಯ್ಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಗಾಧರರಾ
ಯರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಂದು, ನೋರೆ ತಗ್ಗಿ
ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಕಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ಒಳಗೆ ಧಾವಿಸಿ,
ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಾಯಿಯವರು
ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಗೆ ಬಯ್ಯ ಬಯ್ಯ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದೆ
ಹೇಳಿ, ಆ ವಿಷಯದ ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಲಗುಬಗೆ
ಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಗಂಗಾಧರರಾಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು;
ಮೇಲೆ ಲೋಡಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು;
ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾವನವರ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಹಸಿಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಗಂಗೆಯು
ತಂದೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಠಾಯರಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ
ಮಗಳ ಗುರುತೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಇಂದುವಿಗೆ ಖಗ್ರಾಸಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದು
ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಉಸುರ್ಗರೆದರು, ಗಂಗೆಯು ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು
ಒಳಗೆಹೋದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವರ ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗ ನಾದ ಭೀಮನೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಮಾವನವರು ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪಂಗಡದ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಊಟದ ಸಂಭ್ರಮ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಹಾಕಿದನು. ಗಂಗೆಯು ಹೊಸ ಸೀರೆ ಕುಸ್ಪುಸಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಮೇಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಡಿಸಿದಳು; ಅತ್ತೆಯವರು ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಬಡಿಸಿದರು. ಬೀಗರಿಗಾಗಿ ಶೇವಿಗೆಯ ಖೀರು ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದುವು. ದೇವರ ನಾಮಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಅರ್ಧ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು “ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆಟ್ಟ ಜ್ವರ ಬಂದವು. ಮೊನ್ನೆ ಅವಾಂಶ ಆತು ಗೀಂಗಾಗಿ ಆಕೆ ಬಹಳ ಸೊರಗಿದ್ದು; ಈಗ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಾಳೆ ಆದರೆ ಈಕೆ ಬಹಳ ಹಟವಾರಿ; ಔಷಧ ಕುಡಿಯೋದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮನು ಒಳಗ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ ಬೆಳದಾಕಿ, ಈಕೆಗೆ ಯಾವ ಮನೆಗೆಲಸಾನೂ ಬರೊದಿಲ್ಲ. ಒಲೀ ಮುಂದ ಕೂತರ ಮುಳುಮುಳು ಅಳತಾಳ. ಸೊಸಿ ಮನಿಗೆ ಬಂದರೂ ನನ್ನ ಭವಣಿ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಉಸಿರ್ಗರೆದರು.

ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು “ಒಬ್ಬ ಅಡಿಗೆಯವನನ್ನು ಇಟುಗೋಬೇಕಂತ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹುಡುಕಿದೆ. ಹಳ್ಳಿ ಅಂತ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಲೊಲ್ಲರು. ಏನು ಮಾಡೋದು? ನಾ ಒಬ್ಬಂಟಿಗ. ಊರುಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದು ನನ್ನಿಂದಾ ಗೂದಿಲ್ಲ. ದೇಶಪಾಂಡೇಯವರು ಒಬ್ಬ ಅಡಿಗೆಯವನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಲ ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಆಗತದೆ” ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿದನು.

ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ಗೋಣಿಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ತಾವು ಮಗಳನ್ನು ಕರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು “ನಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಗೌರಿಪೂಜಿ ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗಂಗಾಧರರಾಯರ ಪತ್ತೆಕಟ್ಟು “ರಾಯರಿಗೆ ಇವರೊಬ್ಬರೂ ಮಗಳು. ಪಂಚಮಿ ಹಬ್ಬ- ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ತಾವೂ ಬಂದಾರ; ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಅನಾನುಕೂಲತಾ ಹೇಳಿದರೆ ಹ್ಯಾಂಗ” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು.

ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿವರು, “ ನಾವೇನು ಕೆಳಸೂದಿಲ್ಲ ಅಂಬೂದುಲ್ಲ. ಆದರ ಆಕೀನ ನಾ ತಂದಿಮನಿಗೆ ಹೋಗುದುಲ್ಲಾ ಅಂತಾಳ. ಮಗಳಿಗೆ ಬುಗುಡಿ, ಬೆಂಡೋಲಿ ಟೀಕಿ, ಸರ ಹಾಕಿ ಕಳಿಸೋದು ನಿಮ್ಮಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ಮನಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಸಹಿತ ಹೋಗೂ ದಿಲ್ಲ. ಆಕೀ ಬಯಕೆ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡೂ ಹಾಗಿದ್ದರ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗರಿ. ” ಎಂದು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದರು.

ಗಂಗಾಧರರಾಯರು, “ ನಮಗೇನು ಹತ್ತೆಂಟು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಲಗ್ನ ಪ್ರಸ್ತ ಅಂತ ವೆಚ್ಚ ಬಹಾಳ ಬಂತು, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲು ಸಾಮಾನ ಕೊಡೋದು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಲ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡತೇವಿ ” ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊಟ ಮುಗಿದುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು, ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಸೂಚನೆಯಮೇರೆಗೆ ಅವನ ಪಂಗಡದ ಜನರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೆ ಬರಹತ್ತಿದರು. ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಗಂಗಾಧರರಾಯರ ಮುಂದೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ಕಂಬಾರ ಕಲ್ಲಪ್ಪನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಪರೋಪಕಾರವನ್ನು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದನು. ಬಡಿಗರ ಭರಮಣ್ಣನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಶಾಂತಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು. ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಆತನ ಆತಿಥಿ ಸೇವೆಯನ್ನೂ, ಅನ್ನದಾನವನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಭಟ್ಟರೆ ಮೊದಲಾದವರು, ಒಡಕಣ್ಣನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಬಹು ಜನರ ಭಾಗ್ಯೋದಯ ಕರ್ತನೆಂದೂ, ದತ್ತಕ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಹತ್ತೆಂಟು ಜನ ಹಳಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಇವನಿಗಾರೂ ವಿರೋಧಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಂಬಾಕು ತುಂಬಿದ ಬಾಯಿಂದ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಸೀಕದಾಣಿಯಲ್ಲಿ ತಂಬುಲವನ್ನು ಉಗುಳಿ, ಒಡಕಣ್ಣನ ತಾಂಬೂಲರುಣದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಗಂಗಾಧರರಾಯರು “ ಅಹೋರೂಪಮಹೋಧ್ವನಿಃ ” ಎಂದು ಮನದಲ್ಲೆಂದುಕೊಂಡು ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು.

ಕೂಡಿದ ಗೆಳೆಯರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಾರೆಯೇ ? ಬಡಿಗರ ಭೀಮಣ್ಣನು ಬೋದಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಇಸ್ಪೇಟಿನ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಪ್ಪ

ರಿಸ ತೊಡಗಿದನು? ರಾಯರು ಕಾಳತಲ್ಲಿಯೆ ತೂಕಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಭಟ್ಟರು, “ರಾಯರು ಬಹಳ ದಣೆದಾಂಗ ಕಾಣತದ. ಕೋಣೆ ಒಳಗ ಹಾಸೇದ; ಸ್ವಲ್ಪವಾಮಕುಕ್ಕೆ ಆಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಗೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಅವರ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು.

ಅವರು ಎರಡುಗಂಟೆ ನಿಡ್ದೆಮಾಡಿ ಎದ್ದಮೇಲೆ, ಒಡಕಣ್ಣನ ಸಂಕ್ಷೇಯ ಮೇರೆಗೆ ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಗಂಗಾಧರರಾಯರನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಗಂಗಾಧರರಾಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಕೊರಗಿದರು. ಬಿಸಿ ತುಪ್ಪ; ಕುಡಿದರೂ ಕಷ್ಟ, ಚಿಲ್ಲಿದರೂ ಕಷ್ಟ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಏಳುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತೆತ್ತು, ಸಾಲದ ಶೂಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಮಗಳಿಗೆ ಸುಖವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದ ಅಳಿಯನು ಇನ್ನೂ ಗಂಟೆಬ್ಬಿಸುವ ಹೊಂಚನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ!

ಈ ಯೋಚನೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ ಕಾಲೋಳಗಿನ ಚಪ್ಪಲಿ ಎತ್ತೋ ಹೊರಟು ಹೋದವು. ರಾಯರಿಗೆ ಅದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಮುಳುಗಿದ್ದರು. “ಮುತ್ತಿನ ಬುಗುಡಿ, ಬೆಂದೋಲೆ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ” ಇಲ್ಲಿಯೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ, ಇಂದುಮತಿಯು ನಾಲಪ್ಪರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ರಾಯರಿಗೆ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದಿತು ತಳ ಮಳವು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅವರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು “ನನ್ನ ಅಳಿಯ ಕಟುಕ, ಕೋಲೆಗಡುಕ. ನಾನು ಮೋಸಹೋದೆ. ಎತನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಮಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ದು. ನಾನು ಮೂರ್ಖ! ನಾನು ಮೂರ್ಖ! ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಅವರು ಹುಚ್ಚರಂತೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡ ಹತ್ತಿದರು.

ಕಾಲೋಳಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಮುಳ್ಳು ನಟ್ಟವು; ಹಾಲವಾಳದ ಮುಂಡಿಗೆಯ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು, ಧೋತರ ಸೆಲ್ಲೆಗಳು ಹರಿದುಹೋದವು; ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ರುಮಾಲವು ಒಂದು ಕಿರುಗಂಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ, ಅಲ್ಲಿಯೆ ಜೋತಾಡ ಹತ್ತಿತು. ಅವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗಿನ ಗಾಡಾಂಧ ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಾದದ್ದೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಬಸೆಪ್ಪನು, ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ಅಳಿಯನ ತೋಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದದಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತಾನು ತೋಟಗನೋಡನೆ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಹರಟೆಕೊಚ್ಚುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕತ್ತಲಾದರೂ ರಾಯರು ಬಾರದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ತೋಟಗನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ತೋಟಗನು ಎಷ್ಟುಕೂಗಿದರೂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವೇ ದೊರೆಯಿಲ್ಲದರಿಂದ ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಎಲೆ ಬಳಿಯ ಹೆಬ್ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಧುಮುಕಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಧರರಾಯರೂ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರು. ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗನು ಒತ್ತರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾಯರಿಗೆ ಧಡಾರನೆ ಹಾಯ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ರಾಯರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮುಕ್ಕರಿಸಿ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಈಜುಬಿದ್ದರು. ತೋಟಗನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿ, “ಅಪನೋರ! ನಾ ಕೂಗಾಕಹತ್ತಿ ಬಾಕೊತ್ತಾತ್ತಿ. ನೀವು ಓಕೊಡಲಿಲ್ಲೇ. ಅದಕ್ಕು ಗಡಿಬೀಡೀಲೆ ಹುಡುಕಾಕ ಹೊಂಟಿನ್ನೀ. ಕತ್ತಲಿಲ್ಲೇ, ಎಲೀ ಮರಿಸಿನ್ನಾಗ್ಗೆ ನೀವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲೇ.... ನನ್ನ ತೆವ್ವು ಹೊಟ್ಟಾಗ ಹಾಕೊಲ್ಲೇ ಎಂದು ದೈನ್ಯೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕರೆತಂದನು.

ಬಸೆಪ್ಪನು ಗಂಗಾಧರರಾಯರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, “ಎನು ರಾಯರ, ಹೀಗ್ಯಾಕ ಆಗೀರಿ? ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಿದ್ದಿದ್ದೀ? ನಮ್ಮನ್ನಾರ ಓಟು ಕೂಗಬಾರದಿತ್ತೇ? ನಾವು ಬರತಿದ್ದಿ. ಹೀಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಊರಾಗ ಕರಕೊಂಡು ಹೋದ್ರ ನಿಮ್ಮ ಅಳೆಂದು ನಮಗ ಛೀ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಾರು. ನಿಮ್ಮ ಪಾವಡಾ, ಕೆರವು ಎಲ್ಲಿ ಅದಾವ ಹೇಳಿ, ತರಸತೇನಿ ” ಎಂದನು.

ಆಗ ರಾಯರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರ ಬಂದು, ಅವರು, “ತೋಟದಾಗ ತಿರುಗಾಡುವಾಗ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೇರಿ ಮೈಮ್ಯಾಲ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲಿದಾಂಗಾತು. ನನ್ನ ಸಾವಾನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವೊ ನನಗ ಆರಿವಿಲ್ಲ ಈ ಕತ್ತಲಾಗ ಅವನ್ನ ಹುಡುಕೋದೂ ಆಸಾಧ್ಯ. ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಶೆಲ್ಲೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರತೇನಿ. ನಾಳೆ ಅವನ್ನ ತರಿಸಿಕೊಡಿರಿ ” ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತರವಿತ್ತರು.

ತೋಟಗನನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನೂ ರಾಯರೂ ಎರಡು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದರು.

ಗಂಗಾಧರರಾಯ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಚಂದ್ರಾವತಿ ಬಾಯಿಯವರು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ದು, “ ನಿಮ್ಮ ಮಾವ ಮಗಳ್ಳ ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾನ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಾಗ ನಾನೂ ಮುಂಗಾಲಪುಟಿಗಿ ಮಾತು ಹೊಡದೇನಿ. ಮುನ್ನಾರು ರೂಪಾಯಿ ಒಡವಿ, ಒಂದು ಚಲೋ ಸೀರಿ ಅನಾಯಾಸ ಸಿಗತಾವ. ಆಕಿನ್ನ ತವರುಮನಿಗೆ ಕಳಿಸೊದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಲಾಭನೂ ಆದ. ಆಕಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಮಾಡೊ ಸಡಗರಾನೂ ಅಷ್ಟೂ ಆದ. ದುಡ್ಡು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಿಕೊಂಡೀದಿ ಗಟ್ಟಿಳ್ಳಮಾವ ಸಿಕ್ಕಾನ. ಒಂದೊಂದೂ ನೆವ ಮುಂದಮಾಡಿ ಅವನ್ನ ಸುಲಿದು ಬಿಟ್ಟರ ತೀರಿತು ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿಹೇಳಿ, ಗಂಗೆಯನ್ನು ತವರೂರಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಬಳಿಕ ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೊರಗೆಹೋಗಿ, ಮಾವಂದಿರ ಮಾರ್ಗಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತನು.

ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಾದರೂ ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ಬಾರದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಡಕಣ್ಣನು “ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ? ನನ್ನ ವೈರಿಯಾದ ಆ ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟಿ ಅವರ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬಹುದೇನು? ಭೆಭೆ! ನಮ್ಮ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪ ಸಂಗತೀಲಿರುವಾಗ ಆದೆಂದಿಗೂ ಆಗದ ಮಾತು” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಯವ್ಯಸ್ತವಾದ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ತೋಟದಲ್ಲಾದ ಪ್ರಮಾದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹರಟಿಕೊಟ್ಟಿ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಹೊರಟುಹೋದನು. ರಾಯರೂ ಒಡಕಣ್ಣನೊಡನೆ ಊಟಕ್ಕೆದ್ದರು.

ಭೋಜನವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಯರು ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ “ನಿಮ್ಮ ಸೊಸಿನ್ನ ನಾಕೆ ಮುಂಜಾನೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಬಾಯಿಯವರು, “ನಾಗರಸಂಚಮಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ. ತವರುಮನಿವಳಗ ನಾಕು ದಿನ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಇದ್ದು ಬರಬೇಕು ಅಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಇಚ್ಛಾ ಇರೋದೂ ಆಗಲಿ, ಕರೆ

ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ. ಆದರ ನಿಮ್ಮ ಇಂದೂನ್ನ ಈಗಿದ್ದಾಂಗ ಕವ್ವು ಮಾರಿಲೆ ಕಳಸಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಮುತ್ತಿನ ಬೆಳಕು ಆಕೀ ಮಾರೀಮ್ಯಾಲೆ ಬೀಳೋಹಾಂಗ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿರಿ. ಇಷ್ಟು ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾ” ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನುಡಿದರು. ರಾಯರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಬಾಯಿಯವರು ಎದ್ದು, ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟನು. ಫಲ ಶೋಭನ ಪ್ರಸ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ಗಂಗೆಯು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲು. ಆಗ ಗಂಗೆಯು, “ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನಾ ತವರೂರಿಗೆ ಒಯ್ಯೂ ದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅತ್ತೆಯವರು, “ಚರೀ ಉಟ್ಟ, ಚಂದೀ ಮ್ಯಾಲೆ ತವರುಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಾರ ಮರ್ಯಾದಿ ಕಳೆಬೇಕಂತ ಮಾಡೀದಿ? ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಬುಗುಡೀ ಬೆಂಡೋಲೀ ಕೊಡದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲ್ಯಾಕ ಸೆಟಗೋತೀದಿ? ಹೇಣಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾ ಒಡಿವೀ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕಂಬೋ ಅರಿವು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಇರಬಾರದನಾ ನಾವು ನಿನ್ನ ಮೈಮ್ಯಾಲ ಮೂರು ಸೇರು ಭಂಗಾರ ಇಟ್ಟೀವಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪೋ ಹಾಂಗ ಕೊರಳಿಗೆ, ಕಿವಿಗೆ, ಈಸಾರೆಯಾದ್ರೂ ವಸ್ತ್ರಾಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಾ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳತೇನಿ. ಮತ್ತೆ ಈಗ ಕೊಟ್ಟರೋ ವಸ್ತ್ರಾವಡವೀ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಜತನಾಗಿ ತಿರುಗಿ ತಗೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಹೊರಗಿದ್ದ ಗಂಗಾಧರರಾಯರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು, ಗಂಗೆಯು ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು.

ನಾಲ್ಕು ತಾಸಿಗೆ ಊಟಮುಗಿಸಿ, ಚಕ್ಕಡಿಗೆ ಎತ್ತುಹೂಡಿಸಿ, ರಾಯರು ಗಡಿಬಿಡಿಮಾಡಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು, ಗಂಗೆಯು ಗಂಡನಿಗೂಅತ್ತೆಯವರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತವರೂರಿಗೆ ಹೊರಟಳು,

ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಠದಲ್ಲಿ ತವರೂರಿಗೆ ಬರುವ ಹೆಂಗಳೆಯರ ಚಕ್ಕಡಿಗಳ ಸುಳದಾಟವೇ ಸುಳದಾಟ. ಇಂದುವಿನ ಗೆಳತಿಯರೆಲ್ಲರೂ ತವರುಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಗಂಗಾಧರರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು “ನಿಮ್ಮ ಇಂದು ಬಂದಾಳೇನು?” ಎಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಕೇಳತೊಡ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಗಾಧರ

ರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ ಭಾಗೀರಥಿಯವರು “ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಇಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಉತ್ಕಂಠೆಯಿಂದ ಅವರು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಆರೇಳು ತಾಸು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಚಕ್ಕಡಿಯು ಬಾರದು ದರಿಂದ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ಲಿನವರೆಗೆ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಸಪ್ಪಳವಾಗಲಿ ಎತ್ತಿನ ಕೊಂಕಗಂಟಿಯ ಸದ್ದಾಗಲಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವರು, ಬಂದ ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರದೇ ದೂರದಿಂದಲೇ ಹೊರಳಹೋಗುವವನ್ನು ಕಂಡು ನಿರಾಶೆ ಹೊಂದುವರು.

ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ತಾಸು ಹೊತ್ತಾಗುವವರೆಗೆ ಹಾದಿ ನೋಡಿದರು ಬಳಿಕ ಬೇಸತ್ತು ಇನ್ನು ಬರುವ ಹೊತ್ತು ಮೀರಿತೆಂದು ಅದುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಸಪ್ಪಳವಾಗಲು, ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಊಟ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊರಗೋಡಿ ಬಂದರು. ಬಂದ ಚಕ್ಕಡಿಯು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ಆಗ ಭಾಗೀರಥಿಯವರು ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆಯ ನೈಲ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಹೊರಕೆಬಂದು, ಪವಸಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿದರೂ ತಮ್ಮ ಚಕ್ಕಡಿಯು ಬಾರದು ದರಿಂದ ಅವರು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು. ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರ ಚಕ್ಕಡಿಯು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು- ಬಾಯಿಯವರು ತಲೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಇಂದು ಮತಿಯು ಚಕ್ಕಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಭಾಗೀರಥಿಯವರು ಸ್ವತ್ಯಕ್ಷ ಭಾಗೀರಥಿಯೇ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಗಂಗಾಧರರಾಯರು “ಇಂದೂ ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯ. ತಲೆಬಾಗಿಲದಾಗ ನಿಂತು ಅಳಬ್ಯಾಡ ಒಳಗನಡಿ” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದರು.

ತಾಯಿಯು ಮಗಳೊಡನೆ ನಡುಮನೆಗೆ ಬಂದಳು ಇಂದು ಮತಿಯು ತಾಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, “ಅವ್ಯಾ ಅಳಬ್ಯಾಡ ನನಗೇನಾಗಿದೆ? ಅತ್ತೆವರ ಪ್ರೀತಿ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಹಳ. ಅವರಿಗಂತೂ ನಾನು ಚಿನ್ನದ ಕಣಿ ಆಗೇನಿ. ಈಗ ಎಂಟು ದಿನದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಜ್ವರ ಬಂದು, ಕೂಳು ನೀರು ಇಲ್ಲದ ಬಿದ್ದ ದ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೊರಗೇನಿ. ಇನ್ನು ವರ್ಷಾರು ತಿಂಗಳದಾಗ ನನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ

ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿರತೀದಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಿಯವಾದ ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು. ಇಂದುಮತಿಯ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ಸಮಾಧಾನಹೊಂದಿದರು.

ಆ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗೂ, ಮಗಳಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ಬಳಿಕ ತಾವೂ ಊಟ ಮಾಡಿ, ಮಗಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮಲಗಿದರು.

೬. ಬಂಗಾರದ ಕಣಿ

ನಾಗರಚವತಿ ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಬ್ಬರದ ಹಬ್ಬ. ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಡಗರ; ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲ ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ಉಂಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಹಂಬಲ; ತರುಣಿಯರಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ, ಅಭರಣಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸಾಹ. ಹೊಸದಾಗಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ವನಿತೆಯರ ವೈಭವಕ್ಕೆಂತೂ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ಅಂದು ಬೆಳಗಾಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ಇಂದುಮತಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಹೂಸಿ ಎರೆದು, ಅನೇಕ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಮಗಳ ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಊರ ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ಇಂದುಮತಿಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯ ವರಿಟ್ಟಿ ಸೇರಿನ ಒಂಕೆ, ಸೇರು ತೂಕದ ಗೋಟು ಪಾಟಿಲಿ, ಅರ್ಧಸೇರಿಸ ಸರಿಗೆ, ಇಪ್ಪತ್ತು ತೊಲೆಯ ಬಂಗಾರದ ಪಟ್ಟಿ ನೊದಲಾದುವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಟೀಕೆ, ಮನೋಹರಮಾಲೆ, ತೋಡೆ, ಮುತ್ತಿನ ಬುಗುಡಿ, ಬೆಂಡೋಲೆ, ಹೆರಳಬಂಗಾರ, ಪದಕದ ಸರಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿದರು. ಹನ್ನೆರಡು ಸೇರಿನ ಸರಪಳಿ, ಆರು ಸೇರಿನ ಪೈಜಣಗಳನ್ನೂ ಕಾಲಿಗೆ ತೊಡಕಿಸಿದರು

ಪಾಪ! ಇಂದುಮತಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಭರಣಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಪ್ರಾಣವೀಗ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದೆಂದು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿದಳು, ತಾಯಿಯು

ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾಗಪೂಜೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ಇಂದುಮತಿಯು ನಾಲಾರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೇ ಇಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಪಣಿ ವೈಷಣಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಡು ಫ್ಟನೆನಿಸಿತು; ಮೈಮೇಲಿನ ಆಭರಣಗಳ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕೈ ; ತಿರಬಾಗಿತು. ಅವಳು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ನಾಗಪೂಜೆಗೆ ಬಂದಳು.

ಃಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪೂಜೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ದೂರದಿಂ ಯನ್ನು ನೋಡಿ, “ಇವಳು ದೇಶಪಾಂಡೇರ ಮಗಳಲ್ಲ! ಎಷ್ಟು ಸೊರಗ್ಯಾಳ, ಏನು ವಿಚಿತ್ರ! ಮೇಲಿನ ಆಡಂಬರಾನ ಬಹಳ ಅದು; ಒಳಗ ಹುರುಳಿಲ್ಲಾಂತ ಕಾಣ್ತದ. ಬರಲಿ,— ಎಲ್ಲಾ ಹೊರಗೆಡವೋಣ” ಎಂದು ಹೊಂಚುಹಾಕಿ ಕುಳಿತರು.

ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಮಗಳ ಕೈಯಿಂದ ನಾಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ, ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ನೈವೇದ್ಯವಿಟ್ಟು, ಗಂಡನಮನೆಯ ಬಳಸದ ವರ ಹೆಸರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಳಿಂದ ಎನ್ನಿಸಿ, ನಾಗಸ್ವನಿಗೆ ಹಾಲೆರೆಸಿದರು. ಬಳಿಕ ತಾವೂ ಪೂಜೆಮಾಡಿದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದುಮತಿಯ ಗೆಳತಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಮುಂದೆಬಂದು, “ಏನ ಇಂದು! ನಿನ್ನ ಗತಿ ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಆಗೇದೆ? ಅತ್ತಿಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಬ್ಯಾನಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೋ ಏನು? ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಕುಸಾವಿರರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯರ ಮನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟಾನ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಸಂಪುಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕಳಸೂವರಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಬಡವರ ಮನಿಗೆಕೊಟ್ಟೂ ಅಂತ ನನ್ನ ತಂದಿನ್ನ ಎಷ್ಟು ಹೀಯಾಳಸತಿದ್ದೀ ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಂಗನೂ ನಾನು ಅಲ್ಯಾ ಇದ್ದುಬಂದೀನಿ. ನೀ ಸೊರಗಿ ಸಾಯಲಾಗಿ ಬಂದೀದಿ. ನಿಮ್ಮ ವರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಸುಡಲಿ!” ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದುಮತಿಯು, “ನಾನೂ ನಿನಗಿಂತ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದೆ. ನೊನ್ನೆ ಕೆಟ್ಟ ಜ್ವರ ಬಡಿದು ಸೊರಗೇನಿ. ಅದಕ್ಕೆನು ಮಾಡೋದು?” ಎಂದು ಉಸಿಗರೆದಳು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಸೀತೆಯು (ಅವಳೂ ಗೆಳತಿಯೆ) ಬಾಯಿಹಾಕಿ “ಎಲ ಎಲ! ಇಂದೂನ ಮಾರಿ ನೋಡ್ರೆ ಒಂದಿಷ್ಟು— ಬ್ಯಾನಿ

ಕಳೆ ಒಂದಾರ ಅದನನ ಈಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಹೇಳತಾಳ. ಈಕೀ ಗಂಡನ ಮನೀ ಸುದ್ದೆಲ್ಲಾ ನನಗ ತಿಳಿದದ. ಈಗ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದ ಬೊಮ್ಮೀಗೇಂ ಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ನಮ್ಮವರ ಮುಂದ ಈಕೀ ಸತಿಯ ಪ್ರಭಾವಾನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನ ಕೇಳ ನನ್ನ ಮೈ ಮ್ಯಾಲೆ ಮುಳ್ಳು ಬಂದವೆವ್ವಾ! ಜೀವಕ ಸುಖಾ ಇಲ್ಲದ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಸುಟ್ಟರ ಸೈ. ಈಕಿಕಿಂತ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತೀನನ ಮೇಲು. ದೊಡ್ಡಿಸ್ತ ನಕ ಹೋಗಿ ಗುಡ್ಡಕ್ಕ ತೆಕ್ಕಿ ಹಾಕಿದರಂತ. ಮ್ಯಾಲಿನ ಆಡಂಬರಕ್ಕ ಮರು ಕಾದವರ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಂಗಾಗೂದನ ಸೈ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಆಗ ಇಂದುಮತಿಯು “ನಮ್ಮೂರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗ ಎರಡು ಬಣ ಆಗ್ಯಾವ. ಆಗದಮಂದಿ ಏನಾದ್ರೂ ಅಸಹ್ಯ ಮಾತು ಆಡಿದ್ದರೂ ಆಡಿರಬ ಹುದು. ಮಂದಿಯ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ನೋಡಿ ಮರುಗೋ ಜನ ಬಹಳ. ಆನಿ ಹೋಗತ್ತಿದ್ದರ ನಾಯಿ ಬೊಗಳತಾವ ಅದನ್ನ ಬಿಡಿಸೋರ್ರಾರು?” ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದಳು.

ಸೀತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾತೆತ್ತಿದಳು. “ಸೈಸೈ? ಗಂಡನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೀನ ಹೆಂಡತಿ ಬಣ್ಣಿಸೋದು ಯಥಾಯೋಗ್ಯ. ಅಲ್ಲಾ, ಮತ್ತ ನಿಮ್ಮವರಿಗೆ ಊರವರು ಒಡಕಣ್ಣ ಅಂತ ಕರೀತಾರಂತಲ್ಲಾ— ಅದ್ಯಾಕೆ?”

ಇನ್ನು ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದರೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕತೆಯಲ್ಲಾ ಬಯಲಿಗೆ ಬೀಳಬಹುದೆಂದು ಬೆದರಿ, ಇಂದುಮತಿಯು. “ಅದ್ಯಾವುದೂ ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ನುಡಿದು, ತನ್ನ ತಾಯೊಡನೆ ಮನೆಯ ಮಾರ್ಗಹಿಡಿದಳು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಗಹಬ್ಬದ ಅಬ್ಬರ ಬಹಳ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಂತೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ. ಹೀಗಿರುವುದು ದ್ರಾವಿರಡ ನಾಗಪೂಜೆಯ ಪರಂಪರೆಯಾಗಲಿ, ನಾಗರಹಾವಿನ ಭಯನಿವಾರಣೆಯಾಗಲಿ ಇರಬಹುದು. ನಾಗರಚೌತಿಯ ದಿನ ನಾಗವೇಣಿಯರೆಲ್ಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವರು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಸುಮಂಗಲೆಯರು ಪುರುಷರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಎಳೆಯುವರು. ಅಂದಿನ ಫಲಹಾರದಲ್ಲಿ ನವಣೆಯ ತಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವ

ಹೆಚ್ಚು; ಇದನ್ನು ನಾಗಪ್ಪನಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅರಳಿನುಂಡೆ, ಎಳೆನುಂಡೆ, ಕಡಲೆಯ ಉಂಡೆಗಳು; ನಾಲ್ಕನೆಯ ರುಚಿಗೆ ಚಿರಕುಳ್ಳಿ. ಕಡಲೆಯ ಉಸುಳಿಗಳು. ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ, ಒಗ್ಗರಣೆಯ ಅವಲಕ್ಕಿಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಜಡಿದು, ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಹತ್ತುವದು; ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕಿ ಮಲಗುವುದು.

ನಮ್ಮ ಇಂದುಮತಿಯೂ ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ಇದೇ ಫಲಾಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಜೊಟ್ಟಿ ಉಂಡುಂಡು ಇಂದುಮತಿಯ ವಡವಾಗ್ನಿಯು ಮಂದವಾಗಿತ್ತು. ತಾಯಿಯ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಬಾಯಸವಿಗೂಬಿದ್ದು ನಾಗರಜೌತಿಯ ಉಪಹಾರದ ಜೀನಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕೆಯು ಮನಸ್ವೀಹೋಡೆದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಅವು ಅರಗಲಿಲ್ಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬಿ ಸವಿಸಿಸಡುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿದಳು, ಅರುತಾಸು ರಾತ್ರಿಗೆ ವಾಂತಿಭ್ರಾಂತಿಗಳು ಆರಂಭಿಸಿದುವು. ಉಟ್ಟುಬಟ್ಟೆಯ ಎಚ್ಚರವುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ಮಗಳಿಗೆ ದುರಗಿಯ ಬೇನೆ (ಮಾರಿಕಾ) ಬಂತೆಂದು ಗಾಬರಿಯಾದರು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ವೈದ್ಯನು ಬಂದು ನೋಡಿ, “ಇದು ದುರಗವ್ವನ ಬೇನೆಯಲ್ಲ ನಾಗಪ್ಪನಬೇನೆ. ಭಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಹೋದನು ಸಂಚಮಿಯ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಇಂದುಮತಿಯ ವಾಂತಿ-ಭ್ರಾಂತಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವು. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಏಳುವ ತ್ರಾಣವಿರಲಿಲ್ಲ ತಾಯಿಯ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ನಾಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ವೈದ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅಂದು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಬೇಕಾದದರಿಂದ ಸಂಚಮಿಯಹಬ್ಬದ ಕುಚ್ಚುಕಡಲುಗಳು ಇಂದುಮತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದುವು. ಅಂದು ಮಗಳನ್ನು ಊರಿಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೆರೆಯಿಸಬೇಕೆಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೊಂಚು ಹಂಚಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದವಾಯಿತು.

ನಾಗಸಂಚಮಿಯ ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲಾ ಜೋಶಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಗುತ್ತದೆ ಹೆಸುಗರು ಪಟ್ಟವಾದಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಜೋಶಾಲಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ

ಜೀಕಿ, ಜೀಕಿ ದಣಿದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಉರೋಳಗಿನ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳೆಲ್ಲ ಜೋಕಾಲಿಯ ಜೋಲಿಯಿಂದ ಜುರುಗುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಕೂಟದ ಓಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಜೋರಜೀಕಗಳು ಜುರುಗುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಬೆಚ್ಚನ್ನು ಕುಚ್ಚುಗಡಬುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಜೋಕಾಲಿಯನ್ನು ಆಡಲು ತರುಣತರುಣಿಯರು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಹೊರಡುವರು; ಓಣಿ ಓಣಿ ತಿರುಗುತ್ತ, ಕಂಡ ಕಂಡ ಜೋಕಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಜೀಕಿ ಜೀಕಿ ಅಡಿ, ದಣಿಯುವರು. ದೊಡ್ಡ ಜೋಕಾಲಿಯಿದ್ದಲ್ಲಂತೂ ಜನಸಮೂಹ ಬಹಳ ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜೋಕಾಲಿಸಿಗುವುದು ಉಳಿದವರು ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡ ಗೋಣು ತಿರುವುತ್ತ, ಸರತಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ, ಜಿಟಿಜಿಟಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಜೋಕಾಲಿಯು ಸಿಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲೆಂದು ಉದಾಸೀನರಾಗಿ ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು. ಜೋರಜೀಕ ಅಡಿದವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ನಾಗಚೌತಿಯ ಫಲಹಾರವನ್ನೂ ಪಂಚವಿಯ ಕಡಬನ್ನೂ ಹೊರಗೆಡಹಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ಹಗುರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಜಿಟಿಜಿಟಿ ಮಳೆಯಿಂದ ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ ತೊಯು ಮುದ್ದೆಯಾಗುವವು. ಕಾಲುಜಾರಿ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರ ಒವಣಿಯಂತೂ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಹುಣಿಸೆಯ ಮರಕ್ಕೂ ಭಾಗೀರಥಿಯವರು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜೋಕಾಲಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಇಂದುಮತಿಯು ಕಟ್ಟಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಜೋಕಾಲಿಯನ್ನು ಅಡಿಸತೊಡಗಿದಳು; ತಾನು ಅತಿಸಾರದಿಂದ ಅಶಕ್ತಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತನಗೆ ಜೋಕಾಲಿ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಚಡವಡಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಜೋಕಾಲಿಯಿಂದ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕಂಡು ನಗುವ ಅನಂದ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ನಗೆಯಿಂದ ನೊಂದವರು “ ಎಳಲಿಕ್ಕೆಬಾರದ ಚದುರಿ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕಂಡ ನಗತಾಳ ” ಎಂದು ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಪಂಚವಿಯ ಮರುದಿನ ಮಕ್ಕಳಹಬ್ಬ. ಅಂದು ಭಾಗೀರಥಿಯವರು ಇಂದುಮತಿಗೆ ಜರದಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಡಿಸಿ, ದೊಡ್ಡಾಟದ ವೇಷಕ್ಕೆ

ತಕ್ಕಂತೆ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟು, ಶಿರಿಯಾಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಕರಚೀಕಾಯಿ, ಬುತ್ತಿ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಾಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬೀರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇಂದು ಮತಿಯನ್ನು ಜುಲಮೆಯಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಅವಳು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕುಂಕುಮದ ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜೋಲಿಹೊಡೆಯುತ್ತ ಮನೆಮನೆಗೆ ಬೀರಹತ್ತಿದಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದವರು, “ಅಯ್ಯಯ್ಯ! ಕಕಲಾತಿಯಿಂದ ಬೆಳಿಸಿದಮಗಳು ಚಿಕ್ಕಿಆಗಿ ಬಂದಾಳಲ್ಲ” ಎಂದು ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಮಗಳ ಮನೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ಊರವರಿಗೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟವರು ಹಂಗಿನಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದುಮತಿಯು ಊರಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳಲೇಇಲ್ಲ. ತಾಯಿಯು ಪೌಷ್ಟಿಕವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ ಉಣಿಸಿದರೂ ಹೈದ್ರೋಗಹತ್ತಿದ ಮಗಳಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಹಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತಿಂಗಳಾದರೂ ಮಗಳ ವೈಕಡ್ಡಿಯಾಗಿಯೆ ಉಳಿಯಿತು.

ಶ್ರಾವಣಮಾಸವು ಕೊನೆಗಂಡಿತು. ಎಳೆಯಷ್ಟಮಿಗೆ ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಒಕಣ್ಣನ ಓಲೆಯೂ ಬಂತು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ತಾಯಿಗೂ, ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಗಂಗಾಧರರಾಯರನ್ನೂ ಆವರಿಸಿದುವು. ಇಂದುಮತಿಯು ಗಂಡನ ಓಲೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತಾನು ಅತ್ತೆಯಮನೆಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವಳೇ ಎಂದು ಹಟಹಿಡಿದಳು.

ಮರುದಿವಸ ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು, “ನನಗ ಈಗ ಸಾಲಸಹಿತ ಸಿಗೂಹಾಂಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಉಸಿಗರೆದರು. ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬೆಂಡೋಲಿ, ಮುತ್ತಿನ ಬುಗಕೆ, ಗೆಜ್ಜೆಯಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು, “ಮಗಳ ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಇವೇನು ನನಗ ಹೆಚ್ಚಿನವಲ್ಲ.” ಎಂದರು. ರಾಯರಿಗೆ ಏರಮಾನದವಾಯಿತು.

ಭಾದ್ರಪದ ಪ್ಷಿಯದಿನ ಒಡಕಣ್ಣನ ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇಂದುಮತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀವುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಗಾಗು

ವುದರೊಳಗಾಗಿ ಭಾಗೀರಥಬಾಯಿಯವರು ಅಡುಗೆಮಾಡಿ, ಎರಡುತಾಸು ಹೊತ್ತೀರುವುದರೊಳಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟಮಾಡಿಸಿದರು. ಇಂದುಮತಿಯು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು. ತಾಯಿಯು ಮಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸೀರೆಯನ್ನೂ, ಜರದ ಖಣವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಜುಗುಡಿ, ಬೆಂಡೋಲೆ, ಗೆಜ್ಜೆಯಟೀಕೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಕರೆಯ ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ, “ನಮಗೇನು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಮಗಳಿಗೇ ನಾವು ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡತಕ್ಕವರು. “ಇಂದಿನತನಕ ನಿಮ್ಮ ದೇಸಾಯರ ಇಚ್ಛಾಧಾಂಗ ನಡೀತಿಯ ಬಂದೀವಿ. ಈಗ ನಮಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣಕಾಲ ಅದ. ಹಿಂದೋ ಎಮ್ಮೀ ಕೆಚ್ಚಲಕೊಯ್ಯಬಾಡ್ರೀ” ಅಂತ ನೀವು ವಲ್ಲಭರಾಯರಿಗೆ ಕೇಳಿ. ನಮ್ಮ ಮಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಗ್ಧ ! ನೀನೆಲ್ಲಾ ರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಕಿಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ದೈಸ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು “ ದೊಡ್ಡವರ ಕೆಲಸ. ಏನೇನಾ, ನಾ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತಾಡೂ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾದಷ್ಟು ಒಳಿತು ಮಾಡತನಕ ಇದ್ದೀನಿ. ಮುಂದಾರೂ ಮಾಡತೀನಿ. ಹಣೇಬರಹ ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟ ದ್ದಲ್ಲಾ ” ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಡಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದುಮತಿಯು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ, ಚಕ್ಕಡಿಯೇರಿದಳದು. ಭಾಗೀರಥಬಾಯಿಯವರ ಕಣ್ಣೀರು ಧಾರೆಯಾಗಿ ಇಳಿಯಿತು. ಗಂಗಾಧರರಾಯರ ಹೃದಯ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಕಂಬನಿ ತುಂಬಿದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹದೆ ಅವರು ಊರು ದಾಟುವವರೆಗೆ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋಗಿ, “ ಕಕ್ಕುಲ ತೆಯಿಂದ ಸಲಹಿದ ಮಗಳನ್ನು ರಕ್ಕಸನ ದವಡೆಗೆ ನೂಕಿದನಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹಳಹಳಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

ಚಕ್ಕಡಿಯ ಒತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೊಮ್ಮೀಗೇರಿಗೆ ಬಂತು. ಇಂದುಮತಿಯು ಚಕ್ಕಡಿಯಿಂದಿಳಿದು ಗಂಡನಿಗೂ ಅತ್ತಿಯವರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತಾನು ತಮೂರಿಂದ ತಂದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು, “ ನೀನು ಭಾಗ್ಯವಂತಗ ದೊರೆತ

ಬಂಗಾರದ ಕಣಿ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಂತೂ ಕುರೂಪಿ ಆಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ಒಡಕಣ್ಣು ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು." ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿದರು.

೨. ಯಮದೂತರು.

ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಹಿಂದಿತ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಸರಲೋಕವಾಸಿಗಳಾದ್ದಾರೆ. ತರುಣರೇ ಈಗ ಊರೊಳಗಿನ ಹಿರಿಯರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರಮುಂದಾಳು. ಸೂಳೆಯರೇ ಸಂಸಾರರಥದ ಸಾರಥಿಗಳು. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವಾಚ್ಯಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವವರೂ ಅವರೇ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಾರಾಂಗನೆಗೂ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಮಾನ. ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನ ಸೂಳೆಯು ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯಳು. ಶಾನಭೋಗರ ಸದಾಸಿವಪ್ಪನ ಉಪಪತ್ನಿಯು ಬಣ್ಣ ತೊಳೆದೆ ಕೆಂಡವಾದರೂ ಅವಳ ಬಿಂಕ ಬಹಳ. ಗೌಡರ ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನವರಂತೂ ಸೂಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರದವರು. ಬಡಿಗರ ಭರಮಣ್ಣ ಕಂಬಾರ ಕಲ್ಲಣ್ಣ, ಕುಂಬಾರ ಕೆಂಚಣ್ಣ, ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು ಗಣಿಕೆಯರ ಗುಣಗಾವ ಮಾಡುವ ಭಟ್ಟಿಂಗಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಒಡೆಯನಾದ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಹವಾಸಿಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹವ್ಯಾಸವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಬಹಳದಿವಸದಿಂದ ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಎಕರೆಯದೊಂದು ಹೊಲ. ಆ ಊರೊಳಗಿನ ದೊಡ್ಡಮನೆಯ ಕೆಂಚಪ್ಪನಮನೆಯವರೆ ಅವನ್ನು ನಾಳಾರು ತಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು, ಕೆಂಚಪ್ಪನು ಬಹಳ ಸಾತ್ವಿಕ ಮನುಷ್ಯ; ಶ್ರೀಪತಿಯಂತ ಸರಮಮಿತ್ರ. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ದತ್ತಕ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವನೂ ಅಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನ ಮೇಲೂ ಅವರ ಮನೆಯವರ ಮೇಲೂ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಲಾವಣೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕೆಂಚಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಬಂದ ದುಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಂಚಪ್ಪನ ಕೈಗೇ ಬಿಟ್ಟುಸುಟ್ಟನು. ಕೆಂಚಪ್ಪನು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಒಡಕಣ್ಣನ ಸವಿಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮರು

ಳಾಗಿ ಇವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸರಳ ಹೃದಯದ ಕೆಂಚಣ್ಣನಿಗೆ ಇವನ ಕುಟಿಲ ತಂತ್ರಗಳು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು?

ಕೆಂಚಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಂದರೆ ಅವನು, ಅವನ ಇಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ಮಗನಾದ ಭರಮಣ್ಣ ಹಾಗೂ. ಭರಮಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ನಿಂಗವ್ವನು. ನಿಂಗವ್ವನು ಎಳೆಯಪ್ರಾಯದ ಚಲುವೆ. ಅವಳ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅಪರಲ್ಲರ ಕೂಡ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಂಚಣ್ಣನು ಮಗನೊಡನೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದರೆಂದರೆ, ಇವನು ನಿಂಗವ್ವನೊಡನೆ ಹರಟೆಗೆ ತೊಡಗುವನು ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಿತ್ತನವನ್ನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಅವಳೆದುರಿಗೆ ಬಣ್ಣಿಸುವನು. ಬರುಬರುತ್ತ ಚಾಟಿಮಾಟಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಮಾಡುವನು. ಅವಳ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಹುಂದುಂಚಿಸಿದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಪುಂಡರನ್ನು ಕರತಂದನ್ನು ಅವರನ್ನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು, ಊರಹೊರಗೆ ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ತಾನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಂಚಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಿಂಗಿಯನ್ನು ಊರ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ತಾನು ಮಾತ್ರ ಕೆಂಚಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು ಎರಡು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೆಂಚಪ್ಪ ಭರಮಣ್ಣರು ಗಳೆಹೊಡೆದು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ನಿಂಗವ್ವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಅವನು, “ ಏನೋಪ್ಪ! ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೀ ಮನಿಯವರಂತೆ, - ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಂದಿದ್ದರು ಒಳಗ ಊಟಮಾಡಿ, ಏನೇನೂ ಕುಚುಕುಚು ಮಾಡಿದರು. ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ಮುಂದ ಊರಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರ ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೀನೂ ಹೋದ್ದು. ಆಕೆ ಇನ್ನೂ ಯಾಕ ಬರಲಿಲ್ಲೋ ಏನೋ! ಇದೇನು ಮೋಸೋ ನನಗ ತಿಳಿದು ” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾದವನಂತೆ ನುಡಿದನು.

ಕೆಂಚಣ್ಣನು ಊರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ, ತನ್ನ ಸೊಸೆಯು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೋದಳೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವೇಶದಿಂದ ಅರ್ಬಟಿಸಿ, “ನಾನು ಈಗ ಕುದುರಿವ್ಯಾಲೆ ಹೋಗಿ ಆಕಿನ್ನ ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ತರತೇನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕುದುರೆಯನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಊರ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭರಮಣ್ಣನು ಊರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ವಿಚಾರಿಸಿ, ಒಡಕಣ್ಣನ ಮೇಲೆಯೇ ಸಂಶಯ ಪಟ್ಟನು. ಹುತ್ತುಜನ ಗಟ್ಟಿಗರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ತಂದೆಗೆ ಗುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾರಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಕುದುರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಡಿದು ಓಡುತ್ತ ನಡೆದನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಸಂಗಡಿಗರು ನಿಂಗಿಯನ್ನು ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಒತ್ತರದಿಂದ ನಡೆದರು. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದವರು ಸಂಕೇತದಿಂದ ಅದರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದರು. ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಅಡವಿಯು ಹತ್ತಿತು. ನೋಡಲೆ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಕೇತದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ತರುಬಿದರು. ಆಗ ನಿಂಗವ್ವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ “ಇಲ್ಲಿ ತರುಬಿ ಬ್ಯಾಡ್ಡಿ. ನಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರು ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಕಾದವರು. ನಾ ಹೋದ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿದೊಂದ ತಡ, ಊರಿಗೆ ಊರಣ ಎದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನ ಹಿಡೀಲಾಕ ಬಂದೀತು. ಅವರು ಬಂದರ ನಮ್ಮ ಜೀವ ಉಳ್ಳಾಕಿಲ್ಲ. ಚಕ್ಕಡಿ ಒತ್ತರದಿಂದ ಬಿಡ್ಡಿ” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೂರದಿಂದ ಕುದುರೆಯ ಬುರಪುಟದ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಹತ್ತಿತು, ಒಡಕಣ್ಣನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೆ ಬಂದನೆಂದು ಅವರು ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಹಳ್ಳದ ಇಳುಕಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳುಮುಂದೆ ನಡೆಯದಾಗಲು ಹಿಂದಿನವರು ಪಂಜನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು. ಎತ್ತುಗಳು ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಓಡುತ್ತಹಳ್ಳನನ್ನು ದಾಟಿ, ಮುಂದಿನ ದಿನ್ನೆಯನ್ನು ಹತಿದವು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಹಳ್ಳದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ಕೇರಪುಲಿಯು ಪಂಜಿನ ಬೆಳಕಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಿತ್ತು.

ತನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಆಹಾರವಾದ ಕುದುರೆಯು ಬರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದು ಮತ್ತೆ ಹಳ್ಳಕೆ ಬಂದು, ಕಂಟಿಯವರೆಗೆ ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕುಳಿತತ್ತು. ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಕುದುರೆಯು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೆ ಹುಲಿಯು ಟಿಣ್ಣನೆಹಾರಿ, ಕುದುರೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು. ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಒಡಕಣ್ಣನು ಮುಕ್ಕುರಿಸಿ ಬಿದ್ದನು. ಕೇರಹುಲಿಯು ಕುದುರೆಯ ನೆತ್ತರ ಹೀರುವ ಆನಂದದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಹಿಂದೆಸರಿದು, ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ, ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತಾ ದಿನ್ನೆಯನ್ನೇರಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಗಿಡವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತನು. (ಹುಲಿಯು ಕುದುರೆಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗು ಹಾಕುತ್ತಾ ಚಿನ್ನಾಟವಾಡುತ್ತಿತ್ತು).

ಹಳ್ಳವನ್ನು ದಾಟಿ ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಕೂಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಬಹಳ ಬೆದರಿದನು ಅವನ ಎದೆ ಧಕಧಕ ಹಾರಹತ್ತಿತು, ಮೈನಡುಗತೊಡಗಿತು, ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಅರಣ್ಯ; ಮೂರುತಾಸು ರಾತ್ರಿ, ಭಯಂಕರ ಕತ್ತಲೆ; ಮುಂದೆ ಹುಲಿಯ ಭಯ! ಹಿಂದೆ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯಾರಾದರೂ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಭಯ! ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗೊರೆವೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸ ಹತ್ತಿತು ಆಗಂತೂ ಒಡಕಣ್ಣನ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ಯಾವ ತಂತ್ರಗಳೂ ನಡೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಹುಲಿ, ಹಿಂದೆ ಹುಂಬರು ಎರಡೂ ಪ್ರಾಣ ಹೀರುವಂತಹವೆ. ನಿಗೆಯನ್ನು ನೆನಸುತ್ತಾ ಜೀವ ನೀಗುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ಚಡಪಡಿಸಿದನು. ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದವನು ಸಮೀಪವಾವಂತೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವವಿಲ್ಲದಂತಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಹುಲಿಯಕ್ಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದು ಒಮ್ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣ ಹೀರಬಹುದು; ಈ ಹುಂಬರಕ್ಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ನನ್ನ ಬವಣೆ ಯೇನೋ ಎಂದುಕೊಂಡು, " ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟಕ್ಕೆಂತ ದೇಹದ ಕಷ್ಟವೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಂದಿಳಿದು ಅಡ್ಡಹಾದಿಯಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು." ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಗಿಡದಿಂದ ಇಳಿದನು. ಅಡವಿಯ ಹಾದಿಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡುವುದಕ್ಕೂ ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ! ಅಡವಿಯಹಾದಿ; ಪರಗಿ, ಕವಳಿ ನೊದಲಾದ ಮುಳ್ಳು ಕಂಟಿಗಳು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಹಬ್ಬಿವೆ. ನೆಲವೆಲ್ಲ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ, ಹಿಂದುರಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತುಸುಹೊತ್ತು ಓಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಿಡಿದ ಕಾಲು ದಾರಿಯೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಹಗಲಲ್ಲಿಯೆ ಸಿಗದ ಕಾಡು ದಾರಿ ಇರುಳು ಸಿಗುವುದೆಂತು? ಅವನು ಮಾರ್ಗ ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಅಡವಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಅರಿತಿದ್ದನು. ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿನೋಡಿ, ಅತ್ತ ಕಡಗೇ ಓಡಿದನು.

ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ನೆಟ್ಟುವು; ಕಂಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಹೇದುವು; ಪರಗೆಯ ಮುಳ್ಳು ತೆರೆದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜಾರುಗಳೆದ್ದವು; ನೆತ್ತರು ಚಿಮ್ಮಿ ತೋಡಗಿತು. ದೇಹದ ಪರವೆಯೆ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೆ ಮುಂದೆ ಓಡಿದನು. ಹೊದ್ದುಕೊಂಡ ಜರದ ಸಲ್ಲಿಯು ಒಂದು ವೆಳೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಪರಗೆಯ ವೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಿ ಹೋಗುವಾಗ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ರುಮಾಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ಜೋತಾಡ ಹತ್ತಿತು. ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅವಸರದ ಪ್ರಯತ್ನವು ಆಯಶಸ್ಪಿಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ ಗೋವೆಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಉರಿಯ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ರುಮಾಲದ ಆತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲುಕಿತ್ತಿ ಓಡಿದನು.

ಮುಂದೆ ಕಿರುಕಂಟಿಗಳು ಹತ್ತಿದವು ಹಳ್ಳಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಅವನು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟನು; ಕಾಡಹಂದಿಗಳ ಹಿಡೊಂದು ಓಡುತ್ತ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತೆ ಗಿಡವನ್ನೆಡವಿದನು. ಹಿಂದುರಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ:- ಸುತ್ತಲೂ ಕೊಳ್ಳಗಳ ಬೆಳಕು! ಕೂದಲೆ. ಗಿಡವನ್ನೆಳೆದು, ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು. ಬಯಲು ಬಂತು; ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾ ಇಳಿಯುತ್ತಾ ನಡೆದನು. ಸಸಿಯವಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ಕಂಡಿತು. ಅದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಿರಬಹುದೆಂದು ಅತ್ತನಡೆದನು. ನಾಯಿಗಳ ಬೊಗಳುವಿಕೆ ಕೇಳಬಂತು ಯಮುದೂತರ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾದನೆಂದುಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗಿ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಅದು ವಿರಾಪುರವೆಂಬ ಹಳ್ಳಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಊರಲ್ಲಿ

ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಮನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ನಾಲ್ಕುತಾಸು ರಾತ್ರಿಯಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರಮನೆಗೆ ಬಂದನು.

ಶಾನುಭೋಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು ಅದೆ ಊಟಮಾಡಿ, ಎಲೆಯಡಕೆ ಹಾಕುತ್ತ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಳಗೆ ಬಂದವನೆ ಅವರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿನು. ನನಗೆ ಜೀವದಾನ ಕೊಡಿರೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಬೇಗನೆ ತಲೆಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಸಿರೆಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತು. ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯರು ನನಗೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬಹುದು. ಎಂದು ಅವರು ಬೆರಗಾದರು. ಆದರೂ ತಲೆಬಾಗಿಲನ್ನು ಕೈ, ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಊಟಮಾಡಿದುದು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು, “ರಾಯರ ! ನಾ ಈಗ ಊಟಾ ಮಾಡೂಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಮದೂತರು ಗಂಟುಬಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಂದ ನನ್ನ ಪಾರುಮಾಡಿರಿ. ಸಾಯೋತನಕ ನಿಮ್ಮ ಅನ್ನಾನೆನ ಊಟ ಮಾಡಿಧಾಂಗ ಆಗತದ. ತಡ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿ. ನನ್ನ ಆಡಗಿಸರಿ. “ ಎಂದು ದೈನ್ಯೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು, ಶಾನುಭೋಗರ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು, ಹಿತ್ತಲಕಡೆಗೆ ಓಡಿದನು. ಅವನು “ರಾಯರ, ಯಮದೂತರು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದರು. ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಲಿ ಹೇಳ್ತೀ? ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸಬ್ಯಾಡಿ. ನಾನೊಬ್ಬವ ನಿಮ್ಮ ಮಗ. ನನ್ನ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ,” ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ ಮೋರೆ ಯಿಟ್ಟನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರಿಗೆ ಕನಿಕರಹುಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬತ್ತಹಾಕಿದ ಪಣತದಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಇಳಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಇಳಿದಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ರಾಯರ ಮನೆಯಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನರು ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಬಡಿಯುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದರು. ರಾಯರು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದರು. ಬಂದವರು “ನಿಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಪುರುಷರು ಬಂದಾರಂತ. ಅವರೆಲ್ಲಿವ್ವಾರ? ” ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಕೇಳಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು, “ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಯಾರೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾನುಭೋಗರ ಮನಿ ಅದ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು” ವಿಚಾರ

ಸಿರಿ " ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಲೆಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿದರು, ಬಂದವರು " ಹೌದು " ಎಂದು ಕುಲಕರ್ಣಿ ಗುರುರಾಯ್ಡ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು.

೮. "ನಾರೀಚೋರನಾಟಕ"

ಭರಮಣ್ಣನು ಇಂದು ಒಡಕಣ್ಣನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೀರಿಯೇ ಬರುವನೆಂದು ಹುಲಿಯಂತೆ ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರ ಬಡಿಕೆ, ಕುಡಗೋಲು, ಕಂದಲಿ, ಕವಣೆ, ಬರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ನಾಲವಾರು ಗೊರವೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ದೀಪದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭರಮಣ್ಣನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಓಡುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಗಟ್ಟಿಗರು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಸಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಬಂಟರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ನಾಲವಾರು ಜನರನ್ನು ಸದೆಬಡೆಯಬಲ್ಲವರು. ಒಡಕನ ಸರಿವಾರದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಗ್ಗೂಡಿದು ನಿಂಗವನ್ನನ್ನು ತರದಿದ್ದರೆ ತಾವು ಗಂಡಸರೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಸಣತೊಟ್ಟಿ ಹೊರಟವರು, ಅರ್ಧ ತಾಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೂರು ವೈಲು ಓಡಿ ಬಂದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಒಡಕನು ಹತ್ತಿದ ಕುದುರೆಯ ಖುರವು ಸಪ್ಪು ಕೇಳಬಂತು, ಮುಂದೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯ. ಇನ್ನು ಒಂದು ಮೈಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳದ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿಯ ಒಡಕನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆನೆಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಒಣ ಹುಲ್ಲು ಸೂಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳೆ, ಚೆನ್ನೆ ತಮ್ಮ ಗೊರವೆಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಗೊಂಗೆಡಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕವಣೆಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತುಂಬಿ ತಮ್ಮ ಅಮುಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವೇಶದಿಂದ ಹಳ್ಳದ ಇಳುಕಲನ್ನು ಇಳಿದರು.

ಗೊರವೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾರಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕೇರಹುಲಿಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ಯುವುದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದರು; ತಾವು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಬೇಟೆ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಉಬ್ಬಿ, ಗೊರವೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೈತ್ತಿ. ಸುತ್ತಲಿನ ಗಡಗಳ ಹರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಡಕಣ್ಣನ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಕವಣೆಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸುರಿದು, ಲಾಲೆ ಕೇಳಿದರು. ಮನುಷ್ಯರ ಧ್ವನಿಯೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಗಾಲಿಗಳ ಸಪ್ಪುಳು ಮಂದವಾಗಿ ಕೇಳಕತ್ತಿತು. ಕೃತ:

ನಾದ ಒಡಕನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹುಲಿಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು, ಚಕ್ಕಡಿಯ ನ್ನೇರಿ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಹುಲಿಯ ಭಯವಿರದ್ದರಿಂದ ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಓಡುತ್ತ ನಡೆ ದರು. ಚಕ್ಕಡಿಯ ಸಪ್ಪಳು ಸಮೀಪವಾಗುತ್ತಲೆ ಗೊರವೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿದರು. ಒಡಕನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆಂದು ಭರಮಣ್ಣನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಓಡತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಸಂಗಡಿ ಗರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ತುಸುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಕ್ಕಡಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದರು

ಭರಮಣ್ಣನು ಚಕ್ಕಡಿ ಹೊಡೆಯುವವನಿಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ಏಟುಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು “ಅಯ್ಯೋ ಸತ್ತೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ನೆಲಕ್ಕುಳಿದನು. ಆ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಪುಂಡರು ಬಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಾ, ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭರ ಮಣ್ಣನೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಸಿಕ್ಕುಹೊಡೆದರು ಕೂಡಲೆ ಸುಯಿಗುಡುತ್ತ ಕವಣೆಗಲ್ಲುಗಳು ಬರತೊಡಗಿದುವು. ಬಡಕಣ್ಣನ ಪುಂಡರು ಹೌಹಾರಿದರು. ಅವರು ಬೆದರಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಎಡಬಲಗಳಿಂದಲೂ ಕಲ್ಲು ಬರತೊಡಗಿದುವು. ದುಡ್ಡಿನಾಸೆಗೆ ಬಿದ್ದು, ಸೆರೆಯ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪುಂಡರು ಜೀವಗಳ್ಳರಾಗಿ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಭರಮಣ್ಣನೂ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಆವೇಶದಿಂದ ಅವರ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ಬಡಿಯಹತ್ತಿದರು. ಜೀವದ ಹಂಗುಮೊರೆದು ಕಾದಾಡುವವರಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನಾಸೆಗೆ ಬಂದವರು ಈಡಾದಾರೆ? ಅವರು ಭರಮಣ್ಣನ ಸಂಗಡದವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಜೀವದಾನ ಕೊಡಿರೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಭರಮಣ್ಣನ ಸಂಗಡಿಗರು “ಎಲೇ ರಣಹೇಡಿಗಳೇ! ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕೊಂದರ ನಮಗ ಬರೋ ಭಾಗ್ಯ ಏನು? ಆ ಒಡಕನ್ನ ತೋರಿಸಿ. ನಿಮಗ ಜೀವದಾನ ಕೊಡತೇವಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಇರಿದು ಕೊಲ್ಲತೇವಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕುಡುಗೋಲಾ ಕಂದಲಿ, ಬರ್ಚಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಪುಂಡರು "ಆ ರಾವಣ ನಮ್ಮನ್ನ ಮುಂದೊಡ್ಡಿ ತಾ ಹಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಗೊಂಡ. ಅವ ನಮ್ಮನ್ನ ಕೂಡಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೊಲಗೆಲಸ ಮಾಡಿ ದಿವಿ. ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯಿ ಅಂತ ಮಬ್ಬಿಗೆ ಬಿದ್ದಿವಿ. ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಆಗೇತಿ. ನಿಮಗ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಂತೀವಿ. ಇನ್ನು ಸಾಯೋಮಟಿ ಇಂತಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ. ದಯಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನ ಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತು ನಿಮಗ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಾವು ಹೋಕ್ಕೇವಿ ಆ ಒಡಕನ ಪ್ರಾಣ ಓರಾಕ ನಾವೂ ಸಹಾಯ ಆಗ್ತೀವಿ" ಎಂದು ಬಹು ವೈಸ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿಯ ನಿಂದಿವ್ವನ ಗತಿ ಏನಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರೇ ತರ್ಕಿಸಬೇಕು.

ಭರಮಣ್ಣನ ಗೆಳೆಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಏನೇನೋ ಕುಚುಕುಚು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿದರು. ಭರಮಣ್ಣನು ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನೇರಿ, ನಿಂಗಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ, ಚಿದಿದು ಅವಳ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದನು. ಚಕ್ಕಡಿಯು ಮೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಂದ ಪುಂಡರಿಗೆಲ್ಲ ಮೈಮುರಿ ಬಡಿತಗಳೂ, ಕವಣಿಗಲ್ಲಿನ ಗಾಯಗಳೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಅವರು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಏಳುತ್ತಿರುವತ್ತೆ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು.

ಭರಮಣ್ಣನ ಸಂಗಡಿಗರು ಒಡಕನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬಂದಿಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದರು. ಜೀವಗೃಹದ ಒಡಕನು ಹುಲಿಗೆ ಹೆವರಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತರ್ಕಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ, ಅವರಲ್ಲೆಲ್ಲರು ಗಟ್ಟಿಗರನ್ನು ಬಂದಿಯೊಡನೆ ಮೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಉಳಿದವರು ಗೂರನೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿದಿದ್ದು ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೋದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶೋಧಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಡಕನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜರದ ಸೆಲ್ಲಿಯು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಸಿಕ್ಕಿ ದೊಡೆದನು. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿದಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿನ ತಬ್ಬವನ್ನೆ ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಒಡಕನು ಇವೇ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೋದನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ತುಸ

ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ಜರದ ರುಮಾಲವೂ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು ಒಡಕನು ವೀರಾಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದನೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಕಾಲುುದಾರಿಯಿಂದ ಓಡುತ್ತ ನಡೆದರು ನಾಯಿಗಳ ಒಡಕಳು ವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನು ಊರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತರು. ಗೊರವೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಅರಿಸಿ, ಅವರೂ ಊರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರು.

ವೀರಾಪುರವು ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪದ ನೆರೆಹಳ್ಳಿ. ಭರಮಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರದ್ದೆಲ್ಲ ಪರಿಚಯ. ಆದುದರಿಂದ ಒಡಕನು ಹೋಗಿರುವ ಮನೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು ಅವರಿಗೇನುಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಲಕ್ಕಾರು ಮನೆ ತಿರುಗಿ, ಅವನು ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಗಳು ಎರಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಮುಖ್ಯಗೆ ಬಿದ್ದು, ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ, ಇತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಸುತ್ತರಿಯುವ ಹೊತ್ತು ತಂದುಕೊಂಡರು. ಕೊನೆಗೆ ಒಡಕನು ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಅಡಗಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅವರ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಯುತ್ತ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಒಳಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು, ಒಡಕಣ್ಣನ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯಿ ಎಂಬುದಿಷ್ಟೆ, ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬಂದ ವಿಪತ್ತಾದರೂ ಎನಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ಎಣಕೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ, ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತನು ಭಯಂಕರವಾದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಇವನೇನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೋ, ಕುಲೀನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೋ—, ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಕೊಲೆಗಡಕರು ರಣಹೇಡಿಗಳೂ ಜೀವಭೀತರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟಿಯುರಿವವ; ಇವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬಹುದು.

ಈ ತರ್ಕದಿಂದ ಅವರ ಮೈ ನಡುಗಿತು. ಇಂತಹನನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆಹಾಕಿ ಕೊಂಡ ತಮಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಕಟಬರಬಹುದು ಎಂದು ಅಂಜಿಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಮರೆಹೊಕ್ಕವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಕ್ಷಿಪ್ರವಿಧಾನದಿಂದ- ಬಂದದ್ದು ಬರಲಿ,- ಇವನನ್ನು ಏನಾದರೂ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸಲೆಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು.

ಬೆಳತನಕ ಅವರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವರು ಬಾಗಿಲನ್ನೂ ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಊರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಹತ್ತಿದರು. ಬಸವಣ್ಣ ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನರು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಶಾನುಭೋಗರು ಸಹಜವಾಗಿ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಇಣುಕಿ ನೋಡಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಮೇಟೆಯ ಬಸವ್ವನೆಂಬ ಆ ಊರ ಪ್ರಮುಖ ರೈತನು ಎದ್ದು ಬಂದು, ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಲಿಂಗನಗೌಡರು ಇವರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, “ರಾಯರ! ನಿಮ್ಮಂಥವರು ನೀಚರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡಬಾರದು. ನಿಮಗೂ ನಾಕಾರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಆದಾರ ತಿಳಿದುನೋಡಿರಿ. ಮನೀಚೆಂಕಿ ಅಂತ ಮುದ್ದು ಕೊಡೋದು ತರ ಅಲ್ಲ. ನೀತಿ ಮಾರ್ಗ ಬಿಟ್ಟವನರಾಕ್ಷಸ. ಅವಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನ ಆಗಾಕಬೇಕು- ನೀವು ತಿಳಿದವರು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿರಿ” ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು, “ಏನು ಗೌಡರ! ಇದೇನು ಕವಡುಗಂಟಿಕೆ ಮಾತು ಆಡತೀರಿ? ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮ ಏನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿವಲ್ಲದು. ನಾನು ದುಷ್ಟರ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿಯುವ ಅಂಬೋದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತದೆ. ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರ ಹೇಳಿದರೆ, ನಾನೂ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಆದೇನು” ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೆ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟರು.

ಆಗ ಮೇಟೆಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನು ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪದ ಕೆಂಚಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಕಪ್ಪ ದೇಸಾಯಿಯು ಮಾಡಿದ ಕೃತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು, “ಇಂಥ ಮೂರ್ಖರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನ ಆಗಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಅದನ್ನ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮಿಂದಾಗದಿದ್ದರೆ ದೇವರಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡತಾನ. ಆದರೆ ಈ ಒಡಕಪ್ಪಗೂ ನನಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ? ನನಗೆ ಅವನ ಗುರುತು ಸಹಿತ ನಿಶೇಷ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮೂರ್ಖ

ಅಕ್ಕತ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರ ಗೌಡರು ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೈಕ ಹರಿಹಾಯೋದು?" ಎಂದು ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದವರಂತೆ ನುಡಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನು, "ರಾಯರ, ಆ ಉಂಡಮನೀ ಗಳ ಎಣಿಸೋ ದೇಸಾಯಿ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ತಪ್ಪಿಸಿಗೊಂಡು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾನಂತ. ಅವ ನಿಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗಳ ಅಡಗ್ಯಾನಂತ ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪದ ಜನರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಐತಿ" ಎಂದು ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು "ಓಹೋ! ಗೌಡರ ಮಾತಿನ ಮರ್ನು ಈಗ ತಿಳಿತು. ಅದೇನೋ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳತಾರಲ್ಲಾ— ಸೂಳೀ ಪಾಪ ಸನ್ಯಾಸಿ ಗಂತ. ಆತು, ಗೌಡರ. ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೀರಿ. ನಮ್ಮ ಮನಿಯೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ ನಿಮ್ಮ ಸಂಶಯನಿವಾರಣಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇಂಥ ಹುಚ್ಚುಹುಳುಕು ನನಗ ತಡಿಯೋದಿಲ್ಲ." ಎಂದು ಆವೇಶದಿಂದ ಎದ್ದು ಗೌಡ ರೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಹೇಳಿ, ಗೌಡರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊ ಗೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಗೌಡರು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದರೂ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಡಕನ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದ ಗುಡಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, "ಆ ನೀಚ ನಿಮ್ಮಮನೀಕಡಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಊರಾಗಿನ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ನೋಡಿದರಂತೆ. ಮುಂದ ಅವ ಎಲ್ಲಿ ಜಾರಿದನೋ ಏನೋ! ನೀವೂ ಅವನೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯವರೂ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಗ ಆ ಜನರ ಸಂಶಯ ಇತ್ತು. ಈಗ ಎಲ್ಲಾ ಬಯಲಾತಲ್ಲಾ. ರಾಯರ, ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಗಿನ ಅರಿವ್ವ ದೂರಾತು. ನಾವೂ ನೀವೂ ಒಂದಣ ಅದರ ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬರಬಾರದು ಅಂತ ಗುಡ್ಯಾಗ ಹಾಗ ಅನಬೇಕಾತು ಆ ಮಾತಿಗೆ ತಾವು ಸಿಟ್ಟು ಹಚಕೋಬಾರದು" ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು, "ಗೌಡರ, ಸಿಟ್ಟು ಯಾತರದು? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರ ಮಾತ್ಮಗ ಸಹಿತ ಅಪವಾದ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪಾಡೇನು? ನಿನ್ನೆ ನಾವು ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾರೋ ಬಂದು ನನ್ನ ಎಬ್ಬಿಸಿದನು

ಆಗ ನಾನು ಬಾಗಲ ತಗದು ಅವರನ್ನ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅವರು ಏನೇನೋ ಅಸಂಬದ್ಧ ಮಾತಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆ ಮೂರ್ಖನನ್ನ ನಾನು ಆಡಗಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರ, ನಡುರಾತ್ಯಾಗ ಬಾಗಲ ತಗೀತಿದ್ವೇನೇ? ನೀವ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ನಿರ್ಭಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಶಲೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದವರು “ದೇಶಕತ್ತಿ ಹತ್ತಿದ ಒಡಕನದು ಪಾಪದ ಕೊಡ ಇನ್ನೂ ತುಂಬಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪಾರಾಗಿ ಹೋದ. ಹೋಗಲಿ. ಮುಂದಾದರೂ ಅವ ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಸಿಗದ ಹೋಗಾಕಿಲ್ಲ. ನೋಡೋಣ” ಎಂದು ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ ನುಡಿದು, ಗೌಡರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ನುಡಿದರು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ತಮಗೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡ ಅರಿಷ್ಟದ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಒಡಕನನ್ನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವವರೆಗೆ ಅವರ ಅರಿಷ್ಟವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಅನೇಕ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಹತ್ತಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕನೊಬ್ಬನು “ಅಲಕಾಬಾವಾಜಿ” ಎಂದು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಅವರಿಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆಯು ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಹಿಟ್ಟು ನೀಡಿ, ಅವನೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಇಳಿದುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು, ಅದು ಊರು ದಾಟಿ ಅರ್ಧ ಮೈಲಿನ ಮೇಲಿರುವ ಆಡವಿಯ ಹತ್ತಿರವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನೆವದಿಂದ ಬಾವಾಜಿಗಳ ವಸತಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಗಡದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು, ಅಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಭಾವಾಜಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ಮುಂದೆ ತುಸುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಒಬ್ಬ ಬಾವಾಜಿಯು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಕೂಡಲೆ ರಾಯರು ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿ, ಜನರ ಸುಳುವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಪಣತಕ್ಕ ನಿಜ್ಜಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲಿನ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಬತ್ತತೆಗೆಯುವ ನೆವದಿಂದ ಒಳಗಿಳ

ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಡಕಣ್ಣನ' ಸ್ಥಿತಿಯು ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿತ್ತು; ಬತ್ತದ ಹುಳುಗಳು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಮುಕುಂದಿದ್ದವು. ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ದೂಳಿ ಮುಸುಕಿತ್ತು ಬಾಯಾರಿ ಕಳವಳಪಡುತ್ತಾ ಅವನು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇನ್ನು ತಾಸೆರಡು ತಾಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ತಾನು ಈ ಪಣತದಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವೆ ನೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಅವನು ರಾಯರಿಗೆ ಕೈಮಗಿದು, ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಚಾಚಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ರಾಯರು ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿ ಬತ್ತವನ್ನು ಕೆಳಗೆಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿತಾರೆಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ನೀರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ರಾಯನು ಒಡಕನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹನಿಹನಿ ನೀರು ಬಿಡಹತ್ತಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನ ನಾಲಿಗೆ ತುಸು ಹಸಿಯಾಯಿತು. ರಾಯರು ಮತ್ತೊಂದು ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಟ್ಟು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತರಲು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಒಡಕನು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತಿಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರುಕುಡಿದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಏಳೆಲೆಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮರಾಯರು ನಿಚ್ಚಣಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಸುತ್ತಲೂ ಒಡಕನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಒಡಕನನ್ನು ಇಳಿಸಿ, ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ, ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಬಾವಾಜಿಯನ್ನು ಕರೆದರು.

ಅವನು ಬಂದವನೆ ಒಡಕನ ಮೈತುಂಬ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಬಡಿದನು. ಅವನ ಅಂಗ, ದೋತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳಚಿ, ಕಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು, ತಾನು ತಂದ ಒಂದು ಕೆಂಪಾದ ಹರಕು ಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಸುತ್ತಿದನು; ಕೃತ್ರಿಮ ಜಡೆಯನ್ನೂ, ಗಡ್ಡಮೀಶೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿದನು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಸರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದನು; ಮುಂಗೈ ಮೊಳಕೈಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಸಣ್ಣ ಸರಗಳನ್ನು ತೊಡಕಿಸಿದನು. ಎಡಗೈ ತೋಳಿಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ಯೊಂದನ್ನು ತೂಗಹಾಕಿ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲೊಂದು ತಂಬಿಗೆಕೊಟ್ಟನು. ಒಡಕನು ಗುರುತುಹತ್ತದ ಬಾವಾಜಿಯಾದನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬುತ್ತಿಯಗಂಟನ್ನು ತಂದು, ಒಡಕನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಹಾಕಿದರು. ರಾಯರ ಪ್ರಸಂಗವಧಾನಕ್ಕೆ ಒಡಕನು ತಲೆದೂಗಿ

ದನು. ದೊಡ್ಡ ಬಾವಾಜಿಯು ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು “ಅಲಿಕ್ ಬಾವಾಜೀ” ಎಂದು ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಳಿಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ನಡೆದರು. ಅವನು ಒಡಕನೊಡನೆ ಸಾಲ್ಕಾರುಮನೆ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿ, ಊರನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಗೆಹೊರಟನು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಿರಿದಾದ ಕಾಲುದಾರಿಯಿಂದ ಒಡಕನು ನಡೆದನು. ದೊಡ್ಡ ಬಾವಾಜಿಯು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. ಮೂರು ಮೈಲು ಹೋದಮೇಲೆ ಅವರು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಒಂದು ಕೆರೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಡಕನು ಜೋಳಿಗೆಯೊಳಗಿನ ಗಂಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ಬಾವಾಜಿಗೆ ತುಸು ರೊಟ್ಟಿಬುತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಾನೂ ತಿಂದು ನೀರು ಕುಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಹಾಗೆಯೆ ನಡೆದು ಮೂರೂ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದರು. ಆಗ, ಬದುಕಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಾವಾಜಿಯ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಬಾವಾಜಿಯ ವೇಷವನ್ನೆಲ್ಲ, ಬಾವಾಜಿಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತು, ಎರಡುತಾಸು ರಾತ್ರಿಯಾದಮೇಲೆ, ಬಾವಾಜಿಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು.

ಬೊಕ್ಕತಲೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆಬಂದ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಉಸ್ರೆಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, “ಇವೊತ್ತು ಸಾನು ಬದುಕಿ ಬಂದೆದ್ದೊಂದು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತಪುಣ್ಯ. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಲಬೇಕಂತ್ ಹೊರಟು ಅಡವ್ಯಾಗ ಕೇರಹುಲೀ ಕೈಯಾಗಸಿಕ್ಕೆ. ಕುದರೀವ್ಯಾಲೆ ಅರಿಷ್ಟ ಹೋತು. ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ಬೆಳತನಕ ಗಿಡದವ್ಯಾಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಕಾಲಾಕಳದೆ ಹುಲಿ ಕುದರೀನ್ನ ಎಳಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸೆಳವಳಗ ಅಡಗಿತು. ನನ್ನ ರುಮಾಲ, ಶಲ್ಲೆ ಕುದರೀಸಂಗಾತ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಬೆಳಗಾದರೂ ಹುಲಿಯ ಹದರಿಕೆಯಿಂದ ಗಿಡಬಿಟ್ಟು ಇಳಿಯೋ ಧೈರ್ಯ ನನಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆರುತಾಸು ಹೊತ್ತು ಎರಿದರೂ, ಹೋಗಿಬರೋ ದಾರಿಕಾಡೆ ರೊಬ್ಬರೂ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲರು. ಏಳು ತಾಸಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಬಾವಾಜಿ ಒಬ್ಬಾವಬಂದ. ಇವ ನನ್ನ ಗಿಡದಿಂದಿಳಿಸಿ, ಮುಂಚೆ

ಕರಕೊಂಡು ಬಂದ. ಕುಲಸ್ವಾಮಿ ವೆಂಕಟರಮಣನನ ನನ್ನ ಬದುಕಿಸಿದ. ಬೆಳತನಕ ನಿದ್ರಿಯಿಲ್ಲಾ, ಕೂಳಿಲ್ಲಾ, ನೀರಿಲ್ಲಾ. ಇಲ್ಲಿತನಕ ನಾನು ಹ್ಯಾಂಗ ಬಂದೆ ಅಂದೋದೂ ನಾ ಹೇಳಲಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಬಲದಿಂದ ನಾ ದೊಡ್ಡ ಕುತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರಾದೆ” ಎಂದು ಕಳವಳಿಸುತ್ತಾ ನುಡಿದು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಒರಗಿದನು.

ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರ ಎದೆಯು ಧಕಧಕ ಹಾರಹತ್ತಿತು. ಅವರು ನೀರನ್ನು ಕಾಸೆಂದು ಹೇಳಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಬಚ್ಚಲ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿ, ತಾವು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು. ಅವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಾಸಾಳುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆಹಚ್ಚಿ, ತಿಕ್ಕುತ್ತಾ “ರಾತ್ರಿ ತಿರುಗ್ಯಾಡಬ್ಯಾಡೋ ಅಂತ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಿ ದಿಲ್ಲ ನೀನು ಅದರ ಫಲಬೋಗ ಈಗ ಉಂಡಿ” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಅವನನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ಎರೆದು, ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಿದರು. ಊಟವಾದಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನ ಪಲ್ಲಂಗದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ, ಅವನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತರು.

ಗಂಗೆಯು ಬಾವಾಜಿಗೆ ಭೋನಮಾಡಿಸಿ, ತಾನೂ ಉಂಡು, ತನ್ನ ಕುಂಕುಮದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಪೂರ್ಣವದೆ ಎಂದು ಅಭಿಮಾನ ಪಡುತ್ತ ನಡುಸು ನೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿದಳು. ಒಡಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯು ಹತ್ತಿತು. ಅವನು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಎದ್ದು, “ಅಯ್ಯೋ ಯನುದೂತರು ಬಂದರು.” ಎಂದು ಕೆಟ್ಟದನಿಯಿಂದ ಚೀರಿದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರುಹಚ್ಚಿ, ಎಚ್ಚರಪಡಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣಿನು “ಕೆಟ್ಟಕನಸು ಬಿದ್ದಿತ್ತು; ಚೀರಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿಯಲಾಗಿ, ಬಾಯಿಯವರು ಅವನಿಗೆ ಅಂಗಾರವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ನಿವಾಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದರು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಗಂಗೆಗೆ ಗಂಡನ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಒಡಕಣ್ಣಿನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಯೋಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಬೊಮ್ಮೇಗೆರಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಾಟದ ಅಬ್ಬರ. ಅವರ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೆ ಹಂದರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ವೆಂಕಡದವರು, ನಿನ್ನೆಯ ಬರುವೆ.

ನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಯಾಕೆಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನ ದಾಂ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ವೇಷಗ ಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಡಕಣ್ಣನ ಬಿಂಗಾವಲಾಗಿದ್ದ ಭೀಮಣ್ಣನೆ ರಾಮನ ವೇಷಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. “ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣ”ವೆಂಬ ದೊಡ್ಡಾಟವೆಂದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕಾಯುತ್ತಾರೆ? ಆಟ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತು. ಎಂಟು ತಾಸುರಾತ್ರಿಯಾಗಿರಬಹುದು; ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯು ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು, ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಬಾಗಿಲ ತೆರೆಯಿಸಿ, ಆಟನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಡನು. “ನಾನು ಬಹಳ ದಣಿದು ಬಂದೇನಿ, ನಿದ್ವೆಗೆಡಾಗ್ಗದ; ಜುಲುಮಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ಡಿ” ಎಂದು ಒಡಕಣ್ಣನು ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಬಸೆ ಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; “ನೀವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಹುರುಳು ಬರೋಡ ಇಲ್ಲ. ಆಟ ಭಣಗುಡತೈತಿ. ಮೂರು ತಿಂಗಳು ನಿದ್ವೆಗೆಟ್ಟು, ಆಟಕಲಿತು ತಲಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂವಾಯಿ ಪಟ್ಟಹಾಕಿ, ಕುಣಿಯುವುದು ಹೆಚ್ಚೋ ನೀವು ಮೂರುತಾಸು ನಿದ್ವೆಗೆಡೋದು ಹೆಚ್ಚೋ? ನಾ ಎನು ಬಿಟ್ಟಪ್ಪನಲ್ಲ. ನೀವು ಏಳಾಕಬೇಕು. ” ಎಂದು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ರಟ್ಟಿಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು.

ಅವರು ಹಂದರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ರಾವಣವೇಷವು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಕುಡಿಯುತ್ತ ತಾನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದ ಪರಾಕ್ರಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ತಿತ್ತ. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣವೇಷವು “ಲಾಲಿ”(ರಣೋತ್ಸಾಹ)ಯ ಮೇಲೆ ಬಂತು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಸಂಗಡ ನಿಂಗಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಈ ವೇಷ ವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವೇಶಗೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ರಾವಣನ ಪಾತ್ರದಕಡೆಗೂ, ಒಮ್ಮೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕಡೆಗೂ ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, “ಎಲೈನಾರೀಡೋರಾ! ಕೇಳಲೋ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಸಾರಾ. ಕಪಿಗಳು ಮಾಡಿದವೋ ನಿನ್ನವರ ಸಂಹಾರಾ. ದಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಓಡಿದಲ್ಲೋ ರಣಧೀರಾ! ಕಂಡವರ ಕೈಕಾಲು ಬಿದ್ದಿಯಲ್ಲೋ ಪೋರಾ. ಬೈರಾಗಿಯಾಗ ಬಿಕ್ಕಬೇಡಿದ ತೂರಾ! ನಿನ್ನ ಹರಣ ಹೀರಲು ನಾನೇ ಗಂಭೀರಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ

ಎದುರಾಗಲೋ ಜಾರಾ- ಹಲಹಲ ಹಲಲಲಲಲ- ವಹವ್ವರೇ ಶಹಬ್ಬಾಸ್
 "ಎಂದು ಟಿಣ್ಣನೆಹಾರಿ, ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾಲನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು.

ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ಹೊದ್ದುಕೊಂಡ ಶಾಲನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬಿಟ್ಟು, ಕುಳಿತ ಜನರನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತ ವನೆಗೆ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಅಟವನ್ನು ನೋಡಬಂದವರೆಲ್ಲ ಹಿಂದುರುಗಿ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಒಳಗಿನ ಮರ್ಮವು ಯಾರಿಗೂ ಮೂಳೆಯಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ವೇಷಕಟ್ಟಿದವನು ತಾನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದನೆಂದು ಉಬ್ಬಿದನು. ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಪಾವುಡವನ್ನು ಇನಾಮುಕೊಟ್ಟರು.

ಮುಂದೆ ರಾಮನವೇಷವೂ ನೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹಾರಾಡಿ, ಚೀರಾಡಿ, ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಂದಮೇಲೆಯೆ ವೇಷಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅವೇಶಬಂತು. ಇದೇನು ಒಡಕನ ಪ್ರತಾಪವೋ, ಕತೆಗಾರನ ಕೌಶಲ್ಯವೋ, ವೇಷಧಾರಿಗಳ ಉತ್ಸಾಹವೋ-ಅರಿಯದ ವಿಷಯ.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಅಟವು ಮುಗಿಯಿತು. ಅಟಕ್ಕಿಂತ ಒಡಕಣ್ಣನು ಓಡಿಹೋದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಡಕನ ಸಂಗಡಿಗರಾಗಿ ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪಕ್ಕೆ ಹೋದವರಿಗೆ ಅದರ ಮರ್ಮವು ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವರು ಆ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಸರಿ, ಮರುದಿವಸ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ತುಂಬ ಆ ಸುದ್ದಿಯು ಹಬ್ಬಿತು. ಊರೊಳಗಿನ ಕುಚೋದ್ಯಗಾರರು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ನಾರೀಚೋರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. "ನಾರೀಚೋರನ" ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಅದನ್ನು ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹುರಿದುಂಬಿದರು. ಹಾಗೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಕುಚೋದ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಬರೆಹಗಾರರೂ ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಇಚ್ಛೆ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ. ರಸಿಕರಾದ ನಾಟಕಕಾರರು ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದು ಇನ್ನೂ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆಯಬಹುದಂತೆ!

೯. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಫಜೀತಿ

ಹರಿಯದ ಗುಂಗು ಸೆರೆಯ ಮದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಂತೆ ಈ ಗುಂಗನ್ನು ಇಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಹಿರಿಯರು ವಿವಾಹವೆಂಬ ಬಂಧನವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವುಂಟಾಗಿ ಹಾಕಿರುವರು. ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಹಂದಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಮರಜ್ಜುವಿನ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು ತಳಕೆ ಹಾಕುವುದೇ ವಿವಾಹದ ಉದ್ದೇಶವು. ಈ ಬಂಧನವನ್ನು ಹಂದೊಗೆದವರು ಯೌವನಸುರಿಯ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿದಾಡುವರು. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಒಡಕಣ್ಣನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಲಿ, ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಲಿ ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ; ಹೆರವರ ದುಡ್ಡನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುವುದೇ ಅವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದದ್ದು ಅರಿವಲ್ಲ. ಅವನ ಈ ಹರಿಯದ ಗುಂಗಿಗೆ ಧನದ ಮದವೂ, ಒಡೆತನದ ದರ್ಪವೂ, ಅವಿವೇಕದ ಆನಂದವೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದವು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವುದೇನು? ಅವನು ಯಾವ ಆ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಹೇಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರೇಮವು ಸುಂಟರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸವದಿಯಂತಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಗಿರಿಯಾಲದ ದಾಸರ ಆಟದವರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿ, ದಾಸರ ಚಂದ್ರಾಸಾನಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ನೋಹಿತನಾದನು. ತುಸು ದಿನಸಗಳಲ್ಲಿಯೆ, ಅವಳಿಂದ ಮೇಹರೋಗದ ಪ್ರಸಾದವೂ ಅವನಿಗಾಯಿತು. ಆ ರೋಗದ ತಾಪವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವನು ವೈದ್ಯರ ಮರಿಹೊಕ್ಕನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಗಂಗೆಯು ಮಾತ್ರ ಚೊಕ್ಕ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಪುಣ್ಯ.

ಬರುಬರುತ್ತ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ಒಡೆತನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯವಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪದ ಭರಮಣ್ಣನ ಭಯವೂ ಅವನಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೊಸದೊಂದು ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಊರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು

ಹವಣಿಸಿ, ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಕ್ಕೆ ಕಾಗದ ಬರೆದು, ತಾನು ಸಕುಟುಂಬ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವೆನೆಂದೂ, ಅವರೂ ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಅಳಿಯನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ತಾವೂ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರು. “ಅತ್ತೆ ಅಳಿಯಗೆ ಮರುಳು, ಕತ್ತಿ ಕರುಕೆಗೆ ಮರುಳು, ಹಿತ್ತಲಕೆ ಮರುಳು, ಗೊಡ್ಡೆಮ್ಮೆ” ಎಂಬಂತೆ ಅಳಿಯನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಗೆ ಅವರು ಮರುಳಾಗಿದ್ದರು. ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ಮಾತ್ರ, ಅಳಿಯನು ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಹೀರಿದನೆಂಬ ರೊಚ್ಚಿನಿಂದಲೂ, ಕೈಯೊಳಗೆ ಕಾಸಿಲ್ಲದ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದಲೂ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದರು. ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯವರು ಪತಿಯನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು:— “ನವಗೇನು ಗಂಡಸು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಸತ್ತವ್ಯಾಲ ನೀರುಬಿಡೋ ಅವರು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಗತಿ ನಾವನ ಕಂಡುಕೋಬೇಕು. ಅಳಿಯ ಬ್ರಿ ಅಂತ ಬರದಾನ. ಅವರ ಸಂಗತಿ ಹೋಗಿ ಬಂದರ ನಮ್ಮ ಪಾಸೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹಾರ ಆಗತದ; ಸದ್ಗತಿ ಆಗತದ. ಈ ವಿಚಾರ ನಿಮಗ ಯಾಕ ಬರಬಾರದು

ಗಂಗಾಧರರಾಯರು “ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪಾತಕ ಮಹಾಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಹೋಗೂದಿನ. ಮಂದಿಯ ಗೋಳುಕಟ್ಟಿ, ಗಂಗೀವಳಗ ಮುಳುಗಿ ಬಂದರ ಬರೋ ಭಾಗ್ಯ ಏನು? ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗೋವಲ್ಲ ನಾನು ನಮ್ಮನ್ನ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗೋದು ಅವನದೊಂದು ಕುತಂತ್ರ. ನಾ ಅದರಾಗ ಸಿಗಲಾರೆ. ಬೇಕಾದರ ನೀವೊ ಬ್ಯಾಕೇ ಅವನ ಸಂಗಾತ ಹೋಗು. ಇರೋ ಒಂದು ಮನಿ ಒತ್ತಿಹಾಕಿ ದುಡ್ಡು ತಂದು ಕೊಡತೇನಿ” ಎಂದು ಆನೇಶದಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಬಾಯಿಯವರು ತೆವ್ವೆಗಾದರು. ರಾಯರು ಕಾಗದ ಬರೆದು, ತಮಗೆ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಮುದ್ದೂರಲ್ಲಿದ್ದ ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವನ ಅಣ್ಣ ಶಂಕರರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮೃತಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀನೂ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಹುಂದುಂಬಿಸಿದನು. ಭೋಳೆ ಶಂಕರರಾಯನು ಇವನ ಮಾತಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಿದ್ದನು, ಇವನ ತಮ್ಮ ನೀಲಕಂಠರಾಯನು “ಒಡಕ ವತನದಾರರ ಕುಲಕಂಟಕ. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗ ಬ್ಯಾಡ” ಎಂದು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೂ, ಶಂಕರರಾಯನು ಅವನನ್ನು ಕಡೆ ಗಣಿಸಿ, ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಗಂಗಾಧರರಾಯರೊಬ್ಬರು ಹೊರಟ ದ್ದರೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಯಾತ್ರೆಯು ಕಾಸಿಲ್ಲದೆ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಹೊಂಚು ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಖೇದವಾಯಿತು.

ಮೊದಲಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದಂತೆ ಜೈವ್ಯಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿನ ಒಡ ಕಣ್ಣನು ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯೊಬ್ಬಳು ಸೇವ ಕಳು; ಶಂಕರರಾಯನೊಬ್ಬನು ಸೇವಕನು ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿ ಯವರು ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ತಿರುಗುವವರು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಗಿಬಂಡಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪುಣೆಗೆ ಬಂದು, ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡರು. ಗಂಗೆ ಯನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಶಂಕರರಾಯನನ್ನು ಸಾಮಾನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಹಚ್ಚಿ, ಒಡಕಣ್ಣ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಪುಣೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಲು ಕುದುರೆಯ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು.

ಶನಿವಾರವಾಡೆ, ತುಳಸೀಬಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಗುಡಿಗಳು, ಮಂಡಾಯಿ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಪರ್ವತಿಯ ಗುಡ್ಡ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಮೂರ್ತಿ ಗಳು— ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಅವರು ಬೆರಗಾದರು. ಒಳಕ ಗುಡ್ಡವನ್ನಿಳಿದು ಪೇಟೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮೋಡಕಾ ಬಜಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಂದು ಉಣ್ಣೆಯ ಕೋಟನ್ನು ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡನು. ಮತ್ತೆ ಕುದುರೆಯ ಬಂಡಿಯೇರಿ ಹೊರಟರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಾಡಿ ಹೊಡೆಯುವವನಿಗೆ ತಾನು ಕೊಂಡ ಕೋಟನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತೋರಿ ಸಿದನು. ಗಾಡಿಯವನು ಅದಕ್ಕೆ “ಹೆಣದ ಮೇಲಿನ ಕೋಟು” ಎಂದು ಹೆಸ ರಿಟ್ಟನು. ಒಡಕನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ಗಾಡಿಯನ್ನು ಇಳಿದು ಅಲ್ಲಿಯೇ

ಅದನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮಾರಿದನು. ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಹೋದುವೆಂದು ಹೆಳಹಳಸುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿಯೇರಿ, ತಾವು ಇಳಿದುಕೊಂಡ ಧರ್ಮಶಾಲೆಗೆ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರೊಡನೆ ಬಂದಿಳಿದನು.

ಕುದುರೆಗಾಡಿಯವನಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಗಾಡಿಯ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. “ನೀವು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಕೊಡಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನು ಇವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಾಡಿಯಿಂದಿಳಿದ ಬಳಿಕ, ಅವನು ಬಾಡಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಎಂದನು. ಒಡಕಣ್ಣರು ತನ್ನ ಹರಕುಮುರುಕು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ “ನೀನು ಮೊದಲೇ ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಇವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಪುಣೆಯ ಗಾಡಿಯವನು “ಇಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗೆ ಫಾಲಕ್ಕಾಣೆ ಬಾಡಿಗೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮೈಲು ಸುತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಯಾದರೂ ಬೇಡವೇನು?” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಜಡಿದು ನುಡಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಂದೆ ರೂಪಾಯಿ ಚಾಚಿದನು. ಗಾಡಿಯವನು ಅವನ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದೆಳೆದು, “ನಿನ್ನನ್ನು ಪೌರಸಭೆಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಜನರು ಗಾಡಿಯವನದೆ ಸರಿಯೆಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನಿಂದ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಪುಣೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನು ಉಸೈಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗೆ ಬಂದನು

ಆಗಲೆ ಅಡುಗೆಯಾಗಿತ್ತು ಊಟವೂಡಿ ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ತಂಬಾಕು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಒರಗಿಕೊಂಡನು. ಒಂದು ತಾಸು ವಾಮಕುಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಎದ್ದ ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಊರಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಉಂಡೆ ಅವಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ನುಂಗಿ, ನೀರುಕುಡಿದು, ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಿರುಗಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಮುಳಾಮುಠಾ ನದಿಯ ಹೊರಗಿರುವ ಪುಣೆಯ ಆರ್ವಾಚೀನ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡುವ ಮನಸ್ಸಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದನು

ಅವನು ಬಗಲಕಸಿ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಂಠೀ ಕಮಾನಿನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಜರದ ರುಮಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಸೆಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಜೋಡು ಮೆಟ್ಟಿ, ಸಡಗರದಿಂದ ಒಬ್ಬನೆ ಹೊರಟನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ತಾವೂ ಬರುತ್ತೇವೆಂದರು. ಒಡ ಕಣ್ಣನ್ನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕುದುರೆಯ ಗಾಡಿಯವನಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ತೆತ್ತು ಹವ ಗಂಡದ್ದರಿಂದ, “ನಾ ನಡಕೋತ ಹೇಗತೇನಿ. ನನ್ನ ಸಂಗತಿ ಬರೋದು ಆದೀತೆ?” ಎಂದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು, “ನನ್ನ ಕಾಲಾಗ ಏನು ಬೆಂದಿಯ ರಸ ಇಳಿದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ನಡಕೋತ ಬರತೇನಿ ಊರಾಗ ಮೂಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೂತಹಾಂಗ ಇಲ್ಯೂ ಕೂಡಬೇಕೆ? ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನು ಸರಟೆ ತೂತಸ? ನೀ ಹಿಂಗ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ತಿರುಗಲಿಕ್ಕೆಹತ್ತಿ ದರಸ ನಾ ಮುಂದಕ ಯಾತ್ರೀಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಊರಿಗೆ ತಿರಗಿ ಹೋಗತೇನಿ” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದರು.

ಅವನು ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ಅವ ರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಟೋಪು ಸೆರಗಿನ ಚೌಕಳಯ ಕೆಂಪು ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತ ಒಡಕಣ್ಣಿನಿಗೆ “ಅವೇನು? ಇದೇನು?” ಎಂದು ಬೆರ ಳುತೋರಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ತೂಗಬಿಟ್ಟ ಫಳಗಳ ಮೇಲಿನ ಬರೆಹವನ್ನು ಓದಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬರುವ ಕುಚೋದ್ಯಗಾರರು ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹುಚ್ಚಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ, “ಅರೇ ಕಾನಡಿ ಆಪ್ತಾ! ಕಾನಡಿ ಆಪ್ತಾ.” ಎಂದು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಾವುದರ ಕಡೆಗೂ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಎರಲಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಶಿವಾಜಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಡುಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಕುದುರೆಯ ಗಾಡಿಯವನೊ ಬ್ಬನು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದರೂ, ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಓರಿಯಾಗದ್ದರಿಂದ, ಗಾಡಿಯವನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಚಬಕದಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಕಾಲಿಗೊಂದು ಬಾರು ಎಳೆದು, ತನ್ನ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಚೌಕಿಯ

ಲ್ಲಿಯ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ವರದಿಕೊಟ್ಟನು ಸಿಪಾಯಿಯು ನೇರವಾಗಿ ಬಂದು, ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ರಟ್ಟಿಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಚೌಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅಳುತ್ತ, ಅವರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿಬಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ದೀನನಾಗಿ ಆ ಸಿಪಾಯಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದನು. ಸಿಪಾಯಿಯು ಅವನನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ, ಬೀದಿಯ ಬಲಗಡೆಯಕಟ್ಟಿ (foot fath)ಯ ಮೇಲೆಯೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ಕಳಿಸಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವುದು ತರವಲ್ಲವೆಂದು ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ಧಡ್ಡಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಪುಣೆಗೆ ತರಣುಹೊಡೆದು ನಾಶೀಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

೧೦. ಕಾಶೀದರ್ಶನ

ನಾಸಿಕ ಸ್ವೇಶನದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಧರ ದೀಕ್ಷಿತರೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಪುರೋಹಿತರೊಬ್ಬರು ಬಂದು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಶಂಕರರಾಯನೂ ಕ್ಷೇತ್ರವಿಧಿಗಾಗಿ ನಡೆದರು. ಗಂಗೆಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದೂ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದೂ ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯೊಡನೆ ಗೋದಾವರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಒದ್ದೆಯಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದಲೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ, ದೇವರೆದುರಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತು, ದೇವರಿಗೊಂದು ಕಾಯಿ ಒಡೆಯುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ತನಗಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಡುಕಿ, “ಈ ಯಮಯಾತನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಗಂಗೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಸೀರೆಯನ್ನು ಒಣಹಾಕಿಸಿ, ಅದು ಆರಿದ ಮೇಲೆ ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ತಿದ್ದಿ ತಿದ್ದಿ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ಒಡಕಣ್ಣನ ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಕ್ಷೇತ್ರವಿಧಿಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಬಹಳಹೊತ್ತಾಗಿದೆಯೆಂದು, ಇಳಿದುಕೊಂಡ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಗಂಗೆಯು ತಮ್ಮ ಜತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳೆಲ್ಲಿರುವಳೆಂದು ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರನ್ನೂ ಕೇಳಿದನು.

ಬಾಯಿಯವರು, “ಈಗೇನು ಆಕೆ ಕಣ್ಣೆ ಉಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟು ತುಡುಗ ಆಕಳಆಗ್ಯಾಳ ಗುಡಿಗುಡಿ ತಿರಗತ ಹೊಂಟಾಳ. ಆಕೆನ್ನು ನಾ ಎಲ್ಲಿ ಕಾಯಲಿ?” ಎಂದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ದುಡುದುಡು ನಡೆಯುತ್ತ ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವಳನ್ನು ಕೆಕ್ಕಳಿಸಿ ನೋಡಿ ಮುಂಜಿ ನಡೆದನು.

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರೂ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ನಾಶಿಕ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದರು. ಗಂಗೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಕೆಟ್ಟ ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ, ತಾವು ಇಳಿದುಕೊಂಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಶಂಕರರಾಯನೂ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಊರೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿಬಂದನು. ಎರಡು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗಂಗಾಧರ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದರು, ಉಪಹಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಂಗಾಧರ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡದ್ದಿಯನ್ನು ತನ್ನದೇ ಅದ್ದೊಂದು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗಿರುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಟ್ಟರು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತ ತಲೆಯಲ್ಲಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಮರುದಿವಸ ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧವಾಯಿತು; ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನವಾಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟರಿಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಇವನಿಂದ ಬಹಳ ದುಡ್ಡನ್ನೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆದರ ಮರುದಿನ ಭಟ್ಟರು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನೂ ಅವನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನೂ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಗೋದಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಸೀತಾರಾಮರ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದರು. ದೇವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಗುಡಿಯ ಸೌಂದರ್ಯನಿರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಗಂಗೆಯು ಮಾತ್ರ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಳು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಬಲದಲ್ಲಿರುವ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ದಳದಳ ನೀರು ಸುರಿಯತೊಡಗಿದುವು. ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಳು ನೆನಸಿಕೊಂಡಳು. ಇದೇ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ವಿಪತ್ತಿಗೊಳಗಾದಳು; ಮಿಡಿಯಿಲ್ಲದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ,

ಕೊನೆಗೆ ಪತಿಸಮಾಗಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತಳು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲೆಯಂತೂ ಪತಿಸಮಾಗಮವು ತನಗಿಲ್ಲ. ಸೀತೆಯು ಪತಿಯನ್ನಗಲಿದ್ದರೂ ಪತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮೂರ್ತಿಯು ಪತಿಯಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದ್ದವು. ಸೀತೆಗೂ ತನಗೂ ಎಷ್ಟು ಅಂತರ! ಪತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತನಗೆ ಪತಿಯಿಲ್ಲ!

ಗಂಗೆಗೆ ಕರುಳು ಹಿಂಡಿದಂತಾಯಿತು. “ದೇವೀ, ನಾನು ಅಭಾಗ್ಯಳು, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅಯೋಗ್ಯಳು, ಮಹಾ ಪಾಪಿ. ನನ್ನ ಪಾಪ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ನಿನಗೇ ಕೂಡಿದ್ದು. ನೀನೇ ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೇ ನನ್ನ ತಂದೆ, ನೀವೇ ನನ್ನ ಬಳಗ. ತನಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಯಮಯಾತನೆ ತಾಳಲಾರೆ. ಅನುಗ್ರಹಮಾಡು.” ಎಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಮನದಲ್ಲಿಯೆ ನುಡಿಯುತ್ತ ಅವಳುಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು

ಅವಳ ಆದಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದವರು ಬೆರಗಾದರು. ಆರ್ಚಕನು “ತಾಯೀ ಏಳು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು” ಎಂದು ಹರಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯೆ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು, ಗಂಗೆಯು ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತಳಾಗಿ, ಎದ್ದುನಿಂತಳು. ಅಷ್ಟಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ದೇವರಿಗೆ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ, ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅಂದು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಗಂಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನವಿದ್ದು, ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಭಾವನೆಯಿತ್ತು, ಒಡಕಣ್ಣನು ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ನಾಸಿಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು, ಪ್ರಯಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕ್ಷೇತ್ರಪುರೋಹಿತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲರೂ ತ್ರಿವೇಣೀಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕ್ಷೇತ್ರಪುರೋಹಿತರು ಒಡಕಣ್ಣನಿಂದ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ದಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ವೇಣೀದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಚಿತ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರವಾದುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತನ್ನ ದುರ್ಭವವನ್ನು ನೆನೆದು, ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಅಲ್ಲಿಯೆಇದ್ದ ಕೆಲವರು ಗಟ್ಟಿಗರು ಧಾವಿಸಿ, ನೀರಲ್ಲಿಕುಸುಬಿದ್ದು, ಹೊರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವಳುಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದರು. ತುಸುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯ ವರು, “ನಮಗೇನು ಇದಿ ಗಂಟುಬಿದ್ದೇ ನೀನು? ನಾಸಿಕದಾಗ ಗುಡಿಗುಡಿ ಮೆರ ಕೋತಹೊಂಟಿ. ಇಲ್ಲಿ ನೀರಾಗ ಹೊಂಟಿದ್ದಿ. ಮುಳಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ ಅತ್ತಲಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಬಾರದಾಗಿತ್ತಾ? ನಿನಗ ಮುಕ್ತಿ ಆಗತಿತ್ತು; ನಮಗ ಅರಿವ್ವ ಪರಿಹಾರ ಆಗತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಚಲೋ ಹೆಣ್ಣು ತಂದು ನಮ್ಮ ಒಡಕಣ್ಣನ ಬಾಳೇ ನಡಿಸತಿದ್ದೆ. ನೀ ಯಾಕ ಸತ್ತೀ! ನಮ್ಮ ಮನೆತನ ನೀಗಿ ಹಿಡೀ ಲಿಕ್ಕೇ ನೀ ಬಂದೀದಿ.” ಎಂದು ಅವಳ ಸೋಟಿ ಸೋಟಿ ತಿವಿದರು.

ಗಂಗೆಯು “ಹೌದು ತಾಯೀ, ನಾನು ನದೀ ಕೂಡಬೇಕಂತೂ ಹೊಂ ಟಿದ್ದೆ. ನಾ ವಾಪಿ, ನನ್ನ ನದೀ ಕರಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಕರ್ಮದ ಫಲ ಇನ್ನೂ ಅನುಭೋಗಸಬೇಕು” ಎಂದು ದೀನಳಾಗಿ ಉತ್ತರವಿ ತ್ತಳು. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ಏರಿಬಂದು. “ಏ, ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗಿ ಉದ್ದ ಆಗೇ ದೇನು? ಎದುರುವಾದಸತೀಯಾ?” ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಬಲ ವಾಗಿ ಬಡಿಯತೊಡಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾತ್ರಿಕರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು.

ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ವಾರ ಇದ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಮುಂ ಜಾನೆ ಭಾಗೀರಥಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ತಿರುಗುವನು. ಇಳಿಹೊತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ತಾನೊಬ್ಬನೆ ಹೊರಟು ಊರೊಳಗಿನ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ, ಮನೋರಂಜಕ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಇರುಳಾಯಿತೆಂದರೆ ಸಾಟ್ಯಗೃಹದ ಲ್ಲಿಯೂ ವಾರಾಂಗನೆಯರ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಹರಿಸುವನು.

ಗಂಗೆಯ ಪರಿಯೆ ಬೇರೆ. ಅವಳು ದಿನಾಲು ತ್ರಿವೇಣೀಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಸತ್ತುರುಷರ ಸಮಾಗಮಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮೂರು ತಾಸು ಹೊತ್ತೇರುವವರೆಗೆ ದೇವರಛಾನ ಮಾಡುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ

ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಮಾರ್ಪಾಟು ಉಂಟಾಗಿದ್ದಿತು. ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾವ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಆಕೆಯು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ ನಾಮಭಜನೆಯ ಮಾತಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಾನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪತಿಯೂ, ಆತ್ಮಿಯೂ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಅವಳ ಹರುಷಪಟ್ಟಳು. ಪ್ರಯಾಗವು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ವಿಲಾಸಸ್ಥಾನವಾದರೆ ಗಂಗೆಗೆ ಗುರುಸ್ಥಾನವಾಯಿತು.

ಪ್ರಯಾಗದಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಕಾಶಿಗೆಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಇರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ವನಾಥಭಟ್ಟರಿಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದನು. ಮನೆಗೆಲಸವೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಗಂಗೆಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತು. ಗಂಗೆಯು ಮಣಕರ್ಣಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬಂದು ಮನೆಗೆಲಸಗಳಿಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಶಂಕರರಾಯನೂ ವೈದಿಕವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿದರು, ದುರ್ಗಾಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರಾವತಿಯವರೂ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಊರಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಅಂತರಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಅಂಕುರವೆ ಮೂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾತ್ರಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗೇನು? ಬಂದ ಕಲಂಕವನ್ನು ಬಾಹ್ಯಾಡಂಬರಗಳಿಂದ ತೊಳೆದು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರವರು. ಅವರಿಗೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವು ಗಟಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಂತೆಯೂ, ದೇವತಾದರ್ಶನವು ದೆವ್ವಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆಯೂ ಎನಿಸಿದರೆ ಏನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಿಂದು ಮಾಧವನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ಕೀರ್ತನಕಾರನು

“ಯಾಕೆ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪರಲ್ಲೇನಿಹುದು |
ಸಾಕುಬಿಡು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ದುರ್ಗಣಗಳಿರುತಿರಲೂ ||

ಪರನಿಂದೆ ಪರವಧೂಸಂಗ ಕುಟಿಲ ಕುಯುಕ್ತಿ |
 ಪರಹಿಂಸೆ ಕಪಟ ನಿರ್ದಯ ಕಠಿಣ ವಚನ ||
 ಗುರುನಿರಾಕರಣೆ ಮದಮೋಹ ರಾಗದ್ವೇಷ |
 ದುರಿತಾದಿ ದುರುಣಗಳು ತನ್ನೊಳಿರಲೂ ||

ಎಂಬ ದಾಸರ ಪದವನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಬಂಡ ಪುರಾಣವು ನಡೆದಿತ್ತು. ಪುರಾಣಿಕರು, “ಯಾವನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಳಮಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವನೋ ಅವನೇ ಈ ತೀರ್ಥದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ,

ಅಶ್ರದ್ಧದಾನಃ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ನಾಸ್ತಿಕೋ ಛಿನ್ನ ಸಂಶಯಃ |

ಹೇತುನಷ್ಟಶ್ಚ ಪಂಚೈತೇ ನ ತೀರ್ಥಫಲಭಾಗಿನಃ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ನಿವರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಅದು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಗಿಗದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಕ್ಷೇತ್ರಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಗಿಯೂ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಹುಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಗಿಯೂ ಒಡಕಣ್ಣನು ಕಾಶಿಯೊಳಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕಾಶಿಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಘಾಟುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದನು; ಬಿಂದು ಮಾಧವನಿಗೆ ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಮುಡಿಪು ಕೊಟ್ಟನು; ಧುಂಡಿರಾಜನ ದರ್ಶನ ಪಡೆದನು; ಕಾಲಭೈರವನನ್ನೂ ಕಂಡು ಬಂದನು; ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬಂದನು. ಭವಾನಿಗೆ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಲಘುರುದ್ರಾಭೀಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿದನು. ಹದಿನೈದುದಿನ ತಿರುಗಾಡಿ, ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿ ಯವರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡುಬಂದನು.

೧೧. ಯಮನೂರ ಯಾತ್ರೆ.

ಗಂಗೆಯು ಅಡಿಗೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವತಾಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ದೇವಾಲಯ

ಆನ್ನು ಯಾರು ತೋರಿಸಬೇಕು? ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಹೋದಾಗಲೇ ಒಂದೆರಡು ಗುಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಾಧುಸಂತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳಭಕ್ತಿ.

ಒಂದು ದಿವಸ ಆಕೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಮುಂದೊಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬಂದು “ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಗಂಗೆಯು ಬಡಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಊಟದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂಡಿ ಪಂಚಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ನೀಡಿ, ಅವನ ವಾದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಹಾಕಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳುಗಳೆದ್ದವು; ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯತೊಡಗಿದುವು. ಅವಳು ಅವನೆದುರು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ, “ಮಹಾತ್ಮಾ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡು” ಎಂದು ಜೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಅವಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿನೋಡಿ, ಅವಳ ತಲೆಯಮೇಲೆ ತನ್ನ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು, ಬಲಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ “ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜಪಮಾಡು” ಎಂದು ತನ್ನದೊಂದು ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಯೆಸರವನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗಿತ್ತನು. ಗಂಗೆಯು ಮೇಲೆ ಮುಖಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದನು.

ಗಂಗೆಗೆ ಅವನು ದೇವರೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ. ದೇವರು ತನ್ನಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು! ತಾನು ಧನ್ಯಳು; ತನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಎಂಬ ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅವಳು “ದತ್ತಗುರೋ, ದತ್ತಗುರೋ” ಎಂದು ಭಜನೆಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಅರ್ಧ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಿ, ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದವಳು ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಹೊರಗೆಬಂದು, ಇವಳ ಹುಚ್ಚಾಟವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವರು ಮುಗುಳುನಗುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ “ನಿನ್ನ ಹೇಣಿಗೆ ದೊಡ್ಡದೆವ್ವ ಬಡಧಾಂಗ ಕಾಣುದ. ಅದನ್ನಷ್ಟು ಬಡಿಸಿ, ಆಕೇನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅವಳ ಬೆನ್ನಮೇಲೊಂದು ಬಲವಾದ ಒದಕೆಕೊಟ್ಟು, ಅವಳು ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆಮಾಡಿದನು. ಆ ನೋವಿನಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಗದಗದ ನಡುಗುತ್ತ ಗಂಗೆಯು ಒಳಗೆ ಬಂದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು “ ಆ ದೊಡ್ಡದವ್ವಾ ಬಿಡಿಸೇನಿ ನೋಡು ” ಎಂದು ಬಾಯಿಯವರ ಮುಂದೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿ ಕುಳಿತನು. ಗಂಗೆಯು ತನಗಾದ ನೋವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಸನ್ಯಾಸಿಯು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವಳು ಎಂದೂ ಹೊರಗೆಡಹಲಿಲ್ಲ. ತಾನೊಬ್ಬಳೆ ಇದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆತೆಗೆದು, ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಜಪಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಅದೇನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಾಂತಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲೊಂದು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ತೇಜವು ಒಡಮೂಡಿತು. ಸಹೃದಯರು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರೆ ತಪಸ್ವಿನಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಒಡಕಣ್ಣ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಾಪವನ್ನು ಕೂಡಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ತಾಪಕೊಟ್ಟರೂ “ಪಿಶಾಚಿ” ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು.

ಯಾತ್ರೆಯೆ ಬಂದವರು ಇವಳನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ ಹೇಗೆ? ಒಡಕಣ್ಣನು ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷೇತ್ರಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಾದದ ಮೇಲೆ ಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಗಯಾವಾಳರು ಎರಡುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿದರು; ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಫಲ್ಲೂನದಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡವನ್ನು ಒಗೆದು ಬಂದನು ಗಯಾವಾಳರು ಇವನಿಗೆ ಪಿತ್ಯಘಾತಕಿ ಎಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಪಾಟಿಣಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದನು; ಅಲ್ಲಿ ಎರಡುದಿವಸ ಮನಸ್ವೀ ವಿಲಾಸಮಾಡಿ, ದಡೆದು, ಮಾತೃಗಯಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಾತೃಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವನೆಂದ

ಅವನು ನಂಬಿದ್ದನು. ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅವನ ಪಾಪದ ಫಲವು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರದ ಪ್ರಭಾವವೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿತು.

ಕೆಟ್ಟಜ್ವರ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವನು ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಬಡಬಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಹೌಹಾರಿದರು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಗಂಗೆಗೆ ಪತಿ ಸೇವೆಯ ಯೋಗವುದೊರೆಯಿತು. ತನ್ನ ಕುಂಕುಮದ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಸದ್ಗುರುವಿಗೆ ಅವಳು ವೊರೆಯಿಟ್ಟಳು. ಸದ್ಗುರುವಿನ ನಾಮವನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನುತ್ತಾ, ತನಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಕೊಟ್ಟ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಸರವನ್ನು ತೊಳೆದು, ಆ ನೀರನ್ನು ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಹುಟ್ಟಿತು; ಮುಂದೆ ನಾಲೞಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇನೆಯೂ ಗುಣಮುಖವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಗುಣವಾಯಿತೆಂದು ಗಂಗೆಯು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಏನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಗುಣವಾದೊಡನೆಯೇ ಮಧುರಗೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನವಿದ್ದು, ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರೊಂದಿಗೆ ವನವಿಹಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಮೂವತ್ತುಸಾವಿರ ಜಪವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಪರಿವಾರವು ಹರಿದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಶಿಗೆ ಮರುಳು ವೆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಂದಿದ್ದ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲ ವೆಚ್ಚವಾಗಿತ್ತು. “ಕೂಡಲೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಗಂಗಾಧರರಾಯರಿಗೊಂದು, ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನಿಗೊಂದು- ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನು ಬರೆದು ಹಾಕಿದನು.

ಗಂಗಾಧರರಾಯರು ಕಾಗದವನ್ನೋದಿ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಿಗೆಬಂದು, “ಇಕಾ ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನ ಪತ್ರ. ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಎಲ್ಲಾಯಾತ್ರಿಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದಾರಂತ. ಈಗ ನಮಗೊಂದು ಗಾಣ ಹಾಕ್ಯಾನ: ನಾವು ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಳಿಸಿದರ ಕಾಶೀಯಾತಿ

ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ನಮಗೂ ಬರತದಂತ. ಅವನ ಮಾತು ಬಲು ಮಿದು; ಹೃದಯಮಾತ್ರ ಕಲ್ಲು. ನಮ್ಮ ಮನಿ ಎಲ್ಲಾ ತೊಳೆದುಬಿಟ್ಟಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ?" ಎಂದು ನುಡಿದರು

ಅದಕ್ಕೆ ಭಾಗೀರತಿಬಾಯಿಯವರು, "ನಿಮಗೇನು ಅವರು ದಾನ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ಯಾರ; ದುಡ್ಡು ಕಮ್ಮಿಆಗೇದ. ಅಲ್ಲೇನು ಆಸ್ತರೂ ಇಷ್ಟರೂ? ಊರಿಗೆ ಬಂದವ್ಯಾಲಿ ನಿಮ್ಮ ದುಡ್ಡು ನಿಮಗ ಕೊಡ ತಾರ. ಜೀವ ಒತ್ತಿಯಿಟ್ಟಾದರೂ ದುಡ್ಡು ಕಳಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಕಳಕಳ ಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದರು.

ಗಂಗಾಧರಾಯರು, "ಕಬ್ಬಿಣಕುಡಿದ ನೀರು ತಿರುಗಿ ಬಂದೀತೇನು? ಅವನಿಗೇನು ದುಡ್ಡು ಕಮ್ಮಿಆಗೇದ? ನಮ್ಮ ದುಡ್ಡು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹೂಡ್ಯಾನ. ಅವನ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೀ ಪುಣ್ಯ ಅವಗೂ ಇರಲಿ. ನಾನೇನು ಅವನ ದುಡ್ಡು ಕಳಿಸೋದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಸ್ವಪ್ಪವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಅದರಂತೆ ಅವರು ದುಡ್ಡನ್ನೂ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸೆಟ್ಟಿರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಮಾತ್ರ ಒಡಕಣ್ಣುನು ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೋದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದನು. ಆ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬರುವವರೆಗೆ ಒಡಕಣ್ಣುನು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ಗಂಗಾಂಬೆಯು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಸಾಧುಸಂತರ ಸಹವಾಸ ದಲ್ಲಿಯೆ ಹೊತ್ತುಗಳೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣುನ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರವು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಆಗತೊಡಗಿತು. ದೇಹದ ಅಭಿಮಾನ ವನ್ನೆ ತೊರೆದ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಅರಿವೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ಅವಳ ಲಕ್ಷಜಸವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಅಂದು ಭವಾನಿಯ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನವಚಂಡಿಯ ಹೋಮವು ನಡೆದಿತ್ತು. ಭಕ್ತವೃಂದವು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದಿತ್ತು. ಗಂಗೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದುರ್ಗಾ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ, ಆದಿಶಕ್ತಿ! ಭವಾನೀ! ದುರ್ಗೆ! ಲೋಕಮಾತೇ, ದೀನಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು. ಇವತ್ತು ನನ್ನ ದೇಹದ

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ತಕ್ಕೋ” ಎಂದು ಅನನ್ಯಗತಿಕಳಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನವಚಂದಿಯ ಹೋಮವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಾಯಿತು. ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಿಂದ ಜ್ಯೋತಿಯೊಂದು ಹೊರಟುಬಂದು ತನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅವಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪುಳಕವೆದ್ದಿತು. ಗಂಗಾಂಬೆಯು ಭವಾನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ನವಸ್ಪರಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಮರುದಿಸವ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಅವಳು ಮಣಕರ್ಣಕೆಗೆಬಂದು ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, “ದೇವಿ ನನಗ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡು. ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಪಾಪ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಹಾರ ಆದವು. ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕಮಾಡು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ಮೂರು ಬೊಗಸೆ ಗಂಗೋದಕವನ್ನು ಕುಡಿದು ಮೆಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿದಳು. ಅರ್ಧ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು; ಅವಳೆದುರಿಗೊಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬಂದು ನಿಂತನು. ಮುಖವೆತ್ತಿನೋಡುತ್ತಾಳೆ— ತನ್ನಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸನ್ಯಾಸಿ!

ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ, ತಾನು ತಂದೆ ಪಂಗೋದಕದಿಂದ ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದಳು. ಅವನು “ತಾಯೀ ನಿನ್ನ ಜಪಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ನನಗೆಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಗಂಗಾಂಬೆಯು ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಅವಳು ಶ್ರೀ ಗುರು ದೇವದತ್ತ” ಎಂದು ದೊಡ್ಡದನಿಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು.

ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಯಿಯವರೂ, ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಇವಳಿಗೆ ಭೂತಬಾಧೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಾಗಿಲಿಕ್ಕಿದರು. ಅಂದು ಅವಳು ಬೆಳತನಕ ಅಖಂಡವಾಗಿ ದತ್ತನಾಮ ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಬಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಗಂಗಾಂಬೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ಶ್ರೀ ಗುರು ದೇವದತ್ತ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅವನ ಪಾದಗಳಮೇಲೆಯೆ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಳು. ಈ ಆದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕಲ್ಲೆದೆಯು ಸಹ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು.

ಗಂಗಾಂಬಿಯ ಸ್ಮಶಾನಯಾತ್ರೆಗೆ ಕಾಶಿಯೊಳಗಿನ ಸಂತಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅವಳ ಹಿತೆಯ ಧುನಿಯನ್ನು “ಗಂಗಾಧುನಿ”ಯೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇಂದಿಗೂ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷಿಸಾಧುವು ಆ ಧುನಿಯನ್ನು ನಂದಂಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುವನು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಂಗೆಯು ಮೃತಳಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಕ್ಕೂ, ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ, ಅವಳ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕಾಸಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಮುಗಿಸಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವೆರೊಂದಿಗೆ ಮುಂಬಯಿ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು, ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಟ್ಟರೆಂಬೊಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಕೂಡಿದರು. ತನ್ನ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನು ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಎರಡುತಾಸು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಟ್ಟರಿಂದ ವೇದಶ್ರವಣವನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಊರು ಹಿರಿಯರು ಇದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗದೆ, “ಇವನು ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾತ್ರಿಯಲ್ಲ ಯವನೂರ ಯಾತ್ರಿ” ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಸತೊಡಗಿದರು.

೧೨. ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರ.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಸತ್ಸಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಲಕಳೆಯ ತೊಡಗಿದನು. ದಿನಾಲು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವೇನು, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳೇನು, ಗುರುಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾರಾಯಣವೇನು! ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಹಾಗೆಯೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀಪಾದ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರ ಸತ್ಕಾರ. ಅಡುಗೆ ನೀರುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನೆ ಅವನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೆ ಭೋಜನಮಾಡುವರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರ ಮುಂದೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ತಾನುಮಾಡಿದ ಯಾತ್ರೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರಿಗಳಿಂದ ತನಗುಂಟಾದ ವೈರಾಗ

ವನ್ನು ವಿವರಿಸುವನು. ಇಸ್ವೇಟಿನ ಆಟದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥ ಕಾಲಹರಣಮಾಡುವುದು ವಿಹಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಹತ್ತಿದನು.

“ನರಜನ್ಮದ ಸಾಫಲ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ಕಾರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದೇಹ ಅಶಾಶ್ವತ. ಇದು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಇರುವಾಗಲೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನಮಾರ್ಗ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು, ಧನ, ಧಾನ್ಯ-ಯಾವುದೂ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮ ಮಾತ್ರ ಬರೋದು. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಯಾವುದೂ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ” ಎಂಬ ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಅವನು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ನೀಡುವನು. ಮತ್ತೆ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು. ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ಮತ್ತೆ ನಾನು ಈಗ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡೋದು. ದೊಡ್ಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದೇನಿ. ಅವರ ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮ ನಾನೋಡಿಕೊಡತೇನಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಹುಚಾರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿರಿ” ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಬರುಬರುತ್ತ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯು ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಪಾಠಶಾಲೆಯಾಯಿತು. ಹತ್ತು ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಊರೊಳಗಿನ ಬಣಗಳಕಡೆಗೂ, ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯಗಳಕಡೆಗೂ ಒಡಕಣ್ಣನು ಉದಾಸೀನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಊರೊಳಗಿನ ಮರುಳು ಜನರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವನ ಹಟ್ಟುಮೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು, ಬಹುದಿವಸ ಯಾತ್ರಿನಾಡಿ ಬಕಧ್ಯಾನ ಕಲಿತುಬಂದಿರುವ ಒಡಕ ಇದೇನೋ ಹೊಸಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಇವರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ತನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡಹತ್ತಿಪನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಹೃದಯವು ಸಹ ಕರಗತೊಡಗಿತು. ಅವನು ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಕರೆತಂದು, ಅವರಿಗೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವರ ಮನೆತನದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ತಾನು ಹೊತ್ತು, ಉಳಿದ ಧನವನ್ನು ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾಲಕರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದನು. ಬರು

ಬರುತ್ತ ಶ್ರೀನಾದಭಟ್ಟರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ ಉರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಅವರ ಸಹಪಾಠಿಗಳೂ ಸಾಧುವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಜೊಮ್ಮೀಗೇರಿಯು ಧಾಂಭಿಕರ ತವರೂರಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ವತನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರೆಂಬ ಒಬ್ಬ ವ್ಯವಹಾರಚತುರರನ್ನು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದಮೇಲೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದರಂತೆಯೇ ತಾವು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದ ರೈತರಿಗೆ, “ನೀವು ಈಗ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಲಾವಣಿಯ ಹಣಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಜೀವಮಾನವಿರುವವರೆಗೆ ಹೊಲಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ವಚನಕೊಟ್ಟು, ಎಲ್ಲ ರೈತರಿಂದ ಲಾವಣಿಯ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಲಾವಣಿಯ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಯಾವ ರೈತನಿಗೂ ಪಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾತಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಿದ್ದರೈತರಾದರೂ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೇ ಹೊಲಗಳು ನಡೆಯುವವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತಾವು ಮಾಡುವ ಹೊಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ತಾವು ಕೊಡುವ ಲಾವಣಿಯ ಹಣವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಮೇಲೆ ಎರಡುಸಲ ಲಗ್ನದ ಸಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ವರ್ಷ ಲಾವಣಿಯನ್ನೆತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಬದಲಾಗಿ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಬಂದರು.

ಅವರು ಮೊದಲಿಗೆ ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭರಮಣ್ಣನಿಗೆ “ನೀನು ಮೂರು ವರ್ಷದ ಲಾವಣೀಹಣ ಕೊಟ್ಟೆಲ್ಲ. ಈಗ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ದಿವಾಣಿಕೊರ್ಟಿನೊಳಗೆ ದಾವೆ ಮಾಡತೇನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿದರು. ಭರಮಣ್ಣನು ಸಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ, ಅವರ ಹತ್ತಿರಬಂದು, “ಆ ಕಳ್ಳ ತಪ್ಪಿಸಿಗೊಂಡು ಕುಂತು ನಿಮ್ಮನ್ನು

ಮುಂದೆ ಮ್ಯಾಡ್ಯಾನೇನು? ಅವಾ ಯಾರ ತಗಣೆ ತಿನಬೇಕಂತಾವೆ? ಮ್ಯಾಗ ದೊಡ್ಡ ಮನಶಾ ಅಂತ. ವರ್ಸಾ ವರ್ಸಾ ಎಲ್ಲಾರಕಿಂತ ಮೊದಲನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹಸ್ತೇವು ಕೊಡತಿದ್ರು. ಈ ವರ್ಸಾ ಭಾಳ ತೊಂದರಿ ಐತಿಅಂತ ಲತ್ತೂ ಕರೆದೂ ಮುಂದಿನ ವರ್ಸದ ರೊಕ್ಕಾನೂ ಇಸಗೊಂಡು ಹೋಗ್ಯಾನ; ಮ್ಯಾಗ ನಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ಒಂದು ಕಾರಭಾರಾನೂ ಮಾಡಿ ಹೋಗ್ಯಾನ ಆ ಕಳ್ಳ ದೇಸಾಯೀನ್ನ ಕರೆಕೊಂಡು ಬಾ. ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳತೇನಿ” ಎಂದು ಆವೇಶದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು “ಇಕಾನೋಡು! ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬರಕೊಟ್ಟಿ ಮೂರು ವರ್ಸದ ಕಾಗದ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪಾವತೀ ತೋರಿಸು. ಎಟ್ಟಿಮಾತಾಡಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಗತಿ ನೆಟ್ಟಿಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿದರು.

ಭರಮಣ್ಣನು “ಅಲಲಲ! ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು ಮಾಡತೀ? ಮಾಡಿ ಯಾರ ಮಾಡೋ ನೋಡೋಣ.” ಎಂದು ಎದೆಯಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅವರೆ ದುರಿಗೆ ನಿಂತನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಅರಿಯದ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ರೈತರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ದರ್ಪವನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ, “ಯಾಕ ನಾ ಯಾರಂತ ತಿಳಿದೀದಿ? ನಿನ್ನ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೀನು! ಹಿಂದಕ ಸರದು ಮಾತಾಡು” ಎಂದರು.

ಭರಮಣ್ಣನು ಸಿಟ್ಟುತಲೆಗೆರಿ, “ಎಲೇ ಹಾರವಾ! ನನ್ನ ತುಳಿತೀಯಾ? ಬಂದಾರಾ ಬಾ. ನಿನ್ನ ಒಂದು ಕೈ ನೋಡೇ ಬಿಡತೀನಿ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ, ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಕುಳಿತು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುದ್ದತೊಡಗಿದನು. ಇವನು ಆ ದೇಸಾಯಿಯ ಮೇಲಿನ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಈ ಬಡಹಾರುವನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಬಡಪ್ರಾಯಿಯು ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜನರು ಭರಮಣ್ಣನ ರಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದು, ನಾಯಕರನ್ನು ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ನಾಯಕರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಸಿಟ್ಟು ರಟ್ಟಿಯೊಳಗಿಲ್ಲ. ಮಾಡುವುದೇನು? ವೈ ಮತ್ತಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಂದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಲಾವಣಿಯ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. (ಆದರೆ ರೈತರ ಮೈಮೇಲೆ ಹರಿಹಾಯ್ದು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.) ರೈತರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಎಡತಾಕಹತ್ತಿದರು, ಒಡಕಣ್ಣನು, “ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರ ನಾಯಕರಿಗೇ ಕೊಟ್ಟೇನಿ. ನನಗ ಯಾವುದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕ, ಪತ್ರ—ಎಲ್ಲಾ ಅವರ ಕಡಿಗೇ ಅವ. ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ “ಎಂದು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡನು. ರೈತರೆಲ್ಲ ಗೋಳಿಡುತ್ತ ಅವನ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರಿಗೆ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಸರಿ. ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮೇಗೇರಿಯ ಪಂಚರ ಸಭೆಯು ಸೇರಿತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾಯಕರು, “ನನಗ ಹಿಂದಿನದು ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕಾಗದದ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಲಾವಣಿ ವಸೂಲಮಾಡಾವ. ಹಿಂದಿನವರ್ಷ ಹಣಕೊಟ್ಟ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಿ ತೋರಿಸಿರಿ. ಅಂದ್ರನಾ ಏನೂ ಹಣಾ ಕೇಳೊದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಂಚರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಪಂಚರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಏನೇನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು: “ಎಲ್ಲ ರೈತರೂ ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವರೆಂದೂ ನಾವು ನಂಬುವದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಸುಳ್ಳೆಂದೂ ಎನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಹಣಕೊಡುವುದು ಬಡರೈತರಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಲಾವಣಿಯ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಿಂದ ನೂರಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾವಣಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಈ ಕರಾರಿಗೆ ಒಪ್ಪದವರ ಮೇಲೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯನಡೆಯಿಸಬೇಕು.

ಪುಕ್ಕರಾದ ರೈತರು ಕೆಲವರು, ತಾವು ಹಸನ ಮಾಡಿಟ್ಟ ಹೊಲಗಳು ತಮ್ಮ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾವೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಈ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಗಟ್ಟಿಗರರಾದ ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹರ ಮೇಲೆ ನಾಯಕರು ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಡಿದರು.

ಮೊದಲನೆಯ ವ್ಯಾಜ್ಯವು ದೊಡ್ಡೀಕೊಪ್ಪದ ಕೆಂಚಣ್ಣನ ಮೇಲೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಕೆಂಚಣ್ಣನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನ್ಯಾಯಾಸನಕ್ಕೆ ಎಡ

ತಾಕೆ, ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಕೊನೆಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಬಂದ ಹೊಲವೂ ಅವನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಉಳಿದ ರೈತರು ಬೆದರಿ, ನಾಯಕರ ಸಂಗಡ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ತಂತ್ರದಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಉತ್ಪನ್ನವು ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹನುಮಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ತಂತ್ರದ ಫಲವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೊರೆಯತೊಡಗಿತು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಿಂದ ಭಯಂಕವಾದ ಪಿಡುಗೊಂದು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಹುಲಿಗೆ ಬೆದರದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗರು ಇಲಿಗಳಿಗೆ ಹೆದರಹತ್ತಿದರು. ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹಬ್ಬಿದ ಈ “ಗುಳ್ಳಿಯಬೇನೆ”ಗೆ ಮುನ್ನೂರು ಜನರು ಬಲಿಯಾದರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಇದಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರು. ಈ ಪಿಡುಗು ಮುಂದೆ ಹಬ್ಬದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹಳ್ಳಿಗರ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯವೂ ನಡೆಯಿತು. ಗುಳ್ಳಿಯ ರೋಗದಿಂದ ಸತ್ತವರನ್ನು ಅವರ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಕೂಡ ಕಟಾಯಿತು. ಸಂತೆವೇಟೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ನಿಂತು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳೇ ದೊರೆಯದಂತಾದುವು. ರೋಗ ಹಬ್ಬಿದ ಊರಿಗೆ ಹೋದವರು ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾದರೆ ಏಳು ದಿವಸ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಲ (ಕ್ವಾರಂಟಾಯಿನ್)ದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆತು, ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಿಟ್ಟರೂ ಈ ಪಿಡುಗು ಮುಂದೆ ಕಾಲುಚಾಚಿತು. ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದ ಬಾಧೆಯು ತುಸು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಒತ್ತರದಿಂದ ಸಸರಿಸಿತು.

ಮುದ್ದೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗುಳ್ಳಿಯ ಬೇನೆ ಮನೆಮಾಡಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನ ತಮ್ಮ ಅವನ ಸೋದರತ್ತೆ, ಆಕೆಯ ಗಂಡ, ಮೊದಲಾದವರು ಗುಳ್ಳಿಯೆದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನು. ಉಳಿದವರೆಂದರೆ ಶಂಕರರಾಯ, ಅವನ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿ, ಅವಳ ಚಿಕ್ಕಮಗ, ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೋದರತ್ತೆಯವೆರಡು ಜಿಕ್ಕ

ಮಕ್ಕಳು. ಊರಲ್ಲ ತೆರವಾಯಿತು. ಶಂಕರರಾಯನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ಒಡ ಕಣ್ಣನಿಗೆ, “ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ. ನೀನು ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಒಳಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವೆನು * ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಭೀಮಣ್ಣಯಕರನ್ನು ಮುದ್ದೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿ, ತನ್ನ ಆಪ್ತರನ್ನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ವೃದ್ಧವಚನಗಳಿಂದ ಶಂಕರರಾಯನನ್ನು ಮರುಳು ಗೊಳಿಸಿ, ಅವನ ಎಲ್ಲ ಬಂಗಾರದ ಒಡವಗಳನ್ನೂ, ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ನೀಲಕಂಠನು ತನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನದ ಸೇಡನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಾದರೂ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಠವಿತ್ತು. ಅಡಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಶಂಕರರಾಯನನ್ನು ಗುಪ್ತಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು, “ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟ ಹಣ ಎಲ್ಲಾ ನಿನಗೊಬ್ಬಗೂ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದು. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮಗ ಈಗ ಚಿಕ್ಕವ ಇದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ನಿನಗ ಭಾಗಾದಿ ಆಗುವ. ಮುಳ್ಳು ಸಣ್ಣದು ಅಂತ ಅದರ ಮ್ಯಾಲ ದಯಾ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕ, ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಭಂಗಾರ, ದಡ್ಡು ಇದರ ಸುದ್ದಿ ಯಾರಮುಂದೂ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ. ಹಿರಿಯರು ಏನೂಸಂಪಾದಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಂಡಕಂಡವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳತೀರು” ಎಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಇವನ ತಂತ್ರವನ್ನರಿಯದ ಶಂಕರರಾಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ನಾದಿನಿಯಮೇಲೂ, ಅವಳ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೂ ಬಹಳ ಅಕ್ಕರತೆಯನ್ನು ತೋರಹತ್ತಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವನೇ ತಮ್ಮ ಆಸದ್ವಿಂಧವನೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಬಳಿಕ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಇರತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಬೇರೆ ಹೋದರೂ ಅವರ ಮನೆತನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗೌರಿಯ ಮರಣದಂತರ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಬಳಕಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಪ್ರತಿಸ್ಥೆಯು ಬೆಳೆದ

ಬಳಿಕ ಅವರು ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ದೃಢಗೊಳಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗತೊಡಗಿದನು. ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜೋಯಿಸರ ಬಳಿಕೆಯು ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ತೊಡಗಿತು. ಜೋಯಿಸರು ಅವನೊಡನೆ ಆಪ್ತಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿಯೆ ಕಂಡನು: ಏನೋ, ಹುಡುಗುತನದಲ್ಲಿ ಆಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈಗ ತಲೆಗೆ ಬಡಿದದ್ದರಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಹುಟ್ಟಿ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಧ್ಯಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಇವನ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಏನು ?

ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಜೋಯಿಸರು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ. ಆಪ್ತಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ, “ ನಿಮಗ ಈಗ ವಯಸ್ಸು ಬಹಳ ಆಗಿದೆ. ಹೊಲದ ವ್ಯವಸ್ಥಾನೋಡೋದು ನಿನ್ನಿಮ್ಮಿಂದ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕೂ ತೊಂದರಿ ಆಗತದ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಕಾರಕೂನನ್ನ ಯಾಕ ನೇಮಿಸಿಕೋ, ಬಾರದು? ” ಎಂದು ಮಾತು ತೆಗೆದನು. ಪ್ರೀತಿಗೆಪಾತ್ರನಾದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮಾತಿಗೆ ಅವರು ಅಲ್ಲವೆಂದಾರೆಯೆ ? ಒಡಕಣ್ಣನು ತನಗೆ ಅತಿ ನಂಬಿಗಸ್ಥನಾದ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಜೋಯಿಸರ ಕಾರಕೂನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯ ಮರ್ಮವನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇನ್ನೇಕೆ ತಡ ? ಒಡಕಣ್ಣನು ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನೂ, ತನ್ನ ಹಸ್ತಕರಾದ ಕತ್ತೆಂಟು ಜನ ಮುಠಾಳರನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವರಿಗೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟನು; ನಿಮ್ಮಮೇಲೆ ಬಂದದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂಬ ಅಭಯವಚನವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

ಮರುದಿನಸವೇ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಜೋಯಿಸರ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಲಾವಣಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಂದು ನಟ್ಟಿರುಳಿನ ಸಮ

ಯಕ್ಕೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕನ್ನ ಬಿತ್ತು. ಕಳ್ಳರು ಒಳನುಗ್ಗಿ, ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಜೋಯಿಸರ ಮಗಳನ್ನು ಹಿತ್ತಲಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಬಳಿಕ ಜೋಯಿಸರು ಮಲಗಿದ ಕೋಣೆಗೆ ಹೊರಚಿಲಕವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಒಡವೆಗಳನ್ನೂ, ದೇವರ ಜಗಲಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹೂಳಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಈ ಗಲಭೆಗೆ ಎಚ್ಚತ್ತ ಜೋಯಿಸರು “ ಅಯ್ಯೋ ! ಮನೀಹಾಳಾತು. ಕಳ್ಳರೋ ಕಳ್ಳರು ! ” ಎಂದು ಕೆಟ್ಟದನಿಯಿಂದ ಚೀರುತ್ತ, ಶಿಶುಖವಾದ್ಯವನ್ನು ಪುಟಿಸಹತ್ತಿದರು. ಓಣಿಯೊಳಗಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿದರು. ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಓಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಕಳ್ಳರು ?

ಒಡಕಣ್ಣನು ಕೋಣೆಯ ಚಿಲಕವನ್ನು ತೆಗೆದೊಡನೆ ಜೋಯಿಸರು ಹೊರಗೆ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದರು. ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲ ! ಅವರು “ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಮಗಳ ಮೈವ್ಯಾಲ ಮೂರು ಸೇರು ಭಂಗಾರ ಇತ್ತು. ” ಎಂದು ಎದೆಎದೆ ಬಡಿದು ಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜನರು ಸುತ್ತಲೂ ಹುಡುಕಿ, ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಒಂದಾದರೂ ಬಂಗಾರದ ಒಡವೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಜೋಯಿಸರು ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲೊಂದು ದೊಡ್ಡ ತಗ್ಗು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರು ಎದೆಯನ್ನು ಹುಚ್ಚಿದ್ದು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ ಹಾಳಾತೂ ! ಇನ್ನ ನಾನು ಜೀವ ಇಡೂದಿಲ್ಲ. ಭಾವೀ ಪಾಲಾಗತೇನಿ ” ಎಂದು ಹಿತ್ತಲಕಡೆಗೆ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಜಗ್ಗಿ ಹಿಡಿದು, “ ಹೀಂಗ ಪ್ರಾಣಾ ಕಳಕೊಂಡರ ಆಗೋದೇನು ? ನಾಳೆ ಆ ಕಳ್ಳರೆನ ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ನಿಮ್ಮ ಒಡವೆ ನಿಮಗ ಸಿಗೂ ಹಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡತೇನಿ. ನೀವೇನು ಎದಿ ಒಡಿಯಬ್ಯಾಡ್ರಿ ” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿ ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ರುಕ್ಕಿಣೀ ಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಗಾಢನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಹೋದ ಅರಿವೇ ಅವರಿಗಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಒಡಕಣ್ಣನಿಂದಲೇ ಈ ಅನರ್ಥವಾಗಿಯೆಂದು ಜನರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು ? ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೋಯಿಸರು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನೆ

ನೆಂಬಿದರು. ಅವರು ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ತನಗೆ ಆಗದವರ ಮನೆ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿದನು. ಎಷ್ಟೋ ಬಡಜನರು ಬಡತನಗಳನ್ನು ತಿಂದರು. ಬದುಕು ಮಾತ್ರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಬಂದರು; “ನಾ ಊರಾಗ ಇದ್ರೆ ಹೀಗ ಅನರ್ಥ ಆಗತ್ತಿಲ್ಲ. ತುಡುಗರು ಒಳ್ಳೆ ಹೊತ್ತು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಉಪಾಯ ಇಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತಾಡಿ, ಇನ್ನು ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಆ ಕಳ್ಳರ ಪಾರುಪತ್ಯ ಮಾಡುವೆಂದು ಪಣತೊಟ್ಟರು. ಜೋಯಿಸರು, “ಕಂಡೂ ಕಂಡೂ ಕೆಂಡ ದಾಗ ಹಾರೇನಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡೋದು ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ !” ಎಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನೋರೆ ಹೊಗುವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಬಿಟ್ಟರು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಸ್ತಕರು ಋಣಬಾಧೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಮರುವರ್ಷವೇ ಭೀಮಸೇನಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರು ಹೆತವೀರ್ಯರಾಗಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಕಳೆಯೇರಿತು-

ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರತಿವ್ಸರ್ಧಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರೂ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಬ್ಬರು ಇದ್ದರು. ಜೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರ ಮನೆತನಕ್ಕೂ ಗಂಗಾಧರ ದೀಕ್ಷಿತರು ಮನೆತನಕ್ಕೂ ಶರೀರಸಂಬಂಧವಿದ್ದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಮನೆ ತನದವರೆಂತೆ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಹೀಗೆಯೆ ಇದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ? ಈ ಒಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಮುರಿದೊಗೆಯುವ ಬಗೆಯೇನು ಎಂದು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಗಂಗಾಧರ ದೀಕ್ಷಿತರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮರಣಹೊಂದಿದರು. ಅವರ ಪಣತದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಹೇರು ಬತ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯವೊದಗಿತು.

ಗಂಗಾಧರ ದೀಕ್ಷಿತರ ತಮ್ಮ ಗುರುನಾಥನು ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗೆಂದು ಧಾರಾನಗರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಅಣ್ಣನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆಕಳುಹಿ. “ಏನವಾ ! ನಿನ್ನ

ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬಹಳ ಸಾತ್ವಿಕರು. ಈ ಶಕ್ಯ ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟನ ಮ್ಯಾಲ ಅವರು ಒಳ್ಳೇ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ತಾವು ಕಳಿಸಿದ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಇಟ್ಟದ್ದು ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಗೊತ್ತಾದ. ಈಗ ಅವರ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯಾಕ ಆ ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳು, ಏನಪಾ. ಅವಾ ಏನು ನಿನಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡೋ ದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಅಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಮನೀ ಪಣತದಾಗಿನ ಭತ್ತ ಎಲ್ಲಾ ತನ್ನದಣ ಅಂತ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ತಿರುಗಿ ಬೀಳತಾನ. ನೀನು ಅರೇದವ. ಅವನ ಮೋ ಸಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಬೀಳಬ್ಯಾಡ. ಹೋದದ್ದು ಹೋತು. ಇದ್ದದ್ದಾದರೂ ಕಾದುಕೋ. ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದ್ರ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಎದಿ ಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲತೇನಿ. ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಮಾತ್ರ ನೀ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಮರುದಿವಸ ಗುರುನಾಥನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟು ಉತ್ತರವಾದರೂ ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೆ ಬಂತು. ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ದೀಕ್ಷಿತರ ಪಣತದಲ್ಲಿದ್ದ ಹತ್ತುಹೇರ ಭತ್ತವನ್ನು ತಾನೆ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು, ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗಂಗಾ ಧರ ದೀಕ್ಷಿತ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರು ಆ ಭತ್ತ ವನ್ನು ಮಾರುವಾಗ ಆತಂಕಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ಮುಂದರಿದು ಬಂದು, “ ಏನು ಭಟ್ಟರ ! ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯಾ ಆಗಬಾರದು ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನೋ ಏನು ? ನೀವು ತಿಳಿದವರು, ಒಳ್ಳೇ ಕರ್ಮಶರು. ಅವರ ಮನಿವಳಗಿನ ಕಾಳು ಅವರು ಮಾರಿದರ ನಿಮಗ್ಯಾಕ ಇಷ್ಟು ರೊಚ್ಚು ? ಆಭತ್ತ ನಾ ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ತೊಗೊಂಡೇನಿ. ನೀವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತಾಡಿದರ ಗಚ್ಚಿನಮನಿ ಕಂಡೀರಿ. ಬಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ! ” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದನು.

ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರ ರೊಚ್ಚು ನೆತ್ತಿಗೆರತು; “ ಹೌದಪಾ ! ನಾವು ಎಂದಿ ನಿಂದೂ ವೈದಿಕರು, ಕರ್ಮಶರು. ನೀ ಮಾತ್ರ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕರ್ಮಶಾ ಆಗಿ ಬಂದೀದಿ. ಏನು ಭಷ್ಟ ! ಏನು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ! ಅಂಗೀ ಏನು ಬಿಟ್ಟೀದಿ,- ಆ ?- ಮೀಸೀ ಏನು ಬೋಳಿಸೀದಿ ! ಅಭ್ಯಯನ ಬ್ಯಾರೆ ನಡಿ

ಸಿದಿ. ಭಸ್ಮ ಅಲ್ಲೋ ಅದು, ಹೆರವರ ಮನೀ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ. ಈ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮಂದೀ ಮನೀ ಗಂಟು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕಂಟಕ ಆಗಿ ನಿಂತದ್ದರ ಚಿಂತೆ. ನೀ ಅಂಗೀ ಬಿಟ್ಟದ್ದು ನಾಚಿಕೆ ಬಿಟ್ಟದಿ ಅಂತ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ. ನೀ ಮಿಸೀ ಬೋಳಿಸಿದ್ದು ಊರ ಒಳಗೆ ತಲಿ ಬೋಳಿಸೋದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮೂರ್ಖಾ, ನಿನ್ನಂಥಾ ಕಪಟೀ ಕರ್ಮಲ ಕಿಚ್ಚಾಗಿ, ಶುದ್ಧ ಕರ್ಮಲರು ಮೂಲೆಗುಂಪಾದರು. ನಂಬಿದ ಜನರನ್ನು ಎಂಗೋ ಡಾಂಭಿಕ ಕರ್ಮಲರು ಕರ್ಮಲರಲ್ಲಾ, ಗೋಮುಖ ವ್ಯಾಘ್ರ ಅವು ! ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ನಡೀತದೋ ನೋ ಡೋಣ. ಗೋಮುಖವಾಘ್ರ, ನಿನ್ನ ಘಾಳಿ ಬ್ಯಾಡ ನಮಗ " ಎಂದು ಮರ್ಮಭೇದಕ, ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

೧೩. ವಿರಕ್ತನ ಮದುವೆ

ಅಂದು ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಯ ಸಮಾರಾಧನೆ ಊರೊಳಗಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲ ಮಂಡಿಗೆಯ ಊಟ. ಎಲ್ಲರೂ ಗಂಟಲುಮುಟ್ಟಿ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಜಡಿದು, ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದಕ್ಕೆಲ್ಲ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಆಶ್ರಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೆಂಪು ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿದನು. ಶ್ರೀವಾದಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಿಂದ ಋಗ್ವೇದದ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನೂ, "ಬ್ರಾಹ್ಮಣ"ದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನೂ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣ ದೇಸಾಯಿಯು ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೊಗೆದು, "ವೃತ್ರಸೌತ್ರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಶತಾಯುಷೀಭವ" ಎಂಬ ಸರ್ವದಾಸಿದ್ಧವಾದ ಹರಕೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು.

ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕುಲಕರ್ಣಿ ನೀಲಕಂಠರಾಯರು, "ದೇಸಾಯರಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಶೀರ್ವದ ಸುಳ್ಳಾಗಬಾರದು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ನೀವು ಸಂತಾನ ಪಡೆದು ಮತ್ತ ನಮಗ ಮಂಡಿಗೀ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ನೋಡಿರಿ! "ಎಂದು ಮುಗುಳುನಗೆ ತೂರಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವ

ಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು “ಹೌದು. ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನೂ ಹಾಂಗೂ ಅದ. ಆದರೆ ದೇಸಾಯರು ಲಗ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ ಅಂತಾರೆ! ಅಂಜಿವ್ಯಾರೇ ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು—?” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸಂಶಯವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

ಶಂಕರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ಯಾತ್ರೇ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ದೇಸಾಯರ ಸ್ಥಿತಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಆಗೇದ. ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ತರಹಾ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ. ಇದೇನು ಸ್ಮಶಾನವೈರಾಗ್ಯನೋ, ಅಭಾವ ವೈರಾಗ್ಯನೋ— ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು?” ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ದನಿಯೆಳೆದರು.

ನೀಲಕಂಠರಾಯರು, “ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ! ದೇಸಾಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಂಡದಿರು ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ಮಶಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಹಳ ದಿನ ನೆಲ್ಲೋದಲ್ಲ. ಅಭಾವವೈರಾಗ್ಯ ಅಂತೂ ಇವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟೋ ಸಂಭವನೂ ಇಲ್ಲ. ಮೂರುಸಾವಿರದ ಮ್ಯಾಲ ಉತ್ಪನ್ನ ಮೂವತ್ತೆರಡರ ಒಳಗ ವಯಸ್ಸು. ಮನಿವಳಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನಕನಕ ಸಂಪತ್ತು! ಇಂಥವರಿಗೆ ಯಾರು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಆಹಾ ಇವರು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹೂ ಅನ್ನಲಿ ಮತ್ತೆ— ಝಟ್ ಪಟ್, ಇಂದಿಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನದಾಗ ನಾ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡತೇನಿ.” ಎಂದು ಉತ್ತಾಹದಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಸಾವಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಮ್ಮೇಳವಾಗಿ, “ಹೌದು ಹೌದು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ದೇಸಾಯರ ಮನವೊಲಿಸಿ. ಈ ವರ್ಷ ಅವರ ಲಗ್ನ ಮಾಡೇಬಿಡಬೇಕು. ಊರಿಗೇ ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನ. ಇಂಥಾ ಮನೆತನ ಮುಂದ ನಡೆಯೋ ಹಾಂಗ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮಕರ್ತವ್ಯ ಏನು ದೇಸಾಯರೆ? ನೀವು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೀ ಕೊಡಬೇಕು.” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ತತ್ವ ಬೋಧಿಯನ್ನೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. “ಎಲ್ಲೆ ಹೆಂಡರೂ ಎಲ್ಲೆ ಮಕ್ಕಳೂ! ಯಾರಿಂದಾನೂ ನಮಗ ಉಪಯೋಗ ಇಲ್ಲ. ಎಲಾ ಸುಖ ಅನುಭೋಗಿಸೇನಿ. ನಮ್ಮ ಗತೀ ನಾವೂ ಕಂಡುಕೋಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲೆ ಹತ್ತಿಂಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಧ್ಯಯನ ಮಾಡತಾರಲ್ಲಾ. ಅವರು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡೇನಿ. ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿರೋ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆದಮೆ

ಸತ್ಯಮಾರ್ಗನುಷ್ಠಾನಾ ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂತ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡೇನಿ. ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾಕಾರು ಮಂದಿ ಬಂದು ಎಡತಾಕಿದರು. ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೊಳ ಪಾಟಲದಾಗ ಬೀಳಲೀ ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಕೊಂಬೋದಿಲ್ಲಾಂತ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಸುಮ್ಮನ ನನ್ನ ಯಾಕ ಬಂಧನದಾಗ ಹಾಕತೀರಿ?"

ಆವನ ಉದಾಸೀನತೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು. "ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆನು ಬರೋದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷದ ಆಶ್ರಯದಾಗ ನೂರಾರು ಪಕ್ಷಿಗೋಳು ಇರತಾವ. ಆ ಗಿಡಾ ಕಡಿಯೋದೇನು ವಿಹಿತ ಅಲ್ಲ. ನೀವು ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆತನಾ ಮುಂದ ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೆಜೇಕು. ನನ್ನ ಮಾತು ನೀವು ನಡಸದಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಾಗಿಸ ನಾ ಇರೋವಲ್ಲ" ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಲ್ಲ ತಲೆಯೆಲ್ಲಾ ಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣಿನ, "ಗುರು ಹಿರೇರ ಮಾತು ಮೀರಬೇಕೂ ಅಂತ ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾ ಇಲ್ಲ. ಆನು. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿದಾಂಗ ಮಾಡ್ತೀ. ಆದರೆ ಲಗ್ನದ ಯಾವ ಕೆಲಸದಾಗೂ ನಾ ಭಾಗ ತೋಗೋಂಬೋವ ಅಲ್ಲ" ಎಂದು ನಿರಾಸೆಯುಳ್ಳವನಂತೆ ನುಡಿದನು.

ಆಗ ನೀಲಕಂಠರಾಯರು, "ಆತು, ದೇಸಾಯರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಹಾಂ ಗಾತು. ಇನ್ನು ಎಂಟು ದಿವಸದಾಗ ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಕನ್ಯಾ ತರತೇನಿ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ದೇಸಾಯರ ಮಂಗಲಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ." ಎಂದೂ ಆನಂದದಿಂದ ನುಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ "ಆತು, ಲಗ್ನನ ಹೋಳಿಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿರಲ್ಲ. ನಿಮಗ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯ ನಾವು ಮಾಡತೇವಿ" ಎಂದು ನುಡಿದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಶಂಸುಭೋಗ ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ದೇಸಾಯರ ಮದುವೆಯ ಬಗೆ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮಗಳೊಬ್ಬಳು ಉಪವರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೆಸರು ಸಾವಿತ್ರಿ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೆ ಅವಳು ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಅಜ್ಜಿ ಅವಳನ್ನು ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳೆಂದು ಕಕ್ಕುಲತೆಯಿಂದ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ತಾಯಿಗೆ ಪ್ರತಿಸರ್ಪ ಇನ್ನೂ ರೂಪಾಯಿ ಉತ್ಪನ್ನವುಳ್ಳ ಜಮೀನು ತಂದೆ ಯಿಂದ ದೊರೆತಿದ್ದವು. ಈ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೇ ಮಾಡಿ, ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತಾಯಿಯು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ವಯಸ್ಸು ಉತ್ಪನ್ನ, ಸಂಪತ್ತು, ಕಾರ್ತಿಯಾತ್ಮಿಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ, “ಏನು? ಅವರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಷ್ಟು ಇದ್ದರು. ಈಗ ಒಳ್ಳೇ ಸಾತ್ವಿಕರಾಗ್ಯಾರ. ನಿಮ್ಮ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಡೋ ಹಾಂಗಿದ್ದರ ವಿಚಾರಸತೇನಿ. ನಮ್ಮೂರಾಗ ಇದ್ದೆಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನಾ ಅದೂ ನೋಡಿ” ಎಂದು ಮಾತು ತೆಗೆದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು, “ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಏನು ನನುಗ ಅರೇದ್ದಲ್ಲ. ಅದರ ಚಂದ್ರಾವ ತೀಬಾಯಿಯವರ ಸಂಬಂಧ ಉರೂಗ ಬಹಳ ಗೊಂದಲ ಅದ. ಆಕೀನೂ ಕಾರ್ತಿಯಾತ್ಮಿ ಮಾಡಿ ಬಂದಾಳ. ದಿವಸಾನೂ ಆಗ್ಯಾವ. ಹಿಂದಿನಹಾಂಗೆ ಈಗ ಮೆರೆಯೋ ಸಂಭವ ಇಲ್ಲ. ಆತು, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಏನು ಕೇಳತಾರೋ— ವಿಚಾರಿಸಿರಿ” ಎಂದು ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಲಗ್ನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೆತ್ತಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು “ನಾ ಏನೂ ಮಾತಾಡೋದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಗುರುಗೋಳು ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು, ನಮ್ಮ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಅವರೂ ನೀವೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಏನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ತಿಳಿಸತೀರೋ ಅದಕ್ಕೆ ನಾ ಒಪ್ಪಿಕೋತೇನಿ. ನನಗೇನು ಲಗ್ನ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪೇನಿ.” ಎಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾರಿಸಿ ಮಾತಾಡಿದನು. ಅದರೂ ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ತಮ್ಮ ಸೋದರಶ್ರೀಯ ಮಗಳು ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷದ ವಳಿರುವಳೆಂದೂ ಅವಳ ತಾಯಿ ಅಜ್ಜಿಯರು ತಮ್ಮ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಅವಳಿಗೇ ಮಾಡುವರೆಂದೂ ವಿವರಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು, “ನನಗೇನು ಆಸ್ತಿ ಕಮ್ಮಿ ಆಗಿಲ್ಲ. ಹೆರವರ ಆಸ್ತಿ ನನಗ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾತು ನಾ ಆಡೋದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ” ಎಂದು ನೀಲಕಂಠರಾಯರ ಮೇಲೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು.

ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಗೋತ್ರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರನ್ನು ಕಂಡು, ಘಟಿತಾರ್ಥವು ಕೂಡಿ ಬರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆದು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮಾತೆತ್ತಿದರು. ನಾಯಕರು, “ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲೇ ಅವರು ಭಾರ ಹಾಕ್ಯಾರ ಅಂತ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ದೇಸಾಯರ ಹಿಂದಿನ ಲಗ್ನದ ಕಾಲಕ್ಕೆದ್ದ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಈಗ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆಗ ನಾಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಗೊತ್ತೊಂಡಿದ್ದು. ಈಗ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮಿ ತಕ್ಕೊಂಡ್ರೆ, ಅವರ ಮರ್ಯಾದಿಗೆ ಕುಂದು ಬರತದ. ಕನಿಷ್ಠ ನಾಕುಸಾವಿರ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಮ್ಯಾಲ ವರೋಪಚಾರ ಕೊಡೋಹಾಂಗದ್ರೆ ವಿಚಾರಸಿರಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ತಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ತಮಗೆ ಅಷ್ಟು ಕೊಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ಬೆಲೆಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೇ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತಾಯಿಯವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಆಸೆಯಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಗಳಿಗೇ ಕೊಡುವ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಮಾರಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಯುಕ್ತವೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಸರಿ. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಗೂ ವರೋಪಚಾರ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿಶ್ಚಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮರುದಿನವೆ ಅವರು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದರು. ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಒಡಕಣ್ಣನ ರೈತರಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಲಗ್ನದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮೂರನೆಯ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಚಂದ್ರವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಆತ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಒಡಕಣ್ಣನಂತೂ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅವನ ಮನೆಯ ತೊತ್ತಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಹೊತ್ತು ಬಂತು. ಇದ ರಿಂದ ಅವಳ ತಾಯಿ ಅಜ್ಜಿಯವರಿಗೂ, ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೂ ಮನಸ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ತವರುಮನೆಯನ್ನೂ ಕಾಣುವುದೂ ದುಸ್ತರವಾಯಿತು. ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಮಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೂ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಯಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಅವರು ಹೆಳಹೆಳಸಹತ್ತಿದರು. ಅವರಿಗೇನಾದರೇನು" ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ದಿಂದ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯಾಯಿತು.

೧೪. ಪಂಚಪಿತಾಚಿಗಳು

ಕಾಶಿಯಿಂದ ಸಾಧುವಿನ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವು ಬಯಲಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಅವನು ಬಹಳ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಾಧುವಾದರೇನು? ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ನೀಲವ್ವ ಒಬ್ಬಳು ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ನೀಲವ್ವನೆಂದರೆ ಅವನ ಮನೆಯ ಒಕ್ಕಲಗಿತ್ತಿಯಾದ ಸಾವಕ್ಕನ ಮಗಳು ಅವಳನ್ನು ಹೊನ್ನಾಪುರದ ಹನುಮಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಹನುಮಸ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ನೀಲವ್ವನಿಗೂ, ಅವಳ ಗಂಡನ ಸೂಳೆಗೂ ಬಡಿದಾಟವೆ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ಗಂಡನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದಳು. ಗಂಡನ ಅವಿವೇಕತನವನ್ನು ಉಪ್ಪುಕಾರಹಚ್ಚಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದಳು. ಅವನೊಡನೆ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುವುದು ಮಗಳಿಗೆ ಬೇಡಾಗುತ್ತೆಂಬುದು ಸಾವಕ್ಕನಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಸಾವಕ್ಕನು ಆಳಿಯನ ಮೇಲೆ ಉರಿದುಬಿದ್ದಳು. ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ, ಅವಳು ನೀಲವ್ವನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹನುಮಸ್ಪನಿಗೆ ತಲೆತಿರುಗಿತು. ತನ್ನ ಕೆಲವು ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀಲಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ತನ್ನೂರಿಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದನು. ಸಾವಕ್ಕನು ತನ್ನ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ತೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವಳಿಗೆ ಆಭಯವನ್ನಿತ್ತು. ತಾಯಿಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತನ್ನ

ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ದೇಸಾಯರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದವಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ಹನುಮಣ್ಣನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಅವನ ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಮರಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ನೀಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ಕೊಂಡನು. ಅವಳೂ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಅವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇರತೊಡಗಿದಳು. ಹನುಮಸ್ವನು ಕೆಲ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಬಂದನು ನಾಡಿಕೊಂಡ ಗಂಡನಲ್ಲವೆ? ಸಾವಕ್ಕನು ಅಳಿಯನನ್ನು ಮನೆಗೇ ಬರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹನುಮಣ್ಣನು ನಿಗನಗಾಪರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಅವರೊಡನೆ ದೇಸಾಯರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪ, ಕಂಬಾರ ಕಲ್ಲಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮಿತ್ರರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ನಿಗನಗಾಪರು ಆ ಪಂಚರೆದುರಿಗೆ ಹನುಮಣ್ಣನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ, “ಸಾವಕ್ಕನು ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಗಂಡಹೆಂಡತೀ ಕೂಡಿಸೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೀ” ಎಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಗಂಡನ ಮನ್ಯಾಗ ಇದ್ದು ಬಾಳೇವ್ವ ಮಾಡೋದನು ಯೋಗ್ಯ. ಪರಾಯಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಗೋಳು ಕಟ್ಟಿಗೋಳ್ಳೋದು ಪುರುಷರಿಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಅಲ್ಲ. ಸಾವಕ್ಕನನ್ನು ಕರಸಿ, ಅಕಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿ, ಗಂಡಹೆಂಡರು ಕೂಡಿಸಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ನುಡಿದನು.

ಸಾವಕ್ಕನು ಬಂದು, ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅಳಿಯನು ಗೋಳಾಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಬಣ್ಣಿಸಿದಳು. ಬಡಿದು ಭರಮಣ್ಣನು, “ಹನುಮಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, “ಹಿಂಗ ದನಾ ಬಡದಾಂಗ ಬಡದ್ರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕ ಹಕ್ಕಾಗ ತಡದಾರೋ, ಕಾಮಣ್ಣಾ? ಇಂತಾ ಪಡಿಸಾಟಲಾ ಬಡಸಾಕನ ಹೇಣತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀ ಏನು? ಪಾಡಾಗಿ ಬಾಳೇವು ಮಾಡತೀನೀ ಅಂತ ಬರ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಣತೀ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಹನುಮಣ್ಣನು, “ಎಸಾ! ನನಗೇನು ತಾಯಿಲ್ಲಾ. ತಂದಿಲ್ಲಾ, ಅಣತಮಂದ್ರಾ ಇಲ್ಲಾ. ನಾ ಒಬ್ಬಂಟಿಗ ಹೊಲದಾಗ ದುಡಿಯಾಕ ಹೋಗಾವಾ. ಅನ್ನದ ಪಡಿಸಾಟಲ ಬಿಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಲಗಣಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀನಿ. ಇಷ್ಟತ್ತು ಒರಾ ತೆರಾ ಕೊಟ್ಟೀನಿ. ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಲಗಣಕ್ಕ ಕರ್ಚು ಮಾಡೀನಿ. ಅಕಿನ್ನ ಯಾಕ ಬಡ್ಯಾಕ ಹೋಗಲೀ? ಅದು

ಬಾಳರಕ್ಕುಸಿ ಹೆಣ್ಣುಐತ್ತೀ. ಕಾಲಕೆದರಿ ಜಗಳನಾಡಿ, ಓಡಿಬಂದೈತಿ, ನಮೂ ರಾಗ ನಾಕ ಮಂದಿನ್ನಾರ ಕೇಳ್ರೀ— ನಾ ಅಂತಾ ಮನಶಾ ಏನೊ ಅಂತ ನೀವು ಹೇಳಿದಾಂಗ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾಳೇ ಮಾಡತೇನ್ರೀ ಆಕಿನ್ನ ಕಳಸೋ ಹಾಗ ಮಾಡ್ರಿ” ಎಂದು ಬಹು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು, “ನೀನು ಚಲೋತನ್ಯಾಗಿ ಬಾಳೇವ ಮಾಡಿದ್ರ ಆಕ್ಕಾಕ ಓಡಿ ಬರತಿದ್ಲು? ಓಟೊ ತವ್ವು ನಿನ್ನ ಕಡ್ಯಾಕ ಐತಿ, ಆತು. ಬಾಳೇಗೆಡು ಮಾಡೋದೇನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ಒಂದುನಿರ್ಣಯ ಮಾಡತೀವಿ ಅದರಂತ ನೀ ನಡದ್ರ ನಿನ್ನ ಹೇಣತೀ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಸತೇವಿ” ಎಂದು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದನು.

“ನಾಕ ಮಂದೀ ಮಾತು ಮಿಕ್ಕಾಕ ಬರತೈತ್ತೀ? ಅದೇನು ಹೇಳೋದು ಹೇಳ್ರೀ. — ಅದರಂತ ನಾ ನಡಕೊಂತೀನಿ” ಎಂದು ಹನುಮಣ್ಣನು ವಚನ ಕೊಟ್ಟನು.

ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚರು, ಒಡಕಣ್ಣನೊಡನೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಗಂಭೀ ರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. “ನಿನ್ನ ನಂಬಿ ನಿನ್ನ ಹೇಣತೀ ಕಳಸಾಕ ಬರೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ನೀ ಆಕೀ ಕೂಡ ಪಾಡಾಗಿ ಬಾಳೇ ಮಾಡೋದು ಖಾತ್ರಿ ಇಪ್ಪು ನಿಂದೇನು ನಾಕು ಕೂರಿಗಿ ಹೊಲ ಐತೆಲ್ಲಾ— ಆ ಹೊಲಾ ನಮ್ಮ ದೇಸಾಯರ ಹೆಸರಲೆ ಬರಕೊಡು. ನೀ ಹೇಳಿದಾಂಗ ನಡಕೊಂಡೀ, ಆಂದ್ರೆ ಅದನ್ನ ನಿನಗ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡತಾರ; ಇಲ್ಲವಾ ಆಂದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ಣಿಗೆ ಕೊಡತಂದ. ಈಟು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ಣೀ ನೀ ಕಂಡು ಹೋಗು ಇಲ್ಲಾ ಆಂದ್ರೆ ಪಾರೀಕತ್ತ ಬರಕೊಟ್ಟುಬಿಡು”

“ಪಾಡ ನಿರ್ಣಯಾ ಮಾಡಿದ್ರೆಲ್ಲಾ ಹೊಲದಾಗ ದುಡದುಕಾಸ ಹೊಟ್ಟೀತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಕಾಲಾ ತಂದ್ರಿ. ಇದ್ದ ಹೊಲಾ ಕರೀದೀ ಬರಕೊಟ್ಟು ನಾ ಬಿಕ್ಕಾ ಬೇಡಾಕ ಹೋಗಲ್ಯಾ? ಬೆಲ್ಲಾನೂ ಹೋತು ಬೆಲ್ಲ ಹತ್ತಿದ ಕಲ್ಲೂ ಹೋತು ಅಂತ ನನ್ನ ಗತೀ ಆದೀತು. ದೊಡ್ಡ

ವರು ಹ್ಯಾಗ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಜಿಂದ ಕಾಣತೈತಿ ಹಿಂಗ ನಿರ್ಣಯಾ ಮಾಡಿ ಏಸು ಮಂದೀ ಬಾಳೇಗೆಡು ಮಾಡೀರಿ? ಸಂಜೀತೀಗಿ ಪಾಡೈತಿ. ಪಂಚ

ರಲ್ರೀ ಇವರು, ಪಿಶಾಚಿಗೋಳು ಬಡವಾ ನಾನು ಏನು ಮಾಡೋದೈತಿ? ದೊಡ್ಡವರ ಉಡ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದಾಳೆ. ತಿಳಿದಾಂಗಾತ್ರೀ. ನಾ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೋಕ್ಕೀನಿ” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿದು ಹನುಮಣ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದು ಹೋದನು.

೧೫. ಮಾಸ್ತರರ ಮಸಲತ್ತು

ದೇಸಾಯರು ಕಾಶೀಯಾತ್ರಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮೊದಲು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಶಾಲೆಗೆ ‘ಉಮಚಗಿ’ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಮಾಸ್ತರರ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ರಸಿಕರಾದ ಸಾಹಿತಿಗಳು; ಆಯುರ್ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರವ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದವರು. ಅವರಂತೆ ಬಡವರ ಬಂಧುಗಳಾಗಿ, ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಗಲಿರುಳು ಹೆಣಗುವವರು ಅಪರೂಪ. ಅವರು ಬಹಳ ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯು ರೋಗದ ತವರೂರಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರು ವೈದ್ಯಕಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯು ಊರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದೊಡನೆ ಭೃಷಜನರು ಔಷಧೋಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಎಡತಾಕಹತ್ತಿದರು. ಉಮಚಗಿಯವರು ಶಾಲೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಲೋಲಂಬರಾಜರು ಹೇಳಿದ,

ಗುರೋರಧೀತಾ ಖಿಲ ವೈದ್ಯವಿದ್ಯಾ ಪೀಯೂಷಪಾಣಿಃ ಕುಶಲಃ ಕ್ರಿಯಾಸು|
ಗತಸ್ಪೃಹೋಢೈರ್ಯಧರಃ ಕೃಪಾಲುಃ ಶುದ್ಧೋಧಿಕಾರೇ ಭಿಷಗೀದೃಶಸ್ಯಾತ್||
ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಅವರು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದ್ದರು ಎಷ್ಟೋ ಲೋಗಿಗಳು ಅವರ ಉಪಚಾರದಿಂದ ನಿರೋಗಿಗಳಾದರು. ಊರಜನರೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಪೂಜ್ಯಭಾವನೆಯನ್ನು ತಾಳಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾಸ್ತರರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಸದೆಬಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಒಡಕಣ್ಣನು ದೊಡ್ಡಾಟದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ವೇಷವು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಮಾಸ್ತರರೇ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಆಗಂತೂ ಅವನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯಾದನು.

ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಹೊತ್ತುಸಾಧಿಸಿ ಮಾಸ್ತರನನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಬೇಕೆಂದು ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತನು.

ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಮಯವೇ ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಾದಿನೋಡುವುದು? ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಬೆದರಿಸಿ ನೋಡಿದನು. “ನೀವು ಊರೊಳಗೆ ವೈದ್ಯಕಿ ಮಾಡತೀರೈತ. ಊರಾಗೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಬೊಬ್ಬಾಟ ಎದ್ದದ. ನೀವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಉದ್ಯೋಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಉಪ ದ್ವ್ಯಾಪ ನಡಸಿದರ ಕೆಟ್ಟೀರಿ. ಈ ಊರೊಳಗೆ ದುರ್ಜನರು ಬಹಳ. ಊರು ಬಿಡೋ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತು. ಎಚ್ಚರಿಕೆಲೆ ನಡೀರಿ.”

ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರು ಅದಕ್ಕೆ ಖಂಡತುಂಡವಾಗಿ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟರು: “ನಾನೇನು ದುಡ್ಡು ಗಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ ತಿಂಗಳಾ ನಾಕಾರು ರೂಪಾಯಿ ಔಷಧ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕೊಡತೀನಿ; ಬ್ಯಾನಿಯಿಂದ ಬಳ ಉವವರಿಗೆ ಸನಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಸಂತೈಸತೀನಿ. ನೀವು ಹ್ಯಾಗೂ ಸಾಲೀ ಪಂಚರಿದ್ದೀರಿ. ಸಾಲಿ ನಡದಹೊತ್ತಿನಾಗ ನಾನು ಸಾಲಿವಳಗೆ ಇಲ್ಲದೆಇದ್ದರ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿಗೆ ಬಂಧಾಂಗ ಮಾಡಬಹುದು ನಾನೂ ಹತ್ತೆಂಟು ಕೇರಿನೀರು ಕುಡದು ಬಂದಾನ. ನಿಮ್ಮ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಬೆದರಾವಲ್ಲ. ಎಂಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಗ್ರಾಮ ಆದರೂ ನನಗೇನು ಮಾಡೀತು? ತಂ ಗರತಿ ಇದ್ದರ ಸೂಳೇರ ಕೇರಾಗ ಸಹಿತ ಇರಬಹುವಂತ. ಸಂಕಟಾ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಬರೋ ದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಟದಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋದು ಮನುಷ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯ. ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಾ ಮಾಡತೀನಿ. ಆದರಾಗ ಏನಾದರೂ ವಿಸತ್ತು ಬಂದರ ಎದೀ ಕೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲತೀನಿ.”

ಮಾಸ್ತರರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಗಾಯದ ವೇಲೆ ಬರೆಕೊ ಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ತನಗಾದ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಹೊರಗಡ ಹದೆ, “ಮಾಸ್ತರ! ನೀವು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು, ಸಭ್ಯರು. ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹಾಲು ಅಂತ ತಿಳಿಯೋರು. ಹಳ್ಳಿ ಕಪಟನಾಟಕಾ ನಿಮಗ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ ಉಂಡಮನೀ ಗಳಾ ಎಣಿಸೋ ಭಂಡರು ಹಳ್ಳ್ಯಾಗ ಇರತಾರ. ನೀವು ಕುಟುಂಬ ವತ್ಸಲರು, ಬಡವರು ಬರೋ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇತನದೊಳಗೆ ಹತ್ತೆಂಟು

ರೂಪಾಯಿ ಹಾಳುಮಾಡತೀರೋದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಹೀಗ ನಿಮಗ ಹೇಳಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನನಗೇನೂ ದ್ವೇಷ ಇಲ್ಲ. ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡಬಾರದಂತೂ ನಾ ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಪುಕ್ಕಟೆ, ಔಷಧ ಯಾಕ ಕೊಡತೀರಿ? ಔಷಧದ ವೆಚ್ಚ ಆದರೂ ಕಕ್ಕೊಂಡು ಕೊಡ್ತೀ. ನಿಮ್ಮ ಹಿತಕ್ಕೆ ನಾ ಹೀಗ ಹೇಳತೇನಿ ನೀವೂ ಬಲ್ಲವರು, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿ” ಎಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಏತಚಿಂತಕನಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಆಗ ಮಾಸ್ತರ, “ನೀವು ಹೇಳೋದೆಲ್ಲಾ ನಿಜ. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸಂಕಟದಾಗ ಸಿಕ್ಕು ಗೋಳಾಡವರಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಔಷಧ ಕೊಡತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳೋದು ನನ್ನಿಂದ ಆಗದಮಾತು. ಅದೊಂದು ನನ್ನ ಕೆಟ್ಟ ಸ್ವಭಾವ ಹೀಗೂ ಎಲ್ಲಿತನಕ ನಡೀತದೋ ನಡೀಲಿ” ಎಂದು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ನುಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಾರಿಕಾರನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಮಗನು ಉಸಿರಾಡಿಸದಂತೆ ಬಿದ್ದಿರುವನೆಂದು ಮಾಸ್ತರರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಾಸರರು ದೇಸಾಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋದರು.

ಉಮಚಗಿಯನರು ನಿರ್ಭಯತೆಯಿಂದ ನುಡಿದ ನಿಷ್ಕರ ವಚನಗಳಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಬಹಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಾಯಿತು. ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಕರೆಂದರೆ ಹಾವು ಗೂರನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಚಂಡಾಳಗೊಂಬೆಯೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬೋಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ತನ್ನ ಮನಬಂದಂತೆ ಕುಣಿಸಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಶಿಕ್ಷಕರಾದರೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತೋರಿದು ಅವನ ಒಲವಿನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರ ಪ್ರಮುಖನೆಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಡವೆ? ಕೆಲವರು ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಒಡಕಣ್ಣನ ಬಣವಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಎಂಥ ಮೇಲೆ ಐವರಿ ಇಯತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ದಾಟಿದ ಒಡಕಣ್ಣನು ನುರಿತ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಿಂತ ತಾನು ಮಿಗಿಲೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಶಿಕ್ಷಕರೆದುರಿಗೆ ಅವನು, “ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ವ್ಯಸಹಾರಜ್ಞಾನ ಎಷ್ಟೂ ಇರೋದಿಲ್ಲ ಅವರು ದ್ವಿಪಾದ ಪಶುಗಳು, ಎರಡು ಕಾಲಿನ ದನಾಕಾಯೋ ಅವರು, ಆಳ್ವಿದಿಯವರು” ಎಂದು ಹಂಕಿಸಿದ್ದನು. ಇವೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರೆದುರಿಗೆ ಆಡಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿ

ದ್ದವು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರೆದುರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ ನಾಲಿಗೆ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನ ಸಿಟ್ಟು ಒಳಗೊಳಗೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮಾಸ್ತರನ ಬಿಂಕವೆಷ್ಟು! ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೆಟೆದು ನಿಂತು, ನಿಷ್ಕೂರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಹೋದನಲ್ಲ! ಇವನನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ತಾನು ದೇಸಾಯಿಯಾಗಿದ್ದು ಏನು ಉಪಯೋಗ?

ಅವನು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವಾಗಲೆ ಶಾನುಭೋಗರ ಶಿವಣ್ಣನೆಂಬೊಬ್ಬ ಇಸ್ವತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಶಿವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹೆಂಚಿಕೆಯೊಂದು ಹೊಳೆಯಿತು. ಹುಡುಗನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು, “ಏನೋ ಶಿವೋ! ಆ ಉಮಚಗೀ ಮಾಸ್ತರನಿನ್ನ ಸಾಲೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಹಾಕಿದನಂತಲ್ಲಾ? ಊರಾಗಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಎಚ್ಚರಾನ ಅವನ ಇದ್ದಾಂಗ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಅವನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಯಾಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ಅವಾಗ ನಾ ಊರಾಗ ಇದ್ದರ ಅವನ್ನ ತುಳದು ಮೆಟ್ಟಿತ್ತಿದ್ದೆ” ಎಂದು ಆನೇಶದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದನು.

“ಹೌದು ದೇಸಾಯಿ! ಆ ಮಾಸ್ತರಾ ಭಾಳ ಎಟ್ಟಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಸಾಲೀವಳಗಿದ್ದಾಗ ದೊಡ್ಡವರ ಮಕ್ಕಳ್ಯಾರು, ಸಣ್ಣವರ ಮಕ್ಕಳ್ಯಾರು ಅಂಬೋ ವಿಚಾರಾನ ಅವಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಒಂದು ಆತ ಒಂದು ಅಂತಾತಿಳದಾನ! “ಎಂದು ಶಿವಣ್ಣನು ತನ್ನದೊಂದು ಕತೆಯನ್ನೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು, “ಒಂದು ದಿವಸ, ನೋಡ್ರೀ, ನಾ ಅವನ್ನ ಹೇಳದ ಕೇಳದ ಸಾಲಿಂದ ಮನೀಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಆ ಮಾಸ್ತರಾ ಹೇಳದ ಕೇಳದ ಹೇಗಲಿಕ್ಕೆ ಇದೇನು ದುರಗವ್ವನ ಗುಡಿಅಂತ ತಿಳದೀ ಏನು? ಇನ್ನ ಮುಂದ ಹೀಂಗ ಮಾಡಿದರ ನಿನ್ನ ಸಾಲೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಹಾಕತೀನಿ ಅಂತ ಬೆದರಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೇನು ನಾ ಬೆದರಲಿಲ್ಲ. ‘ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಸಾಲ್ಯಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಸಾಲ್ಯಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಾಂಗ ಹೊರಗ ಹಾಕತಿದ್ಯೋ ನೋಡೋಣ’ ಅಂತ ಎದೇ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಉತ್ತರಾಕೊಟ್ಟಿ. ಆಗ ಆ ಮಾಸ್ತರಾ ಸಾಕ ಹುಡಗರಿಗೆ ಹೇಳ ನನ್ನ ರಟ್ಟೇ ಹಿಡಿದು ಸಾಲೀ ಹೊರಗ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾ. ನಾ ಅತಗೋತ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ್ನ ಕರಕೊಂಡ ಬಂದೆ ಮಾಸ್ತರನ.

ಸೊಕ್ಕು ನೋಡ್ರೀ,— ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಸಹಿತ ಕೂಡಿಸಲಿಲ್ಲ! “ನಿಮ್ಮ ವೊಮ್ಮಗಾ ಬಹಾಳ ಉದ್ಧಟೆ ಇದ್ದಾನೆ, ಆರೆತ್ತಾ ಕಲತ್ತಾನೆ, ಸಾಲೀವಳಗ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡಕೋಬೇಕು ಅಂಬೋದೊ ಇವಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತರು ಅಂದ್ರ ದನಾ ಕಾಯೋರು ಅಂತ ತಿಳಿದಾನೆ. ಬಹಾಳ ಉಡಾಳ ಇದ್ದಾನೆ. ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಇವಗ ನೆಟ್ಟಗ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಸಾಲೀ ವ್ಯವಸ್ಥಾಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡಕೊಳ್ಳೋ ಹಾಂಗಿದ್ರ ಸಾಲಿಗೆ ಕಳಸರಿ. ಇಲ್ಲದ ಇದ್ರ ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ” ಅಂತ ಸೊಕ್ಕಿನ ಮಾತಾಡಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಜ್ಜ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು, “ನಾವು ಶಾನಭೋಗರು. ಸಾಲೀ ಸಂಚರದ್ದೇವಿ. ಸಾಲೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಹಾಕಿಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗೇನು ಅಧಿಕಾರ ಅದೆ? ಅವಾ ಬಂದಾಗ ಬರಲಿ. ಕಲತಷ್ಟು ಕಲೀಲಿ. ಅವನ ಮ್ಯಾಲ ನೀವು ಕೈ ಮಾಡಬಾರದು. ನೀವು ಕಲಿಸೋದೂ ಅಷ್ಟರಾಗ ಅದೆ. ಸಾಲೀಕಾಯೋ ಕೆಲಸ ನಿಮ್ಮದು. ಎಂಥಾ ಹೆಡುಗರು ಇದ್ರೂ ನೀವು ಕಾಯಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ರ ಧಕ್ಕೀತಂದೀರಿ” ಅಂತ ಗದ್ದರಸಿಬಿಟ್ಟ. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮಾಸ್ತರ ಏನನಬೇಕು? ‘ಎಂಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಡುಗರು ನಮ್ಮ ಸಾಲೀವಳಗ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವನ ಹೆಸರು ತಗದ ಹಾಕತೇನಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾಗಿದ್ದದ್ದು ಮಾಡೋಗ್ರಿ’ ಅಂತ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ನಮ್ಮಜ್ಜನ್ನೂ ಕೂಡ್ಯೇ ಸಾಲಿಂದ ಹೊರಗ ಹಾಕಿಸಿ, ನನ್ನ ಹೆಸರು ತಗದುಬಿಟ್ಟ. ಮುಂದ ಸಾಹೇಬರು ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮಜ್ಜ ಅವರ ಮುಂದ ಮಾಸ್ತರನ ಕಾರಭಾರ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದ: ಆ ಮಾಸ್ತರಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಂದ ನಮ್ಮಜ್ಜಗ ಸಿಕ್ಕಹಾಂಗ ಅಂದುಬಿಟ್ಟ. ಸಾಹೇ ಬರು ‘ಆತು, ವಿಚಾರ ಮಾಡತೀವಿ’ ಅಂತ ನಮ್ಮಜ್ಜನ್ನ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಹೋದ್ದು. ಮುಂದೇನು ವಿಚಾರಿಲ್ಲ, ಗಿಚಾರಿಲ್ಲ, ಆ ಮಾಸ್ತರನ ಉರುವಣಿಗಿ ವೊದಲಿನ ಹಾಂಗೊ ನಡೆದದ. ಊರೆಲ್ಲಾ ಅವಾ ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಕೇಳತದ. ನೀವೂ ಊರಾಗ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡೋದು? ಅವಗ ವತನದಾರರ ಕೈ ಒಮ್ಮೆ ತೋರಿಸಬೇಕು.”

ಅವನ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನಿಗೆನೋ ಗಪ್ತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಶಿವಣ್ಣನು ಸರತೋಷದಿಂದ ಮನಿಗೆ ಮರಳಿದನು.

ಶಿವಣ್ಣನೂ ಅವನ ಅಜ್ಜನೂ ಕೂಡಿ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ “ನಮ್ಮೂರ ಶಾಲೆಯ ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರನು ಬಹಳ ಎಟ್ಟಿ ಇರುತ್ತಾನೆ; ವೈದ್ಯಕಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾನೆ ಸಾಲೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗರನ್ನು ಸಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಊರೊಳಗಿನ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೂ ವತನದಾರರಿಗೂ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣಾ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕಿತ್ತಿಹಾಕಬೇಕು.” ಎಂಬುದೆ ಮುಖ್ಯವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಶಿವಣ್ಣನ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಅಜ್ಜನೆದುರಿಗೆ ಓದಿ, “ಇನ್ನ ಆ ಮಾಸ್ತರಾ ಗುಡಚಾಪೀ ಕಟ್ಟತಾನ. ಊರಾಗ ಭಾಳ ಉರೀತಿದ್ವಾ. ಅವನ ಹದಾ ನೆಟ್ಟಗ ಆಗತದ” ಎಂದು ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ವಾತಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜನ ಸಹಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರು ಉಡಾಳ ಹುಡುಗರ ಸಹಿಮಾಡಿಸಿ, ಅರ್ಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದನು. ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು, ಒಡಕಪ್ಪ ದೇಸಾಯರು ಸಹಿಮಾಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ ತಾವು ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಜವಳಿ ಬಸಪ್ಪನವರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಂಟು ಜನರು ಕುಳಿತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಶಿವಣ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಬಸಪ್ಪನವರ ಕೈಗಿತ್ತನು. ಬಸಪ್ಪನವರು ಅದನ್ನೋದಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರಿಗೆ, “ಇಕಾ! ನಮ್ಮೂರ ಶಾನಭೋಗರು ಉಮಚಗೀ ಮಾಸ್ತರನ್ನ ಇಲ್ಲಿಂದ ತಗೀಬೇಕಂತ ಅರ್ಜಿ ಬರಕೊಂಡು ಬಂದಾರ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾರ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದರ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಇಕ್ಕರಿ” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಅವರೆದುರಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ದೊಡ್ಡಮನೆಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನೆಂಬವನು “ಪಾಡ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡತಾರ! ಊರಾಗ ಸತ್ತೂ ಕೇಳೋರು ದಿಕ್ಕಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಒಂದು ಪೈ ಕೇಳದಾಂಗ ಮಾರಾಯ ಊರಿಗೇ ಉಪಕಾರ ಮಾಡತಾನ. ಸಾಲೀ ಹುಡುಗರ ಮ್ಯಾಗೂ ಕಾಳಜೀತಗೊಂತಾನ. ಊರಿಗೆ ತಂದೀ ತಾಯೀ ಇದ್ದಾಂಗ ಅದಾನ, ಅಂತಾ ಮಾರಾಯನಮ್ಯಾಗ ಅರ್ಜೀಮಾಡಾಕ ಈ ಶಾನುಭೋಗರಿಗೇನು ಹೊಟ್ಟಾಗ ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಿತ್ತಿ? ಊರಾಗ ತಮ್ಮ ಮೂಗು

ಮ್ಯಾಗ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಈಟಿ ಕಾಣತೈತಿ. ತಾವು ಮಂದಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ. ಮಾಡವರ ಕಂಡ್ರ ಶೇರಾಕಿಲ್ಲ. ಈ ಅರ್ಜಿಹಿಡಕೊಂಡು ಊರೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿಬರಲಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸಹಿ ಇಕ್ಕತಾನೋ ನೋಡತೀನಿ” ಎಂದು ಆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಬೀಸಾಡಿ ಒಗೆದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಉಳಿದವರೂ ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಹೆಚಾಕುಚಾ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು.

ಶಿವಣ್ಣನು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಊರೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿದನು. ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ರುಜುಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಅವನಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆಬಯ್ದು, ಅವನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಳೆದರು. ಆಗ ಶಿವಣ್ಣನು, “ಯಾವ ಸೀಮಿಯಿಂದ ಬಂದಾನೋ ಏನೋ ನಮಗಿಂತ ಅವನು ನಿಮಗ ಹೆಚ್ಚಿನವ ಆಗ್ಯಾನೆ! ನನ್ನ ಶಾನಬೋಕಿ ಒಂದೂ ಬರಲಿ,- ಅವಂದೂ, ನಿಮ್ಮದೂ, ಎಲ್ಲಾರದೂ ಹದಾಮಾಡತೇನಿ” ಎಂದು ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಊರ ಜನರು ತನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯ ಅವಮಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಈ ಊರಾಗಿನ ಜನಾ ಎಲ್ಲಾ ಕಡಿದಮು, ತುರಿಸಿ ಗೊಂಬೋದೂ ಅದ. ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರಾ ಮಾಡೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮೂರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಘಳಿಗಿದ್ದು ಓಡಿಹೋಗೋ ಮಾಸ್ತರಗೂ ಮರ್ಯಾದೀ ಮಾಡತಾರ! ತಳವಂದಿಗೇರೂ ವತನದಾರರೂ ಅವರಿಗೆ ಕಾಲಕಸಾ ಆಗ್ಯಾರ. ಅವರ ಉರುವಣಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ನಡೀತದೋ ನೋಡೋಣ. ತಾಳಿದವ ಬಾಳ್ಯಾನಂತ. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಿಕೊಂಬೋಣ. ಹೊತ್ತು ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲಾರನೂ ಮತ್ತೆಗಮಾಡಿ ಬಿಡೋಣಂತ. ಈಗ ಅರ್ಜಿಮಾಡಿಡ್ಡು ನಾವೂ ನಾಕಮಂದಿ ನಿಷ್ಕೂರ ಆಗತೇವಿ ಅದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನ ಹರದುಹಾಕ್ಚೆಡು. ಒಂದಿಲ್ಲಾ ಒಂದಿವಸ ಆ ಮಾಸ್ತರಾ ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಸಿಕ್ಕೂ ಸಿಗತಾನ. ಆವಾಗ ಅವನ ಮಗ್ಗಲಾ ಮಡಚೋಣಂತ-” ಎಂದು ಶಿವಣ್ಣನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಕಳುಹಿದನು.

೧೬. ಗುರುಮಂತ್ರ ತಿರುಗಿತು.

ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪುಂಡರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕಲ್ಲಕುಟ್ಟಿರ ಭರಮ, ಪಿಂಜಾರ ರಾಜೇಸಾಬ, ಚಲವಾದೇರ ಚಿನ್ನಪ್ಪ- ಈ ಮೂವರನ್ನೂ ಗುಪ್ತ

ವಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದನು.

ಕಲ್ಲಕುಟ್ಟರ ಭರಮನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ: “ಅಪನೋರ! ನಾವು ಎಷ್ಟು ಇದೋದೇನು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಓಟೂ ಈಟೂ ಕೆಟ್ಟಕೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಾನೂ ಅನುಬೋಗಿಸಿ ಬಂದೀವಿ. ನಾನೇನು ಸಂಬಾವಿತರು ಅಂತ ಹೇಳಾದಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಜೀವಾ ಉಳಿಸಿದವರ ಮ್ಯಾಗ ತಿರಗಿ ಬೀಳೋದು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ. ಅಂತವರ ದಶಿಂದ ಜೀವಾಕೊಡಾಕ ಸುದ್ದಾ ಹಿಂದುಮುಂದ ನೋಡಾವಲಿ ನಾ. ಎಪಾ! ನನ್ನ ಹಿರೇಮಗಾ ಕೆಟ್ಟಜ್ವರಾ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯಕಹತ್ತಿದ್ದಾ. ಅಂತಾಯಾಳೇದಾಗ ಆ ಮಾರಾಯ ನನ್ನ ಮನೀಮಟಾ ಬಂದು ಬಿಲ್ಲೀ. ಬೇಡದಾಂಗ ಅಗಸುದ್ದೇಕೊಟ್ಟು ಮಗನ್ನ ಬದುಕಿಸಿದಾ. ಊರಿಗೇ ತಂದೀ ತಾಯೀ ಇದ್ದಾಂಗ ಅದಾನ. ನಿಮ್ಮ ವತನಾ ಓಟೂ ಬರಕೊಟ್ಟೂ ಅವನ ಮ್ಯಾಗ ನಾವು ತಿರುಗಿ ಬೀಳಾಕಿಲ್ಲ ನೋಡ್ತೀ. ಏಟು ಕೆಟ್ಟವರಾದ್ರೂ ಉಂಡಮನೀ ಗಳಾವಣೆಸೋರಲ್ಲ ಪಾಪ! ಆ ಬಡಮಾಸ್ತರ ಮನ್ಯಾಗ ಏನೈತಿ? ಬಂದ ಪಗಾರಾನೆಲ್ಲಾ ಬಡಬಗ್ಗರ ಜೀವಾ ಉಳಿಸಾಕ ಕಳೀತಾನ. ಸಿಕ್ಕರ ಎಳ್ಳು ಒಡಕ ಬಾಂಡೇವು ಸಿಕ್ಕಾವು. ಅಂತವರಮನೀ ಒಡಿಯೂದರಕಿಂತ ನಿಮ್ಮಂತಾ ಗಟ್ಟುಳ್ಳೋರ ಮನೀ ಒಡದರ ವರ್ಸಾನು ತಿಂಗಳ ಕುಂತಗೊಂಡು ತಿಂದಾರ ತಿಂತೇವಿ. ನಿಮ್ಮಂತಾ ದೊಡ್ಡಮನಸೇರ ಬಾಯಿಂದಾ ಇಂತಾ ಮಾತು ಬರಬಾದ್ರೀ, ಎಪಾ!” ಎಂದು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮೈಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳೇಳುವಂತೆ ಮಾತಾಡಿಬಿಟ್ಟನು.

ಪಿಂಜಾರ ರಾಜೇಶಾಹೇನು, “ಹೌದೋ ಎಪಾ! ಈಗ ನಾಕ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದ, ಹಿಂದಕೆಕ ಮುಂದಕೆಕ ಆಗಿ ನಾನೂ ಶಟದು ಥೋಗಾಕಹತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಂತ ಯಾಳೇದಾಗ ಆ ಮಾಸ್ತರಾ ನನ್ನ ಉಳಿಸ್ಯಾನ. ಈಗ ಈ ಜೀವಾ ನಂದಲ್ಲಾ, ಅವಂದು. ಅವರ ಮ್ಯಾಗ ತಿರಗಿ ಬೀಳತೇನೇ? ನಮ್ಮ ತಂದ್ಯೋ ಯಪಾ! ಅವನ ಮ್ಯಾಗ ಯಾವಾ ಕೈಮಾಡ್ತಾನೋ ಅವನ್ನ ಗತಿಗಾಣಿಸಿ ಬಿಡತೇನಿ” ಎಂದು ಆನೇಶವೇರಿದನು.

ಜಲವಾದಿಗರ ಚಿನ್ನನು, “ಏನ ಹೇಳಲೋಯಪಾ! ಆ ಮಾರಾಯ ಊರಿಗೆ ದರಮರಾಯ. ನಾನು ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಮಣ್ಣಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.

ನಾಕನೇ ಹುಡಗ್ಗೂ ಶಟೆಬ್ಯಾನಿ ಬಂದು ಟುಕೂಮಕೂ ಅಂತಿತ್ತು. ಮಾಸ್ತರನ ಕೈಕಾಲ ಕಟಿಗೊಂಡೆ. ಆರತಾಸ ರಾತರ್ಯಾಗ ಮನೀಬಿಟ್ಟುಬಂದು, ಅಗಸುದ್ದೇಹಾಕಿ, ಬೆಳತಂಕಾ ಮನೀಮುಂದ ಕುಂತು, ಮಗನ ಜೀವಾ ಬದಕಿಸಿಹೋದಾ. ಅವರ ಹೊಟ್ಟೀಲೆ ನನ್ನಮಗಾ ಹುಟ್ಟಿದಾಂಗ ಆಗೇತಿ. ದುಡ್ಡುದುಗಾಣೆ ಯಾರಾರಕೊಟ್ಟಾರು. ಜೀವಾ ಯಾ ಮಗಾ ಕೊಡತಾನೆ? ತಾವು ಬಡಬಗ್ಗರನ್ನ ನೋಡಾಕಿಲ್ಲ. ನೋಡವರ್ದ ಕಂಡ್ರ ಸೇರಾಕಿಲ್ಲಾ. ದೊಡ್ಡಮನಸೇರು ಮ್ಯಾಗ!" ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿ ನುಡಿದನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ಅವನು, "ಹೌದಲೇ! ನೀವು ಆಡೋಮಾತು ಬರಾಬ್ಬರಿ. ಊರ ಉಪಕಾರ ಅರೀದಂತ, ಹೆಣಾ ಸಿಂಗಾರ ಅರೀದಂತ-ಗಾದೀಮಾತು. ಅದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಾಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಹೀಂಗ ಮಾತಾಡಿದೆ. ನಾವೂ ಮಾಸ್ತರೂ ಒಂದು ಜಾತೀಯವರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದುಗ " ಎಂದು ಹುಚ್ಚು ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನುಡಿದು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ತನ್ನ ತಂತ್ರವುನಿಷ್ಫಲವಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಬೆಳತನಕ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ತಾಸು ಹೊತ್ತು ಏರುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಾವಕ್ಕನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ತಳವಾರ ಭರಮಕ್ಕನನ್ನು ತನ್ನ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡಿಸುವ ಭರವಸೆಯಿತ್ತು ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಭರಮಕ್ಕನು, "ಎಪಾ, ನಾನು ಕಾಣಾಪಟ್ಟಿ ಸೂಳಿ ಇದ್ದದ್ದೇನು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಮಂದೀ ಮಾನಾ ಮರೇದೀ ನೋಡಾಕೀನೂ ನಾ ಅಲ್ಲ ಆದರ ಅದು ಕೆಂಡೋಯಪಾ, ಕಂಡವರ್ದ ಸುಡತೈತಿ. ಆ ಮಾರಾಯಾ ತೆಲೀ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಂಟಾವಾ ಎಡಕ್ಕೆ ನೋಡಾಕಿಲ್ಲ. ಬಲಕ್ಕೆ ನೋಡಾಕಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸೂರ ಸಂಗತಿ ಮಾತಾಡಾಕಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಮಗ್ಗ ಬ್ಯಾನಿಬಂದಿತ್ತು. ನಾವು ನಾಕಾರು ಮಂದಿ ಸೂಳೀರು ಕುಂತಿದ್ದಿವಿ. ಮಾಸ್ತರಾ ನೋಡಾಕಬಂದ ಹುಡಗನ್ನ ನಮ್ಮನಮ್ಮೊಳಗ

ನಾವು ಕಂಡಾಪಟೇ ಹುಡುಗಾಟಿಕೇ ಮಾಡಿದಿವಿ. ಅವಾ ಏನು ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕಿವ್ಯಾಗ ಹಾಕೊಳ್ಳಲ್ಲ, ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡ್ಲಿಲ್ಲ. ತಾಬಂದ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ತಟ್ಟನ ಎದ್ದು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅವಸದಾ ತರಾಕ ನಾ ಮನೀಗೆ ಹೋದ್ರೆ “ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ್ನ ಕಳಸು” ಅಂತ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟ, ಔಸದಾಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಅಳ್ಯಾನ್ನ ಜೀವಾ ಉಳಿಸಿದಾ. ನಾ ಎಂಥಾ ಭಂಡಿ ಆದ್ರೂ, ಅಂತವರ ಮ್ಯಾಗ ಕೈಮಾಡೋದು ನನ್ನಿಂದಾಗಾಕ್ಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ್ರೆ ನಾ ಉಳ್ಯಾಕೊಲ್ಲ ಇಅ. ಬಿಂಕಿ ಸಂಗಾಟ ಸರಸ ಏನು? ಆ ಮಾರಾಯನ ಮರೇದೀ ಕಳದರ ನಿಮ ಗಾರ ಬರೋ ಬಾಗ್ಯೇವೇನೈತಿ? ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಇದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಬಾರದು. ಇಂತಾ ಕೆಲಸಾ ಯಾವ ಬೆಂಡಲೀನೂ ಮಾಡಾಕ್ಲಿಲ್ಲ. ನೋಡ್ಲಿ.” ಎಂದು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ನುಡಿದು, ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮೆಣಸು ಸಾಸವೆಗಳನ್ನು ಅರೆದು ಕುಡಿದಂತಾಯಿತು. ತಾನೆಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ, ಮಾಸ್ತರನನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯುವವರು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ವಲ್ಲ! ಏನುಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾಲಾರು ಫಿರಸ್ತೀ ಜನರು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹಂಚಿಕೆಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಆಗಲೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕೆಲಸಮಾಡಿಬಂದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಕೊಡುವೆನೆಂದು ಅವರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಕೆಲಸ ವೇನು? ತಾನು ಹೇಳಿದ ಮನೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕುವುಡು.

ಸರಿ. ಒಡಕಣ್ಣನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಈ ಫಿರಸ್ತೀ ಜನರಿಗೆ ಉಮುಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರ ಮನೆಯನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೆ ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಮಾಸ್ತರರು ಅದೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಒಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿಬ್ಬರು. ಈ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು, “ಯಾಕೆ? ಬಹಳ ಗಡಿಬಿಡೀಲೆ ಬಂದಿರಲ್ಲ? ನಿಮ್ಮವಳಿಗೆ ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಅದ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಫಿರಸ್ತಿಯವರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, “ಸಬ್ ಕುಛ್ ರೀಕ್ ಏತ್ನಿ ಅದು ಎದ್ದು ಕುಂತ್ಯೆತಿ ನಿಂದು ದವಾ ಬಿಲ್ಕಲ್ ಬೇಷ್. ನೀನು ನಮ್ಮದು

ಹೇಣ್ಣೇದು ಜಾನ್ ಬಚಾಯಾ. ನೀನು ಆಕೆದೂ ಬಾಬಾ. ಈ ಊರ್ ಒಳಗೆ ನಿಂದು ದುಶಮನ್ ಯಾರ್ಯಾರ್ ಐತಿ ಹೇಳು. ಅವರದು ತಮಾಷೆ ಸಾಫ ಕರ್ಕೇ ನಾವು ಹೋಗತಾವ್ ” ಎಂದು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರರು, “ ಈ ಊರಾಗ ನನಗ ಯಾರೂ ದ್ವೇಷಿ ಇಲ್ಲ ನೀವು ಯಾರಿಗೂ ಕೇಡು ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರೀ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಫಿರಸ್ತಿಯವನು, “ ಹಕೀಂಸಾಬ್ ! ನೀನು ಹಮೀನ್. ನಿಂಗೇ ತಿಳ್ಯಾ ಕಿಲ್ಲ. ಹಮ್‌ಕು ತಿಳಿದೈತೆ. ಬಾಬಾಂದು ಮೆಹರ್ಬಾನೀ ಬಹೋತ್ ಆಗೇತಿ ಅದು ತೀರಸಿ, ನಿಮ್ಮ ದುಶಮನಕೋ, ಒಂದು ಕೈ ಬತಾದೂಂ. ಸಲ್ಲಾಂ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ದೇಸಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು

ಒಡಕಪ್ಪದೇಸಾಯಿಯು ಮಾಸ್ತರನಿಗಾದ ಬವಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಡಿಗೆ ಅತು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಫಿರಸ್ತಿಯವರು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅವನು ಚಿಟ್ಟನೆ ನೋರೆಗೆ ಬಂದನು. ಫಿರಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಮುಖನು, “ ಬದಮಾಷ್ ! ನಮ್ಮ ಬಾಬಾಗೆ ಹೋಡಿ ಲಾಕ ಕಳಿಸಿದ್ದೀ, ಹರಾಂ ಖೋರ್ ! ” ಎಂದವನೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಎರಡೆಟು ಬಿಗಿದನು ಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬಳು ಒಡಕಣ್ಣನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾವಲಿಯನ್ನು ಹರಿದುಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅವನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಗುದ್ದಹತ್ತಿದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು ವಿಚಾರವಾಗಿ ಚೀರಿ ಕೈಗೂ ಬಾಯಿಗೂ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಓಣಿಯೊಳಗಿನ ಜನರು ಬಂದು ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವನು ಮೈನುಗ್ಗುಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗೆ ನೇರಿದನು. ತನಗಾದ ಬವಣಿಯನ್ನು ಅವನು ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಹೇಳುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಗುದ್ದಿದವನೇ ಬಲ್ಲ, ಗುದ್ದಿಸಿ ಕೊಂಡವನೇ ಬಲ್ಲ ಎಂಬಂತಾಗಿತ್ತು ಅವನಸ್ಥಿತಿ. ಉಮುಚಿಗೆ ಮಾಸ್ತರರ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಚಡಪಡಿಕೆಯಾಯಿತು. ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ಈ ಮಾಸ್ತರನಂತೂ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕಳ್ಳರು, ಸುಳ್ಳರು, ಫಟಿಂಗರು— ಫಿರಸ್ತೀ ಜನರು ಸಹ ಇವನು ಹಾಕಿದ ಉಗುಳು ದಾಟುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇವನು ಇದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ

ತನ್ನಂತಹ ಸ್ಥಿತವಂತರೂ ನತನದಾರರೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುವುವೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ವೆಚ್ಚವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಇವನನ್ನು ಈ ಊರಿಂದ ಹೊತ್ತು ಒಗೆಯಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಯುಕ್ತಿ ?

ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಇರಲು ಅವನಿಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ವೀರಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸನಗೌಡ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಓಲೆ ಬರೆದು ಆಳನೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು. ಬಸನಗೌಡರು ಹತ್ತುವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಅಸಿಸ್ಟಂಟ್ ಮಾಸ್ತರರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿಯೆ ಸೇರಿದ್ದರೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಮೂರು ಮೈಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯೆ ಅವರ ತವರೂರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿಯೆ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಎಡತಾಕುತ್ತಾ ಸಾಲೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ್ದರು. ತಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲತನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಲೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ ಹೇಗೆ ! ಅವರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಪಂಗಡದವರಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತರರು ಬಸನಗೌಡರ ಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವದಕ್ಕೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೆ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅದರು ಇಲ್ಲಿಯೆ ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಊರ ಜನರ ಬೊಬ್ಬಾಟಮಾಡಿ, ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಅರ್ಜಿಮಾಡಿ, ಬಸನಗೌಡರನ್ನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಿಂದ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಈಗ ಅವರು ವೀರಾಪುರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀರಾಪುರವು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲು ದೂರವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಒಕ್ಕಲತನದ ಉತ್ಪನ್ನವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಬಹಳ ಕಸವಿಸಿಸಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತು, ಒಡಕಣ್ಣನು ಮತ್ತೆ ಅವರನ್ನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.

ಓಲೆಯು ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಬಸನಗೌಡರು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾದಷ್ಟು ನೆರವಾಗುವನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರಿಂದ, ಉಮಚ್ಚಿ

ಮಾಸ್ತರನ್ನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಿಂದ ವರ್ಗಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ, ಇಲ್ಲದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ, ಒಂದು ಮೂಕ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಶಾಲೆಯ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಬರನ ಗೌಡರು ದೇಸಾಯರ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಕಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು, ಕಾರಕೂನರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದರು.

ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವರು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರೆದುರಿಗೆ ತಮಗೆ ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಾರ್ತೆಯು ಊರ ತುಂಬ ಹಬ್ಬಿತು. ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನರಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಸಾವಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೂ, ಹಿರೇ ಮಠದ ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯನವರೂ, ನಿಂಗನಗೌಡರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ನಿಮಗೆ ವರ್ಗ ಆಗೋ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ದಿವಿ. ನೀವೇನಾದರೂ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀರೇನು ? ನಿಮ್ಮ ಉರಿಗೆ ವರ್ಗ ಆಗಬೇಕೂ ಅಂತ ಬರೆಯಿಸೀರೋ ಏನು ? “ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರರು, “ ನಾನೇನು ವರ್ಗದ ~ ಬಗ್ಗೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ವರ್ಗ ಆಗಬೇಕೆಂಬೋ ಬಯಕೇನೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಇರತೀನೋ ಅದೇ ನನ್ನ ಊರು; ಆ ಊರಜನರು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ವರಲ್ಲ ಅಂಚೋ ಭಾವನಾದಿಂದ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂತ ಬಂದೀನಿ. ಈ ಊರಾಗ ನಾನು ಏನೂ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಜನರಿಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ನನ್ನ ಕಳಸೋದಿಲ್ಲ. ವರ್ಗಮಾಡಿದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧ ಇದ್ದೀನಿ.” ಎಂದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು, “ ನೀವು ನಿಷ್ಕಹರು. ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಿಮಗ ಮರ್ಯಾದಿ ಇದ್ದೇ ಇರತದ. ಆದರೆ ನಿಮಗ ವರ್ಗ ಆದ್ರೆ ನಮ್ಮೂರ ಸಾಲಿ ಪಾಳಾಧಾಂಗ. ಜನರ ಬವಣಿಗಂತೂ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ವರ್ಗ ಮಾಡಬಾರದು, ಅಂತ ಊರ ಜನರೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿ

ಗಳಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಮಾಡಬೇಕಂತಾರ. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಬಂದೇವಿ ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮಾಸ್ತರರು, “ ನನಗ ಯಾವುದೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾ ಇದ್ದಾಂಗ ಮಾಡಬಹುದು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಆಲೋಚಿಸಿ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಊರೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ಜನರ ಸಹಿಗಳನ್ನೂ, ಎಷ್ಟೋ ಹೆಬ್ಬರಳಿನ ಗುರುತುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅವರು ಆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಬಳಿಗೂ ತಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಳಗೆ ನೋಂದು ಕೊಂಡರೂ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಎದುರಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಬರಬಹುದೆಂದು ಬೆದರಿ, ತಾನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಿಮಾಡಿದನು. ಮರುದಿನವೆ ಆ ಅರ್ಜಿಯು ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯಿತು.

ಅರ್ಜಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಸನಗೌಡರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ ಅವರಿಗೆ, “ ಈಗ ಈ ಊರ ಜನರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಊರಿಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಬಾರದು ಅಂತ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಬರೆದು ಕಳಿಸ್ಸಾರ. ಅದರಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲ ಬಹಳ ಅಪರಾಧಾ ಹೊರಿಸ್ಸಾರ. ಕಾರಣಾ, ನೀವು ಈಗಿಂದೀಗಲೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯಕಾರಕೂನರ ಕೈ ಬಿಚ್ಚುಗ ಮಾಡಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದ ಅರ್ಜಿ ಹೊರಬೀಳದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಮಾಡಿ ಬರಿ. ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿದನು.

ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರವು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಅವರು ನಿಂಗನಗೌಡರನ್ನೂ ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯನವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಾಲಾಧಿಕಾರಿಗಳದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಒಡಕಪ್ಪದೇಸಾಯಿಯ ಕುಚೋದ್ಯತನವನ್ನೂ, ಬಸನಗೌಡ ಮಾಸ್ತರರದುರಾಶೆಯನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, “ನಮ್ಮೂರ ಸಾಲಿ ಬರಬೇಕನ್ನೋ ಇಚ್ಛಾನಿಮಗಿದ್ರ ಈಗಿಕೋ ಮಾಸ್ತರ್ರ ವರ್ಗಾಯಿಸಿರಿ ” ಇವರಿಗೆ ಸಂಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಹೇಳಿದರು. ಶಾಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಭಯನನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೇ ಮೊದಲಾದ

ವರು ಊರಿಗೆ ಬಂದು, “ ನಮ್ಮೂರ ಮ್ಯಾಲ ಬಂದ ಪಿಡುಗುನ್ನು ಹೊಡದೋಡಿಸಿ ಬಂದೀವಿ ” ಎಂದು ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹರಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಆ ನೋವನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೆ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು, “ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ತಾವು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದ್ರೆ, ಅದರಾಗ ನನ್ನದೇನು ಮರ್ಯಾದಿ ಹೋತು ? ” ಎಂದು ಕಂಡ ಕಂಡ ಜನರೆದುರಿಗೆ ಎನ್ನ ತೊಡಗಿದನು.

ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರಿಗೆ ಅಷ್ಟೆಸಾಕು; “ ಮೂರ್ಖರಿಗೆ ಮೂಗು ಹೊದರೂ ಮಾನಹಾನಿ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು.

೧೨. ಸತ್ತ ಎತ್ತಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು

ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರು ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪರ ರಿಂದ ತಮಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಂತಹ ಕಠಿಣ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಹೆರವರಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುವ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅವರು. ತಮಗೆ ಬರುವ ವೇತನದಲ್ಲಿಯೆ ಮಿತವ್ಯಯದಿಂದ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಕೇವಲ ನಿರಿಚ್ಚರಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾದ ಯೋಗವೊಂದು ಘಟಿಸಿತು.

ಅವರ ಮಾವಂದಿರೊಮ್ಮೆ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದು ಹದಿನೈದು ದಿನವಿ ದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನವರೆಗೊಂದು ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಮಾಸ್ತ ರರು ಬಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಾಗ ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರೂ ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರೂ ಅವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಚಾರ ವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಆಳುಮಗನು ಬಾರದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಎತ್ತುಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಇನೆಯೆಂದೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಮಾಸ್ತರರು ಹೋಗಬಹುದೆಂದೂ ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರು ದ್ಯಾಮ ಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು ಗಾಡಿಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಮಾಸ್ತರರ ಮನೆಮುಟ್ಟಿ ಬರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದರು; ಅವನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರು, “ಇಲ್ಲಿ ಕೂತಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಆತಲ್ಲ! ಈ ಊರಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಅಂದ್ರೆ

ವೇದವಾಕ್ಯ, ಅದನ್ನು ಮೀರಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸಮರ್ಥರು? ನೀವು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ ಮಾಡೋದೇನು?” ಎಂದು ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರ ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನವನ್ನು ಹೋಗಳದರು, ಮಾಸ್ತರರು ಊರಿಗೆ ಹೊರಡುವಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಗೊತ್ತಮಾಡಿದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದ್ಯಾಮಣ್ಣನು ಚಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ರಾತ್ರಿಯ ಗಾಡಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಮಾಸ್ತರರೂ ಅವರನ್ನು ಗಾಡಿಯವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಚಕ್ಕಡಿಯು ಏಳೆಂಟು ಮೈಲು ಹೋಯಿತು. ಗಾಡಿಯ ನಿಲುಮನೆಯು ಇನ್ನು ಎರಡು ಮೈಲಿನಲ್ಲಿ ರಬಹುಮು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎತ್ತು ಮುಗ್ಗರಿಸಿತು. ದ್ಯಾಮಣ್ಣನು ಚಟ್ಟಿನ ಚಕ್ಕಡಿಯಿಂದ ಜಿಗಿದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ! ಎತ್ತಿಗೆ “ಗುಂಡಿಗೆಯ ಸೆಲೆ” ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು! ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, “ಮಾಸ್ತರ! ಎತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಬ್ಯಾನಿ ಬಂದೈತಿ. ಇಲ್ಲೇ ಒಂದ ಹಳ್ಳಿ ಐತಿ ಓಡತಹೋಗಿ ಬಲ್ಲವರ ಕರಕೊಂಡು ಬರಿ. ನಾನೂ ಕೈಲಾದೊಂಟು ಉಪಚಾರ ಮಾಡತೀನಿ” ಎಂದನು. ಮಾಸ್ತರರು ಓಟಬಿಟ್ಟರು. ಎತ್ತಿನ ಕುತ್ತಿಗೆಯು ಉಬ್ಬಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ. ಅದನ್ನು ಬಡಿಯಬೇಕೆಂದು ದ್ಯಾಮಣ್ಣನು ಕಲ್ಲನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದನು. ಮಾಸ್ತರರ ಮಾವಂದಿರು ಗಾಬರಿಯಾದರು.

ಎರೆಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಮುಂದೆ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಆ ಎತ್ತಿನ ಇಹಲೋಕ ಯಾತ್ರೆಯು ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು. ಮಾಸ್ತರರೂ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಜನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಬಂದವರು ಎತ್ತನ್ನು ನೋಡಿ, “ಇದು ಗುಂಡ್ಲಿಶೇಲೀರೋಗ. ಇದಕ್ಕೆ ದನ ಬಾಳೊತ್ತು ಬದುಕಾಣಲಿಲ್ಲ- ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೇ ಶಿರ ಉಬ್ಬಿ, ಉಸುರು ಕಟ್ಟಿ ದನಾ ಸಾಯತಾವ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಉಪಾಯಾನೂ ಇಲ್ಲ” ಇಂದು ಹೇಳಿದರು.

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಉಗಿಬಂಡಿಯು ಬರುವ ಸದ್ದು ಕೇಳತೊಡಗಿತು. ಮಾಸ್ತರರು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು,

ಬಂದ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಯಾಗಿ ತೆತ್ತು, ಬೇರೆ ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿದರು. ಆರು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಗೆ ಅವರು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಗಿತ್ತು.

ನೂರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಅವರು ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆದ ಪುನಾದವನ್ನು ಹೇಳಿ ಉಳಿದೊಂದು ಎತ್ತುನ್ನು ಅವರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರು, “ನಾ ಬಡವ. ಕಮತದ ಮ್ಯಾಲ ಉಪಜೀವನ ಮಾಡಾವ. ಒಂದು ಎತ್ತು ಸತ್ತುಹೋತು. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತು ಕೊಳ್ಳೋ ಯೋಗ್ಯತಾ ನನಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಮತ ಮುಗ್ಗೇಡು ಆತು. ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಏನು ಮಾಡಲೀ? ಬಡತನದಾಗ ಬಹ್ಮೇತಿ ಗಂಟುಬಿತ್ತು?” ಎಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲವಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಭೋರಂದು ಅಳಹತ್ತಿದರು.

“ಭಟ್ಟರ, ಮಿಂಚಿಹೋದ ಮಾತಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲ ಇಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ ತಾಳ್ರಿ ಕಮತಾ ಮುರೀಬ್ಯಾಡಿ. ಆದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ಎತ್ತು ಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನೂ ನಿಮಗ ನನ್ನ ಕೈಲಿಂದಾದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡತೀನಿ.”

“ಆಗಲಿ. ನೀವೂ ಬಲ್ಲವರು ನಿಮಗೇನು ವಿಶೇಷ ಹೇಳಬೇಕಂತಲ್ಲ. ಮನ್ಯಾಗಿನ ಒಂದು ಹೇರು ಕಾಳು ಮಾರತೀನಿ ನೀವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಆದ್ರೆ ಹತ್ತುಹದಿನೈದುದಿನದಾಗ ಎತ್ತು ಕೊಳ್ಳತೀನಿ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರ ಬಹಳ ಆಗೇದ ಆದನ್ನ ನಾನು ಸಾಯೋವರಿಗೂ ಮರಿಯೂ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ.”

ಮಾಸ್ತರರು “ಯಾಕಾಗಲೊಲ್ಲದು” ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಮನೆಗೆಬಂದರು. ಮರುದಿನವೆಂದು ಬಾಡಿಗೆಯ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟರು.

ಉಮಚಿಗಿ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಅಪಘಾತದ ಸುದ್ದಿಯು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ತಂಬ ಹಬ್ಬದ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣಿಗೆ ತಿಳಿಯಿ-

ದಿದ್ದೀತೆ? ಅವನು “ಒಳ್ಳೇಸಮಯ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, “ಏನು ಭಟ್ಟರ, ನಿಮ್ಮ ಎತ್ತಿನ್ನ ಆ ಮಾಸ್ತರ ಕೊಂದಾನಂತಲ್ಲ! ನೀವು ಬಡವರು ನಿಮ್ಮ ಮನೀನಕ ಅವಾ ಮುರಧಾಂಗಾತು. ನೀವು ಆ ಎತ್ತಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಈ ಊರಾಗ ಅವನ ಉರವಣಿಗೆ ಬಹಾಳ ಆಗೇಡ ಅವನಮಗ್ಗಲಾ ಮಡಚಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು” ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

“ದೇಸಾಯರ, ಅದಕ್ಕ ಅವರೇನು ಮಾಡ್ಯಾರು? ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧ. ಗುಂಡಿಗೀಶಿಲಿ ಬಂದು ಎತ್ತು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮಿಗೆ ಸತ್ತುಹಿತ್ತಂತ. ಆ ಮಾಸ್ತರು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಥೋರಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಾಲೆ ಅವರು ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ರಾ ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ಎತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿ. ಹೀಂಗ ಅವರ್ಥ ಆಗತದ ಅಂಬೋದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ನನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರಿಗೂ ಬಹಳ ಕಳವಳ ಆಗೇದ ವಿಂಚಿಹೋದ ಬದುಕಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಏನು ಫಲ?”

“ನಿಮ್ಮಂಥ ಮಳ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಆ ಮಾಸ್ತರನ ಮರ್ಮ ತಿಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅವಾ ತುಡುಗರ ಒಡಿಯಾ, ದೊಡ್ಡ ಮೋಸಗಾರ. ಒಲಿಯೊಳಗಿನ ಬೂದಿ, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಕರೀಮಣ್ಣಿನ ಗುಳಗೀ ಕೊಟ್ಟು, ಊರ ಜನರನೆಲ್ಲಾ ಮಳ್ಯಮಾಡ್ಲಾನ. ನಿಮ್ಮ ಎತ್ತು ಕೊಂದುಬಂದು, ನಿಮ್ಮ ಮಾರೀಮ್ಯಾಲ ಕೈ ಎಳದಿ ದ್ದಾನು. ನೀವು ಮೋಸಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಬೀಳಬ್ಯಾಡಿ. ಸತ್ತ ಎತ್ತಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿಗೆ ಎರಡರಷ್ಟು ಹಣ ಅವನ ಕಡಿಂದ ನಿಮಗ ಕೊಡಸತೇನಿ ಒಣ ವೇದಾಂತ ದಿಂದ ಉಪಯೋಗ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದರ ಆ ಮಾಸ್ತರ ಏನು ಕೊಳು ಹಾಕತಾನೆ? ಏನು ಬಂದದ್ದು ನಾ ನೊಡಕೊತೇತಿ. ಎತ್ತಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗೂ ಅಂತ ನೀವು ಅವನ ಬಾಗಲ ಕಟ್ಟಿ. ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತು ನೀವು ಕೇಳಿದರ ಅದೇನು ಅಪರಾಧ ಅಲ್ಲ:”

ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತ ದುಂಡಿಯಭಟ್ಟರ ತಾಯಿಯು ಬಾಯಿತೆರೆದಳು, “ದೇಸಾಯ್ರ ಹೇಳೋದು ಬರೋಬರಿ ಅದ. ಅವಾ ನಿನ್ನ ಮನಿಂದ ಹ್ಯಾಂಗ ಎತ್ತು ಮೈದಿದ್ದಾ ಹಾಂಗ ತಂದುಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸತ್ತ ಅದನ್ನ ಕೊಂಡು ಕೊಡಬೇಕು. ಯಾರ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡತಾನೆ? ಅವನ ಮನೀ ಬಾಗಲಾ ಕಟ್ಟುಮನೀ ಒಳಗಿನ ಕಾಳು ಮಾರಿ, ಮನೀ ಮನೀ ಛಿಶ್ಚಾ ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ

ಹೋಗಬೇಕಂತ ಮಾಡೀಯೇನು? ನಾ ಏನು ಮನ್ಯಾಗಿ ನ ಕಾಳುಕೋಡೋಕಿ ಅಲ್ಲ.”

ದುಂಡಿಭಟ್ಟರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಮಾಸ್ತರರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಕಟ್ಟೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಧುಂಡಿ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಾದ ಶಂಕರಭಟ್ಟರ ಮುಖಾಂತರನಾಗಿ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಸತ್ತ ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರರು, “ನಾನೇನು ಅವರ ಎತ್ತುಕೊಂದಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾನಿ ಬಂದು ಸತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ನಾ ಮಾಡೋದೇನು? ನಾ ಏನು ಸತ್ತ ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆ ಕೊಡಾವಲ್ಲ ಹೀಗ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿದರು.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರ ತಾಯಿಯು, “ಅಧ್ಯಾಂಗ ಕೋಡೋದಿಲ್ಲ? ನೀ ಹೋಗಿ ನಾಕ ಮಂದ್ಯಾಗ ಅವನ ಮರಾಧಿ ಕಳೆ; ತಾನೂ ಕೊಡತಾನ. ಹೀಗ ರಣಹೇಡ್ಯಾಗಿ ಕೂತ್ರ ಯಾರು ಕೇಳತಾರ? ಮತ್ತೊಂದು ಎತ್ತು ತರದಿದ್ರ ನಿನಗ ಕೂಳು ವಜಾ ಮಾಡೇನು!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದಳು.

ದುಂಡಿಭಟ್ಟರು ನಾಲವಾರು ದಿನವ ಊರಲ್ಲಾ ಸುತ್ತುವರಿದು, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರರನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು, “ನನ್ನ ಎತ್ತಿನ ಸಂಬಂಧಿ ಏನು ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡತೀರಿ? ಎತ್ತಿಲ್ಲ ಹೊಲದ ಕಲಸಕ್ಕೆ ಭಾಳ ತೊಂದ್ರಿ ಆಗೇದ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆ ಮಾಸ್ತರರು, “ನೀವು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದರು.

“ಅದು ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನಿಂದ ಎತ್ತು ವೈಧಾಂಗ ತಿರುಗಿ ತಂದು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಮ್ಮತ್ತು ನೀವು ಕೊಡಬೇಕು.”

“ನಿಮಗೆ ಮಾತಿನ ಬೆಲೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯರ ಬೆಲೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತಿಳಿದಾಂಗಾತು. ಸತ್ತ ಎತ್ತಿನ್ನ ತಂದು ಕಟ್ಟೋದಂತೂ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಎತ್ತಿನ್ನ ನೋಡಿದ ನಾಕಮಂದಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಂದ ಅದರ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿಸಿರಿ ಅಷ್ಟು ಬೆಲೆ ನಾ ಕೊಡತೇನಿ ”

“ನನ್ನ ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ನಾಕಮಂದಿ ಯಾತಕ್ಕ ಬೇಕು? ಅದನ್ನ ಕೊಂಡಾವ ನಾನು. ಅದರ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ನಾ ಹೇಳತೀನಿ. ಅಷ್ಟು ನೀವು ಕೊಡಬೇಕು.”

“ನೀನು ದುರಾಸೆಗೆ ಬಿದ್ದೀದಿ. ಸತ್ತ ಎತ್ತಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಕೊಡೋರು ಯಾರು? ನೀ ಕಟ್ಟಿದಷ್ಟು ಬೆಲೆ ನಾ ಏನು ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಏನು ಮಾಡೋದು ಮಾಡ್ಯ ಹೋಗು-”

ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಕೂಡ ಭಟ್ಟರಿಗೆ, “ನೀವು ಆಡೋ ಮಾತು ಯಾರಿಗೂ ಸರಿಬರಾಕಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೇನು ಬುದ್ಧಿ ಐತ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ?” ಎಂದು ಹಚಾಹುಚಾ ಮಾಡಿ ನುನೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಅಟ್ಟಿದರು. ಭಟ್ಟರು ಒಡಕಣ್ಣನೆ ದುರಿಗೆ ತಮಗಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಯುಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು, “ಆ ಮಾಸ್ತರನ ತಲಬಾಗಲಿಗೆ ತನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಎತ್ತು ತಂದು ಕಟ್ಟಿ ಅವನ ಮರ್ಯಾದೀ ಕಳದು, ದುಡು ತಗೋತೀನಿ” ಎಂದು ಕಂಡಕಂಡವರೆದುರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ನಡೆದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಂಗನಗೌಡರು, “ಯಾಕ ಭಟ್ಟರೆ? ನೀವು ಊರಾಗ ಫುಂಡಾಟಕಿ ನಡಸಬೇಕಂತ ಮಾಡೀರೇನು? ಮೈ ಮೆತ್ತಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಚ್ಚಿನಮನೆಗೆ ಹೋದೀರಿ ಬಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆ!” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದರು. ಹೀಗಾದ್ದರಿಂದ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮಾಸ್ತರರ ಮೇಲೆ ಏರಿಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ದೊಂದು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, “ಇನ್ನು ಹತ್ತಿಂಟು ದಿವಸ ಬಿಟ್ಟು ಹೀಂಗ ಮಾಡ್ರಿ ಅದಕ್ಕ ತಕ್ಕ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾನೂ ಮಾಡಿರತೇನಿ” ಎಂದು ಮುಗಿಸಿದನು;

ಆವನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರನ್ನು ಕಂಡು, ತಮ್ಮದು ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪಂಚರಿಂದ ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಷ್ಟನ್ನೆ ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆಂದೂ ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಮಾಸ್ತರರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವರೊಡನೆ ವೇಟಿಗೆ ಬಂದರು. ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಅವರನ್ನು ಕರೆದು, ತನಗೆ ಮುಂಜಾನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಜುಲಾಬಿನ ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟರೂ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, “ಯಾಕೆ ಭಟ್ಟರ, ಮಾಸ್ತರ ಕಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಏನೈತಿ?” ಎಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರರು, ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬಂದುದರ ಕಾರಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಡಿಗರ ಭರಮಣ್ಣನೂ ಕಂಬಾರ ಕಲ್ಲಣ್ಣನೂ, ಬೆಲ್ಲದ ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಭರಮಣ್ಣನು, “ಶೆಟ್ಟ, ಊರಾಗ ಇದೊಂದು ಗುಲ್ಲು ಎದೈತಿ. ಮಾಸ್ತರದೊ, ಭಟ್ಟರದೂ ಜಗಳ ಓಟು ತೀರಿಸಿಬಿಡ್ತೆಲ್ಲಾ” ಎಂದು ಮುಂಗಾಲಪುಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಮಾಸ್ತರರು, “ನನಗೇನು ಜಗಳ ಬೇಕಾಗಲ್ಲ. ಇವರ ಎತ್ತು ವೈದದೊಂದು ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಇವರಿಗೇನು ನಾ ಎತ್ತು ಕೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೂ ವಿಧಿ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿತು ಮಾಡೋದೇನು? ನಾಕಮಂದಿ ಕಟ್ಟಿದಷ್ಟು ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೊಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದೇನಿ. ನೀವು ಸತ್ತ ಎತ್ತು ನೋಡಿದ್ರ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು” ಎಂದು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಆಗ ಕಂಬಾರ ಕಲ್ಲಣ್ಣನು, “ಅಲಲಲ! ನಮ್ಮ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಅರೇದು ಯಾವದೈತೆ? ಸತ್ತ ಎತ್ತಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಭಟ್ಟು ಕೇಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಅವರೂ ಬಡವರು ಪರಪಂಚ್ಯಾ ನಡೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. (ಸೆಟ್ಟ, ನೀವೂ ಅದರ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟ ಹೇಳ್ತೆಲ್ಲಾ” ಎಂದು ಮುಂದರಿದು ನುಡಿದನು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು, “ನಾ ಒಬ್ಬನೂ ಹ್ಯಾಗ ಹೇಳಾಕಬಂದೀತು? ನಾಕಮಂದಿ ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದ್ರ ಪಾಡಾಕ್ಕೆತ್ತಿ,” ಎಂದು ಬಡಿಗರ ಭರಮಣ್ಣ ಕಂಬಾರ ಕಲ್ಲಣ್ಣ ನೊದಲಾದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಭರಮಣ್ಣ, ಕಲ್ಲಣ್ಣ ಇವರು ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಏಳು ವರಹ ಕಟ್ಟಿದರು; ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಆರು ವರಹವೆಂದರು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು “ಎಂಟು” ಎಂದರು. ಅರ್ಧ ತಾಸು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ವಾದವಿವಾದ ಮಾಡಿ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, “ನಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯ. ಅವಕ್ಕೆ ಈಗಿರೋ ಎತ್ತಿನ ಜೋಡೀ ಎತ್ತು ನಾ ತಂದುಕೊಡ

ತೀನಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು, ನಾವು ಕೊಡಾಕ ಹೋದ್ರ ಕಡಮೀ ಬೆಲಿ ಬರತೈತಿ; ಕೊಳ್ಳಾಕ ಹೋದ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡಬೇಕಾಗತೈತಿ. ಒಬ್ಬರ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದ ಒಡವಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನಸಿಗೆ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತರಿಗೇನು? ಸರಕಾರೀ ಪಗಾರ ಬರತೈತಿ. ಭಟ್ಟು ಬಡವರು” ಎಂದು ಭಟ್ಟರ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಮಾತಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, “ನಾವೂ ನೀವೂ ಯಾಕ ವಾದಸಬೇಕು? ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಂತೂ ನಾ ತಿಳಿಸೀನಿ. ಇದರ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ನೀವೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿಬಿಡಿ” ಎಂದರು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು “ಒಂಬತ್ತುವರಹ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು.

ವಯಸ್ತರರು ಊರೊಳಗಿನ ನಾಲ್ವಾರು ಜನ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಂದ ಸತ್ತ ಎತ್ತಿನ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿತ್ತು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನ ನಿರ್ಣಯ ವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡು, ಪಿಟ್ಟಿನ್ನದೆ ಕುಳಿತರು. ಭಟ್ಟರು ಮಾತ್ರ “ನಾನು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನೀವು ಕಟ್ಟಿದ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಬಹಾಳ ಸ್ವಲ್ಪಾತು: ಅಷ್ಟು ನಾ ತಕ್ಕೊಳ್ಳೋವಲ್ಲ—” ಎಂದು ರೊಸಿನಿಂದ ನುಡಿದರು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು, “ಹೌದ್ರೀ, ನೀವು ಕೊಂಡಕಾ ಲಕ್ಕ ಐವತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆ ಎತ್ತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷ ದುಡದೈತಿ ವಯಸ್ಸೂ ಆಗೇತಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಈಗ ಹ್ಯಾಗ ಬಂದೀತು?” ಎಂದು ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

ಆಗ ಮಾಸ್ತರರು, “ಪಂಚರು ಕಟ್ಟಿದಷ್ಟು ಕೊಡತೀನಿ ಅಂತ ವಚನಾ ಕೊಟ್ಟೀನಿ. ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಒಡವಿಗೆ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿದ್ರಾ, ವಚನಭ್ರಷ್ಟ ಆಗೋ ಪಾಪಿ ನಾನಲ್ಲ. ಭಟ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ತೊಗೊಲ್ಲಿ, ಬಿಡ್ಲಿ,- ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ ನಾನು ಒಂಬತ್ತು ವರಹ ತಂದು ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರೆದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಹೋಗತೀನಿ.” ಎಂದು ಜಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಹಣವನ್ನು ತಿಗಿದುಕೊಂಡು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೊರಟರು.

೧೮. ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಕ್ಯಾಂಪಲರ್ ಕುಣಿತ

ಅವ್ವರಲ್ಲಿ ನಿಂಗನಗೌಡರಿಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನವು ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದ ಅವರು

ಮಾಸ್ತರರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ, ಈ ನಿರ್ಣಯವು ಪಕ್ಷಪಾತದ್ದೆಂದೂ, ಇಷ್ಟತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಎತ್ತಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು 'ವರಹ ಕೊಡಕೊಡದೆಂದೂ ಆಗ್ರಹಮಾಡಿದರು. ಮಾಸ್ತರರು, "ಗೌಡರ! ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಸತ್ಯಪರೀಕ್ಷಾ ಸಮಯ. ಕೊಟ್ಟ ವಚನ ತಪ್ಪಿಸಲಾರೆ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನೀವು ಅಡ್ಡಬರಬಾರದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಒಂಬತ್ತು ವರಹಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದರು. ಆಗ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು, "ಭಟ್ಟ, ಪರಲೂರವರು ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಬಿಲಿ ಕೊಟ್ಟು. ನೀವು ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕೇಳದಿದ್ದ, ಊರಾಗ ಬಾಳೇ ಮಾಡೋದು ಕಟೀಣ ಆದೀತು ನೋಡಿ" ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಭಟ್ಟರು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಯುಕ್ತಿಗೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ನಡೆದರು.

ಮಾಸ್ತರರೂ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆಗ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನವರು, "ನಿಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದೊಳಗೆ ನನ್ನ ಔಷಧದ ಮಾತು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಉಳಿತು. ಈ ಜುಲಾಬಿನ ಗುಳಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ತಗೋಬೇಕು?" ಎಂದು ಆ ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಸ್ತರರ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಮಾಸ್ತರರು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, "ಸೆಟ್ಟ, ಈ ಗುಳಿಗೆ ತಗೊಳ್ಳೋದ್ರಿಂದ ಅವರವರ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ವಾಂತಿಭ್ರಾಂತಿ ಆಗತಾವ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಜುಲಾಬು ಆದ್ರೆ ಶಕ್ತಿಪಾತ ಆಗೋ ಸಂಭವಾನೂ ಅದ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತಮಗೆ ಶಕ್ತಿಪಾತ ಆದ್ರೆ, ಪೌಷ್ಟಿಕ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮನ್ನ ಸಶಕ್ತ ಮಾಡೋ ಭಾರಾನೂ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಬಿದ್ದೀತು ಅಂಜೋ ಭಯ ನನಗೆ ಬಂದ್ಬದ. ಕಾರಣಾ ನಿಮಗೆ ಈ ಗುಳಿಗೆ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಈ ಊರಾಗ ಯಾರಿಗೂ ಔಷಧಾನೂ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ಧುಂಡೀಭಟ್ಟರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬಾಣಂತಿ ಬ್ಯಾನಿ ಆಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟೆ. ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಬ್ಯಾನಿ ವಾಸಿ ಆತು. ಏನಾದರೂ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಗ್ರಾಮದ ಪಂಚರ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಎರಡನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡೋ ಭಾರ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಬೀಳತಿತ್ತು. ದೇವರ ದಯ ಇತ್ತು; ಒಂಬತ್ತು ವರಾದ ಮ್ಯಾಲೇ ಅರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಆತು. ಹೋಗಿ ಒರತೀನಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಲಿ" ಎಂದು ಅಲ್ಲಂದೆದ್ದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಾಸ್ತರರ ಪಗಾರವು ಬಂದಿತ್ತು. ಬಂದ ವೇತನವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವರು ಎದೆಗುಂದಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮಗಾದ ವೃಥೆಯನ್ನೂ ಯಾರ ಮುಂದೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ ಉದಾಸೀನರಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದ ಬೊಮ್ಮಿ ಗೇರಿಯ ಬಡಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಹತ್ತಿತು. ಊರ ಜನರೆಲ್ಲ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನನ್ನು ನಿಂದಿಸತೊಡಗಿದರು; ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಅವನು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ದೇಸಾಯರ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಮಬ್ಬಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ನಾನು ಊರಾಗ ಮಾರಿ ಎತ್ತಿ ಗೊಂಡು ತಿರಗಲಾರದಾಂಗ ಆಗೇತಿ. ಇದಕ್ಕು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?” ಎಂದ್ರ ಕೇಳಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಮಾಡೋದೇನು? ಒಬ್ಬಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಅದು ಮತ್ತೊಬ್ಬಿಗೆ ಅಪಕಾರ ಆಗ್ತದೆ. ಅದು ನಿಮಗೇನೂ ಸಂಬಂಧಿಲ್ಲ. ಮಾನಾ ಪಮಾನಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚಿಗೊಳ್ಳೋದು ರಣಹೇಡಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ. ಬೇಕಾದ ವರು ಬೇಕಾದ್ದು ಅನ್ನಲಿ ನೀವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚಿಗೋಬ್ರಾಡ್ರಿ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಊರ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಡಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುವುದು ಕಠಿಣವಾಗುವುದೆಂದು ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ಬೆದರಿದನು. ಅವನು ಏನೇನೋ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಸ್ತರರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ಮಾಸ್ತರ! ನಿಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯಾ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಊರ ಜನರೆಲ್ಲಾ ನನಗ ಛೇ ಹಾಕತಾರ ನಿಮ್ಮ ಒಂಬತ್ತು ವರಾ ನಿಮಗ ತಿರಗಿಕೊಡ ಸತೀನಿ. ಎರಡನೇ ಪಂಚರಕಡಿಂದ ನಿರ್ಣಯಾ ಮಾಡಿಸಿಗೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಮಾಸ್ತರರು, “ಸೆಟ್ಟಿ, ಜನರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೊಂಡು ಆಗಿಂದಾಗ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಆ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ಮಾತು ತಿರುಗಿ ನನ್ನ ಮುಂದ ತಗೇಬ್ರಾಡ್ರಿ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟರು. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ, ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದು ತಾನು ಮಾನಗೇಡಿಯಾದೆನೆಂದು ಹಳಹಳಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು.

ಒಂದು ದಿನಸ ಸೆಟ್ಟರ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ತಮ್ಮನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಕೊಡ ಜಗಳಾಡಿ ಅವಳ ಎದೆಗೆ ಕೈಗಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಬಿಟ್ಟನು; ಆಕೆಯು ಎಚ್ಚರದಷ್ಟಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕೈಕಾಲು ತಣ್ಣ ಗಾಗಿ, ಹಲ್ಲುಗಟಗರಿದು, ಉಸಿರಾಡಿಸುವುದೂ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಓಣಿಯೊಳಗಿನ ಜನರು ಕೂಡಿ, ನೆತ್ತಿಗೆ ನೀರು ಬಡಿದು. ಗಾಳಬೀಸಿ, ಬೂದಿ ತಿಕ್ಕಿ ಮಾಡಿದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಓಡಿಹೋಗಿ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಮಾಸ್ತರರು ಧಾವಿಸಿಬಂದರು. ಉಸಿರುಕಟ್ಟುವಂತೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನು ಸರಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಹಿತ್ತಲಕ್ಕೊಯ್ದು, ಪ್ರಥಮೋಪಚಾರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ತಾವು ತಂದಿದ್ದ ಔಷಧವನ್ನು ಪನಿಹನಿಯಾಗಿ ಅವಳ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅವಳು ಉಸಿರಾಡಿಸತೊಡಗಿ ಗಾಯವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಮಾಸ್ತರರು, “ಜೀವಕ್ಕೇನು ಆಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಘುಪ್ಪುಸಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇನೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿತ್ತು. ತೀವ್ರ ಡಾಕ್ಟರನ್ನ ಕರಿಸಿ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಸರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ನೀವೇ ಮುಂದಿನ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿರೆಂದು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಐನತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆತ್ತನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಪಂಗಡದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು.

ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬವು ಬಂತು. ಹಬ್ಬದ ಉತ್ಸವ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಹಿಂದುಗಳೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಅಲಾಬೀ ಪದಗಳ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಕತ್ತಲರಾತ್ರಿಯ ದಿನಸ ಬೆಳತನಕ ಆ ಮೇಳಗಳ ನರ್ತನವಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗನಗೌಡರು ಹೊಸದಾಗಿ ರಿವಾಯತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿಧವರಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಕೈಯಾಳವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದು ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಜುಮ್ಮಾಮುಸೀದೆಯ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ಜನಸಮುದಾಯವು ಕೂಡಿತು. ಕುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಐದಾರು

ಅಲಾಜಿಯ ಮೇಳಗಳು ಸಂಗ್ರಹದೊಡನೆ ನರ್ತಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಕಾಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೈಯಾಳಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪಡೆದರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮುಂಜಾನೆ ಪಿಂಜಾರ ರಾಜೇಸಾಬನು ತಾನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒಂದರಿವಾಯಿತನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಳದವರೊಡನೆ ಹಾಡತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಪದದ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜನರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವನಿಗೆ ಹುರುಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ರಾಜೇಸಾಬನು ಅವೇಶಗೊಂಡು ದೊಡ್ಡದನಿಯಲ್ಲಿ,

“ಕೇಳಿರಿ ಕಲಿಯುಗದೊಳಗಿನ ನ್ಯಾಯದ ಚಮತ್ಕಾರಾ|

ಎತ್ತು ಸತ್ತರೇ ದಂಡಾ ಕೊಟ್ಟನು ಮಾಸ್ತರಾ||

ಎಂದು ತನ್ನ ಕಲ್ಲವಿಯನ್ನು ತಿರುತಿರುಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಒಂದು ತಾಸಿನವರೆಗೆ ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಪದವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಸತ್ತ ಎತ್ತಿಗಾಗಿ ಉಮಚಗಿ ಮಾಸ್ತರರು ಒಂಬತ್ತು ವರಹಗಳನ್ನು ತೆತ್ತ ಕತೆಯೆಲ್ಲವೂ ಆ ರಿವಾಯತಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ರಿವಾಯಿತು ರಸಭರಿತವಾಗಿಯೂ, ತಾಳಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಅದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಯಿತು. ಲಿಂಗನಗೌಡರು ರಾಜೇಸಾಬನಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಕೈಯಾಳವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು.

ಮರುದಿನವ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜನರಬಾಯಲೆಲ್ಲಾ ಅದೇ ಹಾಡು.

“ಕೇಳಿರಿ ಕಲಿಯುಗದೊಳಗಿನ ನ್ಯಾಯದ ಚಮತ್ಕಾರಾ|

ಎತ್ತು ಸತ್ತರೇ ದಂಡಾ ಕೊಟ್ಟನು ಮಾಸ್ತರಾ||

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಂದುಕೊಂಡ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನೂ, ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಮೋರೆಯೊಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು ಇವರು ಬಿಟ್ಟು ರೇನು ಹಬ್ಬ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆಯೇ? ಹತ್ತು ತಾಸು ಏರುತ್ತಲೆ ಡೋಲಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಹೊರಟವು. ಡೋಲಿಗಳ ಮುಂದೆ ಸರಾಯಿಕುಡಿದು ಉನ್ಮತ್ತರಾದ ಜನರು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು “ಕ್ಯಾಂಸಲ್ ಧುಂಸಲ್” ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ನಡೆದರು.

ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂತು, ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರೂ ಕಾಲುಚಾಚಿಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕ್ಯಾಂ

ಸಲ್ ಮೇಳದವರು ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರನ್ನು ನೋಡಿ, “ಭಟ್ಟ ಎತ್ತಿನ ಪದಾ ಹೇಳ್ತೀವಿ. ನಮಗ ಇನಾಂ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದವರೆ,

“ಎತ್ತು ಸತ್ತರೇ ದಂಡಾ ಕೊಟ್ಟನು ಮಾಸ್ತರಾ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು. ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಏ! ಸೇಂದಿಕುಡದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂಧಾಂಗ ಬೊಗಳಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಬಡತಾ ತಿಂದೀರಿ ಸುಮ್ಮನಣ ಮುಂದ ನಡೀರಿ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಬೆದರಿಸಿದನು.

ಆಗ ಇಬ್ಬರು ಗಟ್ಟಿಗರು ತಮ್ಮ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಒಡಕಣ್ಣಿನ ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿ, ಅವನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಮ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಒಬ್ಬನು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಡಿದನು. ಮೇಳದವರು ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿತ್ತಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಕೇಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ “ಕ್ಯಾಂಸಲ್ ಧುಂಸಲ್” ಎಂದು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ಅವನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಬಡಿದು ನೆತ್ತರ ಚಿಮ್ಮತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಮೇಳದವರ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು? ಕುಡುಕರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಒಡಕಣ್ಣನು ಹಣ್ಣಾದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗನಗೌಡರು ಓಲೆಕಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕ್ಯಾಂಸಲ್ ಮೇಳದವರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಜನರು “ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತ್ತ ಆತು” ಎಂದು ಕೂಗಹತ್ತಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಮಾನಗೇಡಿಯಾಗಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿದನು.

೧೯. ವಿವಾಹ ವಿಘಾತಕ ಮಂಡಳಿ.

ಮನುಷ್ಯನು ಎಂತಹನೆ ಇರಲಿ, ತನ್ನ ದೊಂದು ತಕ್ಕಡಿಹಿಡಿದು ಪರರ ಗುಣಾವಗುಣಗಳನ್ನೂ ತೂಗಿ, ಜನರ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರ ತಕ್ಕಡಿಗಳೂ ಒಂದೆ ತೆರದವಲ್ಲ. ಒಂದು ಸರಿದಂಡಿಗೆಯದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊರೆದಂಡಿಗೆಯದು. ಚಿನ್ನತೂಗುವ ತಕ್ಕಡಿಯು ಗುಂಜಿತೂಕದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ; ಬೆಲ್ಲದ ತಕ್ಕಡಿಯು ಅಚ್ಚೇರಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಮುಚಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ಹಿಡಿದ ತಕ್ಕಡಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ.

ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ತೋರುವದು. ಆದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ತಕ್ಕಡಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿಯೆ ಜನರನ್ನು ತೂಗಿ, ವಿಮರ್ಶಿಸುವನು. ನಮ ಒಡಕಣ್ಣನು ಹಿಡಿದದ್ದು ತಂತ್ರದತೂಕ. ತನಗಾದ ಅಪಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರರ ತಂತ್ರಗಳಿಂದಲೆ ಆಗಿರುವವೆಂದು ಅವನನಂಬಿಗೆ. ಕ್ಯಾಂಪಲ್ ಮೇಳದವರು ತನನ್ನು ನುಗ್ಗುನುರಿ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಲಿಂಗನಗೌಡ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರ ಹೂಡಿದ ತಂತ್ರಗಳೇ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಹಿಂಸೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಪಣತೊಟ್ಟನು.

ಅವನು ಕೇವಲ ಪಣತೊಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಊರೊಳಗಿ ಉಂಡಾಡಿಗರೂ ದುವ್ಯಸನಿಗಳೂ ಆದ ಕೆಲವುಡುಗರಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟನು. ಬರುಬರುತ್ತ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗವೂ ಈ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವನು “ವಿನಾಹ ವಿಘಾತಕ ಮಂಡಳ”ವೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಈ ಮಂಡಳದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೂ ಮಂಡಳದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೊರುವವನೂ ಒಡಕಣ್ಣನೆ. ಉಳಿದವರು ಸಭಾಸದರಾಗಿ ದುಡಿಯತಕ್ಕವರು. ವಿನಾಹ ವಿಚ್ಛೇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದೂ, ಆಗತಕ್ಕ ಲಗ್ನಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಈ ಮಂಡಳದ ಉದ್ದೇಶಗಳು. ಮಂಡಳದ ಸದಸ್ಯರಾಗತಕ್ಕವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಧನವಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ವೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನಕ್ಕೂ ಅವರವರ ಚಟಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಗಳಿಗೂ ಮುಕ್ತದ್ವಾರ! ಒಡಕಣ್ಣನ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮಂಡಳದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸವಲತ್ತು ಇನ್ನೇನುಬೇಕು?

ಮಂಡಳದವರು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಲಿಂಗನಗೌಡರ ಮೇಲೆಯೆ ನಡೆಯಿತು. ಲಿಂಗನಗೌಡರ ಮಗಳನ್ನು ವಿಠಲಪುರದ ಮಲ್ಲನ ಗೌಡನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವಳು ಬಾಳುವೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆದೆ ಒಂದು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಮಲ್ಲನಗೌಡನು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ತರುಣ. ಅವನಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾಗಲಿ, ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗನಗೌಡರೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಅವನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ದೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಇಯತ್ತೆಯವರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದರು.

ವಿನಾಹ ವಿಘಾತಕ ಮಂಡಳಿಯು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಒಂದು ದಿನಸ ನಟ್ಟಿರುಳಲ್ಲಿ ಸಭಿಸೇರಿತು. ಲಿಂಗನಗೌಡರ ಮಗಳ ವಿವಾಹವಿಚ್ಛೇದ ಮಾಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿದನು. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ಲಿಂಗನಗೌಡರ ಉದ್ಧಾಮತನವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಶಾಸನ ಮಾಡಿಯೆ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ಸೂಚನೆಗೆ ಅನುಮೋದನವಿತ್ತರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ತಲೆದೂಗಿದರು. ಬಳಿಕ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಠರಾವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಎರಡು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಒಬ್ಬ ಸಭಾಸದನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಈ ಸಭಾಸದನು ಮಲ್ಲನಗೌಡನ ಸಂಗಡ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಇಯತ್ತೆಯನ್ನು ಕಲಿತವನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮಲ್ಲನಗೌಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಬರಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನಾದರೂ ಒಪ್ಪಿ ಮರುದಿನವೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಬಂದನು.

ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೇಲೊಮ್ಮೆ ಮಲ್ಲನಗೌಡನು ಊಟಮಾಡಿ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆಂಜು ಬಾಗಿಲಮಾಡದಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟಾಗ ಅವನಿಗೊಂದು ಕಾಗದವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಶಯಸ್ವಭಾವದನು. ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿದನು. ಸಂಶಯದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಗೂಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಲಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಓಲೆಯು ಸಿಕ್ಕಿತು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬತರುಣನ ಸಂಗಡ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿರುವಳೆಂದು ಅವನು ನಂಬಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒದೆದು ಬಡಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅವಳು ಚೀರತೊಡಗಿದಳು. ಮಲ್ಲನಗೌಡನು ಅವಳ ಬಾಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, “ಹಲ್ಲುಮುರದೇನು! ಅಳಬ್ಯಾಡ ಯಾರ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದಿ ಹೇಳು?” ಎಂದು ಗದ್ದರಿಸಿದನು. ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಆಕೆಯು ಬೆದರಿ ಬೆಪ್ಪಾದಳು. ಗೌಡನು “ಇವುನೋಡು, ನಿನಗ ಬಡದಪತ್ರ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಾವ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಏಮ್ಮಪ್ಪ ನಿನಗ ಸಾಲೀಕಲಿಸಿದ್ದು? ನಿನ್ನ ಕಡದು ತುಂಡುಮಾಡೇನು.

ಎಚ್ಚರಿಕೆ!” ಎಂದು ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ ನುಡಿದನು. ಆಕೆ ತನಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಷ್ಟುಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವನ ಸಂಶಯ ಪಿಶಾಚಿಯು ದೂರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿಗುವಾದ ಕಾವಲಿಟ್ಟು, ತಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆಹಾಕಿ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕೀಲಿ ಜಡಿದು ಹೋಗಹತ್ತಿದನು.

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಧುಂಡಿಭಟ್ಟರು ಬೆಟ್ಟಿಯಾದರು. ಅವನನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರು, “ಇದ್ದೂರವನಾತು. ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೀ ಮಂದಿಚಾಳಿ ಚಲೋದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಸ್ತು ನೀ ಬಂದಿನಾಗ ಇಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವುದೇರು? ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಪಾಡು ಹೇಳಬಾರದು.

ಲಿಂಗನಗೌಡರು ಪಂಚಮಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ವಿಶ್ಯಲವುರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವರ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಲ್ಲನಗೌಡನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿ, ತಲೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೇರೂರಿಗೆ ಹೋದನು. ಲಿಂಗನಗೌಡರು ಊರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ನೆರೆ ಮನೆಯವರು ಪತ್ರಗಳಿಂದಾದ ಸಂಶಯವೆ ಮೊದಲಾದ ಕತೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು, “ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಮ್ಯಾಗ ನಿಮಗೇನು ಅಂತ ಕೃರಣ ಇದ್ದಾಗಿಲ್ಲ. ದಿನಾ ದಿನಾ ಬಡತ, ಬೆಯ್ಗಲಾ, ಮಷ್ಯಾಗಹಾಕಿ ಕೀಲಿಹಾಕೋದೂ-ವನಿದು? ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕೋ ಅಷ್ಟು ಅನ್ನ ನಿಮ್ಮಲೇನು? ಅವಗ ಹೇಣ್ಣಿ ಬ್ಯಾಡಾಗೇತಿ-” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಲಿಂಗನಗೌಡರು, ಅವಳ ಹಣೆಬಾರದಾಗಿದ್ದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಬಾಳೇ ಗೇಡು ಮಾಡೋ ಕೆಲಸ ನನ್ನಿಂದ ಆಗದು” ಎಂದು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಮರಳಬಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಕುತಂತ್ರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೆ ಹೀಗಾಯಿ ತೆಂಬುದ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಕ್ಯಾಂಸಲ್ ಮೇಳದವರು ಅವನನ್ನು ತುಳಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜೀವಲುಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಮಾಡಿದನು, ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತು, ನೋಡೋಣವಂತೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಮಂಡಲದ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರ ಮೇಲಾಯಿತು. ರಾಯರ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ವರನ ತಂದೆಗೆ, “ನೀವು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕನ್ಯೆಗೆ ಗುಪ್ತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವುಹತ್ತಿದೆ.” ಹುಡುಗ ಅರಹುಚ್ಚಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮಬ್ಬಿಗೆ ಬಿವ್ವು ನೀವು ಕೆಡಬೇಡರಿ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಎಂಬ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ, ಅಂಚೆಕಟ್ಟಿಯ ದ್ವಾರಾ ಕಳುಹಿದನು; ಊರ ವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಪತ್ರದ ಸುದ್ದಿಯು ನಿಜವಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹೇಳಿಸಿದನು.

ರಾಯರು ಮೆತ್ತವರನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರು ಲಗ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟ ಸಾವಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹಾಳಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರದಿಂದಲೇ ವರನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೂ ಅವನ ವೈರಿಗಳಾದರು. ಕಲ್ಲಂಭಟ್ಟರ ಮಗನ ವಿವಾಹ ವಿಘಾತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಮಂಡಳಿಯೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸವು ಮಾತ್ರ ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಉಪಟಳದಿಂದ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆ ದುಸ್ತರವಾಯಿತು. ಊರಿನ ಜನರು ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿದು ಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಉಪಮಾನಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ತಾವು ಆಜನ್ಮಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಸಮಯ ಬಂದೀತೆಂಬ ಭಯವೂ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಉಂಟಾಗತೊಡಗಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ವಿವಾಹ ವಿಘಾತಕ ಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸದಸ್ಯರು ಸಿಡಿದು ಹೋದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಮಾತ್ರ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ತನಹಸ್ತೆಕರಾದ ಶ್ರೀವಾದಭಟ್ಟರು, ಅವರು ಶಿಷ್ಯರು, ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತರ ಮೊದಲಾದವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದರಿ, ಸುತ್ತಲೆ ಇದ್ದನು.

೨೦. ಅನ್ಯಾಯದ ದುಡ್ಡು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಅವನ ಮೂರನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಸಾವತ್ರಿಯು ಮೈನೆತೆದು ಹತ್ತು ವರ್ಷವಾಗಿದ್ದರೂ

ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಅವಳಿಗೆ ಬಂಜೆ ಯೆಂದು ಹಂಗಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಲಗ್ನ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಕನ್ನಿಕೆಯ ಶೋಧಕ್ಕೂ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸವತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನರು ಹಿಂಜರಿದರೆ ಅಶ್ವರ್ಯವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಒಡಕ ವಯಸ್ಸಾದರೂ ನಲವತ್ತಕ್ಕೆ ವಿಕೃತ್ತು. ತಮ್ಮ ಮನೆತನವು ಮುಂದೆ ನಡೆ ಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಿವೇಕತನದಿಂದ ನಡೆದ ಅವನ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯು ಗೆದ್ದಲು ಹತ್ತಿದ ಗಿಡದಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಬಹುದೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರ ಯೌವನವೂ ಗತಿಸಿತ್ತು. ಅವರಿಗೇಗ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಬಗೆಹೇಗೆ? ಒಡಕಣ್ಣನಂತೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಣೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಲಗ್ನ ಮಾಡದೆ ಗಂತ್ಯಂತರ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೊಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಆಶ್ವಿಜ ಶುಷ್ಕ ಪತಿಪದೆಯಿಂದ ಮಹಾನವಮಿಯವರೆಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ಉತ್ಸವವು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಯುತ್ತಿತು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಎಂಟು ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಮನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಈ ವರ್ಷ ಅವರು ಬೇನೆಯ ಸೋಗುಹಾಕಿ— ಕೊಂಡು ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ನವರಾತ್ರಿಯ ಉಪವಾಸದ ಪಾಳೆಯು ಬಂತು. ಬಾಯಿಯವರು ಹಾಲು, ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಉಪವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅರ್ಧಸೇರು ಹಾಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೆಂದೂ ಹೀಗೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದವಳಲ್ಲ. ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು

ಬಹಳ ನಿತ್ರಾಣಳಾದಳು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಿನ ಅವಳಿಗೆ ಜ್ವರ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಆದರೂ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ವೃತವಲ್ಲವೆ ?

ಲಲಿತಾ ಪಂಚಮಿಯ ದಿವಸ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ವೃಷ್ಟಾನ್ನವನ್ನುಂಡು ತೇಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಹಾಲನ್ನು ಸಹ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಚಂದ್ರಾವತಿ ಬಾಯಿಯವರು ಹಾಲಿನ ಬಟ್ಟಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸೊಸೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹು ಮನುತೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆತಂದರು. ಅವನು, ಕಟ್ಟಾ ಉಪಾಸಮಾಡೋದು ನಮ್ಮ ಮನೀ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅಲ್ಲ. ನೀ ಹಾಲು ಕುಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು—” ಎಂದು ಬೆದರಿ ಸಿದನು. ಆದರೂ ಅವಳು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕೈಗಳನ್ನೂ, ತಲೆಯನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದನು; ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಅವಳ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಾಲು ಹೊಯ್ದು, ಅವಳ ಮೂಗುಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಆ ಹಾಲನ್ನು ಗುಟುಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಹೊರಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಒಂದು ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ರ್ಭುಳವಾಗಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ನಡುಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೊರಳಾಡ ತೊಡಗಿದಳು. ಬೆಳಗಾಗುವದರೊಳಗೆ ಅವಳು ಅಶಕ್ತಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಉರಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳು ಸಂಕಟಪಟ್ಟು ಚೀರಹತ್ತಿದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೊವು ಹರಿಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ಬಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಆ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಳಗೆ ಬಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅಹುಡುಗಿಗೆ, “ತಂಗೀ ನೀ, ಜಡತ ನಮ್ಮ ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಸಾಯ್ತಾಳ ಅಂತ ನಮ್ಮವ್ವಗ ತಿಳಿಸು” ಎಂದು ಸಣ್ಣದನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡುಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯರೂ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತಾಯಿಯೂ ಅಜ್ಜಿಯೂ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾನತಿಬಾಯಿಯವರು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಬಾಯಿಯವರನ್ನು ದೂಡಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ, ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಹೌಹಾರಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆಯ್ದರು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು “ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಅತ್ತಿಯರೂ ಅವರೂ ಕೂಡಿ ಜುಲುಮಿಯಿಂದ ನನಗ ವಿಷಕುಡಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟ ನಾ ಬದೆಕೋ ದಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ, ಹೊಟ್ಟೆಗ ಉರಿಬಿದ್ದದ. ಏನು ಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಹಾ ಹಾ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿ ಊರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಲಿಂಗನಗೌಡರೂ, ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರೂ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತ ನೀಲಕಂಠರಾಯರನ್ನು ನೋಡಿ, “ಶಾನುಭೋಗರ, ಇದು ಅತಗೊಂತ ಕೂಡೋ ಹೊತ್ತಲ್ಲ. ಮೊದಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೀ ಜೀವಾ ಉಳಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ನೀಚನ ಸಮಾಚಾರ ತಗೊಳ್ಳೋಣಂತ” ಎಂದು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಏರ್ಪಾಟುವಾಡಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೂ ನೀಲಕಂಠರಾಯರೂ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಓಡುತ್ತ ಎರಡುತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಹತ್ತುಮೈಲು ಸಾಗಿ ದವಾ ಖಾನೆಗೆ ಬಂದರು.

ಡಾಕ್ಟರರು ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, “ವಿಷ ಕರಳಿಗೆ ಹತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತೀನಿ. ಬದಕಿಸುವ ಭರವಸಾ ಕೊಡಲಾರೆ ಎಂದು ಔಷಧೋಪಚಾರ ನಡಿಯಿಸಿದರು. ಲಿಂಗನಗೌಡರು ಕೂಡಲೆ ಫೌಜ ದಾರರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕೊಟ್ಟು ಕರೆತಂದರು. ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಬಂದರು. ಅಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಬಹಳ ನಿಶ್ರಾಣಳಾಗಿದ್ದಳು; ಆದರೂ ಕುಗ್ಗಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ಅತ್ತಿಯವರೂ ಅವರೂ ಕೂಡಿ ಹಾಲಾಗ ಏನೋ ಹಾಕಿ, ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ಜುಲುಮಿಯಿಂದ ಕುಡಿಸಿದರು. ಅದು ಬಹಳ ಕಹಿಇತ್ತು. ಕೂಡಲೆ ಕೂಡಲೆ ಹೊಟ್ಟೆಗ ಕಸವಿಸಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು.” ಎಂದು ಹೇಳ ಮುಗಿಸಿದಳು.

ಮುಂದೆ ಅರ್ಧತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪ್ರಾಣವೂ ಹಾರಿತು. ಡಾಕ್ಟರರು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದರು

ವಿಷದ ಕುಪ್ಪಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟನಂತರ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಯಿತ್ತರು. ಲಿಂಗನಗೌಡರೆ ವೊದಲಾದರು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತಾಯಿ ಅಜ್ಜಿಯ ವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಲಿಂಗನಗೌಡರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ದವಾ ಖಾನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಾಬರಿಯಾದನು. ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಚಂದ್ರಾವತಿಜಾಯಿಯವರೂ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿ ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಘೌಜದಾರರು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ವಾರಂಟನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಲಿಂಗನಗೌಡರು ಬಹಳ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನೂ ಹುಡುಕಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಕೈಬೇಡಿಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಊರಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇ ಕೆಂದಿದ್ದ ಅವರ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರೆದುರಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸುರಿದು, ತನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದ ಅವರ ಕಾಲುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು. ಡಾಕ್ಟರರು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಯತ್ನಮಾ ಡುವ ವಚನವಿತ್ತರು. ಮುಂದೆ ಅವನು ವಕೀಲರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮಾನುಲೇದಾರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು, ಜಾಮೀನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದನು. ಈ ವ್ಯಾಜ್ಯವು ಮುಂದೆ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಹತ್ತಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆತ್ತು ಬಂದ ಕುತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರಾರಾದನು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೂ ಲಿಂಗನಗೌಡರೂ, ಆ ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಡಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಅವನು ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ದುಡ್ಡು ಅಪವ್ಯಯವಾದದ್ದೇನು ಅರಿದಲ್ಲವೆಂದು ಸಮಾ ಧಾನ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರು.

೨೧. ಕನ್ಯಾವರ ಸಂಘಟನ

ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾದರೂ ಜನಯು ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಅಪರಾಧಿಯೆಂದೇ ಎಣಿಸಿತು. ಹೆಂಗಳೆಯ

ರಂತೂ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕಲ್ಲೆದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತರವಾಗಿ ಹಳಿಯುತ್ತ ಲಟ್ಟಕು ಮುರಿಯತೊಡಗಿದರು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿವರು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬೀಳದಂತಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಮುಪ್ಪಿನಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆಲಸಗಳು ಗಂಟು ಬಿದ್ದವು. ಒಡಕಣ್ಣಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಬಣಿಯು ತಪ್ಪದೆಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರೂ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರೂ ಒಡಕಣ್ಣನ ವಿವಾಹದಬಗ್ಗೆ ಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹೆಣ್ಣುಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ವರನ ದುರ್ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬಂದದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲೆಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಸತ್ತಮೂರುವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ಕನ್ಯಾಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿದ ಸಾಹಸಗಳೆಲ್ಲವೂ, ವಿವಾಹ ವಿಘಾತಕಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಸಿಡಿದು ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ನಿರರ್ಥಕವಾದವು. ಕೊನೆಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಸಟ್ಟಣಗಲ್ಲಿಯ ಕನ್ಯಾವರ ಸಂಘಟನಾ ಮಂಡಳದವರ ಬೆನ್ನು ಬೀಳಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಮಂಡಳದವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅವನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಲಗ್ನವು ಬನಶಂಕರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಸಾಂಗವಾಯಿತು.

ಈ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹಸರು ಶಶಿಕಲೆ. ಅವಳು ಯದ್ದೊಟ್ಟೆಯ ದೇಸಾಯಿ ಸದಾಸಿವರಾಯರು ಮಗಳು ಸದಾಸಿವರಾಯರು ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇಶಾಂಗನೆಯರ ವಿಹಾರದಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಸುರ್ಪಣದ ವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಿರಿಯರು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂರೆಮಾಡಿ, ಹೊಲಮನೆಗಳನ್ನು ಸಾಹುಕಾರರ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಅಶನಕ್ಕೆ ಆಭಾವವಾಗಲು ವಿಜಯಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕಜಿಯವರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡತೊಡಗಿದರ ಶಶಿಕಲೆಯು ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಳು ವಿಜಯಪುರದ “ಕನ್ಯಾವರ ಸಂಘಟನಾ ಮಂಡಳ” ದವರು ಮಾಡಿದ ಅವಳ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲುಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು:—

“ ಮೈ ಬಣ್ಣ ನಸುಗೆಂಪು. ಸುಂದರನಾದ ಮುಖ, ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣು. ಚಪಲವಾದ ಕೈಕಾಲುಗಳು. ಚುರಕುಬುದ್ಧಿ. ಬಹಳ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿನಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದು ಬರೆಹ ಬಲ್ಲವಳು. ಈಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ....”

ಮಗಳು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಳಾದಳು. ರಾಯರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವತನದಾರರ ವರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು. ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಭೂತವು ಅವರನ್ನು ಬಾಧಿಸ ಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಅವರು ಈ ಕನ್ಯಾವರಸಂಘಟನಾ ಮಂಡ ಳದವರ ಮರೆಹೊಕ್ಕರು. ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಿರುವ ಇನಾಮದಾರರಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಂಡಳದವರಿಗೆ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ವಚನಕೊಟ್ಟು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಚಕಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು.

ವಿಜಯಪುರದ ಮಂಡಲದವರು ಪುಷ್ಪಪುರ, ಕರವೀರಪುರ, ರಂಗಪುರ ಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ಯಾವರ ಸಂಶೋಧಕ ಮಂಡಲದವರೊಡನೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಪುರದ ಸಂಶೋಧಕರು ವರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಿಜಯಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ರಾಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಇವರು ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪನ್ನವುಳ್ಳ ವತನದಾರರಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಕಾಗದಪತ್ರಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ರಾಯರಿಗೆ ವನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊ ಟ್ಟರು. ಈ ವರನಿಗೆ ಆಸ್ತೇಷ್ಟರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಮೊದಲಿನ ಹೆಂಡ ತಿಯು ಮೃತಳಾಗಿದ್ದು, ದಾಯಾದಿಗಳ ಉಪಟಳದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇವರ ದ್ವಿತೀಯ ವಿವಾಹವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಆದರೂ ವರನ ವಯಸ್ಸು ಮೂವತ್ತಕ್ಕೆ ಮೀರಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಪುಷ್ಪಪುರದಿಂದ ಬಂದ ಸದಾಗೃಹಸ್ಥರು ರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ದರು. ರಾಯರು ಮಾತ್ರ ವರನಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ಬಹಳ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ತುಸು ಗುಣಗುಟ್ಟಿದರು. ಆಗ ವಿಜಯಪುರದ ಮಂಡಳವು ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆ ದೊಯ್ದು, “ ನೀವು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡೋಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಇರೋ ಇಷ್ಟು ವರುಷದವರನ್ನು ಹುಡುಕಿದರ ಸಿಗೋದು ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಈ ವರಕ್ಕೆ ಕನ್ಯಾ ಮೇಲಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ಯಾವ. ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ರೂಪವತಿ ಇರೋದ್ರಿಂದ ಈ ವರ ನಿಮಗೆ ಸಿಗೋ ಸಂಭವ ಅದೆ. ಈಗ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದ್ದ ಮುಂದ ಇಂಥಾ ವರ ನಿಮಗ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೋಡಿ ” ಎಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿತು. ರಾಯರು ವತನದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಕನ್ನಿಕೆಯ ಕುಲಗೋತ್ರ ಲಾವಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಜಯಪುರ ಮಂಡಳದ ವರೂ, ವರನ ಸದ್ಗುಣಸದಾಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುಷ್ಪಪುರ ಮಂಡಲದವರೂ

ಹೊಣೆಹೊತ್ತರು. ನವೀನ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದೂ ಕನ್ಯಾವರರ ಭೆಟ್ಟಿಯೂ ಆಯಿತು. ವರನು ಕನ್ನಿಕೆಗೆ ಮೂರುಸೇರು ಭಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸರಪಳಿ, ಒಡ್ಯಾಣ, ಪೈಜಣ ನೊದಲಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನು, ಜರದ ಪೀತಾಂಬರ, ನಾಲ್ಕು ಸೀರೆ, ಹತ್ತುಖಣಗಳು— ಇತ್ಯಾದಿ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು; ಕನಿಕೆಯ ತಂದೆಯು ಮೂರುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವರೋಪಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು; ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಯ ವೆತ್ತದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಎಂದು ಬರೆಯಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಎಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು.

ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ವಿಜಯಪುರಮಂಡಲದವರು ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷದಿಂದ ಒಂದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಪುಸ್ತಪುರದವರು ವರಪಕ್ಷದಿಂದ ಎರಡನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಲಗ್ನದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆಂದು ಪಡೆದು ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದರು. ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಬನಶಂಕರಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಮಂಡಲದವರು ಕೂಡಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಐವತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು, ಗಂಡಾಗುಂಡೀ ಮಾಡಿ, ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸದಾಸಿವರಾಯರು ಕೊಟ್ಟ ವರದಕ್ಷಿಣೆವರೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಎರಡೂಮಂಡಲದವರು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಕನ್ನಿಕೆಯ ರೂಪಲಾನಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಜಯಪುರದ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಎರಡೂ ಮಂಡಲದವರು ಕೂಡಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕನ್ಯಾವರ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು.

೨೨. ಜೋಕುಮಾರ

ಇಂದು ಎಳೆಯಷ್ಟಮಿಯು, ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯು ನಡೆದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗಡದ ಪ್ರಮುಖರ ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಗಡಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ಹತ್ತಿಯನ್ನೂ, ರಾಟೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೈಯಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಟ್ಟು ಈಗ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಡಿಲಾಗಿದ್ದರೂ ವರುಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಹತ್ತಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಿಂದಲೂ

ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಈ ಹಬ್ಬದಿಂದ ಒಡೆದು ಕಾಣುವಂತಿದೆ. ಆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಅಳಿದುದರಿಂದಲೇ ಈಗ ಜೈಷ್ಠಾಲ್ಪಕ್ಷಿ (ವಿಧಿಲ್ಪಕ್ಷಿ) ಯು ಗಂಟುಬಿದ್ದಿರುವಳೆಂಬುದೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ಹತ್ತಿಯ ನ್ನಾಗಲಿ, ಕೈಯಿಂದ ನೂತ ನೂಲನ್ನಾಗಲಿ ಪೂಜಿಸಿ, ನವಮಿಯ ದಿವಸ ಅದನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ನೂಲಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದವರಿಗೆ ಬಿಕ್ಕಿಬೀಡುತ್ತ ಮನೆಮನೆ ತಿರುಗುವ ಹೊತ್ತು ಬರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೇಂದು ಅಷ್ಟಮಿಯಿಂದಲೇ ಜೋಕು ಮಾರನ ಮೆರೆವಣಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವೂ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಜೋಕುಮಾರನ ಮೆರೆವಣಿಗೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಇದು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವಂತಿದೆ. ಜೋಕುಮಾರನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನೂ, ಅವನ ಮೆರೆವಣಿಗೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಅವಾ ಚೀನನಾಗರಿಕರು “ಇದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಂಬರ ಹೊಲಸು ಪದ್ಧತಿ” ಯೆಂದು ಮೂಗುಮುರಿಯುತ್ತಾರಲ್ಲದೆ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಜೋಕುಮಾರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ. ನವಮಿಯ ದಿವಸ ಅವನಮೆರೆವಣಿಗೆ ಸಡಗರದಿಂದ ನಡೆದದೆ. ಬಾರಿ ಕೇರ ನೀಲವ್ವನು ಜೋಕುಮಾರನು ಕುಳಿತ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ತರುಣಿಯರು ಅವಳನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ.

ಊರಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ ಬಂದು ಅವರು ಕುಲಕರ್ಣಿ ನೀಲಕಂಠರಾಯರ ಮನೆಯಮುಂದೆ ಆ ಜೋಕುಮಾರನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಳಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಸಣ್ಣಹುಡುಗರು ಸುತ್ತಲೂ ಮುಕುರಿ, ಜೋಕುಮಾರನ ಕರಿಮೊಗವನ್ನೂ ಬಾಯಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾದವು. ಕೆಲವು ಕಿಡಗೇಡಿ ಹುಡುಗರು ಜೋಕುಮಾರನ ಸುತ್ತಲೂ ಚುಚ್ಚಿದ ಬೇವಿನ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಬಾರಿಕೇರ ನೀಲವ್ವನು ಆ ಬಾಲಕ ರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡರಿಸಿ, ತನ್ನ ಮೇಕವವರೊಂದಿಗೆ—

ಜೋಕಮಾರ ಬಂದನ ಜೋಕಮಾರಾ |
 ಬೆಗಾನ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಡರೆವ್ವಾ ||
 ದಿಷ್ಟಾದೇವೀ ನಿನ್ನ ಕುವರಾ |
 ಬಾಯಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕಣಲಿಲ್ಲ ||

ಎಂದು ಸರಸವಾಗಿ ಹಾಡತೊಡಗಿವಳು. ಓಣಿಯೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪದವನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಬರು. ನೀಲವನ್ನು ಮೇಳದವರ ಪಲ್ಲವಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಸಭರಿತವಾಗಿ ಹಾಡಿದಳು. ಆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಕಮಾರನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ, ಅವನುಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳೂ ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗಾದ ಬವಣೆಯೂ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಅವಳ ಹಾಡು ನಡೆದಾಗಲೆ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಲಗದ ಸ್ವರವು ಕೇಳಬರಹತ್ತಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಜೋಕಮಾರನ ಪದಗಳು ರುಚಿಸದ್ದರಿಂದಲೂ, ಬಜಂತ್ರಿಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಹುಡುಗರ ಹಿಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಳಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಜಂತ್ರಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಉತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರೂ, ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರೂ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಪುಷ್ಪಪುರ ಮಂಡಳದ ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಕುದುರೆಯ ಹಿಂದೆ, ಅವರ ಹಿಂದೆ ಎರಡು ಕಮಾನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವಾರು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ಆರೇಳು ಹುಡುಗರು. ಕುದುರೆಯ ಮುಂದೆ ವಾಲಗದ ಸ್ವರದೊಂದಿಗೆ ಹಲಗೆಯ ಮಜಲು ನಡೆದಿದೆ. ಹೀಗೆ ನೈಘವದಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮದುವೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಹೊರಟಿದೆ. ಅದು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯಮುಂದೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಜೋಕಮಾರನ ಪದಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಂತವು. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಕ್ಕರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿಧವೆಯು ಹೊರಳಾಡಿ, ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಆಕ್ರೋಶನಾಡತೊಡಗಿವಳು:

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಹೆಂಗಸರು ಅವಳಿಗೆ, “ಅವ್ವಾ ಅಳಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ನಿಮ್ಮ, ಹೊಟ್ಟಾಗ ಬಿದ್ದ ಉರಿ ಎಂದಿಗೂ ಆರೋದಿಲ್ಲ. ಅವನೂ ಈ ಊಗಾಗ ಜೋಕಮಾರ ಇದ್ದಾಂಗ ಇದ್ದಾನ. ಅವನ ಮೆರವಣಿಗೆ ಯಾಕ ನಡೀಬಾರದು? ಈ ಜೋಕಮಾರನ್ನಾಂಗ ಮುಂದ ಅವನಗತೀನೂ ಆಗೇ ಆಗತದ್ದು ಮುದಿಮುಗಾ ಆಗಿ ಮದವೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆರೀತಾನ. ಅವಗೇನು ನಾಚಿಕೆಲ್ಲ, ಮರೇದಿಲ್ಲ. ಉಟ್ಟಿದ್ದು ತಲಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಮ್ಯಾಲ ಮಾಡೋದೇನು? ಹೇಣತೀಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹ್ಯಾವಾ ಗೆದ್ದೆ ಅಂತ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಂಟಾನ, ಜೋಕಮಾರ. ಮೂಗುಕೊಯಿಸಿ ಕೊಂಡ್ರಾ, ಮ್ಯಾಣದ ಮೂಗು ಹಚಿಕೊಂಡು ಮೆರೆದೋವಿಗೆ ಮಾಡೋದೇನು? ಸಮ್ಮನಗ ಆತ್ತತ್ತು. ಆಯಾಸಾ ಮಾಡಿಕೋಬ್ಯಾಡ್ರಿ, ಒಳಗ ಹೋಗೋಣ ಬರ್ಯಿ” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿ ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮೆರೆವಣಿಗೆಯು ಊರುತ್ತ ಊರಲ್ಲ ಸುತ್ತರಿದು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿತು.

ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದ ಮರುದಿನವೇ ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವೆಂಕಟರಮಣನ ಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಬುಂದೆಯ ಉಂಡೆಗೆ ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೂಡಿತು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ತಾಂಬೂಲ ಸೇವನೆ ನಡೆದಾಗ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ಒಡಕಣ್ಣನ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಹಳಿದು, ಗೂಗಿ ಬೊಬ್ಬಿ ಹೊಡದರ ಸಿಂಹದ ಮರಿಗೆ ಅಪಮಾನ ಆಗತದೇನು? ನಮ್ಮ ದೇಸಾಯಿ ಮದುವಿ ಆಗಬಾರದಂತ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಾಗ ಬಹುಜನರು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರು. ಆದರೂ ದೇಸಾಯಿ ಮದವಿ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೀತು. ಮೂರುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ಯದೊಟ್ಟಿಯ ದೇಸಾಯಿಯು ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನ ಧಾರಿಯೆರದು ಕೊಟ್ಟು, ಇಕಾ ನೋಡಿ, ವಿವಾಹನಿಶ್ಚಯದ ಪತ್ರ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿಶ್ಚಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಕುಳಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟರು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಹಾರುವನೊಬ್ಬನು “ಹುಲಿಚರ್ಮ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ಅಗಸನ ಕತ್ತೀಕಣ್ಣಿಹಾಂಗ ಇದೊಂದು ಘಟನಾ ನಡದಿದ್ದೀತು. ಸ್ವಲದಿವಸದಾಗ ಸತ್ಯ ಹೊರಬೀಳತದ” ಎಂದು ಗುಣಗುಟ್ಟಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಲೆ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು

ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಳೆಯ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಇರತೊಡಗಿದನು. ಸವಿನುಡಿಗಳಿಂದ ಊರೊಳಗಿನ ಮರುಳ ಜನರ ಮನವೊಲಿಸಿ, ಅರ್ಥಮರ್ಥವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತು. ಉಂಡಾಡಿಗಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುವ ಹುಡುಗರ ಹಿಂಡನ್ನು ಕೂಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇವರಲ್ಲಿ ಮುಲಕೀ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಂದವರೂ, ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದವರೂ ಇದ್ದರು. ಕುಂದರಿಗೆಯ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಹನುಮಂತರಾಯನು ಈ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿಯೆ ಹೆಚ್ಚಿನವನು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೆ ಅವನ ತಂದೆಯು ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಹನುಮಂತರಾಯನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಮೂರುವರ್ಷ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಯಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ, ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂದದೆ ಸ್ವಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದನು. ಅವನು ಹತ್ತಿಂಟು ವರ್ಷ ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು ರಿಂದ ತಾನು ಒಳೆಯ ಸುಧಾರಿಸಿದವನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವು ಅವನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂಟು ಬೂಟು ಹ್ಯಾಟುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅವನ ಬೆಡಗನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲವರು. ಅವನು ಆಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಸಭ್ಯಂಶ ಶಬ್ದಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಅವನ ಭಾಷೆಯೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. “ನಾನು ಹತ್ತು ವರ್ಷದತನಕ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಷಾದೊಳಗೆ ಮಾತಾಡತಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಸೆಬ್ಬ ಎಲ್ಲಾ ಮರತ ಹೋಗ್ಯಾವ. ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ರಾಜಭಾಷಾ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಇಂಪಾರ್ಯನ್ಸ್. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದ್ರೆ ಕೆನರೀಜ್ ಮಾತಾ ತೋರು ಕಾಗೀಕಿಂತ ಕಡೀ ಆಕ್ತಾರ.” ಎಂದು ಅವನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನುಡಿಯುವನು. ಅವನು ಒಂದು ಹಳೆಯ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಕೋಟಿನ ಬಕ್ಕಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಗುಂಪು ಗೂಡಿದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಪರ್ತಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು “ಇದು ನೋಡಿ. ಈ ಪತ್ರದಾಗ ದೇಶಪಾಂಡೇ ಎಚ್ ಎನ್. ಅಂತ ಬರದದ ಅದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಶ್‌ದಾಗ ಹೈಯೈಸ್ವ್ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಸರಕಾರದವರು ನನಗ ಮಾನ್ಯದಾರ್ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ತೀ ಅಂತ ದುಂಬಾಲ ಬಿದಿದ್ದು. ಆವ್ರ ನಾನು ಸರಕಾರದ ನೌಕ್ರೀ ಮಾಡಾವಲ್ಲ

ಅಂತ ಹೇಳಿ ಊರಿಗೆ ಹೊಂಟು ಬಂದೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿ ಇಂಪ್ರೂವೆಂಟ್ ಅಂದ್ರ ಸುಧಾರಣಾ ಮಾಡಬೇಕಂತ ನನಗ ಭಯಂಕರ ಉತ್ಸಾಹ ಅದ. ನಾ ಹೇಳಿ ಪಂತ ನಡದರ ಈ ಹಳ್ಳಿನ್ನ ಊರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರತೀನಿ " ಎಂದು ಉಪ ದೇಶನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೇನು ? ಅವನೆನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ಇವನ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಕುಂದರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಲಾರದೆ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಅವನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದುಒಡಕಣ್ಣನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದನು.

ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ದೊರೆತ ದ್ದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಹನುಮಂತರಾಯನಿಗೆ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಎಚ್. ಎನ್ ದೇಶಪಾಂಡೆಯು ಆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಂದರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಪಾಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಮುರಿಬಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕುಂದರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಹನುಮಂತರಾಯನನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹರಿಬಿಟ್ಟನು. ಹನುಮಂತರಾಯನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತನಗಿದ್ದ ಕಾಯದೆಯ ಅಗಾಧ ವಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಹೊಸ ಹೊಸ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಹಳ್ಳಿಯ ಪಂಚರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಕಂಡವು. ಹೀಗಾದ್ದರಿಂದ ಹನುಮಂತರಾಯನು ವಕೀಲರವಜೆಂಟಿನಾದನು. ನಾಲ್ಕಾರು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಸಡೆದು ಹಳ್ಳಿಯ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರನೆಂದೂ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹನುಮಂತರಾಯನ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ದ್ರವ್ಯ ಪ್ರವಾಹವು ಪಟ್ಟಣಗಳ ಆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎರಹತ್ತಿತು. ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕುಂದರಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ಜನರು ಸಾಹುಕಾರರ ಸೇವಕರಾದರು. ತಾನು ಬಿತ್ತಿಬಿ ವಿಷಬೀಜದ ಕಟುಫಲಗಳನ್ನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಪರಮಶಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು.

೨೩. ಗಂಡುಳ್ಳ ಹೆಂಡತಿ

ಶಶಿಕಲೆಯು ಮೈನೆರೆದು ಪತಿಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಒಡಕಣ್ಣು ನು ಹರೆಯದ ಹುಡುಗನಂತೆ ಹಾವಳಾವಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಅತ್ತೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಾತೊರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಮುಂದರಿದು ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅತ್ತೆಯ ಆದರಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಳು. ಇದರಿಂದ ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತಿ ನಲ್ಲಿಯೆ ಅವಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರವು ದೊರೆಯಿತು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಸುದೃಢಳೂ, ಮನೆಗೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನುರಿತವಳೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅಡುಗೆಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಿನಿಂದ ನಡೆಯಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಒಡಕಣ್ಣು ನೊಡನೆ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದರು.

ಒಂದು ದಿವಸ ಮೂರು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಒಡಕಣ್ಣು ನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಅವನು ಮಲಗುವ ಗಾದಿಯ ಮೇಲೆ, ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಶಶಿಕಲೆಯು ಕಂಡಳು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಶಯವೊಂದು ಬಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಅವಳು ಬಾಯಿಯವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, “ಅತ್ತೆವರೇ ನಿಮ್ಮ ನಡತೇನು ನನಗ ಸರಿ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಹೊಲಸು ಪದ್ಧತಿ ಬಿಡಿ. ಇನ್ನು ಮ್ಯಾಲ ನಿಮ್ಮ ಮರೇದಿ ಉಳಿಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೋಡಿ” ಎಂದು ಆವೇಶ ದಿಂದ ನುಡಿದಳು.

ಬಾಯಿಯವರು, “ಹುಚ್ಚು ಶಟವಿಳಿ ಮನೀಗೆ ಬಂದು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಗಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಅಧಿಕಾರ ನಡಸಲಿಕ್ಕೆ ಭಂದೀಯಾ? ತಾಯಿಮುಗಾ ನಾವು ಬೇಕಾದ ಮಾತು ಆಡತೇವಿ. ಅದಳ ಗೊಡವಿ ನಿನಗ ಯಾಕ ಬೇಕು? ಮೊದಲ ಇದ್ದ ಕಾಲಿನಕಿಂತ ಹಿಂಥ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಡಿನ ಉರುಳಣೆಗೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹಾಂಗಾತಲ್ಲ. ಎರೀಸೀಮೀ ಹುಂಬರಿಗೆ ಪ್ರೀತೀ ಮಟ್ಟಣ ಗೊತ್ತಿ ರೋದಿಲ್ಲ. ಮುನ್ನೊಡಿ ಮುಸುರೀ ತಿಕ್ಕುಹೋಗು” ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಕಿಂಪಗೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಶಶಿಕಲೆಯು, “ನೀವೀಗ ನಡಿಸಿದ್ದು ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರೀತ್ಯಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಅನಸೋ ನಡತಿ. ಬೆಳವಲದವರು ಹುಂಬರಾದ್ರೂ ಮಲ್ಲಾಡದವರಹಾಂಗ ಮೋಸಗಾರ್ತಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತೀ ಅಧಿಕಾರ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ನಡೀಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಈ ಕೋಣ್ಯಾಗ ಇನ್ನು ಮ್ಯಾಲ ಕಾಲಿಟ್ಟಿಗಿ ಟ್ಟೀರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಬಾಯಿಯವರನ್ನು ತೋಳುಹಿಡಿದು ಕೋಣೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆಯಹತ್ತಿದಳು.

ಬಾಯಿಯವರು, “ಅಯ್ಯೋ! ನಾ ಇಷ್ಟು ದಿವ್ವ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣಾ ತೂ. ಹೇಣತೀ ಕೈಲಿಂದ ನನ್ನ ಮರೇದೀ ಕಳೀಲಿಕ್ಕೆಹತ್ತೀಯೇನು? ನಿನ್ನ ವಚನಾ ಎಲ್ಲಿ ಅದ? ನಿನ್ನ ದಶಿಂದಾ ನಾ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಬಟ್ಟೆ! ಎಲ್ಲಾ ಮರತ್ಯಾ? ಪಂಥನಹಾಂಗ ಯಾಕ ನಿಂತೀದಿ? ಎರಡೇಟು ಹಾಕು” ಎಂದು ಬೆಳಾಬಳಾ ಬೇರುತ್ತಾ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಸಬರಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಅದರ ಹಿಡಿಯಿಂದ ಶಶಿಕಲೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಡೇಟುಕೊಟ್ಟನು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಎರಡು ಮುಷ್ಟಿ ಪ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ನಡುಮನೆಯ ಮೂಲೆಗೆ ದೂಡಿದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಎದರಿಗೆ ಬರಲು, ಅವನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕಸಬರಿಗೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಹಿಡಿಯಿಂದಲೆ ಅವನನ್ನು ಬಡಿಯತೊಡಗಿದಳು.

ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರ ಕೆಟ್ಟ ದನಿಯನ್ನೂ, ಕಸಬರಿಗೆಯ ಬಡಿತದ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ನೆರೆಮನೆಯವರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಕೂಡಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು “ಹ್ಯಾಂಗದ? ಮಾತಾಡಿದೀ ಅಂದ್ರ ಮತ್ತ ಎರಡೇಟು ತಂದೀ. ದೇಸಾಯ್ ನೆಲೆ ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ನೆರೆದ ಜನರು, “ಏನ್ರೀ ದೇಸಾಯ್! ಒಳಗ ಏನೋ ಅನರ್ಥ ನಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೀರಲ್ಲ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಯರೀಸೀಮೀ ಹೆಣ್ಣು ಮೈನುಗ್ಗಾದ ಮ್ಯಾಲಕ ಮೆತ್ತಗಾಗೋದು. ಜಾಣಗ ಮಾತಿನ ವೆಟ್ಟಂತಕ, ಕೋಣಕ ಬಡಿಗೀ

ಪೆಟ್ಟಂತ. ಈ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅಸೀಮಿಸೀ ನೋಡೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲೀ, ಅದಕ್ಕಂತ ಇವತ್ತ ಒಂದು ಕೈ ತೋರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದ್ದನು.

ಒಳಗೆ ಕುಳಿತ ಶಶಿಕಲೆಯು, “ಕೈಸಾಗದವರಿಗೆ ಬಾಯಿತಿಂಡಿ ಬಹಳ” ಎಂದು ಗುಣಗುಟ್ಟಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದವರು, “ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಜಗಳ ನಮಗ ಯಾಕ ಬೇಕು? ಗುದ್ದಿದವರೂ ಬಲ್ಲರು, ಗುದ್ದಿಸಿಕೊಂಡವರೂ ಬಲ್ಲರು” ಎನ್ನುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಶಶಿಕಲೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿ ಯವರ ಯೌವನದ ಕಳೆಯು ಇಳಿದಿತ್ತು. ಅಶುದ್ಧವಾದ ರಸಾಯನಗಳ ಸೇವ ನೆಯಿಂದ ಅವರ ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲ ಉದುರಿದ್ದವು. ಗನೋರಿಯಾ ರೋಗದ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಅವರು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಅಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು, ಒಡಕಣ್ಣನು ಆ ರೋಗದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನಿರ್ವೀರ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆಡ ಹದೆ ಹರಿಯದ ಹುಡುಗನಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಬಲಿಷ್ಠಳೂ, ಎದೆಗಾರ್ತಿಯೂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಿಯಳೂ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬಾಯಿಯವರ ಅತ್ತೆಯ ಅಧಿಕಾರವಾಗಲಿ, ಒಡಕಣ್ಣನ ದರ್ಪವಾಗಲಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿದ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲೆಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆಲ ಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಊರಿನ ಹೆಂಗಳೆಯರೊಡನೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ಗೆಳತಿ ಯರನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದಳು. ಅವರಿಂದ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯ ವೃತ್ತಾಂತ ವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಅಂಟಿದ ಹಿಂದಿನ ಹೊಲಸನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಳೆದು ಪತಿಗ್ರಹದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದಳು. ಊರಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಡ ಕಣ್ಣನು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ತನ್ನ ಉನ್ನ ತಿಯನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಶಿಕಲೆಯು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮಗಳು ಕೂಡುವದೆಂತು? ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವಳನ್ನು ತನ್ನಂತೆಯೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪಟ್ಟ ಪ್ರಯಾಸವು ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ

ಮರ್ಯಾದೆ ಹೋದೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದಲೂ, ಮನೆತನವು ಮುಂದರಿಯಲೆಂಬ ನೋಹದಿಂದಲೂ ಅವನು ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳತೊಡಗಿದನು. ಇದರಿಂದ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಶಶಿಕಲೆಯ ಮುಂದೆ ಅವರ ಅಟವೇ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಶಶಿಕಲೆಯನ್ನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೆ ಮೂಲೆಗುಂಪು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಬಹುದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಕುಯುಕ್ತಿಗಳು ಅವಗತವಾಗಿದ್ದವು.

ಅವರು ಸೊಸೆಯ ಸಂಗಡ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಡೆಯುವಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಗೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗತೊಡಗಿದರು. ಶಶಿಕಲೆಗೆ ಅದರ ಮರ್ನವೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಅಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಣಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮೇಲೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತ ಶಶಿಕಲೆಯನ್ನು ಅಟ್ಟದಿಂದ ಕಳಕ್ಕೆ ದೂಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಬಲಿಷ್ಠಳೂ ಚಪಲೆಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಜೆದರದೆ, ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯ ತೋಳಿಗೆ ಜೋತುಬದ್ದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಳು ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಮುಯ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯ ಒಂದುಹಲ್ಲನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಚೇರುತ್ತ ಹೊರಳಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಇಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲು, ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯ ಹಲ್ಲು ಕಳಚಿ “ಅಯ್ಯೋ ಸತ್ತೆ” ಎಂದು ಅವರು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಲಗಡೆಯ ಮೊಕಳಾಲ ಸಂದುತಪ್ಪಿ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಲವಾದ ವೆಟ್ಟುಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಅತ್ತೆಸೊಸೆಯರ ಅರ್ತಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಣೆಯೊಳಗಿನ ಜನರೂ, ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಓಡುತ್ತಬಂದರು. ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದ ಅತ್ತೆಯ ನೆತ್ತಿಗೆ ಶಶಿಕಲೆಯು ನೀರು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಪಚಾರಗಳಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಶಶಿಕಲೆಯು, “ಅತ್ತೆವರ, ನೀವು ಇಳಿಯೋ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ ಹಲ್ಲು ಕಳಚಬೇಕೆ? ಏನು ಅನರ್ಥ ಆತಲ್ಲಾ! ನನ್ನ ಅತ್ತೆವರು ಹ್ಯಾಂಗ ಬದಿಕ್ಕಾರು” ಎಂದು ಬೋರಾಡಿ ಅಳಹತ್ತಿದಳು.

ಹಡಸದ ಹನುಮಣ್ಣನು ಬಂದು ಮೊಳಕಾಲ ಸಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಬಾಯಿಯವರು ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಗೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿಂದಲೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರ ಬೆನ್ನು ನೋವು ಕಡಮೆಯಾಯಿತು; ಆದರೆ ಮೊಳಕಾಲಸಂದು ಕೂಡದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕಡೆತನಕ ಊನರಾಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಶಶಿಕಲೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತರಾಯನ ಸಲಿಗೆಯು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು ಅವನು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಆಶ್ಚರ್ಯನಿರಬಹುದೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಒಡಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾದ ಹನುಮಂತರಾಯನು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಗುರು ಮಂತ್ರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸತೊಡಗಿದನು. ತನ್ನ ಆಂಗ್ಲಭಾಷಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಶಶಿಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿದನು. ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯ ಮೋಸವೂ, ಗಂಡನ ದುರ್ಬಲತೆಯೂ ಹೊಳೆದ ಬಳಿಕ ಅವಳಿಗೆ ಹನುಮಂತರಾಯನನ್ನು ಕಂಡು ಚಡಪಡಿಕೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಆದರೂ ಅವಳು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಹರಿಯದಂತೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದ ಮುಂದೆ ಹನುಮಂತರಾಯನ ಕುಟಿಲ ತಂತ್ರಗಳು ನಿಷ್ಫಲವಾದುವು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ವಿಧುರನಾದನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು “ನೀ ಇನ್ನೂ ಹರೇದ ಹುಡುಗ. ಇನ್ನೊಂದು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೋ” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಹನುಮಂತರಾಯನು ತನಗೆ ಹಿರಿಯರು ಚಿಕ್ಕವನಿರುವಾಗದೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿಯೊಂದನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ತನಗಾದ ವಿರಸ ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿಷಮವಿವಾಹದ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮಗಳ ಮೇಲೊಂದು ಭಾಷಣವನ್ನೆ ಬಿಗಿದನು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಅವನ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು, “ರಾಯರ ನೀವು ಅಜ್ಞಾನಿ ಇದ್ದಾಗ ಆದದ್ದು ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಕನ್ಯಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರ ಸಾಗಸರೆಲ್ಲಾ” ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ವಿಷಮವಿವಾಹದಿಂದ ಗೋಳಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಂಡು ತನಗಾಗುವ ಕಳವಳವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ವಿವಾಹವಿಚ್ಛೇದಕ್ಕೂ, ಪುನರ್ವಿವಾಹಕ್ಕೂ ರಾಜಶಾಸನದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯು

ದೊರೆಯುವತನಕ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಾರದೆಂದು ಆಡ್ಯತೆಯಿಂದ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು, “ಇಂಗ್ರೇಜೀ ಕಲತು ಒಳ್ಳೇ ಸುಧಾರಿಸಿ ಬಂದೀಯಪಾ! ಯಾವಾಕೆನ್ನಾರ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡಾದೋಗ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ್ನ ಲಗ್ನಾಮಾಡಿಕೋಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡೀಯೆನು? ಭಾಳ ಪಂಡಿತ ಆಗೀದಿ. ನೀ ಇನ್ನ ಹಳ್ಳಾಗರಬಾರದು. ಬೆಂಗಳೂರು ಪುಣೇದ ಕಡಿಗೆ ಹೋಗು” ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿದರು.

ಹಿಂದುಗಡೆ ಬಾಯಿಯವರಿಂದ ಹನುಮಂತರಾಯನ ಮಾತಿನ ಘುರ್ಘು ವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಈ ದೇಶ ಪಾಂಡೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತನು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೊಂದು ಅನುಕೂಲ ಸಮಯವೂ ಬಂತು.

ಕುಂದರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಸನ್ನ ಮರಣಳಾದ ವಿಧವೆಯೊಬ್ಬಳ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನೊತ್ತಿಸಿ, ಮೃತ್ಯುಪತ್ರವೆಂದು ಮೇಲೆ ಬರೆಯಿಸಿ, ಒಳಗೆ ದತ್ತಕ ಪತ್ರದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಅವನು ಸೇರಿಸಿದ್ದನು ಇದರಿಂದ ಆ ವಿಧವೆಯ ಸೋದರಳಿಯ ಶಾಲಂಭಟ್ಟನಿಗೆ ಹದಿನೈದು ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿತ್ತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಆ ವಿಧವೆಯ ಮೈದುನನ ಮಗನಾದ ನೀಲಕಂಠಭಟ್ಟನನ್ನು ಹುರಿಮಂಚಿಸಿ, ಆ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರವು ಖೊಟ್ಟೆಯೆಂದು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹೂಡಿಸಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಎಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸಿದರೂ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರವು ಕೃತ್ರಿಮವೆಂದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೀಲಕಂಠಭಟ್ಟರು ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ನೀಲಕಂಠಭಟ್ಟರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹುರುದುಂಬಿಸಿದನು. ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಹೆಬ್ಬರಳನ ಗುರುತಿನ ಮೇಲೆ, ಹೊಸದಾಗಿ ಹೆಣದ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿಸಿಟ್ಟನು. ಹನುಮಂತರಾಯನಿಗೆ ಇದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರ, ದತ್ತಕ ಪತ್ರಗಳೆರಡರ ಅಬಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿದಾರರೂ ತತ್ತರಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಬೆರಳಿನ ಗುರುತನ್ನು ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಅದು ಹೆಣದ ಹೆಬ್ಬೆರಳೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

ಹನುಮಂತರಾಯ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರ ಮೇಲೆ ಖೊಟ್ಟಿಕ್ಕಾಗದ
ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಫಿರ್ಯಾದಿಯಾಯಿತು. ಅವನು ಹೌಕಾರಿ, ವಕೀಲರ ಬೆನ್ನು
ಬಿದ್ದು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ನಿರಪರಾಧಿ
ಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲಂಭಟ್ಟನಿಗೂ ಅನನಿಗೂ ಎರಡು ವರ್ಷ
ಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣು
ಹನುಮಂತರಾಯರ ಅಂತರಂಗ ದ್ವೇಷದ ಕಿಚ್ಚು ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಬಹು
ಜವರನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿತು. ನೀಲಕಂಠಭಟ್ಟರು ವತನಕ್ಕೆ ಬಾಯಿತಿರೆದು
ತಮ್ಮ ದುಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತನಗೆ ಬಾಧಿಸು
ತ್ತಿದ್ದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ತೆಗೆದೊಗೆದನು.

ಅವನು ಈ ಗೆಲವಿನಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು
ಗನೋರಿಯಾ ರೋಗದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದರು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ
ಗುಳ್ಳೆಗಳಿದ್ದು ಒಡೆದವು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಉರಿಗೆ ವೈಯ ಚರ್ಮವೆಲ್ಲ ಸುಲಿ
ಯತೊಡಗಿತು. ದೇಹದ ದುರ್ವಾಸನೆಗೆ ಹತ್ತಿರ ಯಾರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳ
ವಂತಿಲ್ಲ. ಒಡಕಣ್ಣನು ಕೂಡ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಶಶಿಕಲೆಯು ಮಾತ್ರ ವೇಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅತ್ತೆಯವರ ಉಪಚಾರವನ್ನು ದಕ್ಷತೆ
ಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಯಿಯವರ ಅಂತರಂಗವು
ತಲ್ಲಣಿಸಿದೆ. ವ್ಯಾಧಿಯ ವೇದನೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವರು 'ಅಯ್ಯೋ
ನಾನು ಯಾವಾಗ ಸತ್ತೇನು' ಎಂದು ಉದ್ಗರ ತೆಗೆಯುವರು; "ನಾಮಾಡಿದ
ಕರ್ಮ ಬಲವಂತವಾದರೆ ನೀ ಮಾಡುವುದೇನೂ ಹೇಯ" ಎಂಬ ದಾಸರ
ಪದವನ್ನು ಹಾಡುವರು. ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾ ಗುವರು
ಶಶಿಕಲೆಯು ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೀರು ತಂದು, "ಹುಲೀ ಬಾಯಿಗೆ
ಬಿದ್ದು ನಾವೊಬ್ಬಕ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟಿ. ನೀ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಜೋಕವ್ವಾ" ಎಂದು
ಅವಳಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಅವಸ್ಥೆಗೂ ಅವರು ಬಂದರು. ಅಂತ್ಯಕಾಲಕ್ಕೆ
ಅತ್ತೆಯವರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರುವ ಸುಮತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಶಶಿಕಲೆಯು
ಹಿಂದಿನದನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಉಪಚರಿಸತೊಡಗಿ
ದಳು. ಚಂದ್ರಾವತಿಬಾಯಿಯವರು ಕೊನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ತಾವು

ಸಂಪಾದಿಸಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹೊಳಿಟ್ಟ ನಿಧಿಯ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೂ ಆದರ ಮರುದಿನವೆ ಅವರಿಗೆ ಮೇಲುಬ್ಬಸವು ಕೂಡಿ ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು |ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಅವನು ಬಾಂಧವರನ್ನೂ, ಶಶಿಕಲೆಯ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಅತ್ತಿಯವರು ಹೇಳಿದ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು. ಈ ನಿಕ್ಷೇಪದ ಸ್ಥಳವು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಶಶಿಕಲೆಗೆ ಅದರ ಸುಳಿವೆ ಹತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಹಾಗೂ “ದತ್ತಕ ತಾಯಿಯ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಯಾರೂ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಲ್ಲ”ವೆಂದು ಜನರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹವ್ಯಾಸದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಆತ್ತಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡಲಿಲ್ಲ. ಒಡಕಣ್ಣನು ಭೂದಾನ ಗೋದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವ್ಯಂದನವನ್ನು ತಣಿಸಿ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಾಂಗಮಾಡಿದನು ಬಂದುಬಾಂಧವರೂ, ಶಶಿಕಲೆಯ ತಂದೆತಾಯಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಒಡಕಣ್ಣನು ನಿಕ್ಷೇಪದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ; ನಿಧಿಯಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು! ಅಲ್ಲಿ ನಾಲಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ಅವನ ತರ್ಕವಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಎದೆಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು, ಅಲೋಚಿಸಿದನು. ಶಶಿಕಲೆಯ ಮೇಲೆಯೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂತು. ಅವಳನ್ನು ಸವಿಮಾತಿನಿಂದ ವರುಳುಮಾಡಿ ಅವಳಿಂದ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದವಳಂತೆ, “ಅಯ್ಯೋ! ಇದೇನು ಅರಿವ್ವ! ಅತ್ತಿವರು ಮನೆತನದ ಸುದ್ದಿ ಒಂದೂ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ತಗೀತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ನಾ ಒಂದು ಜೀತದ ಆಳಾಗಿ ದುಡಿಯೋ ಆಕಿ ದುಡ್ಡಿನ ಉಸಾಬರಿ ನನಗ್ಯಾಕ ಬೇಕು?” ಎಂದು ಹಾರಿಸಿ ನುಡಿದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಊರಿಗೆ ಊರೂ ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಜಂಭ ಕೊಚ್ಚಬ್ಯಾಡ. ನೀ ಬದಕಬೇಕಂತಿದ್ರೆ ಖರೇ ಹೇಳು” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿದ್ದೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು. ಶ್ರೀನಾದಭಟ್ಟ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಬಂದರೆ ಅವಳು “ನನಗೇನೂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ

ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. ಸಾಮ ದಾನ ಭೋದೋಪಾಯಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ದೊಂದೇ.

ಮರುದಿವಸ ಶ್ರೀವಾದಭಟ್ಟ, ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಶಶಿಕಲೆಯನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ, ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಬೆನ್ನತುಂಬ ಬಾಸಾಳುಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸತೊಡತದನು. ಶಶಿಕಲೆಯು, “ಮೀಸೀ ಹೊತ್ತ ಗಂಡಸರ, ಇದಕ ಏನು ನಿಮ್ಮ ಗಂಡಸತನ? ಮೂರುಮಂದಿ ಕೂಡಿ ಸರಿರಾ ತ್ರ್ಯಾಗ ಒಬ್ಬ ಹೆಣಮಗಳ್ಳ ಬಡೀತೀರಿ. ನೀವು ಗಂಡಸರಾಗದ್ರ ನನ್ನ ಬಿಚ್ಚಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬರಿ; ನಿಮ್ಮ ತ್ರಾಣ ಎಷ್ಟೂ ನೋಡ್ತೀನಿ. ಮೂರುಮಂದಿ ಹೆಂಡರನ್ನ ಕೊಂದ ಮೂರ್ಖರು ಇನ್ನೊಬ್ಬಕಿನ್ನ ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೂ ಹೇಸೂ ದಿಲ್ಲ. ನಾ ಸತ್ರ ಪಿಶಾಚಿ ಆಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕುತಿಗೀ ಹಿಸಕೇನು. ಕೊಲ್ಲಿರೋ ಕೊಲ್ಲಿರಿ ನನ್ನ” ಎಂದು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದ ಬಡಿಕೆಯು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕಳಚಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆತ್ತುಬಂದ ನೆನಪಾಗಿ ಅವನ ಎದೆ ಧಕಧಕ ಹಾರತೊಡಗಿತು. ಶ್ರೀವಾದಭಟ್ಟರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು- ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಅವಳ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀವಾದಭಟ್ಟರು, “ಭರ್ತ್ಯವಿಪ್ರಕೃತಾಪಿ ರೋಷಣತಯಾ ಮಾ ಪ್ರತೀಪಂ ಗಮಃ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆಹೋದರು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಂದು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡರು.

ಶಶಿಕಲೆಗೆ ಬೆಳತನಕ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅನೇಕ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ತಂತ್ರದಿಂದಲೆ ಹಾದಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ಬೆಳಗು ಹರಿಯುತ್ತ ಎದ್ದು ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿಯೆ ಬಾವಿಗೆ ಹೋದಳು. ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹಗ್ಗವನ್ನು ತೊಲೆಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ತಾನೂ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದಳು, ಈಸುಬಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ

ನೀರಿನ ಭಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಈಸುಬಿದ್ದು ನೀರನ್ನು ಬಡಿದು, ಕೊಡದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು.

ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಒಡಕಣ್ಣನು 'ಢಬ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಒಳಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಶಶಿಕಲೆ ಇಲ್ಲ! ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲು ತೆರೆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನನು ಬಾವಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಇಣುಕಿನೋಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಶಶಿಕಲೆಯು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ. ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು, ಮತ್ತೆ ಕೊಡದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, "ಅಯ್ಯೋ ಸತ್ತೆ!" ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನು, "ಗಟ್ಟಿ ಹಗ್ಗ ಹಿಡಕೋ! ನನ್ನ ಮನೆತನಾ ಮುಳಗಸ ಬ್ಯಾಡಾ ನಿನ್ನೆ ನನ್ನ ತಪ್ಪಾತು. ಇನ್ನ ನಿನ್ನ ತಡವೋದಿಲ್ಲ. ವೆಂಕಟರ ಮಣನ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ನಿನ್ನ ಸುಳ್ಳಸುಳ್ಳ ಬಡದೆ ನನ್ನ ತಪ್ಪು ಹೊಟ್ಟಾಗ ಕಾಕ್ಕೋ ಕ್ಷಮಾ ಮಾಡೂ" ಎಂದು ದೀನನಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದನು.

ಶಶಿಕಲೆಯು, "ನಾನು ಬದುಕಿ ಉಣ್ಣೋ ಭಾಗ್ಯಾ ಆದ್ರೂ? ಏನದೆ? ಜೀವಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಸತ್ತೂ ಭಾವೀ ಹಾರೀನಿ ಎರಡು ಮುಳುಗು ಮುಳಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಹಿಡಿದು ಜೋತುಬಿದ್ದೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನಾನೂ ಆತು ಇನ್ನ ನೀರಾಗ ಮುಳುಗಿ ಪ್ರಾಣಾ ಬಿಡತೀನಿ" ಎಂದು ತಡವರಿಸುತ್ತ ನುಡಿದಳು.

ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು "ನೀ ಜೀವಾಕಳಕೊಂಡರ ನಾನೂ ಹಾರಿಕೋತೀನಿ ಸಿಟ್ಟಿನ ಕೈಯಾಗ ಬುದ್ಧೀ ಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡೀನಿ. 3 ನನ್ನ ಜೀವ ನಿನ್ನ ಕೈಯಾಗದ" ಎಂದು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರುವವ ನಂತೆ ನಟಿಸಿದನು.

ಅವಳು "ನಾ ಸತ್ತು ಸತಿಘಾತಕಿ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಆತು ಇವತ್ತು ಣಾಯೋದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದ ಅಂಥಾ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದ್ರ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ನನ್ನ ಕೈಯಾಗದ. ನೀವೇನು ಹಾರಬ್ಯಾಡಿ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲಕ್ಕೆ ತಗಸರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರೂ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರೂ ಇಬ್ಬರೂ ಗಟ್ಟಿಗ ರನ್ನು ಕರೆತಂದು ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದರು ಅವಳು ನಿಸ್ತೇಜಳಾಗಿ, ಗದಗದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆ ದೊಯ್ದು, ಅಗ್ಗಿ ಹಾಕಿ ಕಾಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕೂಡಿದ ಜನರಿಗೆ, “ನಮ್ಮ ಪ್ರಪಂ ಚಾನ ಮುಳುಗೋಹೊತ್ತು ಬಂದಿತ್ತೀ. ಕುಲಸ್ವಾಮಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಕಾದಾ ನೀರು ಸೇದಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆಧಾರ ತಪ್ಪಿ ಭಾವ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದಿದ್ದು. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಇತ್ತೂ ಅಂತ ಬದಕಿ ಬಂದು” ಎಂದು ಹೇಳಹತ್ತಿದನು.

ಜನರು, “ಹೌದು, ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಇನ್ನೂ ಬಲವತ್ತರ ಆದ” ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಶಶಿಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಒ ಹಳ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹನುಮಂತರಾಯನೊಬ್ಬನು ನೆರ ವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಶಶಿಕಲೆಯು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾನು ಸೆರೆಮನೆಯ ಸೋಬತಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಎಟ್ಟೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಘಟಿಸರ್ಪವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಂತೆ. ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗ ತಂದು ಒಡ್ಡುತ್ತಾಳೆಯೋ, ಏನೋ! ಸರಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಇವಳನ್ನು ತವರೂರಿಗೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಬದುಕಿಕೊಂಡೇನು ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನು ಯೋಚಿ ಸಿದನು,

ಅವನು ಅದರಂತೆ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರಿಂಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆ ಯಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪುಷ್ಪಪುರದ ಅಂಚೆಯಕೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ, ಮರುದಿನವೆ ಹನು ಮಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನು ಹಾಕಿಸಿದ ಪತ್ರವು ಶಶಿಕಲೆಯ ಕೈಗೆ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾದಳು, ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಮರಣೋನ್ಮತ್ತಿವಳಾಗಿರುವಳಂತೆ! “ನಾನು ನನ್ನ ತಾಯೀ ಮಾರೀ ಹ್ಯಾಂಗ ಕಂಡೇನು” ಎಂದು ಅವಳು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಸಖಿಯರ ಕೂಡಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ಆಳನ್ನು ಕಳುಹಿ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನೂ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಚಕ್ಕಡಿ ಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಶಶಿಕಲೆಗೆ, “ನೀನು ವಸ್ತ್ರಾವಧಿವೇ ಏನು ವೈಭ್ಯಾಡ. ನಾಕಾರು ದಿನದಾಗ ಹೊರಟು ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ದುಃಖಕಂಠಸ್ತಳಾದ ಶಶಿಕಲೆಗೆ ತವರೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅತುರದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರವೇ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಒಂದೆರಡು ಸೀರೆಕುಪ್ಪುಸಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ವುಷ್ಣಪುರದ ನಿಲುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಟಿಕೇಟು ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ತಾವು ಹಿಂದಿನ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವೆಂದು ಹೊರಟುಹೋದರು. ವಿಜಯಪುರದ ನಿಲುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೋಡಲು ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರ ಸುಳನೆ ಇಲ್ಲ. ಇದೇನೋ ಮೋಸವಿರಬೇಕೆಂದು ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಕಾಸು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆಕೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಅಕ್ಕಿಬೇಳೆಗಳನ್ನು ಹಸನಮಾಡುತ್ತಾ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು! ಮಗಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ತಾಯಿಯು, “ಇದೇನು? ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇಮ?” ಎಂದಳು. ಶಶಿಕಲೆಯು, “ಅವ್ವಾ ಅನರ್ಥ ಆತು. ನನ್ನ ಬಾಳುವಿ ಹಾಳಾತು. ಎಷ್ಟು ಜತನದಿಂದ ಇದ್ರೂ ಕಡಿಗೆ ನ್ನಾ ತಂತ್ರದ ಬಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೆ ಉಪಾಯ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಉಸಿರ್ಗರೆದಳು.

ಸದಾಶಿವರಾಯರು ಮಗಳಿಂದ ಅಳಿಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವಳಿಗೆ “ಮುಂದೆ ಬಂದದ್ದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ನೀ ಸಮಾಧಾನದಿಂದಿರು” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿದರು. ನಾಲಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಓಲೆಯೊಂದು ಬಂತು.

“.....ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಎತ್ತಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವಿರಿ. ಆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಸಾಯುವವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ತಿಳಿಯುವದು. ಇಂತೀ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು,

ಶ್ರೀವಲ್ಲಭರಾವ ದೇಸಾಯಿ

ಸದಾಶಿವರಾಯರು ಆ ಪತ್ರದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ಹೊರಗೆಡವಲಿಲ್ಲ

ಒಡಕಣ್ಣನು ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತು ಉತ್ತರದ ಹಾದಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಶಶಿಕಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದೇ ನಿರ್ಧಾರ ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಂಟಿಗನಾಗಿ ಉಳಿತನು.

೨೪. ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಗಿರಜೆ.

ಶಂಕರರಾಯನು ಮುಪ್ಪಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ರತಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ತಮ್ಮನ ಮಗನಾದ ಮಾಧವನು ಐದನೆಯ ಇಯತ್ತಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಶಾಲೆಗೆ ಶರಣು ಹೊಡೆದನು; ಆದರೆ ಅವನ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಚಿದಂಬರನು ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂದಿದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಶಂಕರರಾಯನನ್ನು ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಶಂಕರರಾಯನ ನಾದಿಸಿಗೂ, ಅವನ ಮೂರನೆಯ ಹೆಂಡತಿಗೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಶಂಕರರಾಯನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಪಾಲುಮಾಡಿ. ಮಾಧವನಿಗೆ ಅರ್ಧಪಾಲನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ಶಂಕರರಾಯನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಮರೆಯದೆ, ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾದ ಜಂಗಮ ಆಸ್ತಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ಮಾಧವನಿಗೆ ಚಿದಂಬರನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಆಸ್ತಿವಿಭಾಗದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಚಿದಂಬರನಿಗೂ ಎರಡು ಹೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ತಾಲೂಕ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಮದುವೆಯೂ ಆಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ತನಗೆ?

ಶಂಕರರಾಯನು ಮುಷ್ಟಿನಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮಾಧವನಿಗೂ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಚಿದಂಬರನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಬಹಳ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಬಾಳುವೆ ಏನಾಯಿತು? ನಾಲ್ವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೂ ಮಕ್ಕಳ ಮೋರೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಪರರ ಕೈಬಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಒಂಟಿಗನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! ತನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡರೂ—

ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಸಂಕಟವಾಯಿತು. ಶಂಕರರಾಯರನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯಾಯಿತು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇವನ ಆಳಿಕೆನಲ್ಲಿದುವುದು ಸರಿದೋರದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆಹೋದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಒಂಟಿಗನಾಗಿರುವುದು ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯು ಬಲವತ್ತರವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮೂವರು ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಮಣುಗೂಡಿಸಿ, ನಾಲ್ಕನೆಯವಳನ್ನು ದಿಕ್ಕೇಡು ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವೆವರಾರು? ಒಡಕಣ್ಣನ ಕೃತಿಯಿಂದ ಕನ್ಯಾವರ ಸಂಘಟನಾ ಮಂಡಳದವರೂ ಅವದ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕನ್ಯಾದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪಂಥರವುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ, ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಂಗಡಕೊಟ್ಟರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡನು.

ಆದರೆ ತಿರುಗಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಅದು ಅನಾಥ ಬಾಲಕಾಶ್ರಮದ ಹುಡುಕಿಯೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು! ಒಡಕಣ್ಣನು ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಗಿರಿಜೆಯೊಬ್ಬಳು ಅವನ ಕೈಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಬರುವವಳಿದ್ದಳೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಿರಿಜೆಯು ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯ ಗೌಡರ ಮಗಳು ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಅವಳ ತಂದೆಯು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಡ ತನ, ಮೇಲೆ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು! ಗಿರಿಜೆಯ ತಾಯಿಯು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ನೀರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಲಹಬೇಕಾಯಿತು. ಹೇಗೋ ಶ್ರವ:ಬಟ್ಟು ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಮಾಡಿದಳು. ಹಿರಿಯವನು ದುಡಿಯದೆ ಮನೆಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಚಿಕ್ಕಮಗನಾದ ಶೇಷನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತವನು. ಶ್ರೀಮಂತಗ್ರಹಸ್ಥ ನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ವೈರಿಯನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಶೇಷನನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ದತ್ತಕಮಾಡಿ, ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹೂಡಿದನು. ಗಿರಿಜೆಯ ತಾಯಿಯು ಆ ಶ್ರೀಮಂತನನ್ನೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿದಳು.

ಹೊಟ್ಟೆಯೊಂದು ತುಂಬಿದರೆ ಆಯಿತೆ ? ಗಿರಿಜೆಗೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ವಾಗಿದೆ. ಮದುವೆ ಹೇಗಾದೀತು? ಹುಡುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಕುರೂಪಿ: ತಿಳಿ ನೀಲಿಯ ಬಣ್ಣ, ಕಾಡಿಗೆಗಣ್ಣು, ಕಪ್ಪುತುಟೆ, ಕರ್ಕಶಧ್ವನಿ. ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ತಾಯಿಯು ಬೇಸತ್ತಳು. ಗಿರಿಜೆಯಾದರೋ ಚಿಕ್ಕಂದಿ ನಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಿದಂತೆ ಈಗಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಾಳೆ. ಓದು ಬರಹ ಬಾರದಿದ್ದರೂ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಲುಜಾಣಿಯಾಗಿ ಕಂಡವರೊಡನೆ ಹೆರಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮೈನೆದು ಮೂರು ವರ್ಷವಾದರೂ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗರ ಸಂಗಡ ಸರಸವಾಡುವುದೆಂದರೇನು ? ಊರವರು ಅವಳ ಮೇಲೊಂದು ಅಸವಾದವನ್ನೆ ಹೊರಿಸಿದರು.

ಅದು ಗಿರಿಜೆಯ ಅಣ್ಣನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇವಳೆ ಲಗ್ನವಾಗುವುದೆ ಅಸಂಭವವೆಂದು ಅವನಿಗೆನಿಸಿತು. ತಾಯಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಅಕ್ಕನ ಗಂಡನ ಮರೆಹೊಕ್ಕು. ಒಬ್ಬ ಬಡವನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದುಕೊಟ್ಟು ಅಸವಾದದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಚಡಪಡಿಸಿದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲಿಯೂ ದುಡ್ಡು ದೊರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆ? ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಅಕ್ಕನ ಗಂಡನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಲಗ್ನದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೊರವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ವರನನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತ ಹೊರಟರು. ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತುಹರದಾರಿ ತಿರುಗಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವರನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಬಡ ಹುಡುಗರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಡುವವರಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀವಾದಭಟ್ಟರು ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನ ವಿವಾಹವಿಷಯವನ್ನೆತ್ತಿ, “ದೊಡ್ಡ ವತನದಾರರು. ನಿಮಗ ವ್ಯಾಜ್ಯದಾಗ ನೆರವಾಗೋ ಅವರು. ಏನೈಕೆ. ಈ ಊರಾಗ ದುರ್ಜನರ ಉಪದ್ರವದಿಂದ ಅವರ ಲಗ್ನ ತಡದು ನಿಂತದ. ನನ್ನ ಮಾತು ನಂಬಿ, ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ. ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿ, ನೀವೂ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗ್ಗೀರಿ. ಮತ್ತೆ ನಿಮಗ ಒಂದು ಕಾಸುಸಹಿತ ಖರ್ಚಾಗಧಾಂಗ ಲಗ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮೂರು ಸೇರು ಭಂಗಾರಾ ಬೇಕಾದಂಥಾ ವಸ್ತ್ರಾ ಕನ್ಯಾಡ್ಯಮೈವ್ಯಾಲ ಇಡಸತೇನಿ ನೋಡಿ, ನಿಮಗ ಇಂಥಾ ವರಾ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಇನ್ನು ಕೆಲದಿನಬಿಟ್ಟರೆ ಗಿರಿಜೆಯ ಲಗ್ನವಾಗುವದೆ ಅಶಕ್ಯವೆಂದು ಅವಳಣ್ಣನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುದುಕನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದೇನು ಕೇಡಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದನು. ಅನ್ನ ಹಳಸಿದ್ದಕ್ಕೂ ನಾಯಿ ಹಸಿದದ್ದಕ್ಕೂ ಸಮಯಕೂಡಿತು.

ಶ್ರೀವಾದಭಟ್ಟರು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಡಕಣ್ಣನಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ದೇಸಾಯರ ಶ್ರೀಮಂತ್ರಿಕೆಗೂ, ಒಡಕಣ್ಣನ ಸವಿವಾತುಗಳಿಗೂ ಅವರು ಮರುಳಾದರು. ಲಗ್ನದ ವೆಚ್ಚವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೇ ವಹಿಸುವೆನೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ, ಗಿರಿಜೆಯ ಅಣ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವೆಚ್ಚ ಕೈಂದು ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಮುಂದೆ ಹತ್ತುದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ತಾನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುತ್ತದಿಂದ ಪಾರಾಡೆನೆಂದು ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಎದೆ ಹಗುರುಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಮುಂದೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಫಲಶೋಭನಪ್ರಸ್ತವಾಯಿತು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ವಯಸ್ಸು ಐವತ್ತಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದರೇನು? ಅವರು ಷಡ್ಭುಜನಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸ ತೊಡಗಿದನು. ಇವೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಅಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತನು (ವಿಧುರನಾಗಿ, ಮೂರು ವರ್ಷ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದವನು.) ಯೋಗಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಕೊಂಡು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದಿದನು. ವೃದ್ಧರನ್ನು ತರುಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯೋಗಸಾಧನೆಯು ಅವನಿಗೆ ಬರುತ್ತದಂತೆ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊನೆಯೇ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಶಂಕರರಾಯನೂ ಬಾಯಿತೆರೆದುಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಮಗೆ ಆ ಯೋಗವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಅಟ್ಟದಮೇಲೆ ಯೋಗಾಸನವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತನು ಪದ್ಮಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಯೋಗಸಾಧನದ ಮಟ್ಟನ್ನು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ತೋರಿಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಏರಿಸುವಾಗಲೂ, ಇಳಿಸುವಾಗಲೂ ಆಗುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರುಳು ಜನರು ಮೋಹಿತರಾದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಂತೂ ದೀಕ್ಷಿತರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಬಹಳ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೆಂದು ಹೊಗಳತೊಡಗಿದನು. ಈ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹುಜನರು ಬರತೊಡಗಿದರು. ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ, ಮೈತುಂಬ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶಾಲಿಗ್ರಾಮದ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಯೋಗಾರೂಢನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ದೀಕ್ಷಿತರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವರು ಚಕಿತರಾದರು. ಹಲವರು ಇದೊಂದು ಸುಡುಗಾಡಸಿದ್ಧರ ಅಟಿ ಹೊಡಿರುವನೆಂದು ನಂದಿಸಿದರು.

ಜನರು ಏನೆಂದರೇನು? ಶಂಕರರಾಯನೂ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ದೀಕ್ಷಿತರಿಂದ ಯೋಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಗಿರಿಜೆಯೂ ದೀಕ್ಷಿತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಬರುಬರುತ್ತ ದೀಕ್ಷಿತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ದೀಕ್ಷಿತರು ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ, “ದಶರಥರಾಯ ಮುಪ್ಪಿನಕಾಲಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಪಡೆದ. ಚಿತ್ರವೀರ್ಯ ವೆಚಿತ್ರವೀರ್ಯರ ಮನೆತನ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಸದ್ಗುರುಗಳೇ ಕಾರಣರು. ಹರಮುನಿದರೂ ಗುರು ಕಾಯತಾನ” ಎಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಹೇಗಾ

ಧರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಮನೆತನವು ನಿಂತರೆ ಸಾಕೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನು ದೀಕ್ಷಿತರು, ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಗಿರಿಜೆಗೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಲಜ್ಜೆಯ ಗುರುತೇ ಇರದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಒಡಕಣ್ಣನು ಗುರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಂದ ಅವಳು ದೀಕ್ಷಿತರ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅವರೊಡನೆ ವಿನೋದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಯಾವ ಆತಂಕವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಿರಿಜೆಯ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಗುರುಗಳು ಅವಳಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರು.

ಗಿರಿಜೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನು ಆನಂದ ಭರಿತನಾದನು. ಸೀಮಂತ ಮೊದಲಾದ ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿದುವು. ಹತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂಕಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸನ್ನು ಗಿರಿಜೆಯು ಹೆತ್ತಳು.

ಮುಂದೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಗಿರಿಜೆಯು ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದಳು, ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಬಯಕೆಯು ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ಹೊಸಹುರುಪಿನಿಂದ ಅವನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ತಂತ್ರಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ಹರಡತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ನಾಲ್ಕು ಲಗ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸಮಾನ ಗುಣಶೀಲಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯು ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ಅವನ ವಯಸ್ಸಿನ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಗತಕ್ಕಷ್ಟು ಜನಾಹಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವನಿಂದ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನುಕೂಲಳಾದ ಐದನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಮಾಗಮನದಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಪಂಚದ ಚಿಂತೆಯೆಲ್ಲ ದೂರಾಯಿತು. ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರುಷನಾಗುವ ಯೋಗವಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಲೋಕಾಪಕಾರದ ಸಂಧಿಯೊಂದು ಕೂಡಲೆ ಅವನಿಗೆ ಒದಗಿಬಂತು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಜೀವದ ಹಂಗುಡೊರೆದು ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾದ ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರಿಗೆ ಗುದ್ದವ್ವನಬೇನೆ (ಇನ್‌ಫ್ಲುವೆನ್ಜಾ)ಯು ಬಂತು. ಅವರಿಗೆ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದತ್ತಕ ಮಗನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವರ ಉಪಪತ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಅದೇ ಊರಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಈ

ಬೇನೆಯಿಂದ ತಾವು ಬದುಕುವುದು ಅಸಂಭವೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಡಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹನುಮಾವುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. “ಒಡಕ ನನ್ನ ದುಡ್ಡು ಎತ್ತಿಹಾಕಿದಾ. ನನ್ನ ಮನೆತನ ಮುಳುಗಿಸಿದಾ” ಎಂದು ಬಡಬಡಿಸುತ್ತ ನಾಯಕರು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು. ಊರೊಳಗಿನ ಜನರು ವಂತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅವನ ಶವಸಂಸಾರ ಮಾಡಿದರಂತೆ !

ಭೀಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಒಡಕಣ್ಣನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ದತ್ತಕ ಪುತ್ರನು ಬಂದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನ ಮೇಲೆ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಮನೆಮಾರುಗಳನ್ನು ಮಾರಿಸಿ, ಅವನು ದೇಶಭಟ್ಟನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ನಾಯಕರ ಸೂಳೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಭಯದಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕೇಡಿಯಾಗಿ ಓಡಿಹೋದಳು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಮನೆತನದ ವರಪ್ಪಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಮಗನಾದ ಗಣೇಶಭಟ್ಟನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ವಿವಾಹವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಗಿರಿಜೆಯೂ ಗಣೇಶಭಟ್ಟನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಇನ್ನು ತಾವು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದೆವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ಬಾಲವಿಧವೆಯೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಪುತ್ರವತಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದರತೊಡಗಿದನು.

೨೫. ಚಿದಂಬರನ ಚಂಡಿಕೆ

ಮಾಧವನ ತಾಯಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕುತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವವೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಮಗನಿಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಸಹಾವಾಸ ಮಾಡನೇಡವೆಂದು ಬಹು ಪರಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ಮಾಧವನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ಒಡಕಣ್ಣನೊಡನೆ ಬಹು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಸಮಾನವಿನ್ನೂ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ

ಸೇಡನ್ನು ಅವನ ಮಗನ ಮೇಲಾದರೂ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೇ ಅವನು ಮಾಧವನನ್ನು ತನ್ನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹೊತ್ತು ಸಾಧಿಸಿ ಮಾಧವನ ಮೇಲೆ ಅವನು ಚಾಟಮಾಟಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಮಾಧವನು ಕೃಶನಾಗುತ್ತಾ ನಡೆದನು. ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ನಿರುಪಯೋಗಿಯಾದವು. ತನ್ನ ಮುಪ್ಪಿನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಧವನು ಪರಲೋಕವಾಸಿಯಾದನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮನೆತನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಭಾರವೆಲ್ಲ ಚಿದಂಬರನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಸರಕಾರದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವನಾದ್ದರಿಂದ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಮಾತ್ರ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದೆರಡು ದಿನವಿದ್ದು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನೆ ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವವನು. ಒಡಕಣ್ಣನೆ ತಮ್ಮ ಮನತನವನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದವನೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದ ಚಿದಂಬರನು ಅವನೊಡನೆ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗೊಂದು ಸಲ ಅವನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಊಟಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡನು. ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಗೆ ಊಟವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಹೆರಟೆ ಕೊಚ್ಚುತ್ತ ಎರಡು ತಾಸುಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಒಡಕಣ್ಣನು ಚಿದಂಬರನಿಗೆ, “ನಿನ್ನ ತಂಗಿಗಂತೂ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ನೀನು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಹೋರಾತಕ್ಕವ. ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿ ಮನೆತನದ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ನೋಡೋರು ಯಾರವಾ? ನನಗಂತೂ ನನ್ನ ಮನತನದ್ದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋದಕೆ ಆಗಲೊಲ್ಲದು. ಅದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿಗೆ ಶಂಕರರಾಯನ ಮಗನ್ನ ದತ್ತಕ ಮಾಡೋಣ; ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡೇಣನೀ. ಊರಿಗೆ ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಚಿದಂಬರನು, ತಂಗಿ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು. ಗಂಡನ್ನು ಕಳೆಕೊಂಡ ದುಃಖದಾಗ ಇದ್ದಾಳೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಎರಡು ಸಣ್ಣ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳವ. ಇಂಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದತ್ತಕ ಮಾಡಿಕೋ ಅನ್ನೋದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು. ಮಕ್ಕಳ ಮದಿವಿ ಆದಮ್ಯಾಲ ಶಂಕರರಾಯನ ಮಗನ್ನ ದತ್ತಕ ತಗೋತಾಳೆ. ಈಗ ಈ ವಿಷಯ ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿ ಗಾಯದ ಮ್ಯಾಲ ಬರೀಕೊಟ್ಟಹಾಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿ. ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಒಡಕಣ್ಣನು, “ ಥೂ ಮೂರ್ಖಾ ! ಏನು ಬೋಗಳತೀ. ಯಾರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಆತಂಬೋ ಎಚ್ಚರ ಅದೆ ಏನು ನಿನಗ ? ನೀ ಹೇಳೆಧಾಂಗ ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ ? ನಿನ್ನ ಅಟ್ಟುವೆಟ್ಟು ಎಲ್ಲಬಲ್ಲ ನನ್ನ ಮುಂದ ನಿನ್ನ ಆಟ ನಡೀಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಗನ್ನ ದತ್ತಕ ಕೊಟ್ಟು ವತನ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಬೇಕಂತ ಮಾಡಿಯೇನು ? ನಾಳಿನ ದಿನಾನ ದತ್ತಕ ಪತ್ರ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ನಿನ್ನಗತಿ ನೆಟ್ಟಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ—” ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ ಗದ್ದರಿಸಿದನು.

ತನ್ನ ಕನಸುಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಸಂಶಯಗಪ್ಪನಾದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಚಿದಂಬರನು ಬೆಚ್ಚಿದನು. ಇವರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದರೆ ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕಿ ಬಿಕ್ಕೆಬೇಡ.ತ್ತ ತಿರುಗಬೇಕಾದೀತು. ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಾನು ನೆರವಾಗಬೇಕೆ ? ಏನಾದರೂ ತಾನು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು

ಅವನು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನು “ ಯಾಕೋ ನುನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳು. ಈ ದತ್ತಕ ಮಾಡಿಸೋ ಇಚ್ಛಾ ನಿನಗಿಲ್ಲದಿದ್ದ ನಾವು ನಿನಗ ಕೊಟ್ಟ ವತನಾ ಎಲ್ಲಾ ಬರಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು. ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಸುಕಿ ನೆಲಮನ್ಯಾಗ ಹಾಕಿಬಿಡತೇನಿ....” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಗುಡುಗು ಹಾಕಿದನು. ಇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಚಿದಂಬರನು ಮಿಡುಕಿ ಕೊನೆಗೆ “ ಮಾವಾ, ನೀವು ಹೇಳೂ ಮಾತು ನನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ನಾ ಹೇಳಲಾರೆ. ರಟ್ಟೀ ಮುರಿದು ಹೊಟ್ಟೀ ತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳೋವಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತಾ ನನಗದ. ನಿಮ್ಮ ಹೊಲಾ ನಿಮಗ ಬರದು ಕೊಡತೀನಿ. ಬೇಕಾದರ ಈಗ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ”

ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ರೋಚಿಗೇರಿ, “ ಥೂ ಉಪಗಾರಗೇಡೀ ! ನಾವು ಹೋಲಾ ಕೊಡದಿದ್ದ ನಿನನಗೆಲ್ಲೆ ಲಗ್ನಾಗತಿತ್ತು ? ನಾವು ವಿದ್ಯಾ ಕಲಸ ದಿದ್ದ ನಿನಗೆಲ್ಲೆ ಕೆಲಸ ಆಗತಿತ್ತು ? ನಮ್ಮ ವತನ ನಮಗ ಸಿಗಬಾರದಂತೀ ಯಲ್ಲಾ— ಅದನ್ನ ನೀ ಹ್ಯಾಂಗ ನುಂಗತಿಯೋ ನುಂಗು. ನೋಡೋಣ. ನಾವು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ನಮಗ ಕೊಡೋದೇನು ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ ಅಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ

ತರೋತನಕ ಇಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿರು ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗವನ್ನು ಜಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಂಪು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಂಪು ಮಾರುವ ಶೇಷಾ ಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅವನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿಟ್ಟಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅವರ ಮಗಳಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪತ್ರಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಳಿಯನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಪೋಸ್ಟಿನ ಟಿಕೀಟನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಂದರೆ ವಾಸ್ತವವು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಡಕಣ್ಣನು ಹಳೆಯ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳ ಗಂಟೆನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಶೋಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಅಣೆಯ ಟಿಕೀಟುಗಳಿರಡು ದೊರೆತವು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಸುಕು ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಕೋಳಿಗಳು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ರೊಟ್ಟಿ ಬಡೆಯುವ ಸದ್ದಾ ಗುತ್ತಿತ್ತು ವೈದಿಕರು ಉದಯರಾಗದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನ್ನುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳತೊಡಗಿತು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕಿಲಕಿಲವೆನ್ನ ಹತ್ತಿದ್ದವು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಬೀಗವನ್ನು ತೆರೆದು ಚಿದಂಬರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಶಂಕರರಾಯನು ಲೇಖನಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಚಿದಂಬರನು ತಡವರಿಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುದನ್ನು ಕಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಇಕಾ! ಈ ಕಾಗದಗಳ ಮ್ಯಾಲ ಎರಡುವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನಮಿತಿ ಹಾಕಿ ನನ್ನ ಹೆಸರ್ಲೆ ಒಂದು, ಹೀಂಗ ಎರಡೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರಾಮಿಸರಿ ನೋಟು ಬರಕೊಡು ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

ಚಿದಂಬರನು ಕಾಗದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ, “ ಮಾವಾ, ನನಗೆ ಎರಡೂ ಗೆಜ್ಜಿ ಬಿಗಿದಾಗ. ಹೊರಗ ಹೋಗಿ ಮಾತ್ರ ವಿಸರ್ಜನಾ ಮಾಡಿ ಬರೀನಿ ” ಎಂದು ಕೆಟ್ಟಮೋರೆ ಮಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಹೋಗಿ ತಲೆಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದನು. ಶಂಕರರಾಯನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಚಿದಂಬರನು ಬೊಕ್ಕತಲೆಯಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊರಟು ತಲೆಬಾಗಿಲ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ದಾಟಿ ಜಿಗಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನ ಚಂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು

ಕೊಂಡು, ಶಂಕರರಾಯನನ್ನು ಕೂಗಿದನು. ಚಿದಂಬರನು ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ ದಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಕೂಡವಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಅವನ ಚಂಡಿಕೆ ಗಳು ಮಾತ್ರ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದವು.

ಶಂಕರರಾಯನು ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಚಿದಂಬರನು ಒಂದು ಮುಳ್ಳಬೇಲಿಯನ್ನು ಟಿಣ್ಣನೆ ಹಾರಿ ಶಂಖವನ್ನು ಪುಟಿಸುತ್ತಾ ತಂಗಿಯ ಮನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದನು. ಅವನ ಶಂಖವಾದ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಓಣಿಯೊಳಗೆ ಜನರು ಕೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಶಂಕರರಾಯನೂ ಹತಾಶರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಮನೆಯ ಕದವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಕುಳಿತರು.

ಚಿದಂಬರನು ತಂಗಿಯಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆಗೆಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಕೊಂಡುತನ್ನಮೂವರು ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ತಾಲೂಕ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನೆಂದು ಒಂದು ಫಿರ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಮಾಮಲೇದಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಮಾಮಲೇದಾರರು ಅವನಿಗೆ, " ತಮ್ಮಾನಿನ್ನು ಸಾಕಿಸಲಹಿದ ಹಿರಿಯರ ಮೇಲೆ ಫಿರ್ಯಾದೆ ಮಾಡುವುದು ವಿಹಿತವಲ್ಲ " ವೆಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು. ಚಿದಂಬರನು ತನಗಾದ ಬವಣಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಣ್ಣಿಸಿ, ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಸಾಹೇಬರೂ ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ, ಅರ್ಜುನನ ಶಿರಸ್ಸಿಗಿಟ್ಟು ಕರ್ಣನ ಬಾಣವು ಅವನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ, ನಿನ್ನ ಶಿರಕ್ಕಿಟ್ಟುಗುರಿಯು ಶಿಖೆಗಳ ವೇಲೆಯೆ ಹೋಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ, ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿದರು.

ವಾಸ ! ಚಿದಂಬರನ ಚಂಡಿಕೆಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಿತ್ತು ಹೋದವು.

೨೬. ಒಡಕಿನ ವಿಲಾಸ.

ಚಿದಂಬರು ಒಡಕಣ್ಣನ ವೈರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡತೊಡಗಿದನು ಒಡಕಣನು ಮಿಗಿಲಾದ ತಂತ್ರ ಪ್ರವೀಣನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ನಷ್ಟವೇನೂ ಆಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಶಂಕರರಾಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ತಾಪವಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವನ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊಲಗಳ ಭಾಗವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿದಂಬರನು ಪಡೆಗಡೆಹಿದನು. ಚಿದಂಬರನೊಡನೆ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಕೈಯೊಳಗಿನ ದುಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶಂಕರರಾಯನು ಹೆಣ್ಣಾದನು. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕರರಾಯನಿಗೆ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗಿ, ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಳಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು, “ಎಲ್ಲಿಯದುಡ್ಡು? ಮೂರು ವರ್ಷ ನನ್ನ ಮನ್ಯಾಗಣ ಕೂಳು ತಿಂದು ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಅಪವಾದ ಹೊರಸತಿಯಾ? ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನ ಕೂಡ ಪಾಲುಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಸಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ಹೇಳಿ, ಇಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಇಟ್ಟೀನಿ ಅಂತ ಬೊಗಗಳತಿಯಾ? ಇನ್ನ ನನ್ನ ಮನೀ ಕಟ್ಟಿ ಹತ್ತಬ್ಯಾಡ” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಭೋಳೆಶಂಕರರಾಯನು ಹಾವನ್ನು ಬಡಿದು ಹದ್ದಿಗೆ ಹಾಕಿದಂತಾಯಿತು. ಚಿದಂಬರನೊಡನೆ ದ್ವೇಷಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪರಟೆಯನ್ನು ಕೂಡಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! ಹಿಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿಬಿಟ್ಟನು ಹಿಂದಿನ ಮನೆಯ ಭಿಕ್ಷವೂ ಹೋಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಮನೆಯ ಕೋರಾಣವೂ ತಪ್ಪಿತು ಎಂದು ಬಿನ್ನನಾಗಿ ಕೊರಗುತ್ತ ಅವನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಶಾಲಕನಾದ ಶೇಷನ ದತ್ತಕ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿ ವತನನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಜ್ಯ ನಡೆಯಿಸಿದ್ದರು. ಶೇಷನ ಬಿನ್ನುಕಟ್ಟಿದ ಶ್ರೀಮಂತನು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹತಾಶನಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ದತ್ತಕ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದ್ದ ತಂತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು; ಈ ವ್ಯಾಜ್ಯವು ಗೆದ್ದರೆ ಬರುವ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲ ನೀವೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಶೇಷನಿಂದ ಅವನಿಗೊಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಶ್ರೀಮಂತನು ಹುರಿದುಂಬಿ ನಲವತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸುರುಹಿ, ಆ ತಂತ್ರದಿಂದ

ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಶ್ರೀಮಂತನಿಗೆ ಆರವತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ದೊರೆತವು, ಒಡಕಣ್ಣನ ಶಾಲಕನು ದೊಡ್ಡ ವತನದಾರನಾದನು. ಶೇಷನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಅವನ ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ಗಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ವತನದಾರರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹರಡುತ್ತೊಡಗಿದರು.

ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ತೋರಿದ ಕುಟಿಲ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿಯ ವಕೀಲರು ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಜಯಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆನ್ನ ಬಹುದು ಅವನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ವಿಷವೃಕ್ಷದ ಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರವೆಂಬ ಭೂತಗಳೆಂದು ಆಗಲೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಡಕಣ್ಣನು ನೊದಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಭೂತಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೂತವನ್ನು ಹಣೆದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಲ್ಲಿಯೂ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಮಯವೊಂದು ಅವನಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಒದಗಿಬಂತು.

ಜೊಮ್ಮೀಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನೆಂಬ ಬಡಕೂಲಿಕಾರನೊಬ್ಬನು ಹತ್ತಿಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೇರಡು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದವು. ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನು ಆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾರವನ್ನು ತಾನು ಹೊರಲಾರೆನೆಂದು ಊರಿನ ಸನಾತನಿಗಳ ಮರೆಹೊಕ್ಕನು. ಸನಾತನಿಗಳು ಕೂಡಿಸಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಕೊಡಿಸಿದನು. ಹಿರಿಯಮಠದ ಬಸಲಿಂಗಯ್ಯನವರೂ, ವಿರಕ್ತಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ, ಪ್ರಮುಖ ಸನಾತನಿಗಳಾದ ವಿರಶೈವರೂ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿಹಾಕಿ, ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುಲದಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟರು. ವಿರಕ್ತಮಠದ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆಯದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವಳಾದ್ದರಿಂದ ಬಸೆಟ್ಟಿನ ಮಗನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಅವನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮರೆಹೊಕ್ಕನು.

ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವಳಿಂದ ಸನಾತನ ಪಂಗಡದ ಹತ್ತು ಜನ ಪ್ರಮುಖರಮೇಲೆ ಫಿರ್ಯಾದಿಯನ್ನು

ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನು ಸನಾತನ ಪಂಗಡಕ್ಕೇ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಸನಾತನಿಗಳಿಗೇನೂ ಹೆದರಿಕೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನ ಮಗನು ಕೆಲವು ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ಸುಧಾರಕ ಪಂಗಡವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕಚೇರಿಗೆ ಎಡತಾಕಿದನು. ಸುಧಾರಕ ಪಂಗಡದವರ ಸಾಕ್ಷಿಗಳೆಷ್ಟಾದರೂ, ಈ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ಯಾದಿಯ ಗಂಡನೇ ವಿರುದ್ಧವಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿರ್ಣಯವು ನಿಮ್ಮಂತೆ ಆಗಲಾರದೆಂದು ಅವರ ವಕೀಲರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಕೊಟ್ಟರು. ಹೇವಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ನಾಲಕ್ಕಾರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬಸೆಟ್ಟಿಪ್ಪನ ಮಗನು ಹೌಹಾರಿ ಒಡಕಣ್ಣನೆದುರಿಗೆ ಗೋಳಿಟ್ಟನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಉಬ್ಬಿಸಿ, “ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನನ್ನ ಕೈಯಾಗ ಕೊಡಿ. ನಾ ಗೆದ್ದುಕೊಡತೇನಿ; ಇಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಮಗ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನಾ ಕೊಡತೇನಿ” ಎಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದನು.

ಅದರಂತೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ, ಅವನು ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, “ತಮ್ಮಾ ನೀನು ಅತಿಬಡವ. ನಿನ್ನಂಥವನು ಒಣಹ್ಯಾವ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯ ಆಗೋ ಸಮಯ ಬಂದನು. ನಿನಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿ ಕೊಡತೇನಿ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನುಕಟ್ಟಿದವರ ಸಂಗತಿಲೇ ಹೋಗಿ ಕೂರ್ತಿನೋಳಗ ನನ್ನ ಹೇಣ್ಣಿ ನನ್ನ ಮನಿಗೆ ಬರತಾ ಹೋಗತಾ ಇದ್ದು, ಆಕೆನ್ನೇನು ನಾ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಹೇಣ್ಣಿ ಹಡದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಲುಹೋದಿತಂಬೋ ಭಯಾನೂ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲ. ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು.

ಹಗಲೆಲ್ಲ ದುಡಿದರೂ ಮೂರಾಣಿ ಕೂಲಿಸಿಗದ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಈ ತಂತ್ರದ ಸುಳಿವೆ ಹತ್ತದ ಸನಾತನಿಗಳು ಉಬ್ಬುಬ್ಬಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋದರು. ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಹೌಹಾರಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಹಿರಿ

ಯಮಠದ ಬಸಲಿಂಗಯ್ಯನವರೂ, ವಿರಕ್ತಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ, ಫಿರ್ಯಾದಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಇತರ ಪ್ರಮುಖರೂ ದಂಡತೆತ್ತಿ, ಮೋರೆಯೊಣಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಮರಳಬೇಕಾಯಿತು. ಗುರುಸಿದ್ಧಪ್ಪನು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಧಾರಕ ಪಂಗಡವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರದಿಂದ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಣಗಳು ದೃಢವಾದವು ಮುಂದೆ ಅವೆರಡೂ ಪಂಗಡದವರು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಡಿದಾಡತೊಡಗಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಾಯಿತು.

೨೭. ಭೀಮನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೈ.

ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರದಿಂದ ಅನಾನ್ಯಗತಿಕರಾದ ರೈತರಲ್ಲಿ ಅದೇನೊ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಬೆಳೆದುಬಂದಿತ್ತು. ದಾಯಾದಿಯಾದ ವಾಸುದೇವರಾಯನು ಎದೆಗಾರನಾಗಿ, ಹನುಮಾಪುರದ ರೈತರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಅವರ ನೆರವಿನಿಂದ ದೇಸಾಯಿಯನ್ನು ಹಣಿಯುವದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಪುಕ್ಕನಾದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನ ದರ್ಪಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ ಹನುಮಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೊಲಗಳೆಲ್ಲ ಪಡಬಿದ್ದು, ಎರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅವನು ಕೈದೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ವಾಸುದೇವರಾಯನ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ, ಕೈತೆರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆದು ಬಂದಂತೆಯೆ ಹೊಲಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೊಲಗಳನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕು ಬೇಕಾಗಿಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಉತ್ಸನ್ನವು ಅರ್ಧಕೃಧ್ವ ಇಳಿಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರೂ, ಗಣೇಶಭಟ್ಟರೂ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದರು ಗಿರಿಜೆಯು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಸಮಾಜವು ಛಿನ್ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಕಾರಸಂಘದ ಸುಳಿಗಳೆಯು ಬೀಸತೊಡಗಿತು ಸಾಲಗಾರರಾಗಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಜನರು ಆ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತಾನು ಆ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಸೇರದೆ, ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ತನ್ನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬೀಸತೊಡಗಿದನು. ವೀರಶೈವ ಸನಾತನ ಪಂಗಡದ ಪ್ರಮುಖರೆ ಆ ಸಂಘದ ಸೂತ್ರಧಾರರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಡ್ಡಿಯದರದಿಂದ ಸಾಲ ಸಿಗುವುದೆಂದು ಮರುಳಾಗಿ ನಿರಕ್ಷರ ಕುಕ್ಷಿಗಳಾದ ಬಹುಜನ ರೈತರು ಆ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾದರು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೊಣೆಯಾಗದೆ ಈ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಂಘದ ಚಾಲಕರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ರೈತರಿಗೆ ಆಗ ಹೊಣೆಯಂದರೇನೆಂಬುದೇ ಹೊಳೆಯದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ ಹೊಣೆಯಾದರು. ಒಡಕಣ್ಣನೂ ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾದನೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಮೇಘರಾಜನ ಅವಕೃಪೆಯಾದುದರಿಂದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಿಂದ ಕಾಲ್ಗೈದರು. ಅವರು ಪಡೆದ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಣೆಗಾರರು ತೆರುವ ಸಮಯವೊದಗಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.

ಸಾಲಕೊಡುವ ಸಾಕುಕಾರರಿಗೆ ಈ ಸಂಘವನ್ನು ಕಂಡು ಹೊಟ್ಟಿಯು ರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸತ್ಯಪ್ಪ ಸೆಟ್ಟಿರಂತೂ ಬೆಂಕಿ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಾಲಗಾರರಿಂದ ಆಗಿಂದಾಗಲೆ ಸಾಲವಸೂಲಾಗಬೇಕೆಂದು ಹರಿದಾಡತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸಾಲಗಾರರಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಸತ್ಯಪ್ಪ ಸೆಟ್ಟಿರಿಂದ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆದು, ಒಂದು ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಲವನ್ನು ಅಡವು ಹಾಕಿ ತೋರವತ್ತಿಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಹೊಲವು ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕಬೇಕೆಂದೇ ಸೆಟ್ಟಿರು ಅವನಿಗೆ ಸಾಲಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಊರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸಹಾಕಾರಿ ಸಂಘದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಾರೈಕೆಯು ಹಾರಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು. ಭೀಮಣ್ಣನು ಬೇರೆ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸೆಟ್ಟಿರು ಚಿಂತಿಸಿ

ಚಿಂತಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ ಅವನ ತಂತ್ರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಯು ಕೈಗೂಡಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಮುಟ್ಟಿ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹುಪರಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರ ಸಾಲಗಾರನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಮರುದಿವಸ ಶೆಟ್ಟರು ಭೀಮಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವನು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರ ಕಾರಣವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ೧೬ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಹೂಡುವೆವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಭೀಮಣ್ಣನು ದಿಗಿಲು ಗೊಂಡು, ಒಡವನ ಗೋಣಮುರಿಯ ಬೇಡಿರೆಂದೂ, ತಿಂಗಳೊಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವೆನೆಂದೂ ಬಹುದೈನ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಶೆಟ್ಟರು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ, “ ಸಾಲವೊಯ್ದು ನಾಕು ವರ್ಸಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೀ ಮುಂದ ಹಾಯಲಿಲ್ಲಾ, ಒಂದು ಪು ಬಡ್ಡೀ ಕೊಡ್ಲಿಲ್ಲಾ. ನಿನ್ನವಚನ ಹೋದಮ್ಯಾಗ ನಮ್ಮವಚನಾನೂ ಹೋತು. ನೀ ಬರಕೊಟ್ಟ ಅಸಲಿಗೆ ಇಂದಿನತನಕ ಬಡ್ಡೀ ಹಿಡಿದರ ನೀ ೧೬ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟುಕೊಟ್ಟ ಯಾಳ್ತನೇ ಮಾತಾಡು. ನಾಯೇನು ಒಂದು ಪೈ ಬಡ್ಡೀ ಬಿಡಾವಲ್ಲ. “ಇನ್ನು ನಮ್ಮಾ ನಿಮ್ಮಾ ದರ್ಶನ ಕೋರ್ಟಿನ ಕಟ್ಟೀಮ್ಯಾಗ” ಎಂದು ಛಡಾಳಿಸಿ ನುಡಿದರು.

ಭೀಮಣ್ಣನು, “ ನಿಮ್ಮಮ್ಯಾಗ ಎರಗಿ ಬೀಳೋದು ನನಗ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ೧೦೪ನ ದಿವಸ ನಾಕುಮಂದಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಎದುರಿಗೆ ನಮ್ಮಾ ನಿಮ್ಮಾ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳೀ ನಿರ್ಣಯಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೋನು ” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಪ್ಪನವರು, “ ನಾಳೆ ಯಾಕ ? ಇಂದ ಸಂಜೆಗೇ ಅದು ತೀರಿ ಹೋಗಲಿ ನೀ ನೂ ದೇಸಾಯರ ಮನಿಗೆ ಬಾ, ನಾನೂ ಬರತ್ತೀನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೂ ನಾಕು ಮಂದಿ ಕೂಡಿರತಾರ. ಅವರು ಹೇಳಿದಂತ ನಾವಿಬ್ಬು ನಡಕೊಳ್ಳೋನು. ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಭೀಮಣ್ಣನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಅವನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕಹಲಿಯದವನ. ನಾಲ್ಕುಜನ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ತನ್ನ ಹಾನಿಯನ್ನೆಂದಿಗೂ ಮಾಡಲಾರದೆಂದು

ನಂಬಿ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಸಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅಂದೇ ಬಂದಿದ್ದ ತನ್ನ ಶಾಲಕಶೇಷನದುರಿಗೆ ದೀಕ್ಷಿತರ ಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಸ್ತಕೂದ ಭರಮಣ್ಣ, ಸದಾ ಸಿವಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವರೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತರು ತಮ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣಾಜನದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಪ್ಪನವರ ಸವಾರಿ ಬಂತು. ಒಡಕಣ್ಣನು “ ಓಹೋ ! ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಂಧಾಂಗಾತು. ಬರಿ ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಲೋಡಿಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಸೆಟ್ಟರು ತಾವು ಬಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, “ ಕೊಟ್ಟ ದಡ್ಡು ತಿರುಗಿ ಬರಬೇಕಾದ್ರೆ, ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದ್ಯೆತಿ ಕಲಿಕಾಲ. ಉಸಾಯ ಇಲ್ಲ. ಇಕಾ, ಈ ವತ್ತಿಪತ್ರ ನೋಡಿ, ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯೂ ಹೇಳಿ ” ಎಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ, “ ತಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಅಂಬೋಣ ಏನದು ? ” ಎಂದನು. ಭೀಮಣ್ಣನು ಸೆಟ್ಟರಲ್ಲಿ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಪಡೆದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಬಡತನದ ಮೂಲಕ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವುದಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿವರಿಸಿ, “ ಬಡ್ಡೀ, ದರಾನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಐತೆ; ನಾ ಬಡವ. ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿಕೋತಿನೀ. ತುಸಾ ಬಡ್ಡೀ ಬಿಡಿಸಿ ಇನ್ನು ಒಂದತಿಂಗಳಿಗೇ ಅವರ ದುಡ್ಡು ಓಟೂ ಕೊಡತೀನಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಶಾಲಕನೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು, “ ಸೆಟ್ಟ, ನಮ್ಮದುರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂತಂದ್ರೆ ನಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಬ್ಬೂ ಕೇಳಬೇಕು. ಹಾಂಗ ವಚನಾ ಕೊಟ್ಟ ಹೇಳತೀವಿ. ಯಾರ ಹಂಗೂ ನಮಗಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಡದಾಡಿ ರೊಕ್ಕಾ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳೋದಕಿಂತ, ಕೊಟ್ಟ ತಪ್ಪಿಗೆ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಸಾಲಾ ತೀರಿಸಗೋಬೇಕು. ನಾವು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ, ಬಡವರ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟವರು. ಏನಂತೀರಿ ? ” ಎಂದನು.

ಬಿಟ್ಟರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಭೀಮಣ್ಣನೂ ತಲೆಹಾಕಿದನು. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು
 ೨೧ನೆಯಿಂದ; “ ಇದು ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಹಣಕ್ಕು ಬರಕೊಟ್ಟು ಪತ್ರ. ಅರ್ಧಹಣಕ್ಕು
 ಬೆಕ್ಕಾ ಮಾಡಿದ್ರ ಅಸಲೂ ಬಡ್ಡೀ ಕೂಡಿ ಎಂಟುನೂರುರೂಪಾಯಿ ಅಗ ತದ
 ಬಡವಾ, ಬಿದ್ದು ಹೇಳಕೋತಾನ, ಎಲ್ಲಾ ಸಾಲಾ ಒಮ್ಮಿಗೇ ತೀರಸ್ತೇನೀ
 ೨೦ತಾನ. ಕಾರಣಾ, ನೀವು ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಡ್ಡಿ ಬಿಟ್ಟು
 ೧೪ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಅವನ್ನ ರುಣಮುಕ್ತ ! ಮಾಡಬೇಕು ”
 ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದನು

ಸತ್ಯವೆನವರು ಈಗಿಂದೀಗಲೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದಾದರೆ
 ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದರು. ಭೀಮಣ್ಣನು ಯುಗಾದಿಯವರೆಗೆ ತಡೆದರೆ
 ಸೊಸಾಯಿಟಿಯಿಂದ ಸಾಲಪಡೆದು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದನು. ಒಡಕ
 ಣ್ಣನು, “ ಈಗಂತೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹಣ ಇಲ್ಲ. ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ನಿನ್ನ ನಂಬಿಗಿ ಇಲ್ಲ.
 ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಈ ನ್ಯಾಯ ತೀರಿಸೋದು ಹ್ಯಾಂಗಪಾ? ” ಎಂದನು. ಆಗ
 ನೀಕ್ಷಿತರು, “ ಇಬ್ಬರ ಜುಟ್ಟುನೂ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಹಿಡಕೊಳ್ಳಿ. ಯಾರು
 ತಕತಾರೋ ಅವರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾ ಮಾಡ್ಡಿ ” ಎಂದು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿ ಯಿಂದ
 ನುಡಿದರು.

ಕೂಡಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು, “ ಹೌದು, ಹೌದು. ಸೆಟ್ಟಿ, ನೀವು ನನ್ನ
 ಮಾತು ಕೇಳೋ ಹಾಂಗಿದ್ದ್ರ, — ನನ್ನಮ್ಯಾಲ ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದ್ರ, —
 ಹದಿನಾರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಇಂದಿಗೇ ಮುಟ್ಟಿದವು ಅಂತ ಭೀಮಣ್ಣನ
 ಹೆಸರ್ಲೆ ಒಂದು ಪಾವತಿ ಬರದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಭೀಮಣ್ಣ
 ಯುಗಾದಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡೋದು ನಿಶ್ಚಯ ಇದ್ರ, ಅವಾ ಎರಡುಸಾವಿರೆ
 ರೂಪಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಲಾ ನಿಮಗ ಖರೀದಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಚನ
 ಪತ್ರ ಬರದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೇ ಕೊಡಬೇಕು. ಯುಗಾದಿಗೆ ಭೀಮಣ್ಣ ಹಣ
 ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿರ, ಅದೆರಡೂ ಕಾಗದಾ ಅವನ ಕೊಡತೇನಿ; ಮತ್ತು ಕೊಡ
 ದಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಕೊಡತೇನಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಇಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟು
 ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಭೀಮಣ್ಣನು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರೀ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಂದ ಏಳು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ದುರ್ಭೋಧನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಂಘದ ಸಂಚಾಲಕರು ಇಲ್ಲದ ನೆವಹೇಳಿ ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಸಾಲಕೊಡುವುದನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಯುಗಾದಿಯಾದ ಎಂಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಸಿಗುವುದೆಂದೂ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಭೀಮಣ್ಣನು ಒಡಕಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಎಂಟು ದಿನ ತಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಯುಗಾದಿಯ ಮರುದಿನವೆ ಅವೆರಡೂ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಸೆಟ್ಟರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಯುಗಾದಿಯಾದ ಹತ್ತುದಿನಕ್ಕೆ ಭೀಮಣ್ಣನು ಹಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆನುಮಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಭೀಮಣ್ಣನು ಅವನ ಮನೆಗೆ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಎಡತಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾದನು; ಆದರೆ, “ ನೀ ನಿನ್ನ ವಚನದಂತೆ ನಡಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನೊದಲಿನ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ ಎರಡೂ ಲೇಖ ಸತ್ಯಪ್ರಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೇವಿ ” ಎಂದು ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. “ ಬಡವನ್ನ ಉಳಿಸಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು; ಎದೆಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡನು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕಲ್ಲೆದೆಯೇನು ಕರಗಲಿಲ್ಲ.

ಮುಂದೆ ಸತ್ಯಪ್ರಸೆಟ್ಟರು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಸ್ತಕರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಭೀಮಣ್ಣನು ತಾನು ಸಾಲ ತಂದ ಏಳುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಮೂರುವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಸತ್ಯಪ್ರಸವರು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ ವಚನ ಪತ್ರವೆ ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಭೀಮಣ್ಣನ ಹೊಲವು ಸೆಟ್ಟರ ಪಾಲಾಯಿತು. ನೊಸಾಯಿಟಿಯವರು ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲದ ದುರುಪಯೋಗವಾಯಿತೆಂದು ಅವನ ಮನೆಯನ್ನು ಲಿಲಾವು ಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಏಳುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಭೀಮನು ಭಿಕ್ಷಾವಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಡಕಣ್ಣನ ವಂಶಕ್ಕೆ ವೈರಿಯಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಹಳೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತನು.

೨೮ ವರನ ಮೆರವಣಿಗೆ

ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಏರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಲ. ಪರದೇಶಿ ವಸ್ತು ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಬಹು ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಕೈನೂಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಯೂ, ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಾಲೆಯೂ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ಮಂದಬುದ್ಧಿಗಳಾದ ಉಡಾಳರು ಸರಕಾರೀಶಾಲೆಗೆ ಶರಣುಹೊಡೆದು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಶಾಲೆಯು ಸಂಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ವರ್ತಮಾನಪತ್ರವನ್ನು ಓದುವವರು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯ ಒಕ್ಕಟ್ಟನ್ನೂ, ತರುಣರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವತನದಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ಬುಡಮೇಲೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗುರಿಹೂಡಿದ ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸುಸಂಧಿಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ವತನದಾರರ ತರುಣರಿಗೆಲ್ಲ, “ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಕೀರ್ತಿ ಉಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಗಳಿಗೆ ಧುಮಕಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು. ನಾನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡತೇನಿ. ನಾವು ವೃದ್ಧರು, ಮುಂದರಿದು ಕಾರ್ಯಮಾಡೋ ಶಕ್ತಿ ನಮಗಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಬಿಸಿರಕ್ತದ ತರುಣರಿಂದಲೇ ರಾಷ್ಟ್ರೋದ್ಧಾರವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ನಿಮ್ಮ ಹಿರೇರು ವುಕ್ಕರು. ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಇದರಿಂದ ತರುಣರೆಲ್ಲ ಹುರಿದುಂಬಿ ಅಸಹಕಾರದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಹತ್ತಿದನು.

ದೇಶವಾಂಡೆ ಗುರುರಾಯ, ಶಂಕರರಾಯರು ಸರಕಾರದ ರೋಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸೆರೆಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳ ಹಕ್ಕನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಖಾದಿಯ ಭಕ್ತರಾದರೂ ಹಿರಿಯರ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಮನೆತನದ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕ್ರೂರಕಟಾಕ್ಷವು ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಈ ತಂತ್ರವು ನಡೆಯದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ದೊಂದು ಹೊಂಚನ್ನು ಹೂಡಿದನು.

ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಮಗನಾದ ಅಪ್ಪಾರಾಯನಿಗೆ ಐವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವನಾದ ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿತು, ಮನೆಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನು ಖಾದಿಯ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಪರದೇಶದ ಸಕ್ಕರೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಗೂ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿ, ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ ಖಾದಿಯ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ಮಗನ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕೇರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವರಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿಹೋಗಿ ಹತ್ತಿದರು ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ದುಡ್ಡಿನ ದುರಾಶೆಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು, ಒಡಕಣ್ಣನು ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತರೊಡನೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಹಸ್ತಕರಿಂದ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಧಾರಾನಗರದ ಅಂಚೆಯಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಗದವು ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಕೈಸೇರಿತು. ಅವರು ಓದಿನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ಮಗನ ದೈವ ತೆರೆಯಿತೆಂದು ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಒಕ್ಕುಂಬಿಯ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಚಿಕ್ಕಮಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದರಿಂದ ಸರಕಾರದವರು ಅವರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತ್ತಾರಂತೆ; ಆ ವತನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು ತ್ರಿಯಂಬಕನಿಗೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದು, ಕನ್ನಿಕೆಯ ಗೋತ್ರ, ಜನ್ಮನಾಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ!

ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ಅದನ್ನು ಇನ್ನೆರಡು ಸಲ ಓದಿಕೊಂಡರು. ಹಿಗ್ಗು ಹಿಡಿಸಲಾರದೆ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಓದಿತೋರಿಸಿದರು. ಹುಡುಗಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯಾ ದರೂ ಆಸ್ತಿಯಿರಬಹುದು; ಮೇಲೆ ಹತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸರಕಾರದಲ್ಲರಬಹುದು. ಛೇ! ಈ ಕನೈಯನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ಕಾಗದವನ್ನು ಮರಳಿ ಓದಿದರು. ಕಾಗದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ನೀವು ವಿಚಾರಿಸಿ, ವರನ ಗೋತ್ರ, ಜನ್ಮನಾಮಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಊರ ಜೋಯಿಸರ

ಕಡೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ನಮಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿಸಿದರೆ ವರನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆವು” ಎಂದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಬಗಲಕಸಿ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ರುಮಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಸೆಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ವಿರುವಾಕ್ಷ ಜೋಯಿಸರ ದತ್ತಕ ಪುತ್ರರಾದ ರಾಮಜೋಯಿಸರು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣು ನೋಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾರಾಯರನ್ನು ಕರೆದು ಒಡಕಣ್ಣನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಲೋಡಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಜೋಯಿಸರು, “ನಿಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರ ಲಗ್ನದ ಹೋಳಿಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹಾಕಿನಮ್ಮ ಬಾಯಿ ಸವಿ ಮಾಡ್ಲೆಲ್ಲ” ಒಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನೂ, “ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗ್ಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡದವರು ಯಾರು? ಸಾವಿರಾರು ರೂ. ಉತ್ಪನ್ನ, ಮನ್ಯಾಗ ಸಂಪತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ. ರೂಪವಂತ, ವಿಧ್ಯಾವಂತ, ಸದಾಚಾರಿ, ಅಪರೂಪ ವರಾ. ಸ್ಥಿತಿಯಂತರ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಬೇಕಂತ ನೀವು ಹುಡುಕೋದ್ರಿಂದ ಲಗ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದ ಬಿದ್ದದ. ಸವೀಪದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನೂ ಪೂರ್ಣ ಅದೀತು” ಎಂದು ಧೂರ್ತತೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು.

ರಾಯರು “ಹೌದು ದೇಸಾಯ್, ನಿಮ್ಮ ತರ್ಕ ಬರಾಬ್ಬರಿ! ಅವನ ನೀವು ಹೇಳಿದಂಥಾದ್ದೂ ಒಂದು ಕನ್ಯಾ ಬಂದದ ಅದೇನು ಹೊರಗಿನದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜೋಯಿಸರಿಗೇ ಸಂಬಂಧ. ನೀವೆಲ್ಲಾರೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಕಾರ್ಯ ಆಗೋದ್ರಾಗ ಸಂದೇಹ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ನುಡಿದು ತಮಗೆ ಬಂದು ಓಲೆಯನ್ನು ಜೋಯಿಸರಕ್ಕೆ ಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಜೋಯಿಸರು ಅದನ್ನೋದಿ “ಈ ಕೆಲಸ ನಾ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾತಲ್ಲ. ಈ ಕನ್ಯಾ ನನ್ನ ಮಲತಂಗಿ ಪರದೇಶಿ ವಿಸ್ರೆಪಾ. ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧ ಆದ್ರೆ ಆಕೀ ದೈವ ತೆರಥಾಂಗಾತು. ಅನಾಯಾಸಾ ಅಣ್ಣಾ ತಂಗಿ ಕೂಡೋ ಯೋಗ ದೇವರು ತಂದುಕೊಟ್ಟಾನ. ಸರಕಾರದವರ ನನ್ನ ತಂಗೀ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮಾಡೋ ಭಾರ ಹೊತ್ತಿದ್ರೂ ಅಂತ ನಾ ಆಕೀ ಲಗ್ನದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡೋ ಹಾಂಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆತೆಲ್ಲಾ?” ಎಂದು ನಗೆನೊಗದಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ವರನ ಜನ್ಮನಾಮ ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆರಳೆಣಿಸಿ, ಅಂಕಿಹಾಕಿ, ಕೊನೆಗೆ ಗೋಣಿ ಲ್ಲಾಡಿಸಿ, “ದೇಶಪಾಂಡೇರ! ಘಟಿತಾರ್ಥ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೂಡಿ ಬಂದದ. ಇಕಾ ನೋಡ್ರಿ ಇವ್ವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಗುಣ ಆಗ್ಯಾವ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಬೇರೀಜನ್ನು ಅವರ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು “ಆತು, ವೈದಿಕ ವಿಷಯ ಕೂಡಿ ಬಂತು. ನೀವೂ ದೇಸಾಯ್ಯ ಕೂಡಿ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯ ಅಷ್ಟು ಬಗ್ಗಹರಿಸಿ ಬಿಡಿ” ಎಂದರು. ಜೋಯಿಸರು ತಾವು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನ ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ತ್ರಿಯಂಬಕನ ಖಾದಿಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋದರೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಜೋಯಿಸರು, “ಹೌದು ನಿಮ್ಮ ಸಂಶಯ ಯೋಗ್ಯ ಅದ. ಆದ್ರೆ ಅವರು ಬಂದಾಗಷ್ಟು ವರಗ ಪದೇಶೀ ಉಡುವುಹಾಕಿಸಿದ್ರೆ ಆತೆಲ್ಲಾ. ನಾನೆಲ್ಲಾರೂ ಒಟ್ಟಾದ್ರೆ ಅರೇದವರ ಕಣ್ಣಾಗ ಮಣ್ಣು ಹಾಕೋದೇನು ಅಶ್ಚರ್ಯ?” ಎಂದರು.

ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು “ನಮ್ಮಂಥ ವತನದಾರಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಏರುದ್ದ ಚಳವಳಿ ಯಾಕ್ರಿಸಾ? ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ ಅಂತ ಇದ್ರಾತು” ಎಂದು ದನಿಯೆಳೆದರು. ಜೋಯಿಸರು ತಾವೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದು ಹಾಕುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಓಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅಸ್ಪಾರಾಯರು “ಎಲ್ಲಾ ಭಾರ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲೇ ಅದ ನೋಡ್ರೆಪಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಜೋಯಿಸರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಊದಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆಹೋದನು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಅವರ ಆಪ್ತರಾದ ವಕೀಲ ರೊಬ್ಬರು ಬಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಕೂಡಲೆ ಅವರನ್ನೂ ಜೋಯಿಸರನ್ನೂ ಕಂಡು ಮಾತಾಡಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಜೋಯಿಸರು ನಾಡಕರ್ಣಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು ತ್ರಿಯಂಬಕನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಅಸ್ಪಾರಾಯರ ಮನೆಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ, ಅವರು

ವೆಂಕಟರಮಣನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿರುವರೆಂದೂ, ಒಂಬತ್ತುತಾಸಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗುಡಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ಒಡಕಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನೊಡನೆ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು “ಶುಭಸ್ಯಶ್ಲೇಷ್ಠಂ ನೀವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಆಲೋಚನಿ ಮಾಡ ಬ್ಯಾಡ್ಡಿ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಗನ್ನು ನಮ್ಮನಿಗೆ ಕಳಸರಿ. ನಾವೂ ದೀಕ್ಷಿತರೂ ಕೂಡಿ ವರನ್ನು ತೋರಿಸಿಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರತೇವಿ” ಎಂದು ಅಭಯವಚನವಿತ್ತು ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟನು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಖಾದಿಭೂಷಿತನಾದ ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಅವ ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ದೀಕ್ಷಿತರು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, “ಇದೇನು ಸರ್ವಾರಿಷ್ ವೇಷ ಡಾಕ್ಟೊಂಡು ಬಂದ್ಯೋ? ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿನಗ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟರೆ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪಗೂ ನಿನಗೂ ಸಾಯೋತನಕ ಬುದ್ಧಿ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಹೊತ್ತು ಬಂಧಾಂಗ ಕೊಡಿ ಹಿಡೀಬೇಕಪಾ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕುರ ವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಆಗ ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಆವೇಶದಿಂದ ಖಾದಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಉಪನ್ಯಾ ಸವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ದೀಕ್ಷಿತರು ಅವನನ್ನು ನಡುವೆ ತಡೆದು, “ನೀ ಈ ನಸ್ತ್ರಾ ಬಿಡದಿದ್ರ ಅವರು ನಿನಗ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹಿಂದ ಬಂದು ನಾವೂ ಮೂರ್ಖರಾಗಬೇಕಾದೀತು. ಮತ್ತು ಯಾರನಾದ್ರೂ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು—” ಎಂದು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು, “ದೀಕ್ಷಿತರ, ಸಿಟ್ಟಾಗಬ್ಯಾಡ್ಡಿ. ತ್ರಿಯಂಬಕ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವ. ಮುಂದಿನ ಧೋರಣಾ ಅವಗಲ್ಲ ಅವಗ ಖಾದೀಮ್ಯಾಲ ಭಕ್ತೀನೂ ಅದ, ವತನದ ಮ್ಯಾಲ ಆಶಾನೂ ಅದ. ಸರಕಾರದವರು ಬಂದಾಗ ಪರದೇಸಿ ಅರಿವಿ ಹಾಕಿ, ಅವರ ಕಣ್ಣಾಗ ಮಣ್ಣು ಹಾಕೋದು, ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡಿದ ಮ್ಯಾಲ ಮತ್ತ ಖಾದೀ ಹಾಕ ಲಿಕ್ಕೆ ಬರತದ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸಭಾ, ಮೆರವಣಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಖಾದೀ ಹಾಕೊಂಡು ಮೆರದಾಡಿ, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಪರದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರಾ ಧರಿಸಿ ಚಹಾದಂಗಡೀ ಬಾಗಲಾ ಕಾಯೋದು ನೀವೂ ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡೀರಿ. ತ್ರಿಯಂಬಕಗೂ ಗೊತ್ತದ. ಆದ್ರ ಅವನ ಹತ್ರ ಪರದೇಶೀ ವಸ್ತ್ರ ಇಲ್ಲಾ

ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚಪಡ್ತಾನ” ಎಂದು ಮೈಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾತಾಡಿದನು.

ದೀಕ್ಷಿತರು ಆಗಲೆ ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತ ಬಂತೆಂದು ಅವನರ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತ್ರಿಯಂಬಕನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಜರದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಿದ್ದಿ ತಿದ್ದಿ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟು, ಕೊನೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಸ್ತಕರು ಮುಂದರಿಡು ಬಂದು ಪರದೇಶಿ ಶರಟು ಕೋಟುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದರು; ಜರವನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ರುವಾಲನ್ನು ಸುತ್ತಿದರು. ಜರದ ಸೆಲ್ಲೆಯು ಕೊರಳಿಗೆ ಸುತ್ತಿತು. ಎಡಗೈಗೊಂದು ಕಿಗಡಿಯಾರವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು ಗೋಪುಕಂಠಿಯ ಸರಗಳನ್ನು ತಂದು ತ್ರಿಯಂಬಕನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಸಲಕಡೆ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಪೋಚೆ, ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳಿಗೆ ಉಂಗುರ— ವರನ ಅಲಂಕಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಂದುವು.

ದೀಕ್ಷಿತರು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, “ಈಗ ವಾತ್ರ ನೀ ವರ ನೋಡಪಾ. ನಿನ್ನ ರೂಪ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಬಂದವರು ಹೆಣ್ಣುಕೊಟ್ಟೀ ಹೋಗತಾರ. ಇನ್ನ ತಡ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿ. ಹೊಸ ಕೊಡಿ ಒಂದು ಕೊಡ್ಡಿ ಪಾದರಕ್ಷಾ ಹಾಕೊಳ್ಳಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾರೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗೋಣ” ಎಂದು ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ನುಡಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು “ನೀ ಹ್ಯಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಕಲತಾವಾ ವರಪರೀಕ್ಷಾ ದಾಗ ಅವರು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಲೆ ಕೇಳದ್ರ ನೀ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಲೆನ ಉತ್ರಕೊಡು ಅಂಜಬ್ಯಾಡ. ಎಪಕ್ಕೆ ನೋಡಬ್ಯಾಡಾ, ಬಲಕ್ಕೆ ನೋಡಬ್ಯಾಡಾ ಶಟದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶಟದುಕೊಂಡು ಲೋಡಿಗೆ ಕೂತು, ಒಳ್ಳೆ ದರ್ಪದಿಂದ ಮಾತಾಡಾ” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು.

ದೀಕ್ಷಿತರು ಶಾಲನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು, ತಲೆಗೊಂದು ಶಾಲನ್ನು ಬಿಗಿದು, ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಿದ್ದರು. ದೇಸಾಯರ ಪರಿವಾರವೆಲ್ಲ ತ್ರಿಯಂಬಕನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಮನೆಬರುತ್ತಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನನ್ನು ದೇವರಿಗೂ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಾರ್ಲೆಂದು ಒಳಗೆ ಕಳುಹಿದನು. ತ್ರಿಯಂಬಕನ ಉಡುಪನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ

ತಾಯಿಯು ಹಿರಿಹಿರಿಹಿಗ್ಗಿದಳು. ಅಸ್ವಾರಾಯರು ತಾವು ಬರುವುದಕ್ಕೊಪ್ಪದೆ, “ನೀವೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಿ” ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಭಾರವನ್ನು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವನು ವರನೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ದೀಕ್ಷಿತರೂ ಪರಿವಾರದವರೂ ಹಿಂದಾದರು. ಕೆಲವರು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ “ವರನ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊಂಟದ, ಹೊರಗಬಂದು ನೋಡಿ” ಎಂದು ಮನೆಮನೆ ಹೊಕ್ಕು ಓಣಿಯೊಳಗಿನ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿದರು. ಜನರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಈ ಹುಚ್ಚಾಟವನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ತ್ರಿಯಂಬಕನ ಗೆಳೆಯರು, “ಏನೋ ಇದೇನು ಜಾತಿಗಾರರ ಷೇಷ ಹಾಕಿದಿ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು ಆಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುವ ದೀಕ್ಷಿತರೂ ದೇಸಾಯರ ಪರಿವಾರದವರೂ,

ವರಾ ಹೊಂಟಿತೋ ವರಾ| ವತನಕೆ ಮರುಳಾದೊರಾ||

ಖಾದಿಯ ಸ್ತ್ರೀಮದವರಾ|

ಬೋಧವ ಮಾಡುವ ವರಾ||

ಷೇಷವ ಧರಿಸಿದವರಾ|

ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯೊರಾ||

ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾ ನಡೆದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ವೆಂಕಟರಮಣನ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗುಡಾರವನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಜಮಖಾನೆಯನ್ನೂ ಹಾಕಿ, ನಾಲ್ಕು ಲೋಡುಗಳನ್ನು ಟ್ಟಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಾಡಕರ್ಣಿಯವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವನೊಬ್ಬನು. “ರಾಯರು ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನಕ ನಿಮ್ಮ ಹಾದೀ ನೋಡಿ ಈಗ ಜೋಯಿಸರ ಮನಿಗೆ ಹೋದರು. ನೀವು ಬಂದ್ರ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕಳಸಂತ ಹೇಳ್ಯಾರ್ರೀ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಪರಿವಾರವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟಿತು. ದೀಕ್ಷಿತರ ಮೇಳದ ಭಜನೆಯು ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಹೀಗೆ ಬೊಮ್ಮೀ ಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಊರನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಒಡಕಣ್ಣನು ವರನೊಂದಿಗೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ವಕೀಲರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಜೋಯಿಸರು ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಎದ್ದು ಬಂದು, ಬಂದವರನ್ನೆಲ್ಲ

ಉಚಿತವಾಗಿ ಆದರಿಸಿ ಒಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತ ತ್ರಿಯಂಬಕನನ್ನು ಅವರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬ್ಬಿಸಿ, “ನೀವು ಅಳಿಯಂದಿರು ಮ್ಯಾಲಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು” ಎಂದು ವಕೀಲರ ಹತ್ತಿರದ ಲೋಡಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು.

ವಕೀಲರು ಏರನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, “ಹುಡುಗ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾರೀಮ್ಯಾಲೆ ಸಂಭಾವಿತರ ಕಳೆ ಅದ. ಇವನ ಉಡುಪು ನೋಡಿದರ ಚಳ ವಳ್ಳಾಗೂ ಸೇರಿಧಾಂಗ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಸ್ಥಿತವಂತರು ಅಂಬೋದಂತೂ ನಮಗ ಗೊತ್ತೂ ಅದ. ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ ಇರಬಹುದು—” ಎಂದು ಮುಗುಳುನೆಗೆ ಯಿಂದ ನುಡಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಜೋಯಿಸರು “ಕನ್ನಡ ಮರಾಠೀ ಓದುಬರಹ ಬರಬದ. ಐದು ಎತ್ತೀ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಕಲತಾನಂತ. ನಮಗೆನು ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬರೋದಿಲ್ಲ. ನೀವೂ ಮಾತಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದ್ರ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿತದ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ವಕೀಲರು ಮಾಡಿದ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಎಸ್. ನೋ, ಆಲ್‌ರೈಟ್ ಎಂಬ ಮೂರೇ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬಾರದ್ದರಿಂದ ಹಾಸ್ಯದ ಆತಿರೇಕವಾಗ ಲಿಲ್ಲ. ವಕೀಲರು ಮಾತ್ರ ಉಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ನಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು, “ಹುಡುಗ ಪಂಡಿತ ಇದ್ದಾನೆ; ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರ ಕಾರಕೂನನು ಚಹ ತುಂಬಿದ ಎರಡು ಬಟ್ಟೆ ಲಗಳನ್ನು ವಕೀಲರ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟನು. ವಕೀಲರು, “ಅಳಿಯಂದಿರ ತೀರ್ಥ ಮೊದಲ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ಒಂದು ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತ್ರಿಯಂಬಕನ ಮುಂದೆ ಸರಿಸಿದರು. ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಳಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿವುಟೆ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯ ಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದನು ಏರದೇಶೀ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಳೆಲುವಿನ ಪುಡಿಯಿರುತ್ತವೆಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಈಗ ಅದೇ ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದಾದ ಚಹವನ್ನು ವಕೀಲರೊಡನೆ ಸೇವಿಸಿದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನ ಸಂಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನು ವಕೀಲರ ಕೈಯನ್ನು ಕುಲುಕಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೊರಟನು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ

ಮೇಲೆ ದೀಕ್ಷಿತರು ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು “ಇನ್ನು ಹತ್ತಿಂಟು ದಿನದಾಗ ನಿಮಗ ಪತ್ರ ಹಾಕತಾರಂತ. ಆಗ ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಹಿರೇರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಿಶ್ಚಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಂತೂ ಆತು” ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತ್ರಿಯಂಬಕನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತಾಸುರಾತ್ರಿ ಯವರೆಗೆ ಅವನೊಡನೆ ವಿನೋದ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ಮರುದಿವಸ ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ವರನ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ವಿಷಯವೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ತ್ರಿಯಂಬಕನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬೀಳದಂತಾಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ಮಾನಭಂಗಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಹೀಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದನೆಂಬುದು ಅಪ್ಪಾರಾಯರಿಗೆ ಆಗ ತಿಳಿಯಿತು. ವೈರಿಯ ಮುಂದೆ ಬಲಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಾಳೆ ಸಾಯುವಿರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತಾಯಿತೆಂದು ಅವರು ಹಳಹಳಿಸಿದರು. ರಾಯರೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳೂ ಅಳಿದೆಯೆ ವರಾಗಿ ಅತಿ ಕೃಪಣರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ, ತಮ್ಮ ಅಪಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ತೆಸ್ಪಿಗೆ ಮನೆಹಿಡಿದು ಕುಳಿತರು. ಒಡಕಣ್ಣನೂ ದೀಕ್ಷಿತರೂ “ವತನಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ವರನ ಮೆರವಣಿಗೆ ಬಹಳ ವೈಭವದಿಂದ ಆತು” ಎಂದು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸಂತೋಷ ಹೊಂದಿದರು.

೨೯. ಕಾಲಚಕ್ರ

ಒಡಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಶಶಿಕಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಲಗ್ನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿಟ್ಟ ಮೂರುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಉಪಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಲವೆಂದು ಮೂರು ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಉಪಜೀವನದ ವೇತನವನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೂಡಿದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಅವಳು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯಿರುವಳೆಂದು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು

ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶಶಿಕಲೆಯು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಗಾಬರಿಯಾದನು; ಗಿರಿಜೆಯು ಹಡೆದ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಗತಿಯೇನೆಂದು ಹೌಹಾರಿದನು. ಅವನ ಅಹಂಕಾರವೆಲ್ಲ ಒಯಲಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಶಶಿಕಲೆಯ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರ ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆತ್ತು ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವೇತನವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಕುತ್ತದಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕುಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು ತೀರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾನಗೇಡಿಯಾಗುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಕಟವು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಂತು.

ಅವನ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ಒಬ್ಬ ಬಾಲವಿಧವೆಯೊಂದಿಗೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರೆಂದು ಹಿಂದೆ ಇಸ್ವತ್ತಾ ಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಆ ವಿಧವೆಯು ಒಡಕಣ್ಣನ ಆಸ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬಳು. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ತೀರ್ಥಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಗರ್ಭಲಾಂಛನಗಳು ತೋರಹತ್ತಿದವು. ಭಟ್ಟರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಬಂದರು. ಒಡಕಣ್ಣನೊಡನೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬಲ್ಲ ದಾಯಿಗಳಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಅವಳ ಸಂಗಡ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹಿಂಜರಿದು, ಅವಳೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಕಳಿಸುವ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿದರು. ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟರ ಶಿಷ್ಯನ ಮಗನಿದ್ದನು, ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಶಿಷ್ಯನಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ವಿಧವೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು.

ಅವಳು ನಾಗಪುರದಲ್ಲಿ ಉಗಿಬಂಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದು ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ವಿಠಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ, ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಯಾರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಬಂಡಿಯವನಿಗೊಂದು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

ಮುಂದೆ ಅರ್ಧ ಮೈಲು ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಬಂದು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಪ್ರೋಲೀಸನೆಂಬುವು ಅವಳಿಗೆ

ಗೊತ್ತಿರದಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯು ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡವೆಂದು ಬಂಡಿಯವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಬಂಡಿಯವನು ಇವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರು, ನಿಮಗೇನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೊಡೆದನು. ಪೋಲೀಸನಿಗೆ ಈ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಧವೆಯ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಶಯವಾಯಿತು. ಊರಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳು ಬಂಡಿಯವನಿಗೆ ದಾಯಿಗಳ ಮನೆಗಳು ಎಲ್ಲಿರುವವೆಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಬಂಡಿಯವನು ಇದೇ ಓಣಿಯೆಂದು ತನ್ನ ಚಬುಕದಿಂದ ತೋರಿಸಿದನು. ಪೋಲೀಸನಿಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾದ ದೃಢವಾಯಿತು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿದು ಬಂಡಿಯವನಿಂದ ಅವಳು ಇಳಿಯುವ ಮನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆಕೆಯು ಮನೆಮುಟ್ಟುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಠಲಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಯಿಂದ ದಾಯಿಗಳ ಓಣಿಯವರೆಗೆ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಅವಳು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟು ಆಗ್ರಹಮಾಡಿದರೂ ಅವಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಫಲಾಹಾರ ಮಾಡದೆ ತಾನು ತಂದ ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದಳು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಎದ್ದು, ಕುದುರೆಯ ಬಂಡಿಯವನು ಹೇಳಿದ ಹಾದಿಯನ್ನೆ ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬ ದಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ದಾಯಿಯು ಮೊದಲು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೊಂದು ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬಾರೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಪಡೆದಳು.

ವಿಧವೆಯು ಗೆದ್ದೆನೆಂದು ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದ, ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪೋಲೀಸರ ಪಂಚರೊಡನೆ ದಾಯಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ವಿಧವೆಯ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ಪಂಚರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಪಂಚನಾಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರು ದಾಯಿಯನ್ನೂ ವಿಧವೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಫೌಜದಾರರ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋದರು.

ದಾಯಿಯು ತನ್ನ ಆಪ್ತರ ಸಹಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಜಾಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದಳು. ವಿಧವೆಯು ಮಾತ್ರ ಅಸಹಾಯಳಾಗಿ ಪೋಲೀಸರ ವಶದಲ್ಲಿಯೆ ಉಳಿದಳು.

ವಿಠಲಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಎಲೆಆಡಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೆ ಹೋದವಳು ಆರುತಾಸು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಬಂದು “ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದವಳನ್ನ ಪೋಲೀಸರು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೂಡಿಸ್ತಾರೆ. ಆಕೆ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳಂತ ಈ ಅರಿಷ್ಟ ನಿಮಗೆಲ್ಲಿಗಂಟುಬಿತ್ತು? ಘೌಜದಾರರು ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡತಾರಂತೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ರಾಮಾ ರಾಮಾ! ಇದೇನು ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತಲ್ಲ! ಆ ಮುಂಡೇಮಗಳು ಎಲ್ಲಿಯವಳೋ ಏನೋ! ಅವಳ ಪರಿಚಯ ಸಹಾ ನನಗಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನಾ ಮನ್ಯಾಗ ಇದ್ರ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದಿ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಹೋದರು.

ಘೌಜದಾರರ ಮುಂದೆ ಆ ವಿಧವೆಯು ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಮೇಲೆ ವಾರಂಟು ಹುಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಮರುದಿನವೆ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಭಟ್ಟರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟನು. ಆದರೇನು? ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಆ ವಿಧವೆಯು ಮಾಡಿದ ಅಸರಾಧದ ವಿಚಾರಣೆಯು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಒಡಕಣ್ಣು ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರ ಪ್ರತಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವು. ವಕೀಲರ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಆ ವಿಧವೆಯೂ ದಾಯಿಯೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದರು. ಶ್ರೀಪಾದಭಟ್ಟರು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾದರು. ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಊರಲ್ಲಿ ಮೋರೆಯೆತ್ತಿ ತಿರುಗದಂತಾಯಿತು. ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬಂದೊದಗುವ ಸಂಕಟ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಬಹಳ ಬೆದರಿದನು ತನ್ನ ಗುಟ್ಟಿನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆಡಹಿ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡುವವರು ಯಾರಿರಬಹುದು ಎಂದ ಎಣಿಕೆ ಹಾಕಹತ್ತಿದನು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವಳಿಗೆ ವತನದಾರ ವರವು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು, ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಆಸುನೂರು ಉತ್ಪನ್ನವಿರುವ ಒಬ್ಬ ಅರಹುಚ್ಚ ವರನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಕುರಿಕೋಣಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು ಒಬ್ಬಳಿ ಮಗಳೆಂದು ಅವನು ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವೈಭವವಿಂದ ಮಾಡಿದನು ಅದರಿ ಮುಂದೆ ಆ ವರನು ಒಡಕಣ್ಣನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಅದ್ದರಿಂದ ಒಡ ಕಣ್ಣನು ಅಳಿಯನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವ ಯುಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಅಳಿಯನೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಒಡಕಣ್ಣನ ಕ್ಷೌರಿಕನಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವನ ಸ್ವತಿಯ: ಪುಡಿಯನ್ನು ಅಳಿಯನ ನೆತ್ತಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿಸಿದನು.

ಮೊದಲಿಗೇ ಮಿದುಳಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಿದುಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ವನ ಸ್ವತಿಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೇಳುವುದೇನು? ಮೂರೇದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಯಿತು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಹುಚ್ಚುಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಅಳಿಯನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನಿಂದ ಅವಾಚ್ಯ ಬಯ್ಸುಗಳನ್ನು ಬಯ್ಯಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಗಿರಿ ಜೆಯ ಪ್ರತಾಪವನ್ನಂತೂ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿದ ಅಳಿಯನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಒಡಕಣ್ಣನಿಗೆ ಜಿಂತೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ವೈರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಕೃತ್ಯಗಳ ಫಲವನ್ನು ತಾನು ಉಣ್ಣುವಹೊತ್ತು ಬಂತು. ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪರಬಿಬರುವುದೇ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಅವನು ಹಳಹಳಿಸಹತ್ತಿದನು. ಬೆಳತನಕ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ, ಹಗಲೆಲ್ಲ ಉಸಿರ್ಗರಿಯುವನು, ತನ್ನ ತತ್ವಗಳು ಕುಸಿ ಬೀಳತೊಲಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ, ಅವನು ಮುಂದುಗಾಣದಂತಾದನು, ಆದರೂ ಅವನು ಹತಾಶನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಚಕ್ರದ ಗತಿಯನ್ನೇ ಕುಂಠಿತ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ತಂತ್ರಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

೩೦. ಕೊನೆಯತಂತ್ರ.

ಒಡಕಣ್ಣನ ತಂತ್ರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಯಲ್ಲಿಗ್ಧ ವತನದಾರ ರೆಲ್ಲ ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗ್ರಾಮತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗಿರಿಧರರಾಯರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಮಾನಾಪಮಾನಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಜಿವುಣತನದಿಂದ ಸಂಸಾರಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಿತಿವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ವರನ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮಾನಭಂಗಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ಒಡಕಣ್ಣನ ವೈರಿಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರಿಗೆ ಷಂಢರು, ನಿರ್ವೀರ್ಯರು ಜೀನರು ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವರು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥವರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೂಡುವದು ಒಡಕಣ್ಣನಂಥ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಗೇನಾಶ್ಚರ್ಯ.

ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯನ್ನೂ ಅವನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ವಿಭಾಗವಾಗುವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಸೇರು ಬಂಗಾರವನ್ನು ತಂಗಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದು ಅಪ್ಪಾರಾಯರು ಅವನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದು ಮಾವನ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಅಳಿಯ ಮಾವಂದಿರಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ತಂತ್ರಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ವೆದ್ದ. ಮೂರು ಇಯತ್ತಿಗೆ ಕಾಲೆಗೆ ಶರಣುಹೊಡೆದವ. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ, ವೈದಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅಮಂತ್ರಣೋತ್ಸವ ವಿಪ್ರನಾಗಿ ಉಪಜೀವಿಸ ತಕ್ಕವ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಲುಹಗುರು. ಎಟ್ಟಿತನದಮಾತು. ಹೆಂಗಳೆಯರ ಮುಂದೆ ಬಾಯಿಗೆಬಂದಂತೆ ಬೊಗಳುತ್ತ, ಮಾನಾಪಮಾನಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರುವವ ತಂಟಾಕ ತಿನ್ನುವ ಚಟವಂತೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ. ಎರಡೂ

ಸೋಟಿಗಳಿಂದ ಸೋರುವ ಕೆಂಪನ್ನ ಜೊಲ್ಲು ಎದೆಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಅರಿವು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತಂಬಾಕು ಮೆದ್ದಿದ ಮುದ್ದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತವರಿಗೆ ರುಧಿದ ಬಾಪ್ಪನ್ನಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಬಂದನೆಂದರೆ ಜನರು ದೂರಸರಿಯುವರು. ಗೊರವನಕೊಳ್ಳದ ಬೇಡಬಂದನೆಂದು ನಿಂದಿಸುವರು. ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಅವನ ಮನೆ. ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ತಂಬಾಕು ಚಟವಾದಾಗೆಲ್ಲ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಎಫೇಚ್ಚವಾಗಿ ತಂಬಾಕುವನ್ನು ಮೆಲಕಾಡಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಒಡಕಣ್ಣನಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತಂಬಾಕುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತದ್ವಾರವಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸಮಯ ದೊರೆತಾಗೆಲ್ಲ, ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಜೀನತನವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಉದಾರತನವನ್ನೂ ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮುಂದೆ ಬಣ್ಣಿಸುವನು, ಒಡಕಣ್ಣನ ದುರ್ಬೋಧದಿಂದ ಪೆದ್ದನಾದ ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಮಾವನ ಬಗ್ಗೆ ಕಲುಷಿತವಾಯಿತು.

ಒಡಕಣ್ಣನ ಗುರುಗಳಾದ ಗುರುನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತರ ಯೋಗವುಟ್ಟು ಬರಬರುತ್ತ ಇಳಿಯುತ್ತಿತು. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮರಂದ್ರಕ್ಕೆ ಏರುವದರ ಬದಲು ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ವೈತುಂಬ ವೃಣಗಳೆದ್ದವು. ಅವು ಒಡೆದು ಸೋರಹತ್ತಿ ದೀಕ್ಷಿತರು ಕೈಮಿತ್ತಲಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಶಯನಮಾಡಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಒಡಕಣ್ಣನು ಅವರ ದತ್ತಕಪುತ್ರನು ಕರೆಕಳುಹಿ, ದೀಕ್ಷಿತರನ್ನು ಕ್ರತಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದನು. ದೀಕ್ಷಿತರ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಗಿರಿಜೆಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಕ್ರತಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು ಯಾವ ಯೋಗಿಗಳ ಯೋಗದಿಂದಲೇ ಗಿರಿಜೆಯು ಸಂತಾಪ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಳೋ ಅಂಥವರನ್ನು ಮರೆಯುವ ಬಗೆಹೇಗೆ? ದೀಕ್ಷಿತರು ಅರುತಿಂಗಳು ಕೈಮಿತ್ತಲಲ್ಲದೆಯೇ ಹೋರಳಾಡಿ, ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ದೀಕ್ಷಿತರು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ.ವವರೆಗೆ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸುಳಿವು ಅಡಗಿತ್ತು. ಗಣೇಶಭಟ್ಟನೊಬ್ಬ ಒಡಕಣ್ಣನ ವತನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ದೀಕ್ಷಿತರ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು. ದೀಕ್ಷಿತರ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯ ದೇವತಾ

ರ್ಚನೆಯ ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯನ್ನೂ ಅವನ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮನೆಬಿಡಿಸಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಿತನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ, ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ತಮ್ಮನ ಅಪುತ್ರವತಿಯಾದ ವಿಧವೆಗೆ ಪರಗೋತ್ರ ದತ್ತಕಮಾಡಿಸಿ, ಅಪ್ಪಾರಾಯನು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕುಳಿತಿಟ್ಟ ತಮ್ಮನಆಸ್ತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅಪ್ಪಾರಾಯರಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು ಅವರು ಚಿಂತಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇಯುತ್ತ ಚಿತೆಯನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿದರು.

ಅಪ್ಪಾರಾಯರಿಗೆ ನಾಲ್ವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ದತ್ತಕಪುತ್ರರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕರು ತಮ್ಮ ನೆರಳಿಗೇ ತಾವು ಹೆದರುವಂಥ ಪುಕ್ಕರು. ಹಿರಿಯರು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಧನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟಬಂದರೂ ಕಳೆಯದವರು. ಇವರ ಧನವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದವು ಕಡೆಗೆ ಅವನು “ಕಂಟಕೇನೈವ ಕಟಕಂ” ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯಿಂದಲೇ ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡುವ ತಂತ್ರಹೂಡಿದನು.

ಒಮ್ಮೆ ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಭೂರಿಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಹೋದ ವನು ನಾಲ್ವರುದಿವಳ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಪ್ರಾಯದ ಮಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಮೊಮ್ಮಗನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ಓಲೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಸಿದನು. ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲ ಬಡಿಸಿಸಿದನು. ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಹೆಂಡತಿಯು ಮರುದಿವಸ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಓಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆಬಂದಳು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಆ ಓಲೆಯನ್ನು ಓದಿ, ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಪ್ಪಾರಾಯನ ಮೊಮ್ಮಗನು ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿರುವನೆಂದು ತಟ್ಟನೆ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಎದೆಯೊಡೆಯಿತು ಗಂಡನು ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಅನರ್ಥ

ವಾಗುವದೋ ಎಂದು ಬೆದರಿ, ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮರೆಹೊಕ್ಕಳು. ಒಡಕಣ್ಣನ್ನು ಅಭಿಯವಚನವನಿತ್ತು, ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯು ಊರಿಗೆ ಬಂದನೇಲಿ ಆಪಟಿತನ ಪಾರುಪತ್ಯಮಾಡಿಸುವೆನು. ನೀವೂ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆದುರಿಗೆ ರಂಭಾಟಮಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ” ಎಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು.

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಯಜಮಾನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆಬಿದ್ದು ಅಳತೆಗೆಟ್ಟು ಭೂರಿಭೋಜನವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿದರು, ಅದರಿಂದ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟಿತು ಕಚ್ಚಿಕಳಕೊಂಡು ತಿಪ್ಪಗೂ ಮನೆಗೂ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಎಡತಾಕಹತ್ತಿದರು ಕರೆಯಿಸಿದವರು ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ದಿವಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೊಮ್ಮಿಗೇರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಮಗಳನ್ನು ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿ, ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಚವರೂರಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. “ಇಂಥ ಷಂಧ ಗಂಡಂದ್ರಿದ್ರ ಊರಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾನಗೇಡಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆ ಮನ್ಯಾಗ ಕೂಡಿಸಿಗೋ ಬೇಕಾಗೋದ್ದಸ್ಯೆ, ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿಸಕೂಳು, ಬಾಯಿತುಂಬಿಸ ತಂಬಾಕ ಸಿಕ್ರ ಸಿಕ್ರಲೆ ತಿರಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಂಟರು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳು ಇರಬಾರದು. ಬೈರಾಗ್ಯಾಗಿ ಬಿಕ್ಕೇಬೇಡಿಕೋತನ ತಿರಗೋದಬಿಟ್ಟು ಮದಿ ವೀಯಾಕ ಮಾಡಕ್ಕೋ-ಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಏನೋ, ಆತು. ನಮ್ಮ ದಾದಿ ನಾವು ಕಂಡಕೊಳ್ಳೋಣ” ಎಂದು ಒಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಗಂಟು ಮೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಹತ್ತಿದಳು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ “ನಿನಗನ ಅಂಥಾದೇನಾಗಿದನ ಹೇಳ್ಕಾರನ ಹೇಳ್ಲ” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ರಮಿಸಹತ್ತಿದರು. “ಒಡಕಪ್ಪ ದೇಸಾಯರ ಮನೀಗೆ ಹೋಗ್ರೀ ಎಲ್ಲಾ ಅನಾರ್ಥಾನೂ ತಿಳೇತನದ ನಮ್ಮ ತೊಡೀತಗದ್ರ ನಮಗನ ನಾಚಿಕೆ, ನಿಮ್ಮ ಬಳಗನ ಬಂದೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇರಿ, ನಾ ಮಕ್ಕಳನ ಮರೀ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರ್ಲೆ ಬಿಕ್ಕೇಬೇಡಿಕೋತನ ತಿರಗತೇನಿ. ಇನ್ನಮ್ಯಾಲ ನಿಮ್ಮಗೊಡವಿ ನನಗಬ್ಯಾಡ. ನನ್ನಗೊಡವಿ ನಿಮಗಬ್ಯಾಡ” ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಅಳುತ್ತ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು.

ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯ ಸುಳಿವೇ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ

ರಂಭಾಟವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಒಡಕಣ್ಣನನ್ನು
 ವಿನಯದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೋಣೆಯೊ
 ಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಾದ ಅನರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ
 ಹೇಳಿದನು. “ಷಂಢಸೂಳೇ ಮಕ್ಕಳು ಅವರಿಂದೂ ಇಂಥೂ ಕಾರ್ಯ ಆಗಿ
 ರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ದನಿವಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣನು
 “ನಿಮ್ಮಂಥೂ ಭಟಂಭಟ್ಟೇ ಮಂದಿಗೆ ಒಳಗಿನ ತಂತ್ರ ಹೊಳೆಯೋದಿಲ್ಲ,
 ನಿಮ್ಮನ್ನ ಮಾನಗೇಡಮಾಡಿ, ನಾಕಮಂದೀ ಒಳಗೂ ಮಾರೀವತ್ತಿ ತಿರಗ
 ದ್ವಾಂಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಮಂದಿ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೂ ಬೇತಇಟ್ಟಾರ ಈಗ
 ಕೈಬಿಟ್ಟ-ನಿಮ್ಮ ಮಂತ್ರಾನ ಮುಳಿಗೋಗತೂದ ನನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾಗಿದ್ದೀರಿ
 ನನಗೂ ಇದು ನಾಚಿಗೇಡಿಸಿ ನಿಮಗ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯಾ ನಾ ಮಾಡತೇನಿ.
 ನೀವು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಂತು ಆ ಮೂರ್ಖರ ಸಮಾಚಾರ ತಗೋ
 ಬೇಕು.” ಎಂದೂ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು.
 “ದೇಶಾಯ್ ಇನ್ನಮ್ಯಾಲ ನಾನಾರ ಈ ಊರಾಗ ಬಾಳೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
 ಇರಬೇಕು. ಅವರಾರೂ ಇರಬೇಕು. ಎರಡ್ರಾಗ. ಒಂದು ಆಗಿಹೋಗ್ಲಿ
 ನಾ ಮಡ್ಡಸೂಳೇಮಗ ನನಗ ತಂತ್ರ ಗಿಂತ್ರ ಹೊಳೆಯೋದಿಲ್ಲ ನೀವು
 ಹೇಳೋರು. ನಾ ಮಾಡಾವ. ನೀವ ಏನಮಾಡಂತೀರಿ ಅದನ್ನ ಮಾಡ
 ಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ” ಎಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಒಡಕಣ್ಣನು ಕೆಲವು
 ಗುಪ್ತಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳುಹಿದನು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ಓಹೋ ಅದ
 ರಂತೂ ಮಾಡತೀನಿ” ಎಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.
 ಬಳಿಕ ಒಡಕಣ್ಣನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ “ಇನ್ನ
 ಮ್ಯಾಲ ನೀವೇನು ಹೆದರಬ್ಯಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕೂದಲು ಕೊಂಕದ್ಯಾಂಗೂ ಸಾ
 ನೋಡಿಕೋತೇನಿ” ಎಂದು ಅಭಯವಿತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು
 ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿಕಳುಹಿದನು. ತನ್ನ ತಂತ್ರವು ಸಫಲವಾದ ಬಗ್ಗೆ ಒಡಕಣ್ಣ
 ನಿಗೆ ಬಹುಹಿಗ್ಗು, ಇಡೀ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ತಂತ್ರವೆಂಬದನ್ನು ಅವನೇನುಬಲ್ಲ.

೩೧. ಷಂಢರ ಗಂಡಸುತನ.

ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರಮನೆ.
 ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮಾವಂದಿರ ಕುಟುಂಬದವರ ಮೇಲೆ

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯನ

ವನತ್ಯಾರ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿ ಗೊಂದು ಬೈಗಳು. ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಇದರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗಿಂದು ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಕುಟುಂಬದ ಜನರು ಅವರ ಬೈಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪದ ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಮರುದಿವಸದಿಂದ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಎಂಜಲ ಪತ್ರಾವಳಿಗಳು ಮುಕುರಿದವು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವು ಹರಕ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳ ತೋರಣ, ಬಾಗಿಲಮುಂದೆ ಅಮೇಧ್ಯದ ಹೊಲಸಾಟ, ಸೇದುವ ಬಾವಿಯ ತುಂಬ ಕೊಬ್ಬಟ್ಟು. ಹೀಗಾಗಿ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಮನೆತನದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಮ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೊಳೆದರೂ ಅವನು ಇಂಥ ಹೊಲಸುಕೃತ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿಗೆ “ನೀವೂ ಎದೆಗಾರರಾಗಿ ಮುಯ್ಯಕ್ಕಮುಯ್ಯ ತೀರಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು “ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡೋದು ಆ ತಮ್ಮಾನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಅಲ್ಲ. ಆ ದೇಸಾಯಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಆ ಶುಂಭನ್ನ ಕುಣಿಸ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು, ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟು, ಆ ಕಟಗಸ ಯೇನುಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಹೇಸೋವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವತನಾ ನೀಗಿ ಹಿಡಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಯೇನಾರಮಾಡಿ, ನಮ್ಮನ್ನ ಹ್ಯಾವಕೆ ಡವಿ, ನಮ್ಮಮಂತ್ರಾನ ಮರಿಬೇಕು ಅಂತ ಗಂಟೆಬಿದ್ದಾನೆ. “ತಾಳಿದವ ಬಾಳ್ಯಾನು, ತಡಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನನ ನಿತ್ರಾತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಂಡರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದರು.

ಒಂದುದಿನ ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಸೊಸೆಯು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ನಡುಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು, ಅವಳು ಒಳ ಅಂಗಳದೊಳಗಿನ ಭಯಂಕರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ “ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಭೂತಬಂದಿವೆ” ಎಂದು ಕೆಟ್ಟ ದನಿಯಿಂದ ಕೂಗಿ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ನಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು. ಒಳಗಿನವರು ಈ ಅರ್ತ್ರ ಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಬಾಗಿಲೆದುರಿಗೆ ಒಳ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ರಂಗದನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೆಣವನ್ನು ಕುಳಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಹೆಣವು ಹೆಣ್ಣು, ಅದಕ್ಕೆ ಹಣೆತುಂಬ ಕುಂಕಮ, ಗಲ್ಲಗಳಿಗೆ ಕಪ್ಪು ಕೂದಲು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿವೆ. ಮೈತುಂಬ ಪಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟಿ ಬಣ್ಣ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಬಡಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಹಾಹಾಂ

ದರು. ಎಚ್ಚರದ ಸ್ವಿ ಬಿದ್ದವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ನೆತ್ತಿಗೆ ನೀರು ಬಡಿದು ಅಂಗಾಲಿಗೆ ಬಿಸಿಬೂದೆಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಚೇತನಗೊಳಿಸಿದರು. ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರು. ಬಂದ ಜನರು ಸರೂರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುಗಾಡದಲ್ಲಿ ಹುಗಿದ ಗಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿತಂದು ಇಟ್ಟವರ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಮುಂದೆ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ಇಸ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಚೆತ್ತು ಅದನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಿದರು ಇಸ್ಪಾದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇದೇನು ಒಡಕಣ್ಣು ಸ ವರ್ಚಸ್ಸೋ, ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಷಂಠತನವೋ; ದ್ರವ್ಯವ್ಯಾಮೋಹವೋ ಅರಿಯರೆ ವಿಷಯ—

ಈ ಕೃತ್ಯವು ಸಂಭವಿಸಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶಪಾಂಡೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಮವು ಒದಗಿತು. ಮೂರೂ ಸಂಜೆಯ ಸಮಯ. ಗಂಡಸರಾರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರು ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ಹಸನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಿತ್ತಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಹುಡುಗರು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಚೀರಾಡುತ್ತಾ ಆಟವಾಡುತ್ತಾರೆ ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ತಮ್ಮಣ್ಣು ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಅಪ್ಪಾ ಗಾಯರ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಶಂಕರನು ಹುಡುಗರ ಆಟದಲ್ಲಿಬಂದ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಒಳಗೆಬಂದವರೇ ಶಂಕರನನ್ನು ಗುದ್ದಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ, ಮತ್ತೆ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅವನು 'ಅಯ್ಯೋಸತ್ತೆನು' ಎಂದು ಚೀರಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅವನ ಕತ್ತನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಹತ್ತಿದರು. ಶಂಕರನ ಅರ್ತಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಧಾವಿಸಿ ಹೊರಗೆಬಂದಳು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು "ಮೂರ್ಖಾ ನಿನಗಿಂತ ಹೆರೇದಮದಾ ಹೆಚ್ಚಾದ್ದುಂಗ ಕಾಣುತ್ತೆ, ನಿನ್ನ ಹರಣಾ ನೀರಿ ಬಿಡತೇನಿ" ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದರು ಶಂಕರನ ತಾಯಿಯು ಮಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಗಳು ಕೆಂಪಡರಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕಸುವಿನಿಂದ ಕನ್ನಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಕೈಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡರು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆಯಾದ ಅಂಬಾ ಬಾಯಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ನಲ್ಲತ್ತೈದು

ವರ್ಷದವರಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹು ಬಲಿಷ್ಠರು. ಒಳ್ಳೇ ಎದೆಗಾರ್ತಿ, ಮುಂದರಿದು ನಿಂತರೆ ಮಲಕ್ಕಣ್ಣನನ್ನು ಸಹ ಲೆಕ್ಕಿಸದವರು. ಬಾಯಿಯವರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನೀಚಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ದುರ್ಗಾವತಾರವನ್ನೇ ತಾಳಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜುಟ್ಟವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ದರದರ ಎಳೆಯುತ್ತ ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲ ವರೆಗೆ ಒಯ್ದು, ಗುದ್ದಿಗುದ್ದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೈ ಮೆತ್ತಗೆಮಾಡಿ, ಒದ್ದು ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು “ ದೇಸಾಯರನ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಯತೇನಿ ” ಎಂದು ಚೀರ ಹತ್ತಿದರು. ಅಗಂತೂ ಬಾಯಿಯವರ ಕಿಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಜಡಿಯುತ್ತ “ ಆ ದೇಸಾಯಿ ಬರೇತನಕಾ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟೋ. ಅಷ್ಟರಾಗನಿ ನಿನ್ನ ಮೆಟ್ಟಿತೇನಿ. ಬರ್ಲಿ ಆದೇಸಾಯಿ ಅವನು ನೆತ್ತರಾ ಕುಡೀ ತೇನಿ. ಅವನ ಹೇಣತಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾರನೂ ಗೊತ್ತಿಗೆಚ್ಚಿ ನಾ ಜೀವಾ ಕೊಡತೇನಿ. ಆ ನೀಚಾ ನಮ್ಮಮ್ಯಾಲ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸನ ಮಾಡಿ ಸಿದಾ ಎಲ್ಲಾರನೂ ನಮ್ಮಮನೀ ಮೀಶಿಹೊತ್ತ ಗಂಡಸರು ತಡಕೋತನ ಬಂದ್ರೂ ಅಂತ ಮೈಮಾಲ ಏರಿಬಂದು ಹಂಗಹರಿದವರಿಗೆ ಲಿಂಗನ ಪರಿ ವೇನು. ಆ ದೇಸಾಯಿ ಮನೆತನಾ ಮಣ್ಣು ಗೂಡಸದಿದ್ರ ನಾಗಪ್ಪನ ಮಗಳಲ್ಲ ‘ ಒಲಿದರನ ನಾರಿ ಮುನಿದರ ಮಾರಿ ’ ಎಂಬೋದು ತೋರಿಸಿ ಬಿಡತೇನಿ ” ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸ ಹತ್ತಿದರು, ಈ ಗದ್ದಲಕೆ ” ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಕೂಡಿದರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈದರು. ಗಂಡಸರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾರಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಮಾಡಿ, ದೇಸಾಯರಮನೆಗೆ ಕಳು ಹಿದರು. ಈ ಅನರ್ಥವು ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಡೆದರೂ ಅವನಾಗಲಿ ಅವನಾಗಲಿ ಅವನ ಪರಿವಾರದವರಾಗಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಿದ ಜನರಲ್ಲಿ “ ದೊಡ್ಡವರು ಇಂಥಾ ಮಡ್ರುಮಾಡೋ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿಸಬಾರದು. ಎಂದು ಕೆಲವರು, ಅದೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡಮನಶ್ಯಾನೋ ಹೆಣಾ ಎಬ್ಬಿಸೋಹೇಡಿ, ಉರಿಗೇ ಬೆಂಕೀ ಹೆಚ್ಚಾನ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರದವರು ಎಲ್ಲೀತನಕಾ ನೋಡತಾರನ ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದದಿಸವ ಅವನವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡತಾರ ಎಂದು ಕೆಲವರು” ಅನ್ನುತ್ತ ಹೊಂಟುಹೋದರು.

ಎರಡು ತಾಸು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅಂಬ:ಬಾಯಿಯವರ ಗಂಡನೂ ಮೈದುನನೂ ಬಂದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶಬ್ದ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಅಡಿಗೆಯಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರು ಅಳುತ್ತವೆ. ಬಾಯಿಯವರು ಒಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಯಿಯವರ ಪತಿಯು “ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇನು” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಬಾಯಿಯವರು “ನಿಮ್ಮಂಥ ಷಂಢ ಗಂಡಸರಿದ್ದ ಮನೀಯೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಯೋದು ಹ್ಯಾಂಗಸ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಒಡಕಣ್ಣಿನ ನೆರವಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅನರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ನೀವು ಆ ದೇಸಾಯಿ ಪಾರಸತ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದ ನಾ ಮನ್ಯಾಗ ಇರತೇನಿ. ಇಲ್ಲದ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಹಾದಿ ನಾ ಕಂಡಕೋತೇನಿ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಅವಕ್ಕೆ ದೇಶಪಾಂಡೇಯವರು “ಅವ ಮಹಾ ನೀಚನ ಪುಂಡರ ತಂಡನ ಸಾಕ್ಷ್ಯನ ಅವನ ತಡವೋದು ಅಂದ್ರ ಹೇಸಿಗೆ ಹೊಡದು ಮೈಯಲ್ಲಾ ನಾತಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಾಂಗನಕ್ಕೆ. ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಏನ ಬರೋದು ಬರಲಿ ಎಂದು ಉಸು ಗರ್ಬೆದರು. ಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ಇದು ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು “ನಿಮ್ಮದಂತೂ ತಿಳಿದ್ದಾಂಗ ಆತು. ನನ್ನ ತಮ್ಮಗೊಬ್ಬಗ ಇದನ್ನ ತಿಳಿಸಿ, ಕಡಿಗೆ ನನ್ನ ಕೈಲಾದದ್ದು ಮಾಡಿ ಜೀವಾ ಕೊಡತೇನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಆಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ತಮ್ಮ ತನ ರೂರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಮರುದಿವಸ ಮೂರುತಾಸು ರಾತ್ರಿಯಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮನೆಯ ಎರಡೂ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಯಮದೂತರು. ಸುತ್ತಲೂ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರು. ಅವರು ಗುದಿಗೆ ಚಣ್ಣವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹದ ನಾದ ಚೂರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಲಗೈಯೊಳಗೆ ಬಡಿಗೆ ಎಡತೋಳಿಗೆ ಕವಣಿ, ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕವಣಿಗಲ್ಲಿನ ಗುಂಪು ಈ ತಂಡವು ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಡಕಣ್ಣನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಳ ಅಗಳೆ ಚಿಲಕಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದನು. ಬಂದವರು “ಎಲೇ ರಣಹೇಡಿ ಬಾಲ ಲಬಡಕೊಂಶು ಒಳಗ್ಯಾಕ ಕ್ಯೂತೀ ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದ ಹೊರಗ ಬಾ. ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಳಾ ಕರಿಸು ಇವತ್ತಿನಿಂದನ ನಾವಾರನ ಊರಾಗಿದ್ದದ್ದಾಗರಬೇಕು. ಇಲ್ಲನ ನೀನಾರ ಇರಬೇಕು. ಎರಡರಾಗ ಒಂದ ಆಗಿಹೋಗಲಿ, ಬಾಗಿಲನ ಹಾಕಿದರ ಬಿಡತೇನಿ, ಕದಾಮುರದು ಒಳಗ ಹೊಕ್ಕು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾರ್ನು ಬಿಂಡು ತುಂಡು ಮಾಡತೇನಿ” ಎಂದು ಕೂಗಹತ್ತಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣಿನ ಮನೆಯ

ಸುತ್ತಲೂ ಕವಣಿಗಲ್ಲುಗಳ್ಳಿಸುರಿಯಹತ್ತಿಜವು. ದೇಸಾಯರ ಮನೆಗೆ ದರೋಡೆಯವರು ಬಂದರೆಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಬೊಬ್ಬಾಟ, ಪುಕ್ಕಜನರು ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಕುಳಿತರು. ಕೆಲಗಟ್ಟಿಗರು ಮುಂದೆಂದು ಬಂದರು ಕವಣಿಗಲ್ಲುಗಳು ಸುಯಿಗುಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೂ ದೂರ ನಿಂತರು. ಆಗ ಆಲ್ಲಿ ನಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು “ನಾನೇನೂ ದರೋಡೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಸಾಯಿ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೇವಿ. ಈ ಊರಾಗ ಇದೊಂದು ಅಕಳಸಾರಿ ಹುಲಿ. ಇದನ್ನ ಹೊಡೀದಿದ್ರ ಊರಣ ಉಳಿಯೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕ ಇದನ್ನ ಇಕ್ಕಿಬಿಡತೇವಿ ಸುಮ್ಮನ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಜೀವಾ ಯಾಕ ಕಳಕೋತೀರಿ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಹೆಂಡ್ರ ಗುಳದಾಳಿ ಹರ ಕೊಂಡಣ ಬಂದೇವಿ. ಯಾರಾದರೂ ಮುಂದ ಬರತಿದ್ರ ನೀವೂ ಹಾಂಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಣ ಬರಿ” ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೇಳಹತ್ತಿದರು. ನೆರ ದವರಿಗೆ ಇದರ ಮರ್ಮವೆಲ್ಲ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲೆದಿ ಗೆದು ಪೋಲೀಸಗೌಡರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಒಡಕಣ್ಣನು ಯುಕ್ತಿವಂಚನಲ್ಲದೆ ಶಕ್ತಿವಂತನಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಕ ಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಅವನು ಬೆದರಿದನು. ಅಂಬಾಬಾ ಯಿಯ ತಮ್ಮನೇ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ಅವನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ- ಜೀವದ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲ ದವ ಎಷ್ಟೋ ದುರಂತಗಳಿಂದ ಪಾರಾದವ. ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಮೂಗು ಹರಕೊಂಡು ಮರಣ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವ ಇಂಥ ಧೀರನ ಮುಂದೆ ಒಡಕಣ್ಣನಂಥ ತಂತ್ರಗಾರನು ಪಾರಾಗುವದೆಂತು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಜೀವಗಳ್ಳಿ, ಆದರೆ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಮನೆಯವರು ಷಂಧರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರ ಮೈ ಮೇಲೆ ಮನಬಂದಂತೆ ವಿರಿಹೋಗಿದ್ದ ಇಂಥ ಷಂಧರೇ ಪುಂಡರಾಗಿ ಒಂದ ದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ. ಮುಂದೆ ಏನು ಅನರ್ಥ ಸಂಭವವೋ ಎಂದು ಬೆದರಿದ. ಒಳಗೇ ಕುಳಿತು “ಜೀವದಾನ ಕೊಡಿರಿ ಇನ್ನು ಯಾರ ಗೊಡೆ ವೆಗೂ ನಾನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಸರ್ವಾಪರಾಧವಾಯಿತು ಶರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಊರ ಉಸಾಬರಿಗೇ ಇನ್ನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ ಮುಸ್ತೆ ನಕಾಲಕ್ಕ ದುರ್ಮರಣವನ್ನು ತರಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ದೈನ್ಯೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದ. ತಲೆಬಾಗಿಲ್ಲ ನಿಂತೆ ಅಪ್ಪಾರಾಯರ ಮೂರನೆಯ

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯನ

ಮಗನು “ಮಂದಿಗೆ ಪಂಡಿರೆಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂಬೋಧಿಸುವವನ ಗೌಡಸುತನವನ್ನಷ್ಟು ನೋಡಿರಿ. ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾಸೇರು ಆದರೇ ಕಾರ್ಯವಾಗುವದು. “ಕಾವುಕೊಟ್ಟರೇ ಕಬ್ಬಿಣವು ಹಿಗ್ಗುವದು” ಎಂದು ಹಾಸ್ಯಮಾಡ ಹತ್ತಿದನು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಗಡೆಗೆ ದೇಸಾಯಿಯು ನೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದು ಮಹಾಪರಾಧವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿ ಹೊತ್ತಿದ ಬಿಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕೃಚ್ಚಿ ಕೆಂದು ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಗೌಡರು ದೂರದಿಂದಲೇ “ನಾಡ ಕರ್ಣೇರಸ ದೇಶಪಾಂಡೇರಸ ನಿಮ್ಮಂಥಸ ದೊಡ್ಡವರು ಕುಂತು ಹೀಗ ಮಾಡ ಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟಾಗ ಕಿಚ್ಚು ಬಿದ್ದು ಆ ದೇಸಾಯಿ ಇಂಥಸ ಹೇಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಅವ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಊರಾಗ ಯಾರೂ ಹೌದನ್ನೋದಿಲ್ಲ. ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮಾತ ಕೇಳಿದ ನಿಮ್ಮ ಕೂದಲಾ ಕೊಂಕದ್ದಾಂಗ ಮಾಡತೇವಿ ಸಿಟ್ಟಿನ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡಬ್ಯಾಡಿ. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ,” ಎಂದು ಬಹು ವಿನಯದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ನಾಡಕರ್ಣಿಯವರು ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಗೌಡರನ್ನೂ ಅವನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಕರೆದರು. ಆಗ ಗೌಡರು ಒಳಗೆ ಕುಳಿತ ಒಡ ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಛೇ ಹಾಕಿ “ಎಪ್ಪತ್ತ ವರ್ಷ ಆಗೇತಿ ಇನ್ನಾರ ಇಂಥಸ ಚಾಳೇ ಬಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಕಾರಭಾರಕ್ಕೆ ಊರಂತೂರ ತಲೀತಿರಿಗೆ ಕುಂತ್ಯೆತಿ. ಕಾಲ ಬದ್ಲ ಆಗೇತಿ. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಗ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಾಳೇವ ಮಾಡಿ ಇವತ್ತಿನ ಸಂಕಟಾ ತಪ್ಪಸೇವಿ. ಇನ್ನಮ್ಯಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮನೀ ಹಾಳಾದರ ನಾವ ಯಾರೂ ಬರೋರಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನ “ಊರ ಉಸಾಬರಿ ನನಗ್ಯಾಕ ಬೇಕ್ರೆವ್ವಾ ಮನೀಹಿಡಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನ ತೇನಿ ಸಾಯೋಕಾಲಾನೂ ಬಂದೂದ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸಾಯೋಹಾಂಗಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ರದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಗೌಡರು “ನಿಮ್ಮ ತಂತ್ರ ತಡದು ಗೌಡರು ಗಂಡಸರಾಗಿ ಕೂತರು ಎಲ್ಲಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ಕೆಲ ಒಡಕಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ದೂರ ತಿರಳಿದರು. ಒಡಕಣ್ಣನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತನ ಡೆಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಿಂದೆ ಗೇಡಾಗಿ ಬಿಡು

